Bendrinės lietuvių kalbos žodynas

11 dalis: **L (l-Lieporiai)**

LIETUVIŲ KALBOS INSTITUTAS

VILNIUS, 2021

Redaktorių kolegija:
dr. Danutė Liutkevičienė (vyriausioji redaktorė), dr. Daiva Murmulaitytė, dr. Vilija Sakalauskienė, dr. Aurelija Gritėnienė, dr. Anželika Gaidienė, Daiva Daugirdienė, Laimantas Jonušys

Bendrinės lietuvių kalbos žodynas yra nuolat pildomas, pastebėtos korektūros klaidos taisomos.
Šiame leidinyje pateikiama 11-os dalies (l-Lieporiai) 2021 m. versija.
Naujausią žodyno versiją rasite internete https://ekalba.lt/bendrines-lietuviu-kalbos-zodynas

ISBN 978-609-411-287-4 (11 dalis)
ISBN 978-609-411-107-5 (bendras)

© Laimutis Bilkis, Violeta Černiutė, Anželika Gaidienė, Aurelija Gritėnienė, Erika Jasionytė-Mikučionienė, Ona Kažukauskaitė, Danutė Liutkevičienė, Daiva Murmulaitytė, Gertrūda Naktinienė, Milda Norkaitienė, Ritutė Petrokienė, Lijana Puzinienė, Vilija Sakalauskienė, Dovilė Svetikienė, Zita Šimėnaitė, Klementina Vosylytė, Jolanta Zabarskaitė

© 2012–2021 Lietuvių kalbos institutas

l raidė, vartojama žymėti skardžiajam liežuvio priešakiniam dantiniam sklandžiajam priebalsiui (pusbalsiui), tariamam kietai (pvz.: *lapas, laukti, lokys, lubos*) ir minkštai (pvz.: *ledas, lėkti, lietus, lygus, liauti*): *Raĩdės „l“ pavadìnimas tãriamas „elĩ“. „L, l“ yrà aštuonióliktoji lietùvių kalbõs abėcėlės raĩdė.*

la[1]

šeštojo gamos garso skiemeninis pavadinimas: *Pavadìnimas „la“ tãriamas „liã“.*

là[2] išt.

kartojant vartojamas kalbėjimui išreikšti; sin. lia: *Là là là pasigirdo kalbos.* • plg. ple.

lã[3] išt.

kartojant vartojamas intensyviam kalbėjimui išreikšti: *Visà šeimà triukšmìnga: lã lã lã gérkles láido.*

labà dienà

sakoma sveikinantis dieną: *Labà dienà, viršininke!*

lãbą diẽną

LABA DIENA: *Lãbą diẽną, kaĩp gyvẽnate?*

labaĩ prv.

1. su bdv., dlv., prv. ypač, nepaprastai: *Kalnaĩ atródė labaĩ aukštì. Labaĩ kenksmìngos dárbo sąlygos. Labaĩ blogaĩ jaučiúosi. Labaĩ jùms ãčiū [dẽkui].*

2. su vksm. smarkiai, didžiai: *Labaĩ atsiprašaũ, kàd pavėlavaũ. Labaĩ láukiu atóstogų.* | aukšt.: *Vakarė óras dár labiaũ atšãlo.* | aukšč.: *Mán labiáusiai gaĩla beglõbių vaikų.*

3. tikrai, visiškai: *Labaĩ gãlimas dáiktas, kàd saváitgalį tèks dirbti.*

◊ **labaĩ galvojè** žr. galva.

labãnakt jst.

sakoma atsisveikinant vakare ar einant miegoti: *Àš jaũ einù gulti, labãnakt! Labãnakt, vaikùčiai!*

labãnaktis jst.

sakoma atsisveikinant vakare ar einant miegoti: *Víenas kitám pasãkome tìk „lãbas rýtas“ ir „labãnaktis“. Labãnaktis! – jì padėjo telefòno ragẽlį.*

Labanóras dkt. vns. (1)

1. miestelis Švenčionių rajone: *Labanóre kadáise šurmuliãvo dìdelis tuřgus.*

2. apylinkė, esanti aplink tą miestelį: *Labanóro girià. Labanóro regiòninis párkas.*

Labanóro dūdà etnogr.

vienas iš Lietuvoje vartojamų dūdmaišio pavadinimų: *Lietuvojè dũdmaišis (dár vadìnamas Labanóro dūdà, kūlinė su ūkù, kūlinė dūdà, raginė dūdà) paplìto nuõ XVI ámžiaus pirmõsios pùsės. Vingrùs pavadìnimas, įmantrùs ir tólimus laikùs mėnantis mùzikos instrumeñtas, vadìnamas Labanóro dūdà.*

lãbą rýtą

LABAS RYTAS: *Lãbą rýtą šíems namáms! Lãbą rýtą, dãktare.*

lãbas[1] dkt. (2)

1. gerovė, nauda: *Vìsą gyvẽnimą dìrbau žmoniũ [tėvỹnės] lãbui. Valdžià turėtų vadováutis beñdro lãbo siekiù.*

2. turtas, lobis, išteklius: *Čià vìsas mũsų lãbas. Tõ lãbo užtèks visám gyvẽnimui.*

lãbas[2] jst.

sakoma sveikinantis su pažįstamu: *Lãbas, kaĩp laikaĩsi? Neištarėme víenas kitám neĩ lãbas, neĩ sudiẽ.*

lãbas rýtas

sakoma sveikinantis rytą: *Lãbas rýtas, kolègos!*

lãbas vãkaras

sakoma sveikinantis vakare: *Lãbas vãkaras, kaimýne!*

lãbą vãkarą

LABAS VAKARAS: *Lãbą vãkarą, malõnūs televìzijos žiūrõvai! Įėjaũ ir pasisvéikinau: „Lãbą vãkarą!“. Lãbą vãkarą, ař nè peř vėlaĩ?*

labdarà dkt. (3ᵇ)
1. neatlygintinai neturtingiems, ko stokojantiems ar nelaimės ištiktiems perduodamos kokios nors vertybės, teikiamos paslaugos ar kita pagalba, nesavanaudiškai atliekami darbai: *Dalýti lãbdarą. Įmonė kasmẽt skìria nemažaĩ lė́šų lãbdarai. Mán tàvo labdarõs nereĩkia.*
2. tokios pagalbos ar paslaugų teikimas; sin. labdarybė: *Labdarõs organizãcija [fòndas]. Labdarõs ãkcija. Labdarõs koncẽrtas* (už kurį gauti pinigai skiriami labdarai). *Užsiimti lãbdara.* • plg. filantropija.

labdariáuti, *labdariáuja, labdariãvo* vksm. (kam)
teikti ar organizuoti labdarą: *Labdariáuti vaikáms [bendrúomenei].*

labdariãvimas dkt. ppr. vns. (1) (kam)
→ labdariauti: *Žemdirbiaĩ nesitáiksto sù prievartiniù labdariãvimu žẽmės ū́kio prodùkcijos pérdirbėjams.*

labdarýbė dkt. (1)
labdaros (1 r.) teikimas, davimas, dalijimas: *Labdarýbės draugìjos. Labdarýbe žmónės užsìima nuõ seniáusių laikų̃. Šìs fòndas púoselėja labdarýbės tradìcijas.* • plg. filantropija.

labdarìngai prv.
→ labdaringas: *Labdarìngai atliktà akiẽs operãcija. Teãtro dùrys bùvo labdarìngai atvértos miẽsto visúomenei. Mókymo centrė bedarbiams labdarìngai skaĩtomos pãskaitos.*

labdarìngas, labdarìnga bdv. (1)
labdarai skirtas, ja pasižymintis; sin. labdariškas: *Žmonà įsitráukė į̃ labdarìngą veĩklą. Vargìngų šeimų̃ vaikaĩ gáuna labdarìngus pietùs. Labdarõs fòndas kviẽčia gyvéntojus įsijùngti į̃ labdarìngas gerùmo ãkcijas.* • plg. filantropiškas.

labdaringùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ labdaringas: *Krikščióniškas labdaringùmas. Kunigáikštis Radvilà garsė́jo labdaringumù ir̃ patriotiškumù.*

labdarỹs, labdarė̃ dkt. (3ᵇ)
žmogus, užsiimantis labdarybe: *Dosnùs labdarỹs. Labdariaĩ sàvo gyvẽnimą skìria nesavanaũdiškai veĩklai, ùž kuriã jiẽ negáuna jókio ùžmokesčio. Šatrijõs Rãgana bùvo nè tìk rašýtoja, bèt ir̃ mókytoja, labdarė̃. Lãbdariui įteiktas òrdinas.* • plg. filantropas.

labdarỹstė dkt. (2)
LABDARYBĖ: *Labdarỹstės ãkcijos rẽmia señgančius vaikùs, skuñstančias šeimàs, beglobiùs gyvūnùs. Móterų įkùrtas fòndas výkdo labdarỹstės projektùs.*

lãbdariškai prv.
taip, kaip būdinga labdariui: *Lãbdariškai dalìnti idė́jas. Kóks tù lãbdariškai dosnùs* (iron.).

lãbdariškas, lãbdariška bdv. (1)
susijęs su labdara; sin. labdaringas: *Lãbdariškas dárbas. Profèsorius ýpač išgarsė́jo sàvo lãbdariška veiklà.* • plg. filantropiškas.

labdariškùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ labdariškas: *Jìs bùvo žìnomas dė̃l sàvo labdariškùmo.*

Labguvà dkt. vns. (3ᵇ)
istorinis Kaliningrado srityje esančio Polesko miesto pavadinimas: *Labguvojè kryžiuõčiai pastãtė pìlį. Pirmíeji Labguvõs gyvéntojai bùvo žemdirbiaĩ, žvejaĩ ir̃ amatiniñkai. XIX ámžiaus pabaigojè prõ Lãbguvą nùtiestas geležìnkelis.*

labỹn prv.
vis labiau: *Kuõ tolỹn, tuõ labỹn skaũda gérklę.*

lãbinimasis dkt. sngr. ppr. vns. (1)
→ labintis 1: *Aidė́jo vaikų̃ ir̃ tėvẽlių lãbinimosi šū̃ksniai. Põ lãbinimosi ir̃ pasibučiãvimų bùvome pakviestì į̃ vìdų.*

lãbintis, *lãbinasi, lãbinosi* vksm. sngr.
1. (su kuo) sveikintis sakant „labas“: *Susitìkę mokỹklos kiemè lãbinosi mẽtų mẽtais nesimãtę bendraklãsiai. Jìs sù visaĩs šiltaĩ lãbinosi, glėbesčiãvosi. Kodė̃l tù sù kaimýnais nesilãbini?*
2. gerintis, meilikauti, pataikauti: *Nemóku lãbintis kaĩp lãpė.*

labirìntas dkt. (1)
1. klaidus sudėtingo plano statinys, sudarytas iš daugelio persikertančiais koridoriais ar takais sujungtų patalpų: *Neràsti kẽlio ìš labirìnto.* | aukštomis gyvatvorėmis ar šiaip aukštais augalais apsodintų painaus plano takų sistema: *Tùjų [kukurūzų] labirìntas.*
2. vieta, iš kurios sunku rasti išėjimą: *Pasiklýsti gãtvių labirìnte. Kláidžiojome póžemių labirìntais.* | sudėtinga, paini padėtis, iš kurios sunku rasti išeitį: *Minčių [skaĩčių] labirìntas. Išeĩti ìš narkòtikų labirìnto. Klaĩdūs žmogaũs psìchikos labirìntai.*
3. vidinės ausies dalis – sudėtingos kaulinės ertmės ir plėviniai kanalai: *Ausiẽs labirìnto uždegìmas. Vidìnės ausiẽs labirìnte yrà pusiáusvyros òrganas.*

laborántas, laborántė dkt. (1)
mokslo ar mokymo įstaigos, laboratorijos pagalbinis darbuotojas: *Veterinãrijos [kriminalìstikos] laborántas. Chèmijos laboratòrijoje laborántė atliẽka bañdymą sù rūgštimìs.* | medicinos laboratorijos darbuotojas: *Medicìnos felčeris-laborántas. Radiològijos laborántas. Laborántė pàėmė kraũjo mėginį kraũjo grùpei nustatýti. Laborántai ištýrė vaĩko organìzmo tepinėliùs.* | dėstytojo padėjėjas, vadovaujantis laboratorijos darbams: *Kãtedroje dìrba septynì dė́stytojai ir vienà vyresniójі laborántė.*

laboratòrija dkt. (1)
1. moksliniams bandymams ir tyrimams įrengta patalpa: *Kuř yrà ligóninės laboratòrija? Mókslininkams léista atlìkti tyrimùs sù kamíeninėmis ląstẽlėmis tìk laboratòrijoje. Laboratòrijoje dìrbkite apsivilkę chalatùs.*
2. mokslinius bandymus ir tyrimus atliekanti įstaiga ar jos skyrius: *Eksperimeñtinės onkològijos laboratòrija. Siųsti mė́ginius į̃ laboratòriją. Àš dìrbu laboratòrijoje.*

laboratòrinis, laboratòrinė bdv. (1)
1. atliekamas laboratorijoje: *Laboratòriniai bañdymai [tyrìmai].*
2. esantis laboratorijoje, jai priklausantis, skirtas: *Laboratòriniai prí́etaisai.*

Labradòras dkt. vns. (2)
pusiasalis Kanados rytuose: *Labradòro pusiãsalyje bùvo išvestà populiarì šunų veĩslė. Labradorė gyvẽna eskìmų geñtys.*

Labradòro jū́ra
Atlanto vandenyno šiaurės vakaruose, tarp Labradoro pusiasalio ir Grenlandijos esanti jūra: *Árkties vandenýną nuõ Atlánto skìria Grenlándijos ir Labradòro jū́ros. Labradòro jū́ros pakrántėse jūreĩviai susidùrdavo sù juodaĩs šunimìs, kuriẽ vėliaũ gãvo labradòrų vařdą.*

Labū́nava dkt. vns. (1)
kaimas Kėdainių rajone: *Labū́navos dvãro bókštas. Labū́nava pìrmą kařtą paminė́ta kryžiuõčių krònikose IV ámžiuje. Archeològijos radiniaĩ Labū́navoje sí́ekia pirmúosius mū́sų ėros ámžius.*

labùtis jst.
šnek. LABAS[2]: *Labùtis, mergáitės! Sudiẽ, jaunystẽle, labùtis, pinigùčiai!*

Lãcijus dkt. vns. (1)
sritis Italijos viduryje: *Keliáuti põ Lãcijų. Lãcijaus sritiẽs sóstinė yrà Romà. Lãcijaus sritìs skìrstoma į̃ penkiàs provìncijas.*

lafètas dkt. (2)
artilerijos pabūklo stovas: *Minósvaidžio lafètas. Standùsis [stangrùsis] lafètas. Judrí́eji [stacionarí́eji] lafètai.*

lagamìnas dkt. (2)
kelioninė uždaroma dėžė su rankena daiktams susidėti ir nešti (ar vežti): *Lagamìnas sù ratùkais. Kráukis lagaminùs ir važiúojame.*

lagaminẽlis dkt. (2)
nedidelis lagaminas: *Žaislìnis lagaminẽlis. Méistro lagaminẽlis. Júodas daugiafùnkcis lagaminẽlis. Nẽšinas lagaminė́liù.*

lãgeris dkt. (1)
1. karo belaisvių ir suimtųjų kalinimo vieta; sin. koncentracijos stovykla: *Nacìstinės Vokietìjos ir okupúotų šalių teritòrijoje bùvo pastatýta tū́kstančiai lãgerių. Lãgerio kaliniaĩ põ vókiečių*

kapituliãcijos bùvo išvadúoti.
2. kalinių priverčiamojo darbo stovykla: *Pataisõs ir dárbo stovỹklų, vadìnamų tiesióg lãgeriais, idéją įgyvéndino Stãlinas. Į Kazachstãno lãgerius ìš Lietuvõs sovíetai bùvo išvẽžę tū́kstančius polìtinių kaliniū̃.*
lagūnà dkt. (2)
sekli įlanka, kurią nuo jūros skiria nerija, rifai, atolas: *Kuršių mãrios – Báltijos jū́ros lagūnà.*
laĩ dll.
TEGU: *Laĩ skamba mū́sų daĩnos!*
laibaĩ prv. šnek.
laibu balsu: *Garsùs gãlima ištařti balsiai, skambiai arbà plonaĩ, laibaĩ. Víenas storaĩ, õ kìtas laibaĩ dainúoja.* • ant. storai.
laibakãklis, laibakãklė bdv. (2)
1. turintis laibą kaklą (apie žmogų ar gyvūną): *Laibakãklė mergáitė.*
2. turintis laibą kaklą (apie daiktą): *Laibakãklis bùtelis.*
laibakõjis, laibakõjė bdv. (2)
1. turintis laibas kojas (apie žmogų ar gyvūną): *Laibakõjis ristū̃nas. Laibakõjė paauglẽ. Mẽtai bė́ga ìt laibakõjai kumeliùkai.*
2. turintis laibą koją, kojelę ar laibas kojas, kojeles (apie baldus, įrankius, prietaisus ir pan.): *Laibakõjis staliùkas. Laibakõjė kėdùtė. Laibakõjės taũrės.*
laibaliemẽnis, laibaliemẽnė bdv. (2)
1. kurio laibas liemuo (apie žmogų): *Laibaliemẽnė merginà.*
2. kurio laibas liemuo (apie medį): *Laibaliemẽnės líepos. Aukštaitìjos žẽmė pasižỹmi ežerẽlių gausà, upókšnių vandenū̃ tyrumù, laibaliemẽnėmis pušimìs.*
láibas, laibà bdv. (3)
1. siauro skersmens; sin. plonas: *Láibas lìno stiebẽlis. Áukštas, láibas vaikinùkas. Mergáitė láibu kaklù [líemeniu].* • ant. storas, drūtas.
2. šnek. plonas, aukštas (apie balsą, garsą): *Kàd sùspiegė láibu balsù.* • ant. storas.
laibė́jimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laibėti 1: *Kolònų laibė́jimas.*
2. → laibėti 2: *Čià jaũ nebè laibė́jimas, õ džiūvìmas. Laibė́jimas gì tàvo – gál niẽko nebeválgai?*
laibẽnis dkt. (2)
pievų, smėlynų ir darželių augalas ppr. geltonais ar baltais medumi kvepiančiais žiedeliais (*Alyssum*): *Kalnìnis laibẽnis (Alyssum montanum). Laibẽniai geraĩ áuga sausókame, smėlė́tame dirvóžemyje.*
laibė́ti *laibė́ja, laibė́jo* vksm.
1. (į ką) darytis laibesniam, eiti laibyn; sin. plonė́ti: *Mẽdis į̃ viršū̃nę laibė́ja. Uodegà pamažù laibė́ja.*
2. liesė́ti, lysti, plonė́ti: *Ar dìetos laikaĩsi, kàd taĩp laibė́ji?* • ant. drūtė́ti.
3. šnek. eiti plonyn (apie balsą); sin. plonė́ti: *Mótinos balsas laibė́jo ir silpo. Jiẽ išgìrdo stórą balsą ir laibė́jantį balsẽlį.*
laibgalỹs dkt. (3ª)
ko laibasis galas: *Šáutuvo vamzdžio laibgalỹs.* • ant. drūtgalys.
laibỹn prv.
1. → laibas 1: *Mẽdis eĩna laibỹn* (darosi laibesnis, laibėja).
2. → laibas 2: *Vaĩko balsas eĩna laibỹn, akysè pasiródo ãšaros.*
láibinimas dkt. ppr. vns. (1)
→ laibinti 1: *Pãstato konstrùkcijų láibinimas.*
láibinti, *láibina, láibino* vksm.
1. (ką) daryti laibą, laibesnį: *Láibinti grėbliãkotį.*
2. (ką) šnek. daryti aukštą, aukštesnį; sin. ploninti: *Láibinti balsą.*
laibumà dkt. (3ª)
laiba vieta: *Čià patì stíebo laibumà.*

laibùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ laibas 1: *Taĩ liemeñs laibùmas!*
laibùt dll.
vartojama tos pačios šaknies būdvardžio reikšmei sustiprinti: *Laibùt laibutẽlė merginà.*
laibutẽlis, laibutẽlė bdv. (2)
labai plonas: *Laibutẽlis liemuõ. Niekadà nebuvaũ laibutẽlė. Šalìgatviu káukši laibutẽlė brunètė.*
laidà dkt. (4)
1. (saulės) leidimasis: *Sáulė jaũ artì [priẽ] laidõs. Išėjaũ priẽš pàt sáulės laĩdą.*
2. valandėlė kuria nors tema, transliuojama per radiją, televiziją: *Žiniũ [mùzikos, spòrto] laidà. Tiesióginė laidà. Laidõs vedė́jas. Reñgti [transliúoti] laidàs.*
3. tais pat metais baigusieji mokyklą, universitetą: *Išleistà šeštóji abiturieñtų laidà.*
4. (laikraščio) išleidimas: *Rytìnė [vakarìnė] laĩkraščio laidà.*
5. visi vienu kartu išleisto leidinio ar pan. egzemplioriai: *Išẽjo penktóji knỹgos laidà. Įregistrúotos dvì ãkcijų laĩdos.*
laĩdaras dkt. (3^b)
DIENDARŽIS 2: *Úkio laidarė nuõlat grùmdėsi galvìjai. Kiaũlę įvariaũ į laĩdarą. Tvártai ìš trijũ pùsių sùpa ãtvirą laĩdarą.*
laĩdas[1] dkt. (4)
1. ilgas, plonas metalo gaminys elektros srovei tekėti, signalams perduoti ir kt.: *Elèktros [telefòno] laidaĩ.*
2. tokio gaminio, dengto plastmase ar guma, gabalas – elektros prietaisų dalis: *Televìzoriaus [lygintùvo, magnetofòno] laĩdas.*
laĩdas[2] dkt. vns. (4)
reikalinga kam sąlyga, aplinkybė, garantija: *Sistemìngas ir kruopštùs dárbas – gẽro gyvẽnimo laĩdas. Jõ sėkmės̃ laĩdas – organizãciniai sugebė́jimai*
laidãvimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laiduoti 1: *Žmogaũs téisių laidãvimas. Kokýbės laidãvimas. Svařstymai dė̃l nemókamo áukštojo mókslo laidãvimo geraĩ besimókantiems studeñtams.*
2. → laiduoti 2: *Draugũ laidãvimas jám nepadẽs išvéngti bausmė̃s.*
3. → laiduoti 3: *Pasirašýti [nutráukti] laidãvimo sùtartį. Laidãvimas yrà sutartìs, kurià laidúotojas įsipareigója grąžìnti skõlininko skõlą. Bánko pãskolai gáuti reikalìngas tuřto ùžstatas ař laidãvimas.*
laidẽlė dkt. (2)
dem. laida 2: *Laidẽlė vaikáms.*
laidỹklė dkt. (2)
virvelė arba lazda įskeltu galu akmenukams laidyti; sin. svaidyklė, mėtyklė: *Laidyklè toliáusiai paléido ãkmenį.*
láidymas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laidyti 1: *Tėvaĩ nùbaudė vaĩką ùž akmenùkų láidymą į paukščiùs.*
2. → laidyti 2: *Gavaũ bárti ùž vaikų láidymą sniẽgo gniúžtėmis.* | sngr.: *Láidymasis sniẽgo gniúžtėmis.*
3. → laidyti 3: *Strėlių láidymas į táikinį.*
4. → laidyti 4: *Maršk̃inių láidymas. Láidymo raukšlė̃.*
5. → laidyti 5: *Pinigų láidymas.*
6. → laidyti 6: *Aitvarų láidymas.*
7. ryt., dz. → laidyti 7: *Kárvių láidymas.*
laidỹnė dkt. (2)
1. elektros prietaisas drabužiams, patalynei laidyti (lyginti); sin. lygintuvas: *Garìnė laidỹnė. Skalbìnius geraĩ išlýginkite (sù) káršta laidynė.*
2. LAIDYKLĖ: *Rãdome jį̃ šáudantį várnas ìš laidỹnės. Vaikaĩ, eĩnam į karklýną laidỹnių prisipjáuti.*
laĩdininkas dkt. (1)
medžiaga, gerai praleidžianti elektros srovę, šilumą ir kt.: *Elèktros [šilumõs] laĩdininkas* (fiz.).

Metalìnis laĩdininkas (chem.). *Įžẽminti laĩdininkus* (fiz.). *Mẽdžiagos, laĩdžios elèktros srõvei, vadìnamos laĩdininkais, õ nelaĩdžios – izoliãtoriais.*

laidìnis, laidìnė bdv. (2)

1. turintis laidus, laidais prie ko prijungtas: *Laidìnė klaviatūrà* (komp.). *Laidìnės ausìnės. Skamb̃inant laidiniù telefonù nutrū́ko ryšỹs. Pastatuosè naudójamos dviejų rū́šių signalizãcijos – belaĩdės ir laidìnės.* • ant. belaidis.

2. perduodamas ištisine perdavimo terpe – laidais, kabeliu, bangolaidžiu, šviesolaidžiu ir kt.: *Laidìnis ryšỹs [internètas].* • ant. belaidis.

láidyti, *láido, láidė* vksm.

1. (ką, į ką, ant ko, per ką, iš ko, kam) mėtyti, svaidyti: *Vaikaĩ láido akmenukùs į ẽžerą [añt stógo, peř tvõrą, į várnas]. Spòrtininkai láido íetis. Berniùkas mùms láidė óbuolius ìš obelỹs viršū́nės.*

2. (ką, kuo) svaidant apmėtyti: *Akmenimìs ir̃ pagaliaĩs ẽmė láidyti kìto kiẽmo vaikùs.* | sngr. (kuo): *Vaikìgaliai láidosi grum̃stais.*

3. (ką, į ką) ŠAUDYTI 1: *Strėlès [raketàs] láidyti į táikinį.*

4. (ką, kuo, su kuo) lyginti su laidyne: *Dróbę reĩkia láidyti drė́gną. (Sù) lygintuvù láido márškinius.*

5. (ką) eikvoti, švaistyti: *Sūnùs láido tėvų̃ pìnigus.*

6. (ką, į ką) ne kartą, dažnai leisti kam kur skristi: *Vaikaĩ láido áitvarą (į dañgų).* | (ką, iš ko, į ką) ne kartą, dažnai leisti kam kur eiti: *Láido gývulius ìš tvárto gìrdyti. Kám tù láidai bañdą į̃ javùs?!*

7. (ką) ryt., dz. spaudant spenius traukti pieną iš tešmens; sin. melžti: *Kárvę láidyti.*

◊ **gérklę láidyti** garsiai šūkauti, rėkauti: *Vaikaĩ kiemè gérkles láido.* **kakarìnę láidyti 1.** rėkauti, šūkauti: *Neláidyk kakarìnės, kaĩ kitì miẽga.* **2.** garsiai giedoti: *Kitamè turg̃aus galè kakarìnę láidė gaidỹs.* **juokùs láidyti** juokauti: *Priẽš teĩsmo pósėdį láidę juokùs káltinamieji põ núosprendžio surimtė́jo.* **liežùvį láidyti** apkalbinėti, šmeižti: *Móterys mė́gsta liežùvį láidyti.* **sąmojus láidyti** juokauti: *Studeñtai smagiaĩ pókštavo ir̃ láidė sąmojus.* **žaibùs láidyti** (ant ko) labai barti; sin. **plūsti:** *Jìs láidė žaibùs añt manę̃s, šaũkė, rẽkė.*

láidojimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → laidoti 1: *Láidojimo ãpeigos.*

2. → laidoti 2: *Atliekų̃ láidojimas.*

láidosena dkt. vns. (1)

laidojimo būdas: *Rytų̃ báltų láidosena archeològams ìlgą laĩką bùvo nežìnoma. Kapinýne susidùrta sù dvejópa láidosena: griáutiniais ir̃ dẽgintiniais kapaĩs.*

láidoti, *láidoja, láidojo* vksm.

1. (ką, su kuo, be ko) laikantis tam tikrų apeigų lydėti mirusiojo kūną į kapines ir dėti į kapą: *Tetùlė nùmirė, važiúoju láidoti. Mìrusįjį láidojo sù kùnigu [bè bažnýčios].*

2. (ką) pakasti, užkasti: *Láidoti šiukšlès [ãtliekas]. Sõdo vaĩsmedžius buldòzeris láidojo į̃ beñdrą duõbę.*

láidotojas, láidotoja dkt. (1)

1. žmogus, kuris laidoja mirusiojo kūną: *Láidotojai sténgiasi išsiver̃sti sù valstýbės skìriama pãšalpa láidotuvėms.*

2. laidojimo paslaugų įmonės darbuotojas: *Láidotojai núomoja šarvójimo salès. Ìš šiõ varguõlio mirtiẽs láidotojai nepasipelnỹs.*

láidotuvės dkt. dgs. (1)

laidojimo apeigos: *Iškilmìngos láidotuvės. Láidotuvių biùras [eĩsena]. Daũg žmonių̃ dalyvãvo jõ láidotuvėse.*

◊ **láidotuvių varpaĩs skamb̃inti** žr. skambinti.

láidotuvininkas, láidotuvininkė dkt. (1)

laidotuvių dalyvis: *Išlydė́dami mìrusįjį láidotuvininkai giedójo maldàs. Láidotuvininkai sugužė́jo į̃ bažnytẽlę. Láidotuvininkų procèsija pasùko į̃ kãpines.*

láidotuviškas, láidotuviška bdv. (1)

būdingas laidotuvėms: *Láidotuviška núotaika.*

laidùmas dkt. ppr. vns. (2)

savybė lengvai praleisti elektrą, šilumą, vandenį ir kt.: *Elektrìnis [gar̃so, šviesõs] laidùmas. Mólio*

laidùmas vándeniui. Kuõ šilumõs laidùmas mažèsnis, tuõ gerèsnė termoizoliãcija. | prk.: *Internèto laidùmas tarptautìniame tinklè padidė́jo.*

laidúoti, *laidúoja, laidãvo* vksm.

1. (ką, kam) pasirūpinti, kad kam kas būtų; sin. teikti, užtikrinti: *Darbdavỹs privãlo laidúoti darbúotojui beñt jaũ minimãlų atlýginimą. Ū́kio reformos laiduõs ekonòmikos augìmą. Įstaigos vadõvas tùri laidúoti dokumeñtų saugùmą.* | prk.: *Demokrãtija laidúoja žmonė́ms lýgias tė́ises.*

2. (už ką) prisiimti atsakomybę už būsimus kito asmens veiksmus, ppr. kad kitas asmuo ko nedarys: *Ùž jį̃ laidãvo vìsas kolektỹvas. Tėvaĩ laidúoja ùž sàvo vaikùs.*

3. (už ką, kuo) garantuoti, užtikrinti (ppr. prisiimant juridinę ir materialinę arba vien tik juridinę atsakomybę), kad kito skola bus grąžinta skolintojui: *Laidúoti ùž skõlą sàvo turtù. Bánkai, teikdamì pãskolas, reikaláuja laidúoti asmeniniù turtù.*

4. (ką, kuo) pasirašyti vekselį, patikinant, kad jis bus apmokėtas; sin. žiruoti: *Kàs laiduõs tàvo vèkselį? Jùrgis laidãvo sàvo pãrašu brólio pasirašýtą vèkselį.*

laidúotojas, laidúotoja dkt. (1)

žmogus, kuris laiduoja (3 r.) skolos grąžinimą skolintojui: *Norė́damas gáuti pãskolą ìš bánko, asmuõ privãlo turė́ti laidúotoją. Laidúotojas yrà atsakìngas ùž nemokaũs skõlininko įsiskõlinimą.*

laidùs, laidì bdv. (4)

1. lengvai praleidžiantis elektrą, šilumą, vandenį ir kt.: *Aliumìnis labaĩ laidùs šìlumai. Dirvóžemis laidùs vándeniui.*

2. nekietai susuktas; sin. nesukrus: *Audiniuosè bùvo įaustì laĩdūs siū́lai.*

laidų tinklẽlis

ppr. kas sezoną sudaroma tam tikra schema, pagal kurią vienos rūšies televizijos ar radijo laidos kiekvieną savaitę transliuojamos tuo pačiu metu: *Renginyjè bùvo pristatýtas naũjojo sezòno laidų tinklẽlis. Naujì laidų tinklẽliai sténgiasi patráukti kuõ daugiaũ žiūrõvų.*

laĩdžiai prv.

→ laidus 2: *Laĩdžiai suverptì siū́lai.*

láigymas dkt. ppr. vns. (1)

→ laigyti: *Tóks kumeliùkų láigymas, šokinė́jimas, kàd gražù žiūrė́ti!*

láigyti, *láigo, láigė* vksm. (kame)

linksmam šokinėti, bėgioti: *Ėriùkai [veršiùkai] láigo kaĩp patrãkę. Kiemè žaĩdė vaikaĩ, láigė šuniùkai.*

láika dkt. (1)

šiaurės medžioklinių šunų veislės šuo: *Vakarų Sìbiro [Rytų Sìbiro] láika. Láikų káilis tánkus, aũsys stãčios, uodegà užriestà. Sù láikomis medžiójami kailìniai žvėrẽliai ir stañbūs plėšrū̃nai.*

laĩkas dkt. (4)

1. vns. trukmė, tos trukmės tarpas, turintis pradžią ir pabaigą, matuojamas minutėmis, valandomis, dienomis, mėnesiais ir pan.: *Vãsaros [žiemõs] laĩkas. Rekòrdinis laĩkas. Laĩkas bė́ga greĩtai. Dárbo laĩkas – aštúonios vãlandos. Negaĩšk laĩko. Kíek laĩko truñka spektãklis? Išvažiúoju visám laĩkui. Peř truñpą laĩką jìs išmóko kalbė́ti lietùviškai. Ìlgą laĩką párkas bùvo apléistas. Nuõ tõ įvykio praẽjo daũg laĩko. Põ kíek [põ kuriõ] laĩko vẽl jį̃ pakálbinau. Peř tíek laĩko gãlima iř numiřti.*

2. vns. nustatytas ar tinkamas momentas kam atlikti: *Laĩkas pietáuti. Laĩkas pasakýti teisýbę. Laĩkas léisti vaĩką į̃ mokỹklą. Vìskam sãvas laĩkas. Vaikùtis gimė pirmà laĩko [priẽš laĩką].*

3. apibrėžtas minutės, valandos ir pan. momentas: *Lėktùvo skrỹdžio laĩkas. Kíek dabař laĩko* (kelinta valanda)? *Ateĩk rytój tuõ pačiù laikù. Paskìrti pósėdžio laĩką.*

4. vns. laisvas, atliekamas metas: *Pramogóms laĩko neliẽka. Ikì susitikìmo dár turiù bẽgalę laĩko. Ař turì laĩko pasikalbė́ti? Neturiù nẽ minùtės laĩko.*

5. ppr. dgs. tam tikras laikotarpis, amžius, periodas: *Senųjų [naujųjų] laikų istòrija. Šiaĩs laikaĩs* (šiandien). *Àš nè šių laikų žmogùs. Sunkùs [neramùs] tadà bùvo laĩkas. Laikaĩ keĩčiasi. Pósakio „Achìlo kulnas“ kilmẽ siėkia Antikos laikùs.*

6. veiksmažodžio forma, rodanti, kad veiksmas ar būsena priklauso praeičiai, dabarčiai ar ateičiai: *Vientisìniai [sudėtìniai] laikaĩ. Veiksmãžodžiai asmenúojami esamúoju, būtúoju kartiniù, būtúoju dažniniù iř būsimúoju laikù.*

7. vns. viena pagrindinių materijos būties formų, kuriai būdinga baigtinių kintamų daiktų būsenų seka, nenutrūkstama ir negrįžtama tėkmė: *Erdvė ir laĩkas. Būtìs ir laĩkas. Trỹs laĩko mãtmenys – dabartìs, praeitìs, ateitìs. Laĩko matãvimas [skaičiãvimas].*
8. vns. šnek. žmogaus ar gyvūno, ppr. labai jauno, amžiaus dalis: *Kíek laĩko tàvo vaikiùkui, mẽtų dár turbũt nėrà?*
◊ **bè laĩko** per anksti: *Mìrė bè laĩko. Jì bè laĩko susẽno.* **greitù laikù** netrukus: *Greitù laikù baĩgsiu stùdijas.* **laĩkas neláukia** žr. laukti. **laĩkui bėgant** po ilgesnio laiko; sin. ilgainiui: *Laĩkui bė́gant dykinė́ti atsibósta. Laĩkui bė́gant vìskas paaiškė̃s.* **pirmà laĩko** per anksti: *Nederė́jo gìrtis pirmà laĩko. Užgùitas žmogùs susẽno pirmà laĩko. Išėjaũ į̃ dárbą pirmà laĩko.* **põ laĩko** per vėlai: *Põ laĩko susìgriebėme. Gailė́sies, bèt bùs põ laĩko.* **priẽš laĩką** per anksti: *Jìs mìrė priẽš laĩką. Vaĩkas gìmė priẽš laĩką. Valdiniñką atestãvo priẽš laĩką.*

laikyklà dkt. (2)
vieta kam nors laikyti: *Kùro laikyklà. Kompiùterio duomenų̃ laikyklà.*

laikìklis dkt. (2)
prietaisas ar įtaisas kam laikyti: *Mobìliojo telefòno [stógvamzdžio] laikìklis. Virtùvės reikmenų̃ laikìklis. Stỹgų laikìklis* (muz.). *Parduotùvėse cigarèčių pakẽliai laĩkomi cigarèčių laikìkliuose.*

laĩkymas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laikyti 1: *Svarbù taisyklìngas nėriamo dáikto, siū́lų ir vąšẽlio laĩkymas. Árklio laĩkymas ùž pavãdžio.*
2. → laikyti 4: *Sprendìmo laĩkymas negaliójančiu.*
3. → laikyti 5: *Žirgų̃ laĩkymas bùvo labaĩ išplìtęs.*
4. → laikyti 6: *Kaltiniñko laĩkymas ùž grõtų. Pinigų̃ [sántaupų] laĩkymas bánke. Prẽkių laĩkymas sándėlyje. Gyvulių̃ laĩkymas aptvaruosè.*
5. → laikyti 7: *Pinigų̃ laĩkymas sàvo vaikáms.*
6. sngr. → laikyti 8 (sngr.): *Taisỹklių [dárbo grãfiko] laĩkymasis.*
7. sngr. → laikyti 9 (sngr.): *Àš jõ išvaizda ir laĩkymusi buvaũ vìsiškai patė́nkintas.*
8. → laikyti 15: *Sándorio laĩkymas paslaptyjè.*
9. sngr. → laikyti 17 (sngr.): *Temperatū̃ros laĩkymasis.*

laikinaĩ prv.
→ laikinas: *Laikinaĩ eĩnantis pãreigas dirèktorius. Leidìmas laikinaĩ gyvė́nti Lietuvojè. Užsãkymai laikinaĩ nepriimamì.*

laĩkinas, laikinà bdv. (3ᵇ)
kuris trunka tik kurį laiką: *Laĩkinos pãreigos. Laikinà ekspozìcija. Susidùrti sù laikinaĩs finánsiniais sunkùmais. Žmogaũs gyvẽnimas laĩkinas.* | įvr.: *Laikinàsis įstãtymas. Jìs pàkviestas laikinúoju patarė́ju.*

laĩkininkas, laĩkininkė dkt. (1)
1. teisėjas, fiksuojantis laiką: *Ristū̃nų spòrto teisė́jas laĩkininkas. Laĩkininkas atsakìngas ùž laĩko sekìmą rungtỹnių metù. Laĩkininkai paródė chronomètrais užfiksúotus lengvaatlèčių rezultatùs.*
2. palaikiui apmokamas darbininkas: *Dù trẽčdaliai į̃monės darbúotojų yrà laĩkininkai.*

laikinùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ laikinas: *Gyvẽnimo laikinùmas.*

laikýsena dkt. (1)
kūno ir pan. tam tikra padėtis: *Graži [ydìnga] laikýsena. Netaisyklìnga kū́no laikýsena.* | elgsena, elgimasis: *Santūrì laikýsena. Lietuvõs valstýbės laikýsena tùri bū́ti orì.*

laikýti, *laĩko, laĩkė* vksm.
1. (ką, kame, ant ko, tarp ko, už ko) turėti įsitvėrus, įsikibus, neleidžiant iškristi, pavirsti, ištrūkti ar pan.: *Šuõ dantysè laĩkė dẽšrą. Mótina laĩko kū̃dikį añt rañkų. Jì laĩkė tarp kẽlių muštùvį ir mùšė svíestą. Laikýk krẽpšį ùž rañkenos. Jìs laĩkė ùž parañkės mergìną.* | sngr. (ko, į ką, už ko): *Vaĩkas laĩkėsi mótinos sijõno [į mótinos sijõną]. Laikýkis turė̃klo [ùž turė̃klų].*
2. (ką) būti atrama: *Lubàs laĩko dvì póros aštuoniakam̃pių stulpų̃.*
3. sngr. (ant ko, kame) tvirtai stovėti, kabėti ar pan., būti pritvirtintam prie ko, nesiduoti išjudinamam: *Výras tvirtaĩ laĩkėsi balnè. Jám kélnės võs laĩkosi añt juosmeñs. Ar̃ tù dár laikaĩsi añt*

kójų?
4. (ką, kuo) manyti, pripažinti kuo ar kokį esant: *Laikýti garbè [pãreiga]. Laikaũ jį̃ sàvo draugù. Sprendìmą laĩkome negaliójančiu [netẽkusiu gãlios]. Šiõs problèmos laĩkomos nereikšmìngomis. Laĩkome vienì kitùs bróliais. Komisija skuñdą laĩko šmeižtù. Jìs laĩkomas gerù specialistù.*
5. (ką, ko) turėti, auginti savo naudai ar malonumui: *Tėvaĩ laĩko dvì kiaulès ir vìštų. Senẽlis laĩkė bitès.* | kurį laiką turėti: *Pasiskõlintą knỹgą jìs laĩkė pùsę mẽtų.*
6. (ką, kame, pas ką) turėti savo žinioje ar kur padėjus, įnešus, įvarius ir pan.: *Pìnigus reĩkia laikýti bánke. Svarbiáusius dokumentùs viršininkas laĩko pàs savè. Sargýba suimtúosius laĩkė areštìnėje. Žiẽmą gývulius ũkininkai laikýdavo tvártuose.*
7. (ką, kam) tausoti, palikti kokiam tikslui: *Senẽlis laĩkė pìnigus láidotuvėms. Pìnigus laikaũ vaikáms [mašìnai pirkti].*
8. sngr. (ko) veikti, elgtis pagal ką nors, vykdyti ko reikalavimus, nenutolti nuo kokio nusistatymo, pažiūrų, papročių: *Reĩkia laikýtis keliũ eĩsmo taisỹklių [dárbo grãfiko, tarptautìnių sutarčių̃]. Visì tùrime laikýtis įstãtymų.*
9. sngr. užimti kokią padėtį, vienaip ar kitaip elgtis: *Juõdu krūvojè [nuošaliaĩ] laĩkosi. Tùrime laikýtis išvíen [atsargiaĩ, kukliaĩ]. Valdžiõs ãtžvilgiu tė́vas laĩkėsi lojaliaĩ. Výras laĩkėsi pusiáu kãriškai.*
10. sngr. (nuo ko) valdytis, tvardytis: *Àš võs laikiaũsi nuõ juõko [nesusijuõkęs].*
11. sngr. (kame) nepasiduoti, nesitraukti: *Jaunìmo rinktìnė ìšvykoje laĩkėsi vãlandą, bèt palū́žo. Príešų àpsuptas miẽstas ilgaĩ laĩkėsi.*
12. sngr. gyvuoti, egzistuoti, gyventi: *Kaĩp laĩkotės? Mẽs laĩkomės neblogaĩ. Močiùtė laĩkosi geraĩ, senãtvei nepasidúoda.*
13. sngr. (kame, pas ką) kur būti, gyventi: *Tėvaĩ laĩkosi pàs dùkterį. Šiẽ gyvũnai laĩkosi dumblè.*
14. sngr. (ko) nenutolti nuo ko, nenuklysti į šalį: *Paukštẽliai tõl laĩkosi lìzdo, kõl sparnaĩ suáuga. Jéigu jaũ važiúojam draugè, taĩ mū́sų ir laikýkis. Laikýkis upẽlio [dešinẽs] ir nepaklýsi.*
15. (ką) turėti kokioje padėtyje, būklėje, priežiūroje: *Vãsarą lángą laikaũ ãtvirą. Bùtą jì laĩko švariaĩ. Kójas laikýk šiltaĩ. Dùkterį tėvaĩ griežtaĩ laĩkė. Árklius vãsarą laikýdavau supáncˇiotus. Šùnį laĩkėme prìrištą.*
16. išlikti kaip buvo (sveikam, tinkamam, nesugadintam, nesunaikintam): *Sveikatà dár laĩko. Žiemìniai bãtai ilgaĩ laĩkė. Manaĩ, kàd tàs žaĩslas ilgaĩ laikỹs?* | sngr. (kame): *Šiẽ obuoliaĩ geraĩ laĩkosi žiẽmą. Sū́ris laĩkėsi neblogaĩ. Audìmo tradìcijos kíek stipriaũ laĩkėsi piẽtryčių Lietuvojè. Rõgių kẽlias dár laĩkosi.*
17. sngr. trukti, nesibaigti, neišnykti: *Laĩkosi šalt̃is [sniẽgas, temperatūrà, skaũsmas, plaũčių uždegìmas].*
18. (ką) būti atspariam, nepraleisti: *Púodas [teřmosas] ilgaĩ laĩko šìlumą. Medìniai trobõs rą̃stai geraĩ laĩko šìlumą.*
19. (ką) klausinėjamam atsakyti į klausimus, atlikti užduotis, susijusias su mokomuoju dalyku (su žodžiais „egzaminas“, „įskaita“): *Rytój jìs laikỹs istòrijos egzãminą [įskaitą]. Dvyliktõkai laĩkė víeną populiariáusių pasirenkamųjų brandõs egzaminų̃ – ánglų kalb̃ą.*
20. (ką, už ką) aukoti, atnašauti: *Laikýti mišiàs. Bažnýčioje bùvo laĩkomos mìšios ùž mìrusįjį.*
◊ **ãkmenį laikýti ùž añčio** turėti piktų kėslų: *Ir dìrbk tù sù tokiaĩs, kuriẽ ãkmenį laĩko ùž añčio.* **añt juõko laikýti** (ką) šaipytis, tyčiotis iš ko: *Manè jáuną visì añt juõko laĩkė.* **bùrną laikýti** nieko nesakyti; sin. tylėti: *Laikýk bùrną, kaĩ vyresnì kalb̃a!* **laikýti árklius** neskubėti, santūriau elgtis: *Laikýk árklius, bróli, vìskas bùs geraĩ, tìk neiškrẽsk kokiõs kvailỹstės! Laikaũ árklius, laikaũ, bèt eĩk tù põ galaĩs!* **laikýti gyvãtę ùžantyje** rūpintis žmogumi, kuris po to atsilygina bloguoju: *Nẽ neĩtariau, kàd laikaũ tókią gyvãtę ùžantyje.* **laikýti kakarìnę užčiáuptą** tylėti: *Laikýk kakarìnę užčiáuptą, nès išvýsiu iš namų̃.* **laikýti kùmštį** eiti išvien, palaikyti ką: *Laikýk kùmščius, kàd mán pasisèktų.* **liežùvį ùž dantų̃ laikýti** neatskleisti, neišduoti paslapties: *Kàd ir mateĩ, taĩ liežùvį ùž dantų̃ laikýk, kàd niẽkas nežinótų!* **põ padù laikýti** (ką) engti, spausti, uiti: *Jì výrą vìsą gyvẽnimą põ padù laĩko.* **põ padurkù laikýti** (ką) neduoti valios kam; sin. valdyti: *Jì sàvo výrą põ padurkù laĩko.* **põ sijonù laikýti** (ką) labai lepinti, prižiūrėti: *Tù peř daũg põ sijonù laikaĩ sàvo vaĩką.* **põ sparnù laikýti** (ką) globoti, prižiūrėti, saugoti: *Neprotinga vaĩką ilgaĩ laikýti põ tėvų̃*

sparnù. **špỹgą laikýti kišẽnėje** slapta turėti blogų ketinimų: *Ar̃ įmãnoma výro ir̃ móters méilė, kaĩ víenas iš jų laĩko špỹgą kišẽnėje?* **trũks laikỹs** žr. trūkti. **víeną rañką laikýti** sutartinai veikti; sin. sutarti: *Jiẽ víeną rañką laĩko, niẽko sù jaĩs nepadarýsi.*

laikýtojas, laikýtoja dkt. (1)

1. kas laiko (6 r.), turi savo žinioje: *Viẽšbučių laikýtojai.*

2. kas ką augina savo naudai ar malonumui: *Gyvūnų [gyvulių] laikýtojas.*

laikytùvas dkt. (2)

prietaisas kam laikyti; sin. laikiklis: *Radiãtoriaus laikytùvas.*

laĩkmatis dkt. (1)

prietaisas ar įtaisas, tiksliai matuojantis laiką ir duodantis signalą praėjus nustatytam laikui: *Skaitmenìnis laĩkmatis. Naujáusi tèchnikos įrenginiaĩ bũna sù laĩkmačiais.*

laikmenà dkt. (3^b)

tam tikra priemonė ar vieta informacijai (duomenims) laikyti – kompaktinis diskas, magnetinė juosta, vaizdo kasetė, garsajuostė ir kt.: *Informãcijos laikmenà. Skaitmenìnė laikmenà. Laikmenõs talpà. Keičiamųjų laikmenų pavyzdžiaĩ – atmintùkas, diskẽlis, kompãktinis dìskas.* • plg. kaupiklis.

laĩkmetis dkt. vns. (1)

laikotarpis, epocha: *Revoliùcijų laĩkmetis. Gyvẽnome sudėtìngu kãro beĩ pókario laĩkmečiu. Šiuõ laĩkmečiu visíems reĩkia daũg dìrbti.*

laikótarpis dkt. (1)

laiko tarpas; sin. laikmetis: *Dárbą reikẽs atlìkti trijų dienų laikótarpiu. Ekonòmika spař̃čiai áugo pókario laikótarpiu.*

láikra dkt. (1)

elastingas dirbtinis pluoštas: *Láikra dẽrinama sù kitaĩs natūraliaĩs ir̃ sintètiniais plúoštais.* | jo siūlai ar audinys iš tokių siūlų: *Pédkelnės sù láikra. Teikiù pirmenýbę džìnsiniam áudiniui sù láikra.* • plg. elastanas.

laikraštíena dkt. (1)

šnek. menkavertė, nerimta, nepatikima ir pan. spauda: *Trumpám atsikvẽpti nuõ laikraštíenos. Negaĩšk laĩko reklãminei laikraštíenai skaitýti.* • plg. geltonoji spauda. | prk.: *Mìsti [maitìnti] laikraštíena.* | tokios spaudos leidiniai: *Kìšk į ùgnį tą laikraštíeną!*

laĩkraštininkas, laĩkraštininkė dkt. (1)

laikraščio darbuotojas – leidėjas, redaktorius, žurnalistas: *Mažõsios Lietuvõs laĩkraštininkas. Laĩkraštininkai suvaidìno svarbų vaĩdmenį lietùvių išeivìjos gyvẽnime. Laĩkraštininko dárbas vienadiẽnis: šiañdien naujíena, õ rytój jì – užmìršta.*

laikraštìnis, laikraštìnė bdv. (2)

1. būdingas laikraščiams: *Laikraštìnis stìlius. Mégstu skaitýti laikraštinės apýbraižas. Populiariáusi laikraštìniai žánrai – krònika, komentãras, reportãžas, interviù.*

2. naudojamas laikraščiams spausdinti: *Laikraštìnis põpierius.*

laĩkraštis dkt. (1)

vienodais laiko tarpais spausdinamas sulenktų lapų pavidalo informacijos leidinys: *Prekiáujame laĩkraščiais. Laĩkraštyje pérskaičiau įdõmų straipsnį. Seniaĩ bendradarbiáuju tamè laĩkraštyje. Peř laĩkraštį pránešė apiẽ sàvo sužieduotuvès.* | tokio leidinio redakcija: *Jìs dìrba laĩkraštyje.*

laĩkrodininkas, laĩkrodininkė dkt. (1)

žmogus, kuris taiso, reguliuoja, kartais ir gamina laikrodžius: *Laĩkrodininko dirbtùvės. Sugẽdusį síeninį laĩkrodį nùnešiau laĩkrodininkams.*

laikrodininkỹstė dkt. vns. (2)

laikrodžių gaminimo ar taisymo verslas: *Senóji laikrodininkỹstė. Mókytis laikrodininkỹstės. Jaũ vidùramžiais Šveicãrijoje klestẽjo laikrodininkỹstė ir̃ bankininkỹstė.*

laikrodìnis, laikrodìnė bdv. (2)

veikiantis pagal laikrodį: *Laikrodìnė bòmba. Laikrodìnis sprogdìklis [jungìklis]. Stotyjè bùvo rãstas sprogmuõ sù laikrodiniù mechanizmù.*

laĩkrodis dkt. (1)
prietaisas, kuris rodo laiką: *Rañkinis [síeninis, smẽlio, elektròninis] laĩkrodis. Prisùkti [paléisti, nustatýti] laĩkrodį. Laĩkrodis eĩna [sustójo, vėlúoja]. Bókšto laĩkrodis mùša vãlandas.*

laikù prv.
tinkamu, reikiamu metu, kada reikia: *Pačiù laikù grį̃žome – vakariẽnė baĩgia vìrti. Nè laikù paskam̃binai. Nè laikù lỹja – patì šienapjū́tė.*

láimė dkt. (1)
1. pasitenkinimo, džiaugsmo būsena: *Patìrti láimę. Ieškóti láimės. Suteĩkti láimės.*
2. sėkmė, pasisekimas: *Bandýti láimę lotèrijoje. Linkiù Jùms daũg láimės. Láimei [láimė], sargýbiniai mū́sų nepastebė́jo.*
3. dalia, likimas, lemtis: *Tokià jaũ màno láimė – nuõlat pakliū́ti į̃ kebliàs situãcijas.*
4. (rašoma didžiąja raide) vns. senovės lietuvių mitinė būtybė, lemianti žmonių likimus jiems gimstant, globojanti gimdyves: *Deĩvė Láimė paleñgvindavo gimdỹvių kančiàs ir rū́pindavosi naujãgimiais. Bùvo mãnoma, kàd Láimės nuskìrto likìmo pakeĩsti negãlima.* • plg. Dalia.
◊ **láimė nusišypsójo** (kam) labai pasisekė: *Lotèrijoje láimė nusišypsójo kauniẽčių šeĩmai. Peř stojamúosius egzãminus jám nusišypsójo láimė. Retaĩ mán nusišypsódavo láimė.* **láimės kū̃dikis** žr. kū̃dikis.

laimė́jimas dkt. (1)
1. teigiamas darbo, veiklos rezultatas: *Svarbūs mókslo laimė́jimai. Fìzikos mókslo laimė́jimai. Spòrto laimė́jimai.*
2. pergalė, nugalėjimas: *Veidè šviẽtė laimė́jimo šỹpsena. Nèt ir põ svaigìnamų [svaigìnančių] laimė́jimų jìs visái nepasìkeitė.*

láimės rãtas
1. lošimuose – ant lošimo stalo esantis tam tikras ratas, sukamas lošėjui spėjant, kuriame stalo rato skyriuje bus kamuoliukas ir (ar) žymeklis: *Láimės rãtą sùka krupjẽ, specialùs įrenginỹs arbà lošė́jas.* | pats tokio tipo lošimas: *Daũgelis moderniū̃ kompiuterìnių lošìmo automãtų léidžia imitúoti kitùs azártinius žaidimùs ar televìzijos žaidimùs sù laimė́jimais, pãvyzdžiui, pòkerį, rulètę, láimės rãtą, lotèriją ir pan.*
2. sektoriais suskirstytas apskritas įrenginys, kurį sukant laimimi įvairūs prizai, pa(si)renkami klausimai loterijose, televizijos žaidimuose ir pan.: *Sùk láimės rãtą ir laimė́k prizùs! Žaidė́ja láimės ratè išsùko pietū̃ servìzą.*

laimė́ti, *laĩmi, laimė́jo* vksm.
1. (ką, ko, iš ko, kame) turėti naudos, gauti kaip prizą: *Laimė́ti automobìlį lotèrijoje. Laimė́ti balsū̃. Jū̃s mažaĩ ìš tõ laimė́site. Tą pãtį laimė́tumėte paskaĩtęs istòriją.*
2. (ką, prieš ką, kame) pasiekti pergalę; sin. nugalėti: *Laimė́ti rungtynės [kõvą, giñčą, bỹlą, rinkimùs]. Spòrtininkai tìkisi laimė́ti prieš pajẽgų varžõvą. Kókiu rezultatù jū̃s laimė́jote varžýbas? Sunkù bùvo atspė́ti, kurì pártija laimės rinkìmuose. Būdamà devyneriū̃ mẽtų jì laimė́jo poètų konkùrsą.*

laimė́tojas, laimė́toja dkt. (1)
1. kas laimi, gauna ką kaip prizą: *Tauriū̃ [lotèrijos] laimė́tojai.*
2. kas laimi, pasiekia pergalę; sin. nugalėtojas: *Paskélbti varžýbų laimė́toją.*

laimìkis dkt. (2)
sumedžiotas, sužvejotas ar panašiu būdu įgytas daiktas: *Ìš medžiõklės grį̃žo bè laimìkio. Žvejaĩ džiaũgėsi sugáutu laimikiù.* | prk.: *Įsibróvėlių laimìkis – šeši motòriniai pjū́klai.*

laimìngai prv.
1. → laimingas 1: *Laimìngai* (sakoma atsisveikinant)! *Jiẽdu gyvẽno ilgaĩ ir laimìngai.*
2. → laimingas 2: *Įkaitų dramà baĩgėsi laimìngai. Lėktùvas laimìngai nusiléido.*

laimìngas, laimìnga bdv. (1)
1. turintis laimės: *Anót psichològų, tìk laimìnga mótina išaugìna laimìngus vaikùs. Víen pinigaĩ nepadãro žmogaũs laimìngo.*
2. teikiantis laimės; sin. sėkmingas: *Laimìngas lotèrijos bìlietas. Laimìngo kẽlio! Jìs gìmė põ laimìnga žvaigždė̀.*
◊ **gìmti põ laimìnga žvaigždė̀** žr. gimti.

laimingùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ laimingas 1: *Suáugusiųjų laimingùmas didéja žmógui senéjant. Ekonomìstai apskaičiãvo pasáulio šaliũ laimingùmo iñdeksą. Neĩ išsilãvinimas, neĩ áukštas intelèktas laimingùmo negarantúoja.*

Laimìngų Naujũjų mẽtų
sakoma sveikinant Naujųjų metų proga: *Laimìngų Naujũjų mẽtų, mielì kolègos!*

láiminimas dkt. ppr. vns. (1)
→ laiminti: *Teĩkti láiminimą* (relig.).

láiminti *láimina, láimino* vksm.
(ką) linkėti laimės, sėkmės (ppr. su tam tikromis ceremonijomis): *Kùnigas láimino tìkinčiuosius. Išleisdamà į̃ keliõnę mótina láimindavo vaikùs.*

Láimo ligà
tam tikrų erkių platinama liga, pasireiškianti stambiųjų sąnarių uždegimu: *Laikù diagnozúota Láimo ligà nesuñkiai išgýdoma. Pirmíeji Láimo ligõs simptòmai atsirañda ódoje. Érkės plãtina Láimo lìgą beĩ érkinį encefalìtą.*

láineris dkt. (1)
keleivinis laivas ar lėktuvas, kursuojantis nuolatiniu maršrutu: *Vandenýno [óro] láineris.*

laipỹnė dkt. (2)
įrenginys ar įtaisas laipioti: *Kiemè yrà laipỹnė ir̃ kẽlios smẽlio dė̃žės. Kuõ aukštèsnė laipỹnė, tuõ kãtei įdomiaũ.* • plg. karstyklė.

laipìnimas dkt. ppr. vns. (1)
→ laipinti: *Keleĩvių laipìnimas.*

laipìnti, *laipìna, laipìno* vksm.
(ką, į ką, iš ko, ant ko, nuo ko) daryti, kad liptų aukštyn ar žemyn: *Palydõvė laipìno į̃ tráukinį [ìš tráukinio] keleiviùs. Laipìnk vaĩką añt [nuõ] šiẽno vežìmo.*

láipiojimas dkt. ppr. vns. (1)
→ laipioti: *Láipiojimas uolomìs. Láipiojimo batẽliai.*

láipioti, *láipioja, láipiojo* vksm.
1. (kuo, po ką, į ką, ant ko) ne kartą lipti aukštyn ar žemyn: *Láipioti põ kálnus [kalnaĩs]. Vaikỹstėje láipiojau į̃ kiekvíeną mẽdį. Kiáunės puĩkiai láipioja mẽdžiais. Vaikaĩ añt tvorų̃ láipioja.* | nuolat lipti aukštyn įsitveriant atramų, užimant vis didesnį paviršių (apie augalus): *Láipiojantys augalaĩ (aguř kai). Láipiojančios rõžės.*
2. (kuo, ant ko) ne kartą lipti (3 r.), eiti, ropoti horizontaliai pakeltu paviršiumi: *Katẽ balkònų rė́mais láipioja. Ùtėlės láipiojo nèt stalaĩs. Añt palángės láipiojo mùsė.*
3. ne kartą lipti (2 r.), žengiant platesnį žingsnį, aukščiau keliant koją persikelti į kitą objektą ar vietą: *Vaikaĩ vìs láipiojo ìš vienõs válties į̃ kìtą.*

laipsniãvimas dkt. ppr. vns. (1)
(būdvardžių ar prieveiksmių) kaitymas laipsniais: *Laipsniãvimą prí eveiksmiai pérėmė ìš bū̃dvardžių. Laipsniãvimas būdìngas tìk kokýbiniams bū̃dvardžiams.*

láipsnis dkt. (1)
1. ypatybės ar reiškinio lyginamasis dydis, pakopa: *Giminỹstės láipsnis* (jos artumo dydis). *Mókslo láipsnis.*
2. temperatūros matavimo vienetas: *Trìsdešimt láipsnių karščio. Tiẽ kelì láipsniai šaĺčio čià atródo dìdelis spéigas. Vandeñs temperatūrà šiuõ metù síekia aštuoniólika láipsnių šilumõs.*
3. alkoholio svorio procentas mišinyje: *Keturiasdešimtiẽs láipsnių stiprùmo degtìnė. Láipsniai paródo spìrito stiprùmą.*
4. oficialus vardas, pažymintis kvalifikacijos dydį, pakopą: *Leitenánto [kapitõno, majõro, admirõlo] láipsnis. Humanitãrinių [gamtõs, medicìnos, menótyros, sociãlinių, tèchnikos] mókslų dãktaro láipsnis. Suteĩkti [įgýti] dãktaro láipsnį.*
5. kokybinių būdvardžių ir būdvardinių prieveiksmių gramatinė kategorija, reiškianti ypatybės kiekio skirtumus: *Bū̃dvardžiai tùri trìs pagrindiniùs láipsnius: nelýginamąjį, aukštèsnįjį ir̃ aukščiáusiąjį.*

6. skaičius, rodantis, kiek kartų kitas skaičius turi būti padaugintas iš savęs: *Pakélę trečiúoju láipsniu skaĩčių dù, gáuname aštúonis.*
7. lankų bei kampų matavimo vienetas: *Pasisùkite šimto aštuoniasdešimtiẽs láipsnių kampù. Tvorẽlė pasvìrusi kẽturiasdešimt penkiũ láipsnių kampù.* | geografinio ilgio ar pločio matavimo vienetas: *Dẽšimt láipsnių rytũ ilgumõs ir peñkiasdešimt láipsnių šiáurės platumõs. Ilgumõs láipsniai skaičiúojami pagaĨ Žẽmės rùtulio lygiãgrečių apskritimùs, õ platumõs láipsniai – pagaĨ dienóvidinius. Nuródykite salõs pãdėtį geogrãfinės platumõs ir ilgumõs ãtžvilgiu. Lietuvà yrà maždaũg peñkiasdešimt penkiũ láipsnių platumojè.*
8. muz. gamos garsas: *Septyniũ láipsnių gamà.*

láipsniškai prv.
be staigių pakeitimų, po truputį, ne iš karto; sin. palaipsniui: *Láipsniškai dìdinamos váistų dòzės.*

láipsniškas, láipsniška bdv. (1)
vykstantis be staigių pakeitimų, po truputį, ne iš karto: *Láipsniškas dárbo ùžmokesčio dìdinimas.*

laipsniškùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ laipsniškas: *Temperatũros kitìmo laipsniškùmas. Sportúojant svarbù nuoseklùmas ir laipsniškùmas. Šiõs ligõs eĩgai būdìngas laipsniškùmas. Euròpos universitètuose įdiẽgtas stùdijų laipsniškùmo prìncipas.*

laipsniúotas, laipsniúota bdv. (1)
šnek.
1. turintis mokslo laipsnį: *Laipsniúotas dė́stytojas.*
2. alkoholinis, svaigusis: *Laipsniúotas gė́rimas.*

laipsniúoti, *laipsniúoja, laipsniãvo* vksm. (ką)
kaityti laipsniais (būdvardžius ir prieveiksmius): *Nelýginamojo láipsnio būdvardžius gãlima laipsniúoti. Laipsniúojamoji fòrma „maksimaliáusias, -a“ prireĩkus gãli bū́ti vartójama laisvuõsiuose stìliuose.*

láiptai dkt. dgs. (1), **laĨptai** (2)
sujungtos skersinių plokščių pakopos ppr. pastato viduje arba išorėje lipti iš vieno aukšto į kitą: *Sráigtiniai [suktìniai] láiptai. Užpakalìniai [pagálbiniai, gaisrìniai] láiptai. Stãtūs láiptai. Láiptų aikštẽlė [turẽklai]. Lìpti láiptais.*

láiptas dkt. (1), **laĨptas** (2)
1. laiptų, terasos ir pan. skersinė plokštė; sin. pakopa: *Láipto plõtis. Atsitreñkti į̃ láiptą. Kója užkliùvo ùž láipto.*
2. raidos, kvalifikacijos, karjeros ir pan. laipsnis: *Kìlti [kópti] karjèros láiptais.*

laiptãsijė dkt. (1)
stat. pasvirusi laiptų sija, jungianti laiptų aikšteles: *Láiptai sù dviẽm laiptãsijėmis. Laiptãtakį sudãro dvì laiptãsijės ir pakópos. Turẽklai įleidžiamì į̃ laiptãsijes arbà prikalamì ìš išorìnės pùsės. Šių láiptų pakópos įlė́istos į̃ laiptãsiję.*

laiptãtakis dkt. (1)
pakopų eilės (ppr. iš abiejų pusių su turėklais) tarp dviejų laiptų aikštelių: *Atviràsis laiptãtakis. Laiptãtakio núolydis [plõtis].*

laiptẽliai dkt. dgs. (2)
maži laiptai: *Automobìlio [vagòno] laiptẽliai.*

laiptẽlis dkt. (2)
1. mažas laiptas (1 r.): *Užlìpti trìs šimtùs kẽturiasdešimt trìs laipteliùs.*
2. dem. laiptas 2: *Užkópti añt aukštèsnio pažinìmo laiptẽlio.*

láiptinė dkt. (1), **laiptìnė** (2), **laĨptinė** (1)
1. laiptų patalpa, bendra visiems pastato aukštams: *Įeĩti į̃ láiptinę. Taksì sustójo priẽ nãmo láiptinės. Reikė́tų nuródyti láiptinės išorìnių dùrų kòdą. Užkópiau į̃ paskutinį láiptinės aũkštą. Šiojè láiptinėje yrà aštuoniólika bùtų.*
2. laiptų patalpa, bendra visiems viename aukšte esantiems butams: *Ketviřtojo aũkšto láiptinė pasiródė ẽsanti švarì. Kažkàs vẽl išsùko láiptinės lempùtę.*

3. šnek. daugiabučio pastato gyventojai, besinaudojantys tais pačiais laiptais ir bendromis lauko durimis: *Šeimìnio konflìkto įkaite tãpo visà láiptinė.*

láiptininkas, láiptininkė dkt. (1), **laĩptininkas, laĩptininkė** (1)
laiptų projektuotojas ir (ar) gamintojas: *Draugaĩ rekomendãvo gẽrą láiptininką. Jùms pasìsekė, kàd išvéngėte nemaloniõs patirtiẽs sù láiptininku. Mũsų fìrmos láiptininkai suprojektuõs bet kókius jũsų pageidáujamus láiptus.*

laiptùkai dkt. dgs. (2)
maži laiptai; sin. laipteliai: *Výras pàts dãrė laiptukùs. Prisė́siu añt laiptùkų minutẽlei.*

laiptùkas dkt. (2)
mažas laiptas (1 r.): *Nušókti nuõ trijũ laiptùkų.*

láiptų kopìklis
mechanizmas, skirtas judėjimo negalią turintiems žmonėms: *Naudótis láiptų kopikliù.*

laiptúotas, laiptúota bdv. (1)
su laiptais, pakopomis: *Laiptúota piramìdė. Laiptúotas paviršius.* | įvr.:*Laiptúotoji gėlių lentýna.*

laistỹklė dkt. (2)
1. įtaisas su skylutėmis augalams, žolei ar dirvai laistyti; sin. laistytuvas: *Sõdo [vejõs] laistỹklė. Ratù besìsukanti laistỹklė.*
2. žaislas, skirtas laistytis vandeniu: *Vãsarą žmónės mielaĩ peřka laistyklès beĩ prìpučiamus žaislùs.*

láistymas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laistyti 1: *Peř gausùs [peř dãžnas] láistymas keñkia augaláms.* | prk.: *Šiàs pãstangas pópiežius pavadìno išdžiūvusių tikė́jimo šaknų láistymu.*
2. → laistyti 2: *Ùž píeno láistymą gáusi diržo.*
3. → laistyti 3: *Piemeñs [artójo] láistymo vándeniu peř Velýkas paprotỹs.* | sngr.: *Kíek čià klỹksmo bùvo, láistymosi vándeniu, gáiniojimosi põ kiẽmą.*
4. šnek. → laistyti 4: *Egzãminų [piřkinio] láistymas.*

laistinė́jimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laistinėti 1: *Pomidòrų laistinė́jimas. Šiltãdaržio laistinė́jimas. Šìs áugalas nemégsta dãžno laistinė́jimo. Burõkų laistinė́jimas srùtomis.*
2. sngr. → laistinėti 2 (sngr.): *Laistinė́jimasis vándeniu, supìmasis ir važinė́jimasis sù išvirtìmais* (per Velykas) (etnogr.).

laistinė́ti, *laistinė́ja, laistinė́jo* vksm.
1. (ką, kuo) ne kartą pamažu laistyti, kad sudrėktų: *Laistinė́ti daržùs [agurkùs]. Laistinė́ja gėlės trąšomìs.*
2. sngr. (kuo) ne kartą aplieti, aptaškyti vienas kitą: *Vaikaĩ laistinė́jasi vándeniu.*

láistyti, *láisto, láistė* vksm.
1. (ką, kuo) ne kartą, dažnai liejant drėkinti: *Láistyti daržùs [gėlès]. Láisto medeliùs. Láistyti dáigus trąšomìs [drungnù vándeniu].* | įvr.: *Láistomoji žẽmė.*
2. (ką, ant ko) po truputį lieti (skystį iš indo): *Tiesiaũ laikýk stiklìnę – láistai sùltis añt kìlimo.* | neig. (ko): *Neláistyk sriubõs.* | sngr.: *Vanduõ láistosi nẽšant.*
3. (ką, kuo) ne kartą aplieti; sin. šlakstyti, taškyti: *Vaikaĩ išdykáudami láistė víenas kìtą vándeniu.* | sngr. (kuo, iš ko): *Vaikaĩ láistosi vándeniu ìš plastikìnių bùtelių.*
4. (ką) šnek. gerti svaigalų, vaišintis svaigalais kokia nors proga: *Kadà láistysime tàvo prèmiją?*
◊ **ãšaras láistyti** (dėl ko) verkti, ašaroti: *Nevẽrta dẽl tokių niẽkų ãšaras láistyti.* **ãšaromis láistyti** (ką) labai apgailėti; sin. apverkti: *Ãšaromis láistė kiekvíeną prastèsnį pãžymį.*

láistytojas, láistytoja dkt. (1)
1. žmogus, kuris ką laisto (1 r.): *Kapũ [gėlių daržẽlio] láistytoja.*
2. žmogus, kuris ką kuo laisto (3 r.), šlaksto, taško: *Peř Velýkas vaikaĩ leñda põ paklodè ir dũzgia, õ láistytojai šaũkia: „Bìtės ũžia! Vandeñs!“* (etnogr.).

laistytùvas dkt. (2)
1. indas su ilgu kakleliu augalams laistyti: *Laistytuvù paláisčiau gėlès. Surūdìjusį metalìnį laistytùvą pàkeičiau naujù ir lengvù plastikiniù.*

2. įtaisas su skylutėmis augalams, žolei ar dirvai laistyti; sin. laistyklė: *Srùtų laistytùvai. Įjùnk vejõs laistytuvùs!*

laisvãdienis dkt. (1)
laisva diena, kai nereikia dirbti: *Trečiãdienį pasìėmiau laisvãdienį.*

laisvaĩ prv.
1. be apribojimų; sin. nedraudžiamai, nevaržomai: *Privãlomosios ir̃ laisvaĩ pasìrenkamos disciplìnos. Galimýbė laisvaĩ keliáuti põ pasáulį. Kiekvíenas žmogùs gãli laisvaĩ pasiriñkti dárbą. Laisvaĩ!* (kar.)
2. gerai, taisyklingai, įgudusiai: *Jì laisvaĩ kalba trimìs kalbomìs. Laisvaĩ kalbù, rašaũ, skaitaũ ángliškai, íeškau vertéjo dárbo.*
3. ne visai tiksliai, perpasakojant: *Bandýsiu jùms laisvaĩ išveřsti víeną rùsišką dainẽlę. Spektãklis akivaizdžiaĩ paródė režisiẽriaus núostatą laisvaĩ interpretúoti istòriją ir̃ drãmos veĩkalą.*
4. palaidai, nevaržomai: *Laisvaĩ kriñtanti suknẽlė [tùnika, palaidìnė]. Laisvaĩ kriñtantys plaukaĩ. Jì nuõlat váikščiodavo sù laisvaĩ nukãrusiu megztiniù ir̃ sandãlais.* | taip, kad būtų palaidas, platus, dukslus: *Laisvaĩ kir̃ptas chalãtas.*

laisvaĩ saṁdomas
nenuolatinis, neetatinis: *Laisvaĩ saṁdomas darbiniñkas.*

laisvãlaikis dkt. vns. (1)
laisvas laikas, kai nereikia dirbti: *Laisvãlaikio ceñtras. Laisvãlaikiu daũg skaitaũ. Ar̃ įdõmiai praléidai laisvãlaikį? Neturiù visái laisvãlaikio.*

laisvamanýbė dkt. (1)
visuomeninė pasaulėžiūra, atsiradusi XVII a. pab. – XVIII a. pr., kritiškai vertinanti religines dogmas ir ginanti proto pažintinę laisvę: *Laisvamanýbės filosòfija. Laisvamanýbė plìto tar̃p išsilãvinusių žmoniũ. Ateĩzmas pasisãko prieš relìgiją, õ laisvamanýbė propagúoja švietéjišką pasaulė́žiūrą, pasauliẽtinę kultū̃rą.*

laisvamãnis, laisvamãnė dkt. (2)
laisvamanybės šalininkas: *Bū́ti laisvamaniù. Laisvamãniai sàvo pasaulė́žiūrą griñdžia mókslu.*

laisvamãniškai prv.
→ laisvamaniškas: *Laisvamãniškai nusiteĩkę tėvaĩ.*

laisvamãniškas, laisvamãniška bdv. (1)
susijęs su laisvamanybe ar laisvamaniais, būdingas jiems: *Laisvamãniškas laĩkraštis. Laisvamãniški ideãlai. Laisvamãniškos pãžiūros [idéjos].*

laisvamaniškùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ laisvamaniškas: *Jìs bùvo išvýtas ìš relìginės mokýklos ùž laisvamaniškùmą. Poètė išsiskýrė sàvo originalumù ir̃ laisvamaniškumù. Miẽstas iki šiõl išlaĩkė laisvamaniškùmo dvãsią.*

laĩsvas, laisvà bdv. (4), **láisvas, laisvà** (3)
1. nepriklausomas, galintis elgtis pagal savo norą: *Dabar̃ mẽs laisvì žmónės. Lietuvà – laisvà valstýbė. Esù laĩsvas riñktis. Dabar̃ esù laĩsvas kaĩp paũkštis.* | įvr.: *Laisvíeji žmónės [valstiẽčiai]* (istor.). *Laisvàsis miẽstas* (istor.).
2. leidžiamas, nedraudžiamas, nevaržomas, neribojamas, netrukdomas, nesaistomas: *Laĩsvas kẽlias [įvažiãvimas]. Laĩsvas kvėpãvimas. Laĩsvas kapitãlo judéjimas. Laisvì viduriaĩ. Įėjìmas į̃ koncer̃tą laĩsvas – mokéti nereĩkia.* | įvr.: *Laisvóji konkureñcija* (ekon.). *Laisvàsis krū̃vis* (fiz.). *Neturiù tarnýbos, esù laisvàsis mẽnininkas. Čiuožéjai atlìks laĩsvąją prograṁą.*
3. neužimtas, atliekamas: *Laĩsvos pãtalpos. Ar̃ viẽšbutyje yrà laisvų viẽtų? Neturiù visái laĩsvo laĩko. Šiañdien mán nereĩkia į̃ dárbą, laisvà dienà.* | neužsiėmęs, turintis laiko: *Gýdytojas dabar̃ laĩsvas – galẽs jùs priimti.* | aukšt.: *Kaĩ bū́siu laisvèsnis, atvažiúosiu.*
4. palaidas, platus, dukslus (apie drabužį, avalynę): *Laĩsvo kirpìmo páltas. Bãtai per̃ laisvì. Mégstu laisvùs drabužiùs.*
5. atliekamas, nereikalingas: *Ãkcininkams bùvo išmokétos laĩsvos lẽšos.*
6. nepažodinis, perpasakojamas: *Laĩsvas vertìmas [atpãsakojimas].*
7. neprivalantis laikytis ko: *Laĩsvas nuõ príetarų [nuõ mókesčių].*

8. palaidas, netinkamas (apie elgesį): *Laĩsvo elgesio merginà.*
◊ **laĩsvos rañkos** žr. ranka.

laisvàsis džiãzas
XX a. antrosios pusės džiazo muzikos, kuriai būdinga laisvai improvizuojama melodija, stilius: *Gróti laĩsvąjį džiãzą.*

laisvàsis klausýtojas
žmogus, studijuojantis kokį nors mokslą, bet nelaikantis egzaminų ir nesiekiantis gauti jo baigimo dokumentų: *Laisvíesiems klausýtojams ùž pãskaitas teñka susimokė́ti. Põ stùdijų laisvíeji klausýtojai gáuna nè diplòmą, õ tìk akadèminę pãžymą.*

láisvė dkt. (1)
1. buvimas nepriklausomo nuo niekieno, galėjimas elgtis pagal savo norą: *Žõdžio [spaudõs] láisvė. Ekonòminė láisvė. Neribóta veiksmų̃ láisvė. Mė́gautis láisve. Tautà stójo gìnti sàvo láisvės. Šalìs kovójo dė̃l sàvo láisvės – síekė jõs. Šalìs kovójo ùž sàvo láisvę – norė́jo jã išsáugoti. Jiẽ dúoda vaikáms láisvę.*
2. buvimas neuždaryto, galėjimas be suvaržymų judėti: *Išléisti kãlinį [paũkštį] į̃ láisvę. Láisvės atėmìmas ikì gyvõs galvõs.*

laisvė́jimas dkt. ppr. vns. (1)
→ laisvėti: *Žmonių̃ sąmonės laisvė́jimas. Pajùtome dvãsios laisvė́jimą.*

laisvė́ti, *laisvė́ja, laisvė́jo* vksm.
darytis laisvesniam, laisvam: *Šiaĩs laikaĩs žmonių̃ sántykiai laisvė́ja. Pamažù laisvė́jo ir religìnis gyvẽnimas.*

láisvinimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laisvinti 1: *Tėvỹnės láisvinimo sąjūdis. Išeivijà kū́rė įvairiùs tėvỹnės gélbėjimo ir láisvinimo komitetùs.*
2. → laisvinti 4: *Įkaitų láisvinimas. Organizãcija pasisãko ùž gyvū̃nų láisvinimą ìš mókslinių laboratòrijų.*
3. → laisvinti 5: *Vidurių̃ láisvinimas.*
4. → laisvinti 7: *Spìntos láisvinimas.*
5. → laisvinti 8: *Fiksúoto valiùtos kùrso láisvinimas.*

láisvinti, *láisvina, láisvino* vksm.
1. (ką) daryti laisvą, neužimtą: *Láisvinti kẽlią.*
2. (ką, kam) daryti ne taip priveržtą, įtemptą: *Láisvinti šùniui añtkaklį.*
3. (ką) atpalaiduoti ką suspaustą, suveržtą: *Tẽko láisvinti stiřniną, patẽkusį į̃ brakoniẽrių paspę́stus spą́stus.*
4. (ką) leisti į laisvę: *Láisvinti kãlinius [įkaitus].*
5. (ką) daryti neužkietėjusius (vidurius): *Vìdurius láisvina daržóvių patiekalaĩ, sriùbos.*
6. (ką) daryti erdvesnį; sin. platinti: *Drabùžio júosmenį láisvinti.*
7. (ką) daryti erdvų, neužkrautą daiktais: *Láisvinti spìntą [lentýnas].*
8. (ką, iš ko) suteikti daugiau laisvių, galimybių: *Láisvinti ekonòminius sántykius.* | prk.: *Romanìstas ẽmė láisvinti pãsakojimą ìš griežtų̃ žánro rė́mų.*

laĩsvosios eĩlės
eilėraščiai, parašyti nevienodo ilgio ir nevienodai išsidėsčiusiomis eilutėmis, ppr. be posmų: *Laĩsvosios eĩlės kùriamos bè aiškaũs mètro. Laisvą́sias eilės nuõ pròzos skìria simètriškas kalbõs bangãvimas, sintaksìnių pakartójimų poètika.*

laisvùmas dkt. ppr. vns. (2)
1. → laisvas 2: *Baĩso [judesių̃, mintiẽs] laisvùmas.*
2. → laisvas 4: *Drabùžių laisvùmas.*
3. galėjimas judėti; sin. judamumas: *Sąnario laisvùmas.*

laisvū̃nas, laisvū̃nė dkt. (2)
kas laisvas: *Paũkščiai laisvū̃nai. Kàs išdrįso tą̃ žìrgą laisvū̃ną pánčioti? Poètas bùvo ámžinas laisvū̃nas. Jiẽ, nerūpestìngi laisvū̃nai, gyvẽno nè pagaĩ tvarkãraštį.*

laisvùt dll.
vartojama tos pačios šaknies būdvardžio reikšmei sustiprinti: *Àš laisvùt laisvutė̃lė riñktis.*
laisvutė̃lis, laisvutė̃lė bdv. (2)
visiškai laisvas: *Esù laisvùt laisvutė̃lis.*
laiškanešỹs, laiškanešė̃ dkt. (3[4a], 3[b])
pašto korespondencijos nešiotojas; sin. laiškininkas: *Septyniólikos mẽtų jì pradė́jo dìrbti láiškaneše. Laiškanešỹs įteikė́ láišką.*
láiškas dkt. (3)
1. rašytas susižinojimo tekstas, ppr. siunčiamas paštu ir dažniausiai voke: *Privatùs [tarnýbinis, méilės] láiškas. Rekomendãcinis láiškas. Pàprastas [registrúotas] láiškas. Užklijúoti [atplė́šti] láišką. Išplãtintas ãtviras Lietuvõs mókslininkų láiškas.*
2. pailgas, siauras augalo (ppr. svogūninio) lapas: *Česnãkų laiškaĩ plokštì, panãšūs į̃ narcìzų lapùs. Svogū̃nų laiškū̃ viršūnė̃lės staigà pradė́jo gelsti. Pòro laiškaĩs tiñka gárdinti tróškinius ir̃ salotàs.*
laiškẽlis dkt. (2)
mažas, trumpas laiškas: *Parašýk [pasiū̃sk] mán laiškẽlį.*
láiškininkas, láiškininkė dkt. (1)
pašto korespondencijos nešiotojas; sin. laiškanešys: *Káimo láiškininkė. Láiškininkai išnešiója ir̃ peñsijas.*
laiškìnis, laiškìnė bdv. (2), **láiškinis, láiškinė** (1)
1. skirtas laiškams rašyti: *Laiškìnis põpierius.*
2. su laiškais (2 r.): *Laiškìnis česnãkas.*
laiškùtis dkt. (2)
mažas, trumpas laiškas: *Kalė̃dinis laiškùtis. Rašaũ tókį trumpą laiškùtį. Pradžiùgink manè laiškučiù.*
laivãgalis dkt. (1)
laivo užpakalis: *Laivãgalio smū̃gis matúojamas tònomis. Įspūdingiáusia skenduõlio laĩvo núolauža – laivãgalis sù dìdeliu sráigtu.* • plg. laivapriekis.
laivãgraužis dkt. (1)
kriaukle į vandenyje esančią medieną įsigraužiantis dvigeldis moliuskas (*Teredo navalis*): *Laivãgraužis panašùs į̃ kir̃mėlę, kuriõs galė̀ pritvìrtinta kriauklė̃. Laivãgraužiai miñta medíenos atplaišomìs.*
laivãkelis dkt. (1)
paženklintas saugus vandens kelias laivams plaukti: *Laivãkelio gìlinimas [vãlymas]. Laivãkelio rìbą ródo plū̃duras. Motòrlaivių eĩsmas úosto laivãkeliu bùvo laikinaĩ sustabdýtas.*
laivakrovỹs dkt. (3[4b], 3[b])
uosto krovikas; sin. dokininkas: *Įsidárbinti laĩvakroviu.*
laivãpriekis dkt. (1)
laivo priekis: *Laivãpriekio žibiñtai. Laĩvas manevrúodamas laivãpriekiu atsìtrenkė į krantìnę.* • plg. laivagalis.
laĩvas dkt. (4)
1. transporto priemonė vežti žmonėms ir kroviniams vandeniu: *Jū́rų [gaisrìnis] laĩvas. Aukštastiẽbis laĩvas. Laĩvo dẽnis [bòrtas, smaĩlė]. Laĩvo įgula. Laĩvas stóvi príeuostyje. Plaukiù laivù. Laĩvas põ jū́ras [jū́romis, jū́rose] pláukiojo.*
2. valtis, laivelis: *Vienviẽtis spòrtinis laĩvas.*
laivãsraigtis dkt. (1)
laivo sraigtas: *Laivãsraigtis įtaĩsomas laivãgalyje.*
laivavedýba dkt. vns. (1)
laivų valdymo teorija ir praktika: *Jū́rų laivavedýba.*
laivavedỹs, laivavedė̃ dkt. (3[b], 3[4b])
jūreivystės specialistas, vedantis laivą: *Laivavedỹs analizúoja plaukìmo maršrùtą. Nóriu tàpti laivãvedžiu. Patýrę laivavedžiaĩ saũgiai vẽda laivùs sudėtingiáusiomis są̀lygomis. Laivavedžiaĩ vaĩldo ir̃ eksploatúoja prekýbinius bei keleĩvinius laivùs, vilkikùs, kéltus vandenýnuose, jū́rose, ùpėse, kanãluose ir̃ úostuose.*

laivãvimas dkt. ppr. vns. (1)
→ laivuoti: *Laivãvimas jū́romis. Vìkingų laivãvimas Šiáurės Atlánte sí̃ekia akmeñs ámžiaus laikùs.*
laivãvirvė dkt. (1)
laivo virvė, lynas: *Jūreĩviai teñpė laivãvirves.*
laĩvė dkt. (2)
laivelis, valtis: *Vė́jui pùčiant laĩvė sūpãvos taĩ į kaĩrę, taĩ į dẽšinę. Stùmteliu laĩvę nuõ krañto. Diẽvo ãtvaizdas bū́davo nẽšamas rituãlinėje laĩvėje.*
laivẽlis dkt. (2)
1. nedidelis laivas; sin. valtis: *Laivẽlis susvyrãvo, bèt neapsìvertė. Į ẽžerą laiveliù jìs išplaũkia kasdiẽn. Išsilañkstėme popierìnių laivẽlių.*
2. uždaras lengvas moteriškas ppr. plokščiapadis batelis: *Niẽkaip nerandù víeno laivẽlio, gál šuõ kuř nusìtempė?*
3. dgs. uždarų lengvų moteriškų ppr. plokščiapadžių batelių pora: *Priẽ džìnsų tiñka apsiaũti laiveliùs. Nusipirkaũ patogiùs, bèt elegántiškus laiveliùs.*
Laiviaĩ dkt. dgs. (4)
kaimas Kretingos rajone: *Seniaũ apliñk Laiviùs tyvuliãvęs vanduõ.*
laivýba dkt. vns. (1)
susisiekimas, plaukiojimas laivais; sin. laivininkystė: *Jū́rų [vidaũs] laivýba. Laivýbos keliaĩ [kanãlas]. Ùpių sleñksčiai kliùdo laivýbai.* • plg. skraidyba.
laivýbinis, laivýbinė bdv. (1)
1. skirtas laivybai, tinkamas plaukti laivais: *Laivýbinė ùpė.*
2. susijęs su laivyba: *Laivýbinis úosto žemė́lapis. Laivýbinės laĩvo savýbės.*
laivýnas dkt. (1)
1. kokios nors paskirties laivų visuma: *Ùpių laivýnas. Transpòrto laivýnas. Dviejų̃ valstýbių karìniai jū́rų laivýnai dalyváuja bendrosè pratýbose. Jū́rinės valstýbės tùri dìdelius žvejýbos laivýnus.*
2. karo laivų junginys: *Karìnėje operãcijoje dalyvaũs nè tìk óro pãjėgos, bèt ir laivýnas. Karìnę tarnýbą jìs atlìko laivýne.*
laiviniñkas, laiviniñkė dkt. (2)
žmogus, kuris dirba ar tarnauja laive, juo plaukioja: *Laiviniñkų mokyklà. Kitosè šalysè valdžià labiaũ rẽmia laivininkùs.*
laivininkỹstė dkt. vns. (2)
susisiekimas, plaukiojimas laivais; sin. laivyba: *Jū́rų laivininkỹstė.*
laivìnis, laivìnė bdv. (2)
panašus į laivą, laivo pavidalo: *Laivìnė torpedà. Laivìnis sumuštìnis. Archeològai rañda laivìnių kovõs kiřvių kultū̃ros liẽkanų.*
laivū́nas, laivū́nė dkt. (1)
1. vyr. vns. Lietuvos karinių jūrų pajėgų puskarininkių laipsnis, atitinkantis sausumos pajėgų viršilą: *Vyresnỹsis laivū́nas. Laivū́nas kitų̃ valstýbių kãro laivýnuose vadìnamas bòcmanu.*
2. tą laipsnį turintis asmuo: *Laivū́nai rengiamì civìlinėse tèchnikos ir kãro laivū́nų mokỹklose. Karìnių jū́rų pajėgų̃ jūreĩviai, seržántai, laivū́nai ir pùskarininkiai susijùngė į laivū́nų klùbą.*
laivúoti, *laivúoja, laivãvo* vksm.
plaukioti laivais, naudoti kaip vandens kelią: *Laivúojami vandeñs keliaĩ. Dỹkumą drėkìna didelės laivúojamos ùpės vagà.*
laižyklà dkt. (2)
vieta, kur dedamos druskos gyvuliams laižyti: *Medžiótojai mìško žvėrìms įreñgia šėryklàs, laižyklàs. Miškè priẽ šėrỹklų, drùskos laižỹklų matýti daũg stìrnų pė́dsakų.*
laĩžymas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laižyti 1: *Mótina vaikùs bárdavo ùž šáukštų laĩžymą.*
2. → laižyti 2: *Medaũs [cùkraus] laĩžymas.*

laižinė́jimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laižinėti 1: *Ledinùkų laižinė́jimas.* | sngr.: *Lū́pų laižinė́jimasis.*
2. sngr. vulg. → laižinėti 2 (sngr.): *Suláukėme víešo grabinė́jimosi ir̃ laižinė́jimosi laikū̃.*
laižinė́ti, *laižinė́ja, laižinė́jo* vksm.
1. (ką) pamažu laižyti (liežuviu): *Laižinė́ti mėdų.* | sngr.: *Katė̃ laižinė́jasi.*
2. sngr. vulg. bučiuotis: *Porẽlė laižinė́jasi, glaustinė́jasi.*
laižýte prv.
→ laižyti 2: *Jéi válgyte nepriválgysi, laižýte neprilaižýsi* (flk.).
laižýti, *laĩžo, laĩžė* vksm.
1. (ką) braukyti liežuviu per ką: *Katė̃ laĩžo lẽteną. Kárvė laĩžo veršiùką.* | prk.: *Ugniẽs liežùviai laĩžė mėdžių lapùs.* | sngr.: *Katė̃ laĩžosi.* | sngr. (ką): *Laižýtis lū́pas [pirštùs].*
2. (ką, nuo ko) liežuviu liečiant imti (ką valgomą): *Mergáitė nuõ šaukštẽlio laĩžė brãškių uogiẽnę.* | įvr.: *Laĩžomoji druskà.*
3. sngr. (ką) šnek. lygiai, glotniai šukuotis: *Iššókę ìš vandeñs kareĩviai skùtosi, blìzginosi batùs, laĩžėsi pláukus.*
4. sngr. (su kuo) vulg. bučiuotis: *Laižýtis sù pìrma pasitáikiusia merginà.*
◊ **batùs laižýti** (kam) stengtis įsiteikti; sin. gerintis, pataikauti: *Mẽs jùms bãtų nelaižýsim.* **kójas laižýti** (kam) stengtis įsiteikti; sin. pataikauti, gerintis: *Laĩžo visì kójas viršininkui.* **padùs laižýti** (kam) stengtis įsiteikti; sin. pataikauti: *Jìs tóks pataikū̃nas – visíems viršininkams padùs laĩžo.* **rankàs laižýti** (kam) stengtis įtikti; sin. pataikauti: *Nesuláuksi, kàd àš táu rankàs laižýčiau!* **veršis nelaižýtas** žr. veršis.
Laĩžuva dkt. vns. (1)
miestelis Mažeikių rajone: *Laĩžuvos dvãras. Tū́kstantis aštuonì šimtaĩ septýniasdešimt trečiaĩs mẽtais prõ Laĩžuvą nùtiestas geležìnkelis. Laĩžuvoje klebonãvo poètas Antãnas Vienažindỹs.*
lajà dkt. (4)
visos medžio šakos su lapais: *Klẽvo lajà rùtuliška.*
lãjinis, lãjinė bdv. (1), **lajìnis, lajìnė** (2)
iš lajaus padarytas: *Abì lãjinės žvãkės, pastatýtos priẽ kařsto, sùdegė ikì gãlo. Pirmíeji švyturiaĩ atspindė́jo lãjinių žibiñtų šviẽsą.*
lajúotas, lajúota bdv. (1)
lajumi suteptas: *Šitõs aviẽs mėsà kažkokià lajúota.*
lajúoti, *lajúoja, lajãvo* vksm.
(ką) tepti lajumi: *Lajúoti káilius.*
lãjus dkt. vns. (2)
avių ir galvijų taukai: *Lýdytas jáutienos lãjus. Rudenióp ãvys ìma kaũpti ríebalus – lãjų. Gyvulìniai riebalaĩ – taukaĩ, lãjus ir̃ lašiniaĩ – tùri daũg sočiųjų rūgščių. Šiojè skerdíenoje yrà mažiaũ saũsgyslių, lãjaus ir̃ daugiaũ vertìngos mėsõs.*
lakà dkt. (4)
1. siauras avilio plyšys bitėms įlėkti: *Užkìšti lãką.*
2. lentelė prie avilio plyšio: *Pavãsarį bìtės añt lakõs išeĩna pasišìldyti. Pãvakare tíek bìčių prìtupia añt lakū̃, kàd jàs visái uždeñgia.*
Lakadỹvų jū́ra
jūra į pietvakarius nuo Indostano pusiasalio: *Lakadỹvų jū́roje išsidriẽkęs Lakadỹvų salýnas.*
Lakajà dkt. vns. (3ᵇ)
kaimas Švenčionių rajone: *Važiúoju Į̃ Lãkają.*
Lakajaĩ dkt. dgs. (3ᵇ)
du ežerai – Baltieji ir Juodieji Lakajai: *Grãžūs Lakajū̃ krantaĩ. Juodū̃jų Lakajū̃ ẽžeras šiek tíek seklèsnis úž Baltúosius Lãkajus.*
lãkalas dkt. (3ᵇ)
1. skystas šuns ar katės ėdalas: *Parū́pino arkliáms pãšaro, õ šunìms – lãkalo ir̃ ẽdalo. Šeimininkė pripýlė katéms dubenẽlį lãkalo sù keliaĩs káulais.*

2. šnek. prastas skystas viralas ar gėrimas: *Pàsrėbėme kókio lãkalo ir̃ nuẽjome gulÌti. Eĩnam priẽ ẽžero, pasėdė́sim, dár ir̃ lãkalo lìko.*

lãkas dkt. (2)

1. tam tikras plėvelę sudarančios medžiagos tirpalas, kuriuo tepamas medienos ir pan. paviršius, norint sudaryti kietą apsauginę blizgančią dangą: *Bespalvis lãkas. Nagų̃ lãkas. Tèpti spintẽlę lakù.*

2. lengvai išsilydanti masė laiškams, siuntiniams, durims, seifams antspauduoti, butelių kamščiams užlieti; sin. smalka[2]: *Añtspaudams gamìnti senóvėje naudótas mólis, metãlai, vãškas, lãkas. Dokumeñtas patvìrtintas raudóno lãko añtspaudu vãško dubenẽlyje.*

lãkatas dkt. (3[b])

menk. prastas, sunešiotas drabužis; sin. skarmalas: *Užsimèsk kókį lãkatą, nès sušálsi. Eĩna į̃ svečiùs lãkatu apsivilkẽs – geresnių drabùžių netùri.*

lakatúoti, *lakatúoja, lakatãvo* vksm.

šnek. greitai eiti, bėgti: *Kuř tù lakatúoji liežùvį iškìšęs?*

lakãvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lakuoti 1: *Medíenos lakãvimas. Nagų̃ lakãvimas. Medìnių grindų̃ lakãvimas reikaláuja atidùmo.*

2. → lakuoti 2: *Tikróvės lakãvimas.*

lakdìnimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lakdinti 1: *Áitvaro [baliòno] lakdìnimas.*

2. → lakdinti 3: *Praeĩvių nestẽbina aukštųjų pareigū̃nų lakdìnimas sù sirènomis ir̃ švyturẽliais.*

lakdìnti, *lakdìna, lakdìno* vksm.

1. (ką) versti lėkti, skristi; sin. lakinti[1]: *Vaikaĩ áitvarą lakdìna.*

2. (ką) versti greitai važiuoti, bėgti ar pan.; sin. lakinti[1]: *Tiẽ beprõčiai šìtokiu greičiù motociklùs lakdìna, dár užmùš kã̀!*

3. (ką) greitai nešti, vežti, skraidinti; sin. lakinti[1]: *Žirgaĩ kíek įkabìndami lakdìno raĩtelius teñ, kuř jų̃ láukė paskutìnis mū̃šis. Keliauniñkai skríejo pirmỹn, lakdìnami bangúojančio, išsipū̃tusio nuõ vė́jo baliòno.*

lakė́jas, lakė́ja dkt. (1)

menk. žmogus, kuris laka (2 r.): *Alaũs [naminùkės] lakė́jai.*

lakìmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → lakti 1: *Kačiùkui dabař nè píeno lakìmas rū̃pi, jìs žaĩsti nóri.*

2. → lakti 2: *Negaliù pakę̃sti jõ lakìmo!*

lakìngas, lakìnga bdv. (1)

turintis daug lako. | įvr.: *Lakìngasis raũgmedis* (bot.).

lakìnimas[1] dkt. ppr. vns. (1)

→ lakinti[1] 2: *Žirgų̃ lakìnimas.*

lãkinimas[2] dkt. ppr. vns. (1)

→ lakinti[2]: *Šunų̃ lãkinimas.*

lakìnis, lakìnė bdv. (2)

padengtas laku: *Apsìaviau lakiniùs bateliùs. Ódos paviršius gãli bū́ti mãtinis, lakìnis, įspaustìnis. Kitojè vóko pùsėje įspaustì trỹs lakìniai añtspaudai.*

Lakinskaĩ dkt. dgs. (4)

kaimas Kalvarijos savivaldybės teritorijoje: *Lakinskų̃ piliãkalnis. Lakinskuosè, priẽ Šešùpės hidroelektrìnės, vỹko vãsaros šveñtė.*

lakìnti[1], *lakìna, lakìno* vksm.

1. (ką) daryti, kad lėktų, skristų; sin. lakdinti: *Vė́jas lakìna smìltis.*

2. (ką) versti greitai bėgti; sin. lakdinti: *Lakìnk žìrgą ir̃ lẽk kaĩp vė́jas.* | neig. (ko): *Nereĩkia árklio bè reĩkalo lakìnti.*

3. (ką) greitai nešti ar vežti; sin. lakdinti: *Žìrgas manè namõ lakìno.*

lãkinti[2], *lãkina, lãkino* vksm.

(ką, kuo) duoti lakti: *Katès lãkinu šviežiù píenu. Nè laĩkas kùrtus lãkinti, kaĩ medžiõklėn jóji* (flk.).

lakiójimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → lakioti 1: *Paũkščių lakiójimas.*
2. → lakioti 2: *Vaikų̃ lakiójimas kiemè. Lakiójimas põ miẽstą.*
lakióti, *lakiója, lakiójo* vksm.
1. skrendant judėti iš vienos vietos į kitą; sin. skrajoti, skraidyti: *Varnė́nai pulkaĩs lakiója.* | prk.: *Kuř lakiója tàvo miñtys?*
2. bėgant judėti iš vienos vietos į kitą; sin. bėgioti, lakstyti: *Vaikaĩ lakiója kiemè. Kõ lakióji kaĩp akìs išdẽgęs?*
lakìšius dkt. (2)
1. pakrančių, pagriovių augalas geltonais graižais ir labai kibiais vaisiais (*Bidens*): *Triskiaũtis lakìšius (Bidens tripartita). Lakìšiaus núoviras gẽriamas pér̃šalus.*
2. šio augalo vaisius: *Jì visà apkìbusi lakìšiais.*
lãkmusas dkt. (1)
iš kai kurių kerpių gaunama medžiaga, kuri veikiama šarmo pasidaro mėlyna, o rūgšties – raudona, vartojama kaip chemijos indikatorius: *Į mėgintuvẽlį sù tir̃palu įmerkėme lãkmuso popierẽlį. Bespaĩvį lãkmuso lapẽlį rūgštìs nudãžė raudónai. Lãkmusas paródo, ař tir̃palas rūgštìnis, ař bãzinis, ař neutralùs.*
lakòniškai prv.
1. → lakoniškas 1: *Lakòniškai komentúoti [kalbė́ti, apibūdinti]. Sténgiuosi sàvo mintìs išréikšti lakòniškai. Tyrìmo tikslaĩ pateiktì lakòniškai, tačiaũ pakañkamai informatyviaĩ.*
2. → lakoniškas 2: *Medìnių mečèčių fasãdai sukomponúoti lakòniškai, kařtais jiẽ saikìngai dekorúoti.*
lakòniškas, lakòniška bdv. (1)
1. trumpas, aiškus, glaustas: *Lakòniškas stìlius. Dalỹkinius láiškus bū́tina rašýti trumpùs, lakòniškus.*
2. minimalistinis, neperkrautas, santūrus: *Biùro interjèras lakòniškas, jamè pàlikta daũg erdvẽs. Spektãklio scenóvaizdis – kuklùs, lakòniškas.*
lakoniškùmas dkt. ppr. vns. (2)
1. → lakoniškas 1: *Kū́riniui būdìngas lakoniškùmas. Poètinės fòrmos lakoniškùmas.*
2. → lakoniškas 2: *Scenogrãfijos lakoniškùmas. Fòrmų monumentalumù ir̃ lakoniškumù išsìskiriantis pãstatas.*
làks išt.
kartojant vartojamas bėgimo įspūdžiui pavaizduoti: *Làks làks làks plevėsúodama plačiù sijonù nubė́go mergáitė.*
lãkstymas dkt. ppr. vns. (1)
1. → lakstyti 1: *Bìčių sparnẽliai nuõ lãkstymo dỹla.*
2. → lakstyti 2: *Tàs vaikų̃ lãkstymas põ pélkę mán nepatiñka.*
3. šnek. → lakstyti 3: *Peř tókį lãkstymą sù motociklù ir̃ užsìmušė.*
4. → lakstyti 4: *Kõl vìską supir̃kome vestùvėms, bùvo daũg lãkstymo põ parduotuvės.*
5. sngr. šnek. → lakstyti 6 (sngr.): *Vilkų̃, šunų̃ gaujà lãkstymosi metù vadìnama rujà. Lãkstymosi laikótarpiu baltūjų žiùrkių patẽlės nãkčiai bùvo paliẽkamos kartù sù patinaĩs.*
lakstinė́ti, *lakstinė́ja, lakstinė́jo* vksm.
(po ką) nesmarkiai lakstyti; sin. bėginėti: *Vaikaĩ lakstinė́ja põ laukùs.*
lakstýti, *lãksto, lãkstė* vksm.
1. (kame, po ką, nuo ko, prie ko) skraidyti, lakioti: *Krẽgždės lãksto orè [pãžeme, põ kiẽmą]. Bìtės lãksto nuõ žíedo priẽ žíedo.*
2. (kame, po ką, kuo) greitai judėti, ppr. įvairiomis kryptimis; sin. bėgioti, bėginėti: *Vaikaĩ põ kiẽmą [kiemè] lãksto. Vidùkelėje šuniùkas lãksto. Lãksto kaĩp katė̃ sù pūslė (flk.). Lãksto kaĩp avìs, į̃ úodegą įkirptà (flk.). Lãksto kaĩp akìs išdẽgęs (flk.).* | prk.: *Pianìsto pir̃štai lãkstė klavišais. Jõ ãkys lãkstė, kaktà aprasójo.*
3. (po ką, su kuo, kuo, kame) šnek. greitai važinėti, jodinėti: *Jìs lãksto põ miẽstą sù naują mašinà. Sūnùs mė́gsta lakstýti sù arkliaĩs. Miẽsto gãtvėse [gãtvėmis] jaũ lãksto motociklininkai.*

4. (ko, po ką) daug kur vaikščiojant, važinėjant teirautis, ieškoti: *Lãkstė lãkstė sė́klos põ parduotuvės, bèt negãvo.*
5. (nuo ko, iš ko) kritinėti, byrėti: *Põpieriai lãksto nuõ stãlo. Prastì impilaĩ – ìš pagálvių pūkaĩ lãksto. Medžiùs keřtant skiedros lãksto* (flk.).
6. (ko) šnek. geisti, ieškoti (patino): *Kiaũlė lãksto tẽkio.* | sngr. poruotis, bėgiotis: *Mū́sų telyčià jaũ lãkstosi.*

lakstýtojas, lakstýtoja dkt. (1)
1. kas laksto (2 r.). | prk.: *Kã Seimė nùveikė tàs lakstýtojas ìš vienõs frãkcijos į̃ kìtą?*
2. kas laksto (3 r.): *Nesù dìdelis lakstýtojas ař greĩčio mėgė́jas. Skaudžiáusia, kàd dė̃l neatsargių lakstýtojų kaltė̃s žū́sta žmónės.*

lakstùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ lakstus: *Taĩ beñt lakstùmas tõ vaĩko! Sù tókiu važinė́jimu iř lakstumù miẽsto gãtvėse jì prisišaũks neláimę.*

lakstū̃nas, lakstū̃nė dkt. (2)
1. kas nuolat, daug laksto, bėgioja: *Ū́gtelėjęs šunẽlis tãpo tikrù lakstūnù.* | prk.: *Polìtinis lakstū̃nas.*
2. kas greitai važinėja: *Nesù lakstū̃nas, o miestè važinė́ju tiesióg pavyzdìngai.*
3. kas nenubūva namie, mėgsta pramogas ar pan.: *Kad tik vaikaĩ per anksti ìš namų̃ neišeĩtų, nebū́tų lakstū̃nai. Jìs – mýlintis ir atsakìngas výras, o ne kóks lakstū̃nas.*

lakstùs, lakstì bdv. (4)
mėgstantis lakstyti, nenubūvantis vietoje; sin. gyvas, vikrus, greitas: *Lakstùs vaĩkas visadà išálkęs. Tai lakstì kárvė – kuř paléidai, teñ jái žolė̃s nėrà.* | aukšt.: *Mū́sų berniùkas lakstèsnis už kitùs.*

lakštabùdinis, lakštabùdinė bdv. (1)
kurio dalis yra iš lakštelių (apie grybus): *Lakštabùdinė kepurė̃lė. Lakštabùdinio grỹbo kepurė̃lės apačià sudarýta iš lakštẽlių.*

lãkštas dkt. (2)
1. plokščias, ppr. stambus augalo lapas: *Klẽvo lãkštas. Kopū́sto lãkštai.* | plokščioji augalo lapo dalis: *Lãpas sudarýtas iš lãpkočio ir lãpo lãkšto.*
2. knygos, sąsiuvinio ar šiaip koks popieriaus (ppr. standesnio) lapas: *Įsipjóviau piřštą põpieriaus lãkšto kraštù.*
3. kokios nors medžiagos plonas, plokščias, ppr. stačiakampio pavidalo gabalas: *Vãflių lãkštai. Čérpių imitãcijos pliẽno lãkštai.*
4. vertybinis popierius, obligacija: *Paskolõs [taũpymo] lãkštai.*

lakštãvimas dkt. ppr. vns. (1)
→ lakštuoti: *Lakštiñgalos lakštãvimas.*

lakštẽlis dkt. (2)
1. vienas iš lakštabudinių grybų kepurėlės apačioje esančių plonų lapelių: *Lakštẽliai gãli bū́ti laisvì arbà priáugę prie kóto. Jaunų̃ pievãgrybių lakštẽliai bū̃na rõžinio ãtspalvio, senesnių̃ – rausvaĩ rudì.*
2. dem. lakštas 3: *Tòrto lakšteliùs dẽdame po víeną ir pértepame kremù.*

lakštiñgala dkt. (1)
melodingai ir garsiai giedantis, ypač naktį, mažas rusvas paukštis (*Luscinia luscinia*): *Lakštiñgalų trėlės. Krū́muose lakštiñgalos čiùlba [gíeda, suõkia].*

lakštingalė̃lė dkt. (2)
dem. lakštingala: *Taĩ gražiaĩ gíeda lakštingalė̃lė.*

lãkštiniai dkt. dgs. (1)
valgis iš lakštinių (makaronų): *Válgėme lãkštinius su lašišà.*

lãkštinis[1] dkt. (1)
juostelės pavidalo makaronas: *Lãkštinius išvérdame pasū́dytame vandenyjè.*

lãkštinis[2]**, lãkštinė** bdv. (1), **lakštìnis**[2]**, lakštìnė** (2)
1. lakšto (2 r.) pavidalo: *Lãkštinis põpierius.*
2. lakšto (3 r.) pavidalo: *Lãkštinis pliẽnas [stìklas].*

lakštúoti, *lakštúoja, lakštãvo* vksm. (kame)
giedoti, suokti (apie lakštingalą): *Lakštiñgala lakštúoja añkstų rýtą ir vė̃lų vãkarą. Šabakštýnuose lakštãvo skardẽno lakštiñgalos.*
lakštùtė dkt. (2)
poetinis lakštingalos pavadinimas: *Lakštùtė suõkė rytaĩs vakaraĩs. Tautósakoje lakštiñgala vadìnama lakštutė̃. Jì gíeda, kaip lakštùtė lakštúoja.*
laktà dkt. (2)
1. kartis ar lenta vištoms tupėti: *Vìštos nušóko nuo lãktos. Jei vìštos ankstì tùpia ant lãktų, šaĩs.*
2. lentelė prie avilio plyšio bitėms atsitūpti; sin. laka: *Kaimýnų sodè ant lãktų dūzgė bìtės.*
3. gulėti sukaltos lentos; sin. gultas: *Jìs susirañgė ant lãktos ir užmìgo. Žemìnėje po jõ laktà miegójo kìtas partizãnas.*
4. platus pirties suolas; sin. plautas: *Įkaĩtusios pirtiẽs lãktos bùvo nusė́stos výrų. Užsilipaũ ant viršutìnės lãktos ir kaĩtinausi.*
laktãcija dkt. ppr. vns. (1)
1. pieno susidarymas ir išsiskyrimas iš moters ir žinduolių gyvūnų patelių pieno liaukų: *Alùs skãtina laktãciją.*
2. žindymo laikotarpis: *Kūdikių laktãcija gãli trùkti metùs ir daugiaũ. Gerà užtrū́kusių kárvių priéžiūra lẽmia jų̃ sveikãtą laktãcijos metù.*
laktẽlė dkt. (2)
maža lakta: *Pilnà laktẽlė baltų̃ vištẽlių* (dantys) (flk.).
làkti, *lãka, lãkė* vksm.
1. (ką) gerti (skystį) imant jį į snukį greitais liežuvio judesiais (apie gyvūnus, ppr. kates ir šunis): *Katýtė kniaũkia làkti. Šuniùkas lãka vándenį. Palíetą píeną vìsos kãtės lãka* (flk.). *Kuř šuõ lãka, teñ ir lója* (flk.).
2. menk. godžiai, daug gerti (ppr. alkoholinius gėrimus); sin. maukti, plempti: *Kíek pilì, tíek lãka.* | neig. (ko): *Nelàk degtìnės!*
lakùmas dkt. ppr. vns. (2)
1. → lakus 1: *Kvepalų̃ lakùmas. Kvãpiosios mẽdžiagos pasižỹmi skirtìngu lakumù. Dė̃l lakùmo ir toksiškùmo gývsidabris naudójamas ìtin atsargiaĩ.*
2. → lakus 2: *Uolíenų lakùmas.*
3. → lakus 3: *Jìs žavė́jo mókinius sàvo ìškalba, minčių̃ lakumù. Mitològijai būdìngas vaizduõtės lakùmas.*
lakū̃nas, lakū̃nė dkt. (2)
1. specialistas, kuris valdo lėktuvą; sin. pilotas: *Kãro lakū̃nas. Lakū̃nas bandýtojas [inspèktorius, mėgė́jas]. Jìs mókosi lakūnù.* • plg. aviatorius.
2. flk. kas lekia, skrenda, skraido: *Ar̃ nemateĩ gìrioj lakū̃no ar̃ vandenỹ narū̃no?*
lakúotas, lakúota bdv. (1)
padengtas laku: *Raudónai lakúoti nagaĩ. Lakúotas staliùkas.*
lakúoti, *lakúoja, lakãvo* vksm.
1. (ką) dažyti, tepti laku: *Lakúoja spìntą [nagùs].* | sngr. (ką): *Lakúotis nagùs.*
2. (ką) vaizduoti pagražintai: *Lakúoti tikróvę.*
lakúotojas, lakúotoja dkt. (1)
žmogus, kuris lakuoja, dengia laku: *Baĩdų lakúotojas. Transpòrto priémonių dažýtojas ir̃ lakúotojas.*
lakùs, lakì bdv. (4)
1. greit išgaruojantis: *Eterìniai aliẽjai yrà lãkūs. Benzìnas – lakùs, lengvaĩ užsìdegantis skỹstis.*
2. vėjo nešiojamas, pustomas: *Lakùs smė̃lis.*
3. kūrybingas, gyvas (apie vaizduotę): *Vaikaĩ yrà kūrybìngi ir̃ tùri lãkią fantãziją.*
lalalái išt.
vartojamas plepėjimui išreikšti: *Nuõ rýto ikì vãkaro lalalái lalalái bóbos susė́dusios.*
lalauniñkas, lalauniñkė dkt. (2)
etnogr. žmogus, kuris lalauja per Velykas: *Ar̃ girdì lalauninkùs?*

laláuti, *laláuja, lalãvo* vksm.
etnogr. per Velykas vaikščioti pakiemiais dainuojant tam tikras dainas ar giedant giesmes ir renkant dovanas: *Bū́davo, vaikaĩ laláudami prisìrenka kiaušìnių.*
lalãvimas dkt. ppr. vns. (1)
etnogr. → lalauti: *Lalãvimo daĩnos. Ùž dainàs ir lalãvimus šeimininkai dúodavo váišių.*
lalė́jimas dkt. ppr. vns. (1)
→ lalėti 1: *Apliñkui – lalė́jimas, žõdžiai líejasi kaĩp vanduõ.*
lalesỹs dkt. (3ᵇ)
garsus kalbėjimas, triukšmas; sin. klegesys: *Ùžstalės lalesỹs. Minià sùošė, sukeldamà lãlesį. Baseĩnas prisipìldė vaikų lãlesio.*
lalė́ti, *lãla, lalė́jo* vksm.
1. KLEGĖTI: *Linksmóji kompãnija kvatójo ir lalė́jo.*
2. smarkiai, su garsu tekėti, bėgti: *Põ lietaũs upẽliai lãla.*
lamà[1] dkt. (2)
kupranugarį primenantis Pietų Amerikos gyvūnas (*Lama*): *Lãmos vìlnos megztìnis. Lamà kerpamà víeną kařtą peř dvejùs metùs. Lãmos augìnamos mẽsai ir vìlnai.*
lamà[2] dkt. (2)
1. vns. Tibeto budistų dvasininko (vienuolio) titulas: *Jìs – budìstas, tùrintis lãmos tìtulą. Iš pradžių žõdis „lamà“ réiškė áukšto rángo dvãsinį mókytoją, vėliaũ lamà imta vadìnti kiekvíeną budìstų vienuõlį.*
2. tą titulą turintis asmuo: *Šventàsis Tė́vas ir Tibèto lamà meĩdėsi kartù. Garbìngieji lãmos pasìpuošė iškilmių drabùžiais. Vienuolýne gyvẽna aštúonetas lãmos mokinių – jaunų vienuõlių.*
lamaìstas, lamaìstė dkt. (2)
žmogus, išpažįstantis lamaizmą: *Kiekvíenas lamaìstas privãlo turė́ti dvãsinį vadõvą.*
lamaìzmas dkt. vns. (2)
budizmo šaka, susiformavusi Tibete: *Lamaìzmo filosòfija. Lamaìzmą išpažį́sta Tibèto vienuõliai. Lamaìzmas nuõ kitų budìzmo šakų skìriasi apeigomìs ir dìdeliu dvãsininkų reikšmingumù.*
La Mánča dkt. vns. (1)
lyguma Ispanijos viduryje: *La Mánčos lygumà – vienà rečiáusiai gyvẽnamų Ispãnijoje.*
Lamánšas dkt. vns. (1)
sąsiauris tarp Europos žemyno ir Didžiosios Britanijos salos: *Tùnelis peř Lamánšą. Pérplaukti Lamánšo sąsiaurį. Traukiniaĩ įstrìgo tùnelyje põ Lamánšu.*
lambadà dkt. (2)
brazilų kilmės greito tempo erotiškas porinis šokis: *Lambadà bùvo madìnga XX ámžiaus pabaigojè.* | jo muzika: *Lambãdos rìtmai. Gróti lambãdą.*
lámdymas dkt. ppr. vns. (1)
→ lamdyti 1: *Nè visì audiniaĩ atspãrūs lámdymui.*
lámdyti, *lámdo, lámdė* vksm.
1. (ką) daryti nelygų, netiesų; sin. glamžyti, mankyti: *Kám lámdai apýkaklę?* | neig. (ko): *Nelámdyk skrybėlẽs.*
2. sngr. turėti ypatybę raukšlėtis, glamžytis (apie audinį, popierių ar pan.): *Nè visì audiniaĩ lámdosi.*
3. (ką) laužyti, lankstyti, daužyti: *Virsdamì mẽdžiai lámdė stóvinčių automobìlių stógus.* | neig. (ko): *Nelámdyk alaũs skardìnės!*
laminãtas dkt. (2)
1. daugiasluoksnė lakštinė medžiaga, naudojama paviršiams padengti: *Grindìs iškló̀ti laminatù. Dùrys apklijúotos laminatù.*
2. dgs. neišimami dantų protezai, kurie dengia dantų priekinį paviršių: *Porceliãno laminãtai. Dantų atnaũjinimas laminãtais.*
laminãvimas dkt. ppr. vns. (1)
→ laminuoti: *Laminãvimo stãklės. Balda̋ų briaunų laminãvimas. Dokumeñtų laminãvimas.*

laminúotas, laminúota bdv. (1)
dengtas laminatu (1 r.): *Laminúoti láiptai [baĩdai]. Laminúotos griñdys. Laminúoti stálviršiai yrà pagamìnti ìš mẽdžio drožlių plõkštės, dengtõs kíeta laminúota dangà. Svečiáms bùvo įteiktì laminúoti víeno lìto banknòtai. Laminúotas stìklas ir̃ sudaužýtas nesubỹra šùkėmis, liẽka víentisas.*
laminúoti, *laminúoja, laminãvo* vksm.
(ką) apdailinti medžiagas, gaminius laminatu (1 r.) ar polimerine plėvele: *Laminúojant síekiama pagẽrinti mẽdžiagų šiluminės savýbes, padarýti jàs nepéršlampamas. Laminúojama suklijúojant mẽdžiagas teŕminiu būdù, klijaĩs. Bičiùliai laminãvo visùs mìnkštus baldùs.*
Lam̃pėdžiai dkt. dgs. (1)
Kauno miesto dalis: *Lam̃pėdžių tìltas [karjèras]. Prõ Lam̃pėdžius pràūžė didžiùlė audrà.*
lam̃stas dkt. (2)
1. vingis, raštas (per visą audeklą): *Vilnõnis audinỹs sù lam̃stais. Apsigóbiau plačià, raudóna, juodaĩs lam̃stais skarà. Jõs líemenį veržė siaũras áudeklo diržas, išmárgintas júostiniais rãštais ir̃ lam̃stais.*
2. vijoklinis augalas, kambarinė lapinė gėlė pertvaroms puošti, auginama pakabinamuose vazonuose (*Cissus*): *Lam̃stui reĩkia atramõs, kàd jìs gražiaĩ vyniótųsi. Lam̃stai lengvaĩ prižiūrimì ir̃ greĩtai áuga. Augìnti lamstùs gãlima ir̃ kaĩp svýrančius, ir̃ kaĩp láipiojančius áugalus.*
lámstytas, lámstyta bdv. (1)
su lamstais: *Lámstyti audìmai. Priẽš vẽriant siū́lus reĩkia žinóti, kókį áudeklą norė́si áusti – viennỹtį, trinýtą ar̃ lámstytą.*
lamstúotas, lamstúota bdv. (1)
su lamstais: *Lamstúota stáltiesė. Lóva užklotà lamstúota añtklode. Kareĩviai suriñko ìš šeimininkių lamstúotas gūniàs arkliáms apdeñgti.*
lamzdẽlininkas, lamzdẽlininkė dkt. (1)
muzikantas, grojantis lamzdeliu: *Káimas garsė́jo sàvo lamzdẽlininkais. Dù lamzdẽlininkai grójo melòdiją, õ keturì jíems prìtarė.*
lamzdẽlis dkt. (2)
etnogr. lietuvių liaudies medinis pučiamasis muzikos instrumentas – vamzdelis su šešiomis garso skylutėmis: *Muzikántai pùčia lamzdeliùs. Ansámblyje grójau lamzdeliù, skudùčiais.*
lamzdžiúoti, *lamzdžiúoja, lamzdžiãvo* vksm.
(ką, kuo) etnogr. groti lamzdeliu: *Kar̃klo lamzdẽliais lamzdžiúoti. Vaikų̃ folklòro ansámblis lamzdžiúoja ir kankliúoja. Ansambliẽčiai gíeda, skudučiúoja, lamzdžiúoja sutartinès.*
lancètas dkt. (2)
chirurginis dviašmenis peiliukas trumpu plačiu galu: *Lancètas paliẽka nedìdelį, vienódo gỹlio ir̃ ilgio pjū̃vį. Pir̃štą pradùrkite steriliù vienkartiniù lancetù.*
Lančiū́nava dkt. vns. (1)
kaimas Kėdainių rajone: *Lančiū́nava garsė́ja sàvo dar̃žininkais. Lančiū́navoje išlìkusi dvãro sodýba sù párku.*
landà dkt. (4)
skylė, anga: *Rū̃sio landà. Ausiẽs landà. Papur̃kšti váistų į̃ abì nósies landàs. Vãgys įliñdo pasidãrę lañdą síenoje.* | prk.: *Apsukrùs žmõgus gãli suràsti lañdą, kaĩp pasinaudóti šià privilègija.*
lañdymas dkt. ppr. vns. (1)
1. → landyti 1: *Nuolatìnis lañdymas põ krū́mus mán įgrìso.*
2. šnek. → landyti 2: *Reikė́tų griežčiaũ baũsti už̃ lañdymą ìš júostos į̃ júostą bè pósūkio signãlo.*
3. šnek. → landyti 3: *Lañdymas põ parduotuvès. Lañdymas põ klubùs.* | prk.: *Lañdymas põ internètą* (komp.).
4. šnek. → landyti 4: *Lañdymas põ svẽtimas kišenès.*
landỹnė dkt. (2)
1. vieta, skylė įlįsti: *Žiurkė́no narvẽlyje reĩkia įreñgti landỹnę, kuř jìs galė́tų įlį̃sti ir̃ tupė́ti.*
2. landa, urvas, ola, vieta pasislėpti: *Uolosè yrà landỹnės, kuriosè slapstýdavosi pirmíeji krikščiónys. Rūsỹs tãpo žiùrkių pamė́gta landynė.*
3. neprižiūrimas menkas, prastas, skurdus namas ar butas; sin. lindynė: *Vařganos landỹnės.*

Válkatų [narkomãnų, bandìtų] landýnė. Landýnės šeimininkas. Likvidúoti landynès.
4. menk. nepadori užeiga: *Kultūros rūmai tãpo landynė. Užẽjome paválgyti į̃ kažkókią landýnę priẽ stotiẽs.*
landinė́jimas dkt. ppr. vns. (1)
→ landinėti: *Įkyrùs vaikų landinė́jimas.*
landinė́ti, *landinė́ja, landinė́jo* vksm.
pamažu landyti, landžioti: *Nelandinė́k pakámpiais!*
landìnimas dkt. ppr. vns. (1)
→ landinti: *Šuñs landìnimas į̃ lãpės ùrvą.*
landìnti, *landìna, landìno* vksm.
(ką, į ką, per ką) daryti, kad ląstų: *Landìnome šùnį į̃ barsùko õlą. Landìnk šùnį peř tvõrą.*
landýti, *lañdo, lañdė* vksm.
1. (po ką, tarp ko, per ką, pro ką, į ką) ten ir atgal, šen ir ten dažnai ląsti; sin. landžioti: *Landýdavome põ palépę tarp senų rakándų. Medžiótojas mókė šùnį põ ùrvus landýti. Peř [prõ] tvorõs plyšiùs lañdo žąsiùkai. Bìtės lañdė į̃ žiedų̃ vìdų, riñko žiedãdulkes, nẽšė į̃ koriùs.*
2. (iš ko, į ką) šnek. greit trumpam dažnai išvažiuoti iš kur ir įvažiuoti kur: *Taksìstas vikriaĩ lañdė ìš vienõs júostos į̃ kìtą.*
3. (po ką, pas ką) šnek. dažnai užeiti, užsukti, apsilankyti; sin. užeidinėti: *Jì lañdo põ parduotuvès. Pavojìnga vaikáms põ apléistas pãtalpas landýti. Kõ landaĩ, kuř nereĩkia?! Neműgstu põ kavinės landýti. Nedrąsù landýti pàs kaimýnę kasdiẽn.* | prk.: *Landýti põ lietùviškas svetainės* (komp.).
4. (po ką) šnek. kaišioti kur rankas: *Kõ landaĩ põ svẽtimas kišenès?!*
landšãftas dkt. (2)
KRAŠTOVAIZDIS: *Kalnų̃ [pajū́rio] landšãftas. Landšãfto idė́ja [projektãvimas]. Landšãftas – taĩ Žẽmės paviršiaus plótas sù savitaĩs gamtõs vaizdaĩs. Kultūrinant landšaftùs, keĩčiasi ir gyvūnijà.*
Lándtagas dkt. (1)
kai kurių valstybių parlamentas ar valstybių admministracinių vienetų įstatymų leidybos institucija: *Lìchtenšteino Kunigaikštỹstės Lándtagas. Zálcburgo federãcinės žẽmės Lándtagas.*
landùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ landus: *Vaĩko landùmas ir greitùmas neišpasakýtas, visuř jõ pìlna. Jìs sàvo įkyrumù ir landumù érzino apliñkinius. Žiùrkėms būdìnga ištvermė̃, landùmas ir nuolatìnis alkis.*
landū̃nas, landū̃nė dkt. (2)
kas landžioja: *Brólis landū̃nas taĩ kubeliùs išveřčia, taĩ dėlionės apkramto. Išvijaũ ìš virtùvės įžū̃lų kãtiną landū̃ną.* | prk.: *Landū̃nas vijõklis jaũ užlìpo į̃ màno balkòną.*
landuonìs, *landuoniẽs* dkt. mot. (3^{b})
pūlinis piršto (ppr. rankos) uždegimas: *Póodžio [panagẽs, apýnagės] landuonìs. Kìlus lañduoniai, spařčiai ỹra audiniaĩ.*
landùs, landì bdv. (4)
mėgstantis visur ląsti, visur prilendantis: *Polìcininkas bùvo labaĩ landùs – visuř nósį káišiojo. Žiùrkė – landùs, įkyrùs gyvū̃nas.* | prk.: *Landùs rudeñs vė́jas.*
lándžiojimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → landžioti 1: *Lándžiojimas prõ [peř] skỹlę.*
2. šnek. → landžioti 2: *Lándžiojimas põ parduotuvès.*
3. šnek. → landžioti 3: *Lándžiojimas põ stálčius.*
lándžioti, *lándžioja, lándžiojo* vksm.
1. (po ką, per ką, pro ką) nuolat šen ir ten ląsti; sin. landyti: *Lándžioti põ krū́mus. Lándžioti prõ [peř] skylès. Nelándžiok prõ [peř] ãpačią [tárpą].*
2. (po ką, pas ką) šnek. dažnai užeiti, lankytis; sin. užeidinėti: *Jái patiñka lándžioti põ parduotuvès. Kõ tù lándžioji į̃ màno kamb̃arį? Nelándžiok pàs manè taĩp dažnaĩ, netrukdýk dìrbti!*
3. (po ką) šnek. kaišioti kur rankas: *Lándžioti põ kišenès. Nelándžiok põ stálčius!*
lángas dkt. (3)
1. pastato sienoje ar transporto priemonės korpuse esanti įstiklinta anga patalpai apšviesti ir vėdinti: *Dvìgubasis [nuleidžiamàsis, suveriamàsis] lángas. Langų̃ rė́mai. Lángas sù grõtomis.*

Nãmas sù dideliaĩs, šviesiaĩs langaĩs. Kambariaĩ sù langaĩs į̃ jū́ros pùsę. Miegóti priẽ ãtviro lángo. Triukšmáuti [dainúoti] põ langaĩs. Iškiřsti [įstatýti, sandārinti] lángus. Atidarýti [pravérti, uždarýti] lángą. Vagìs įliñdo prõ lángą. Vė́jas pùčia prõ lángą. Iškìšo gálvą peř lángą. Bùto langaĩ išeĩna į̃ gãtvę. Kã̀ mataĩ prõ lėktùvo lángą? Grỹbai dýgsta põ langaĩs. | tą angą dengiantis stiklas: *Langū̃ valytùvai. Išdaužýti lángus. Langaĩ rasója.*

2. kas panašus į šią angą: *Áudeklas raudónais langaĩs.*

3. metamo audeklo matas – tarpas tarp dviejų mestuvų stulpelių: *Lietùvių tekstìlės ornameñtai klasifikúojami į̃ apskritìmų, drỹžių, langū̃ ir ketùrkampių raštùs.*

4. kompiuterio ekrano dalis, su kuria dirbama kaip su atskiru ekranu, turint galimybę atlikti skirtingus veiksmus ar vartoti skirtingas programas nei kitose analogiškose dalyse: *Aktyvùsis lángas. Lángo padìdinimo [sumãžinimo, sutraukìmo, užvėrìmo] mygtùkas. Atvérti [užvérti] lángą. Išskleĩsti lángą didžiáusia išklotinė [põ vìsą ekrãną]. Suskleĩsti lángą į̃ ženkliùką. Dìrbti keliuosè languosè. Víenas lángas uždeñgia kitą.*

5. šnek. laisvas tarpas tarp paskaitų: *Šiañdien turė́siu dù lángus. Mán dabaĩ lángas, eimè kavõs išgérti.*

◊ **nórs į̃ lángą statýk** žr. statyti. **nórs peř lángą šók** žr. šokti.

langãvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ languoti: *Plokštumū̃ langãvimas* (archit.). *Skaróms būdìngas vìentisas [daugiaspaĩvis] langãvimas.* | prk.: *Pòdiumą užkariãvo geomètriniai rãštai, langãvimai, lìnijos.*

langẽlis dkt. (2)

1. mažas langas: *Mė́nuo įspiñdo prõ kamãros langẽlį.* | tai, kas primena mažą langą: *Vókas sù langeliù.*

2. nedidelė darinėjama lango dalis patalpai vėdinti; sin. orlaidė: *Pravérti langẽlį.*

3. nedidelė atidaroma anga (su stiklu ar be jo): *Teãtro kasõs langẽlis. Stebė́jimo langẽlis* (tech.).

4. kas primena langą, koks keturkampis daiktas: *Šachmãtų [šãškių] lentõs langẽliai. Sąsiuvinio langẽliai. Áudeklas smulkiaĩs langẽliais. Užpìldykite pažymė́tus langeliùs.*

langètas dkt. (2)

pailgas muštõs mėsos kepsnys, ppr. iš jautienos arba veršienos filė: *Langètas sù svogū̃nais. Iškẽpusius langetùs reĩkia užpìlti pãdažu ir patiẽkti sù rỹžiais.*

langìnė dkt. ppr. dgs. (2)

viena pusė medinių durelių langui iš lauko arba iš vidaus uždaryti: *Víenvėrės [dvìvėrės] langìnės. Ornamentúotos langìnės. Vė́jas trañko langìnę. Vakaraĩs langìnės bū́davo uždãromos. Įstãtėme gařsą izoliúojančias langinės.*

langìnė kregždẽ

kregždė, lizdus lipdanti mūrinių namų kertėse (*Delichon urbica*): *Langìnės krẽgždės jaũ išsìvedė sàvo jaunikliùs. Regiòniniame párke gãlima pamatýti sãkalą, medžiójantį langinės kregždės.* • plg. šelmeninė kregždė, urvinė kregždė.

lángininkas, lángininkė dkt. (1)

langų pramonės specialistas: *Lietuvõs lángininkų asociãcija. Lángininkas išmatãvo virtùvės lángą. Lángininkams užsãkymų ýpač padaugė́ja vãsarą beĩ rùdenį.*

langìnis, langìnė bdv. (2)

1. skirtas langams: *Langìnis stìklas. Į̃ lángo añgą įstãtėme langìnį ventiliãtorių.*

2. prie lango esantis, būnantis: *Añt palángės áugo langìnės gẽlės. Bazìliką žmónės anksčiaũ augìno kaĩp kambarìnę gẽlę ir vadìno langinė mėtà.*

langúotai prv.

langelių raštu: *Langúotai áudžia stáltieses.*

langúotas, langúota bdv. (1)

1. su langelių raštu: *Langúotas sijõnas [audinỹs].*

2. su nubrėžtais langeliais: *Langúotas põpierius.*

langúoti, *langúoja, langãvo* vksm.

(ką) daryti langelius (ppr. audžiant, siuvinėjant, braižant): *Langúoti áudeklą.*

langùstas dkt. (2)
valgomas dešimtkojis šiltų jūrų vėžiagyvis, giminiškas vėžiui ir krabui: *Langùstai dẽda ikì pusañtro milijõno kiaušinė̃lių. Langùstų kojẽlėse mėsõs nėrà, todė̃l jõs neválgomos.* | jo mėsa: *Makarõnai sù sū́riu, kumpiù ir langùstais.*

lankà dkt. (4)
pieva žemumoje, paupyje, potvynio metu užliejama: *Užliejamà lankà dúoda daũg vertìngo pãšaro. Į̃ tõlį nusidriẽkia šienáujamos lañkos ir ganỹklos. Pãmario lankàs užlíejo pótvynio vándenys. Báltos lañkos, júodos ãvys* (knyga) (flk.).
◊ **į̃ lankàs išeĩti** žr. išeiti. **į̃ lankàs išvažiúoti** žr. išvažiuoti. **į̃ lankàs nuklýsti** žr. nuklysti. **į̃ lankàs nuvažiúoti** žr. nuvažiuoti.

lankaĩnis dkt. (2)
viryklės žiedas puodui ant ugnies statyti: *Trijų̃ lankaĩnių virỹklė.*

lañkas dkt. (4)
1. apjuosiamasis žiedas: *Medìnis rãto lañkas. Statìnė bė lankų̃ paĩro. Kamuolỹs atsìtrenkė į̃ krẽpšio lañką. Jìs pakáušį susìveržė kepùrės lankù, kàd neišlį̃stų nė víenas pláukas.*
2. sporto įrankis – lengvas aštuoniasdešimties–devyniasdešimties centimetrų skersmens žiedas sukti apie liemenį, rankas, kojas ir kitiems pratimams daryti: *Šokinė́ti peř lañką. Gimnãstė atliẽka pratìmą sù lankù. Akrobãtas sùko daugýbę lankų̃: víenus į̃ kaĩrę, kitùs – į̃ dẽšinę.*
3. lenkto medžio pakinktų dalis ieniniam vežimui: *Jìs atsìnešė ìš tvárto lañką – kinkỹs árklį.*
4. išlenkta puslankio pavidalo rankena: *Kìbiro [rẽzginių] lañkas.*
5. įtaisas strėlėms laidyti, kurį sudaro sulenktas strypas ir templė: *Šiẽmet bùs sùrengtas šáudymo ìš lankų̃ turnỹras. Nusìėmiau nuõ pečių̃ lañką, į̃tempiau strė̃lę ir pradė́jau táikytis.*
6. kelio vingis; sin. lankstas: *Važiúojant tèks darýti nemeñką lañką. Geležìnkelis dãro lañką. Turìstai pavojìngą viẽtą apė̃jo lankù.*
7. vns. Įn. apskritimo formos figūra: *Išsileñkti lankù. Gyvãtė susisùko lankù.*
8. apskritimo ar šiaip kreivės dalis: *Pažymė́tose viẽtose skriestuvù nubrė́žkite lankùs.*
9. tam tikras spausdinto teksto matas: *Kẽturiasdešimt tū́kstančių spaudõs ženklų̃ – taĩ víenas autorìnis lañkas. Leidyklà išspáusdino šešiólikos spaudõs lankų̃ knỹgą. Jì suredagãvo dù autoriniùs lankùs tèksto.*

lankãvimas dkt. ppr. vns. (1)
→ lankuoti 2: *Srúogų [gijų̃] lankãvimas.*

lankẽlis dkt. (2)
1. mažas lankas: *Plaukų̃ lankẽlis. Siuvinė́jimo lankẽlis. Jìs íeško sàvo kepùrės sù lankeliù. Vir̃š kū̃dikio lovẽlės sùkasi pakabìnamas lankẽlis sù žaislaĩs.*
2. šaunamojo ginklo detalė, dengianti gaiduką: *Lankẽlis sáugo gaidùką nuõ atsitiktìnio šū̃vio. Įkìšk pir̃štą į̃ lankẽlį ir patráuk gaidùką.*

Lankẽliškiai dkt. dgs. (1)
kaimas Vilkaviškio rajone: *Lankẽliškių bažnýčia. Lankẽliškiai yrà vienà ìš seniáusių Sūduvõs vietóvių. Žmónės riñkosi Lankẽliškiuose. Dvìratininkų žỹgio dalỹviai užsùko ir į̃ Lankẽliškius.*

lañkymas dkt. ppr. vns. (1)
1. → lankyti 1: *Ligónių lañkymo vãlandos.*
2. → lankyti 2: *Muziẽjų [parodų̃] lañkymas.* | sngr.: *Lañkymasis kaimýninėje valstýbėje.*
3. → lankyti 3: *Mokỹklos lañkymas.* | *Paskaitų̃ lañkymas.*

lañkininkas, lañkininkė dkt. (1)
1. ist. lanku ginkluotas kareivis: *Vidùramžių lañkininkas. Lañkininkų būrỹs.* | dabartinis tokios ginkluotės populiarintojas: *Šiuolaikìniai lañkininkai atgaivìna šáudymą senóviniais lankaĩs.*
2. šaudymo iš lanko sportininkas: *Lañkininkų federãcijos taurė̃s varžýbos. Atvirãjame šáudymo ìš lañko čempionatė paaiškė́jo taikliáusi šaliẽs lañkininkai.*

lankìnis, lankìnė bdv. (2), **lañkinis, lañkinė** (1)
1. turintis lanko ar puslankio formą: *Lankìnis árkos pavìdalas.*
2. susijęs su lanku (4 r.): *Lankìnė medžiõklė.*

3. veikiantis elektros lanko principu: *Lankìnė lémpa. Lankìnis suvìrinimas [gãrinimas]. Lankìnė lýdkrosnė.*

lañkiškas, lañkiška bdv. (1)
lanko pavidalo: *Lañkiškos šãkos. Lãpų gyslotùmas gãli bũti lygiagretùs, lañkiškas, plãštakiškas, plùnksniškas. Gyslõčio lãpai tùri lañkiškas gýslas. Centrìnė fontãno srovẽ formúoja lañkiškas, į̃ vidìnę pùsę nùkreiptas srovelès.*

lankýti, *lañko, lañkė* vksm.
1. (ką, kame) kuriam laikui ateiti ar atvykti pas ką: *Lankýti ligónį ligóninėje.* | neig. (ko): *Neturiù tẽvo ir̃ motinẽlės – niẽkas manę̃s nelañko* (flk.). | sngr. (pas ką, kame): *Jiẽ dažnaĩ pàs mùs lankýdavosi. Àš rẽtkarčiais lankaũsi pàs juõs sodýboje.*
2. (ką) kuriam laikui ateiti ar atvykti kur: *Lañkoma vietà. Žmónės dažnaĩ lañko šį̃ muziẽjų.* | sngr. (kame): *Pìrmą kar̃tą [kiekvienaĩs mẽtais] lankaũsi Norvègijoje. Svečių̃ delegãcija šiañdien lañkėsi Kaunè.*
3. (ką) eiti mokslus; sin. mokytis: *Sūnùs tuõ metù lañkė mokỹklą [universitètą, aštuñtą klãsę].* | (ką) dalyvauti pamokose, paskaitose, treniruotėse ir kt. užsiėmimuose: *Dailẽs stùdiją [spòrto treniruotès] kasmẽt lañko apiẽ kẽturiasdešimt vaikų̃.*

lankýtojas, lankýtoja dkt. (1)
1. asmuo, kuris ką lanko: *Jìs mán nemíelas neĩ kaĩp kaimýnas, neĩ kaĩp lankýtojas.*
2. asmuo, kuris kur lankosi: *Parodõs [muziẽjaus] lankýtojai. Lankýtojų knygà.*

lankomùmas dkt. ppr. vns. (2)
ko nors lankymo dažnumas, gausumas: *Pamokų̃ lankomùmas atsispiñdi klãsės dienýne.*

lañksčiai prv.
1. → lankstus 1: *Žmogùs sukùrtas judéti lañksčiai, grakščiaĩ, plãstiškai.*
2. → lankstus 2: *Tėvaĩ norétų, kàd jų̃ vaikaĩ lañksčiai sprę́stų iškỹlančias problemàs.*

lañkstas dkt. (2)
1. vingis, linkis, alkūnė, apylanka, aplinkkelis: *Kàd nepakliūčiau į̃ žabángas, turéjau darýti dìdelį lañkstą. Grįžaũ namõ nè tiẽsiai, bèt lankstù peř mìšką.*
2. jungiamoji technikos detalė, leidžianti vienai iš sujungtų dalių suktis ar lankstytis kitos atžvilgiu: *Peř lañkstą išsinérė vamzdis. Gamìname durìs, į̃dedame lankstùs ir̃ spynàs. Stálviršiai sujungiamì lañkstais.*

lañkstymas dkt. ppr. vns. (1)
1. → lankstyti 1: *Mẽdžiagos atsparùmas lañkstymui.*
2. → lankstyti 2: *Skalbinių̃ lañkstymas.*
3. → lankstyti 3: *Lañkstymas kõ ìš põpieriaus.*
4. sngr. → lankstyti 4 (sngr.): *Nuõ tókio lañkstymosi pasìtempė raũmenis.*
5. sngr. → lankstyti 5 (sngr.): *Lañkstymasis viršininkui [priẽš viršininką].*

lankstinéti, *lankstinéja, lankstinéjo* vksm.
(ką) pamažu lankstyti: *Vaikaĩ sė́di priẽ stãlo, lankstinéja, karpinéja põpierių.*

lankstinỹs dkt. (3^b)
tai, kas padaryta lankstant: *Skardõs [põpieriaus] lankstiniaĩ.*

lankstinùkas dkt. (2)
viename popieriaus lape išspausdintas ir sulankstytas, bet nesusegtas leidinys; sin. bukletas: *Reklãminis [informãcinis] lankstinùkas. Seminãro [parodõs] lankstinùkai. Pareñgti [išléisti] lankstinùką.*

lankstýti, *lañksto, lañkstė* vksm.
1. (ką) daugsyk sulenkti ir atleisti ar atitiesti: *Gẽležį lankstýk, kõl pérlūš. Kám lankstaĩ vytẽlę?! Vė́jas lañkstė mẽdžių šakàs.* | sngr.: *Néndrės priẽ krañto lañkstosi, siūbúoja.* | sngr. pasiduoti lenkiamam: *Piř̃štai nesilañksto [suñkiai lañkstosi].*
2. (ką) lenkiant dėti sluoksniais, klostėmis, keisti formą: *Põpierių [laĩkraštį] lankstýti. Kálvis lañksto įkaĩtintą gẽležį. Jì lañkstė išlýgintus márškinius.*
3. (ką, iš ko, kam) lankstant daryti: *Lañksto ìš põpieriaus lėktuvẽlį [kepuráitę] vaĩkui.*
4. sngr. daugsyk pasilenkti ir atsitiesti: *Šokė́jos lañkstosi. Lañkstos meř̃gos grãkščios, jáunos* (poez.).

5. sngr. (kam, prieš ką) stengtis įtikti daugsyk nusilenkiant; sin. pataikauti, žemintis: *Šeimininkas kaĩp įmanýdamas jíems lañkstėsi. Àš priẽš jį̃ nesilankstýsiu.*
◊ **gálvą lankstýti** (prieš ką) pataikauti, žemintis: *Pasiuntiniaĩ tìk lañkstė gálvas ir síekė bučiúoti imperãtoriui rañką. Yrà ir tokių̃, kuriõs lañksto gálvas priẽš výrus.* **sprándą lankstýti** (prieš ką) pataikauti, nuolankauti, žemintis: *Kàd kã̀ gáutum, reikė́jo priẽš kiekvíeną sprándą lankstýti.*

lankstùkas dkt. (2)
LANKSTINUKAS: *Parodõs lankstùkas. Sù šiuõ lankstukù ikì vãsaros pabaigõs galė́site pigiaũ apsipir̃kti.*

lankstùmas dkt. ppr. vns. (2)
1. → lankstus 1: *Stùburo lankstùmas. Medíenos lankstùmas. Lãvinti lankstùmą. Visì grožė́josi fùtbolininko vikrumù ir lankstumù.*
2. → lankstus 2: *Mą̃stymo lankstùmas. Dárbo riñkos lankstùmas. Į́monė nurùngė konkurentùs paslaugą̃ kokýbe beĩ káinų lankstumù.*

lankstùs, lankstì bdv. (4)
1. lengvai sulenkiamas, gerai linkstantis: *Lankstùs meškerýkotis. Kū́nas lankstùs, judesiaĩ grãkštūs. Lañkstūs pir̃štai.*
2. sugebantis prisitaikyti prie aplinkybių: *Lankstùs mókymo metòdas. Lankstùs prõtas [mą̃stymas]. Lankstùs dárbo grãfikas.*

lanksvà dkt. (4)
dekoratyvinis krūmas smulkių baltų ar rausvų žiedų kekėmis (*Spiraea*): *Japòninė lanksvà (Spiraea japonica). Lanksvą̃ gyvãtvorė. Lanksvõs kẽras yrà aiškiõs geomètrinės fòrmos.*

lañktis dkt. vyr. (2)
etnogr. sukamas prietaisas iš sukryžiuotų lentelių siūlams į sruogas lenkti; sin. reketukas: *Žemaĩtiškos trobõs kampè stovė́davo verpìmo ratẽlis ir lañktis. Sù lankčiù verpalaĩ ìš rìtės lenkiamì į̃ srúogas.*

lankúoti, *lankúoja, lankãvo* vksm.
1. (ką) lenkti kelis kartus; sin. lankstyti: *Lankúoti vadžiàs [áudeklą].*
2. (ką) lankčiu lenkti, vyti (siūlus): *Lankúoti srúogas.*

Lañkupiai dkt. dgs. (1)
kaimas Šilutės ir Klaipėdos rajonuose: *Lañkupių žirgýnas. Klaĩpėdos rajòno Lañkupiai išsidė́stę vakarìniame Mìnijos krantė, Šilùtės rajòno - rytìniame. Lañkupius į̃ trìs dalìs dalìja Mìnija ir kanãlas sù šliùzais.*

lanolìnas dkt. (2)
avių vilnų riebalai, naudojami gaminant kosmetinius kremus, apdirbant odą: *Drėkìnamasis krèmas sù lanolinù. Lanolìnas mìnkština ódą, neléidžia jái pleiskanóti.*

lantãnas dkt. vns. (2)
cheminis elementas – sidabriškai baltas kalus metalas (La): *Lantãnas yrà víenas ìš retų̃jų žẽmės elemeñtų. Lantãno priėmaišos pagẽrina lydinių̃ mechãnines savýbes. Vanduõ ir rū́gštys lengvaĩ reagúoja sù lantanù.*

Laòsas dkt. (2), ofic. **Laòso Liáudies Demokrãtinė Respùblika**
valstybė Pietryčių Azijoje: *Peř Laòsą tẽka vienà didžiáusių pasáulio ùpių – Mekòngas. Apiẽ aštúoniasdešimt pròcentų Laòso teritòrijos ùžima kalnaĩ. Laosè augìnamos òpijaus aguõnos.*

laosiẽčiai dkt. dgs. (2)
tauta, gyvenanti pietryčių Azijoje (Laose, Tailande, Kinijoje, Vietname, Birmoje, Kambodžoje), kalbanti viena kinų-tibetiečių kalbų: *Laosiẽčių kalbà [mẽnas]. Laosiẽčių patiekalaĩ.*

laosiẽtis, laosiẽtė dkt. (2)
1. laosiečių tautos žmogus: *Daugumà laosiẽčių – budìstai, tačiaũ yrà išlìkę ir pirmýkščių tikė́jimų.*
2. Laose gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Prekeĩviai laosiẽčiai stẽbino sàvo nuoširdumù.*

laosiẽtiškas, laosiẽtiška bdv. (1)
1. būdingas ar priklausantis laosiečiams, jų kultūrai ar Laosui: *Laosiẽtiškas tur̃gus. Laosiẽtiškos dūdẽlės.*
2. Laose randamas, auginamas, pagamintas ir pan.: *Laosiẽtiška medíena [kavà].*

3. laosiečių kalbõs, laosiečių kalba parašytas, sukurtas, skelbiamas, transliuojamas ir pan.: *Ištařti vietnamiẽtiškus ař laosiẽtiškus vardùs nėrà pàprasta.*

làp išt.
1. kartojant vartojamas intensyvaus judėjimo pirmyn atgal ar aukštyn žemyn įspūdžiui pavaizduoti: *Várna làp làp sparnaĩs iř nuskrìdo.*
2. kartojant vartojamas intensyvaus valgymo ar ėdimo su garsu įspūdžiui pavaizduoti: *Làp làp làp išálkę šuniùkai ėda.*
3. kartojant vartojamas sunkaus ėjimo kilnojant pėdas įspūdžiui pavaizduoti: *Àš làp làp peř purvýną grįžaũ.*

lapãlakštis dkt. (1)
augalo lapas be kotelio: *Plùnksniški lapãlakščiai. Lãpas sudarýtas ìš lapãlakščio, lãpo pãmato iř lãpkočio. Ūksmìniai augalaĩ tùri dìdelius lapãlakščius. Brāškių lapãlakščius pàžeidė kenkė́jai.* • plg. lapkotis.

lapãpjovė dkt. (1)
mašina daržovių lapams pjaustyti: *Lapãpjovė šliaũžia peř ruñkelių gálvas, iř besìsukantys peĩliai nupjáuna jų̃ lapùs. Lapãpjovės skleĩdžia lapùs añt dirvos arbà kráuna į̃ transpòrto priemonę.*

laparoskòpas dkt. (2)
tam tikras endoskopas pilvo ertmei apžiūrėti ir gydyti: *Laparoskopù atliktà tulžiẽs pūslẽs šãlinimo operãcija.*

laparoskòpija dkt. vns. (1)
pilvo ertmės apžiūrėjimas ir gydymas, įleidus laparoskopą pro pradurtą pilvo sienelę: *Kiaušìdžių laparoskòpija. Laparoskòpija – taĩ mažóji chirùrgija, nès atliekamì mažì pjūviai, trumpèsnis sveikìmo laĩkas. Laparoskòpijos metù bùvo atidalýtos ginekològinės sąaugos.* • plg. endoskopija.

laparoskòpinis, laparoskòpinė bdv. (1)
susijęs su laparoskopija: *Laparoskòpinė chirùrgija. Laparoskòpinis pròstatos vė́žio gýdymas. Suriñkti iř išanalizúoti dúomenis apiẽ laparoskòpines storõsios žarnõs operãcijas.*

laparoskòpiškai prv.
naudojant laparoskopą: *Laparoskòpiškai atliktà operãcija. Laparoskòpiškai operúoti pacieñtai.*

lãpas dkt. (2)
1. plokščias, įvairios formos ppr. žalias augalų kvėpavimo organas: *Mẽdžiai nùmetė lapùs. Augalų̃ lãpai yrà žalì, tačiaũ nepanãšūs vienì į̃ kitùs. Kopũsto lapùs nuplìkome vérdančiu vándeniu. Į̃ sriùbą įmečiau láuro lãpų. Salõtų lãpuose gausù orgãninių rūgščių̃ beĩ vitamìnų.*
2. plonas, ppr. stačiakampio pavidalo popieriaus gabalas: *Sąsiuvinyje yrà dvýlika lãpų. Titulìniame knỹgos lapè įrašýta áutoriaus pavardė̃.*
3. toks popieriaus gabalas, kuriame surašytos tam tikros žinios: *Asmeñs lãpas. Keliõnės [medžiõklės] lãpas. Priẽsaikos lãpas.*
4. LAKŠTAS 3: *Skardõs lãpas.*
5. pikas: *Lãpų damà. Kertù lãpų tūzù.*
◊ **fìgos lãpas** bandymas pridengti ką nors gėdinga, negarbinga: *Galė́jote tókį necenzūrinį tèkstą beñt kókiu fìgos lapù prideñgti, kàd nè taĩp érzintumėte visúomenę. Korùpcijos nepridẽngsi fìgos lapù.*
kaĩp šū́das põ lapù žr. šūdas.

La Pãsas dkt. vns. (2)
viena iš Bolivijos sostinių: *La Pãsą įkū́rė ispãnai tū́kstantis penkì šimtaĩ kẽturiasdešimt aštuntaĩs mẽtais. La Pãso miestè klẽsti amataĩ. La Pasè yrà aukščiáusias pasáulyje fùtbolo stadiònas. Fãktiškai visà Bolìvijos valdžià sutelktà La Pasè.* • plg. Sukrė.

lapatái išt.
1. vartojamas intensyvaus judėjimo į priekį, sunkiai šokčiojant ar linguojant, įspūdžiui pavaizduoti: *Lapatái lapatái nulapatãvo brìedis peř mìšką.* | vartojamas bet kokio intensyvaus judėjimo į priekį, pabrėžiant skubėjimą, įspūdžiui pavaizduoti: *Lapatái lapatái lẽkia strìmgalviais raĩteliai. Tiesióg stovė́damas išgė́riau kavõs puodùką iř lapatái láiptais atgaĩ į̃ gãtvę. Grįžaũ namõ, nusnáudžiau valandẽlę iř – lapatái į̃ koncẽrtą.*
2. vartojamas plasnojimo įspūdžiui pavaizduoti: *Vìšta tìk lapatái peř tvõrą, iř ìšlėkė.*

lapatãvimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → lapatuoti 1: *Drùčkį nuvárgino lapatãvimas į̃ dangóraižį.*
2. šnek. → lapatuoti 2: *Sparnų̃ lapatãvimas.*
3. šnek. → lapatuoti 3: *Dùrų lapatãvimas. Lėktùvo sparnuosè įtaisýta svìrtis mãžina jų̃ lapatãvimą.* | prk.: *Lapatãvimas liežuviù.*

lapatúoti, *lapatúoja, lapatãvo* vksm.
1. (iš ko, ko link) intensyviai judėti į priekį, sunkiai šokčiojant ar linguojant: *Klausaũ, kàs čià iš paskõs lapatúoja. Žiūrõvai priversti̇ paknópstom lapatúoti ìš teãtro, kàd suspė́tų į̃ paskutiniùs troleibusùs. Senìmas lė̃kė prí́ekyje, õ jaunìmas lapatãvo į́kandin. Šuõ lapatãvo mìško liñk.*
2. (kuo) šnek. plasnoti (ppr. neskrendant): *Vištà sparnaĩs lapatúoja.*
3. (kuo) šnek. tabaluoti, maskatuoti, mataruoti: *Greĩtai eĩna, nèt skvernaĩ lapatúoja. Šuniùko ausýtės gražiaĩ lapatãvo. Jì vìs apiẽ svẽtimas skolàs liežuviù lapatúoja.* | prk.: *Nuõ nesveĩko gyvẽnimo bũdo jám širdẽlė jaũ pradė́jo lapatúoti.*

lapáuti, *lapáuja, lapãvo* vksm. (kam, kame) skinti daržovių (ppr. burokų) lapus: *Reikė́davo daržè kiaũlėms lapáuti, žoliáuti.*

lãpė dkt. (2)
1. plėšrus brangiakailis žvėris su smailiu snukiu ir ilga, puria uodega (ppr. rudoji lapė, *Vulpes vulpes*): *Lãpės ùrvas. Lãpė vìštą pagãvo.* | šio gyvūno patelė: *Lãpė atsìvedė lapiùkų.*
2. šio žvėries kailis: *Kašmỹro páltas sù lãpės apýkakle. Pardúodu trumpùs lãpės kailinukùs.*
3. bendr. sakoma apie gudrų, klastingą, mokantį pataikauti žmogų: *Gudrùs lãpė. Kokià jì lãpė!*
◊ **nė̃ lãpė nesulójo** (apie ką) niekas nejuto, nesužinojo: *Į̃ namùs prasmùksim, nė̃ lãpė nesulõs. Padariaũ vìską taĩp, kàd nė̃ lãpė nesulójo. Jéi tìk žurnalìstai nesužinõs, taĩ nė̃ lãpė nesulõs apiẽ pradangìntus pìnigus.*

lapẽlis dkt. (2)
1. dem. lapas 1: *Drebulė̃s lapẽliai virpė́jo.* | sudėtinio lapo atskira dalelė: *Dóbilo lãpai sudarýti ìš trijų̃ lapẽlių.*
2. VAINIKLAPIS: *Rõžių [bijũnų] lapẽliai.*
3. mažas lapas (2 r.): *Išplė́šiau kalendõriaus lapẽlį. Jì mán pàdavė kažkókį lapẽlį.*
4. nedidelis vieno lapo spaudinys, blankas ar dokumentas: *Atsiskaĩtymo lapẽlis. Sūnùs vìs parsinèšdavo slaptų̃ lapẽlių.*
◊ **fìgos lapẽlis** blogų, gėdingų, negarbingų veiksmų, ketinimų, jausmų priedanga: *Malonì véido ìšraiška bùvo jõ žiaurùmo fìgos lapẽlis.*

lapenà dkt. (3ᵇ)
lapės kailis: *Lapenų̃ kailiniaĩ. Lapenà žiẽmą bũna ýpač gražì. Ìš lapenõs jìs turė́jo pasisiùvęs pir̃štines.*

lãpenos dkt. dgs. (3ᵇ)
lapių kailių kailiniai: *Lãpenos sù gobtuvù. Nóriu lapenų̃! Taĩ nè lãpenos, õ tìk lãpės káilio apýkaklė.*

lapénti, *lapẽna, lapẽno* vksm. ryt.
1. (po ką) bėgti lapsint, tapsint; sin. tapsenti: *Vaĩkas lapẽna perdiẽn põ kiẽmą. Arklỹs visù keliù lapẽno.*
2. (kuo) mojuoti, plasnoti (sparnais): *Vìštos ė̃mė rė̃kti, sparnaĩs lapénti, skrìsdamos ìš tvárto.*

Lãpės dkt. dgs. (2)
miestelis Kauno rajone: *Lãpių dvãras. Lãpių bažnýčia tùri renesánso architektũros brúožų.*

lãpgraužis dkt. (1)
augalų lapais mintantis vabalas: *Lãpgraužiai dažniáusiai bũna metãlo žvil̃gesio spalvõs. Lãpgraužiai išė́da lãpo minkštìmą. Lãpgraužių šeĩmai priklaũso kolorãdo vãbalas. Lãpgraužius nuõ agur̃kų atbaĩdo netolíese áugantys ridìkai.*

lãpiai dkt. dgs. (2)
SAMIAI: *Yrà kẽturios bendrìnės lãpių kal̃bos. Lãpių kultūrà spar̃čiai nỹksta, nès daũgelis lãpių atsisãkė tradìcinio gyvẽnimo bũdo.*

lapiáuti, *lapiáuja, lapiãvo* vksm.
gaudyti, medžioti lapes: *Mẽs nè zuikiáujame, õ lapiáujame, nès mũsų klùbo plótuose lãpių yrà daũg.*

Bandžiaũ lapiáuti – sù lygiavamzdžiù prisẽlinti priẽ tõs lapùkės. Vãkar výrai lapiãvo, bèt nẽ vienõs rudõsios nemãtė.

lapiãvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ lapiauti: *Lapiãvimo sezònas. Lapiãvimas sù šunimìs.*

lapiẽnė dkt. (2)

lapų (rūgštynių, burokėlių ar kt.) sriuba: *Rýtą vãkarą lapiẽnė – àš nesrẽbsiu. Daržè pìlna burokẽlių, õ jũs nẽ lapiẽnės neišsivérdate.*

lapijà dkt. (2)

augalų lapai, lapų visuma: *Ą́žuolo lapijà bùvo tánki. Prõ vẽšlią lapìją neprasìskverbė nẽ víenas sáulės spindulỹs. Sráigės puĩkiai jaũčiasi tankiojè lapìjoje.*

Lãpija dkt. vns. (1)

LAPLANDIJA: *Lãpija turistùs tráukia sàvo rū́sčia gamtà, baltõsiomis naktimìs, lãpių gyvẽnimo tradìcijomis. Lãpijos gyvéntojai bùvo klajõklių élnių augìntojų ir medžiótojų gentìs. Lãpijoje gãlima pasivažinė́ti šunimìs kinkýtomis rõgėmis.*

lãpinas dkt. (3[b])

1. lapių patinas: *Lãpinas įsliũkino į̃ vištìdę. Sniẽgo plutà jaũ išlaĩko lãpinus. Jìs atsargiaĩ lýg lãpinas prisẽlino priẽ dùrų.*

2. sakoma apie gudrų, klastingą, veidmainį vyrą: *Tàs sẽnas lãpinas ìš kařto vìską suvókė. Jìs tìk apsìmeta kvailiù, õ iš tikrų̃jų yrà gudrùs lãpinas.*

lapýnas dkt. (1)

vieta, kur yra daug lapių: *Miškė netolíese bùvo lapýnas – lãpių õlos.* | lapių ferma: *Priẽš kẽletą mẽtų lapýnas bùvo likvidúotas. Teršalaĩ ìš lapýno patẽko į̃ tveñkinį.*

lapìnė[1] dkt. (2)

1. iš šakų padarytas laikinas būstas: *Čià pàt stóvi ìš mẽdžio šakų̃ supintà lapìnė. Jìs svajójo plaũkti upè sù sielininkais, miegóti jų̃ lapìnėje. Nèt klajõkliui reikalìnga lapìnė beĩ kélmas prisė́sti.* • plg. pašiūrė.

2. rėminis, vijokliniais augalais apželdintas vasarinis statinys: *Ragãnių lapìnė.*

lapìnė[2] dkt. (2)

lapės kailio kepurė: *Árklį vadeliójo výras sù lapinè.*

lãpinis[1]**, lãpinė**[3] bdv. (1)

1. augantis į lapus: *Lãpiniai burokẽliai [griežčiai]. Lãpinis saliẽras netùri šakniãvaisių. Lãpines daržóves reĩkia kruõpščiai nupláuti. Kambariuosè augìnamos žýdinčios ir lãpinės gẽlės.*

2. ėdantis lapus: *Lãpinio drùgio vikšraĩ miñta lãpais. Lãpiniai straubliùkai prisitvìrtina priẽ áugalo ìlgu plónu straubliukù.*

3. susidaręs ar daromas iš lapų (1 r.): *Lãpinė žẽmė ruošiamà ìš sugrėbtų mẽdžių lãpų. Mėšlìnės ir pérpuvusios lãpinės žẽmės mišinỹs labaĩ vertìngas.*

4. sudarytas iš lapų (2 r.): *Lãpinė spaudà. Lãpiniai popierìniai rañkšluosčiai.*

lapìnis[2]**, lapìnė**[4] bdv. (2)

iš lapės kailio pasiūtas: *Lapìniai kailiniaĩ. Tùpi žvìrblis kaminė sù lapinè kepurè* (flk.).

lãpinis burokẽlis

paprastojo runkelio porūšio daržovė vešliais lapais ir stambiais lapkočiais (*Beta vulgaris* subsp. *vulgaris*); sin. burokėlis: *Lãpiniai burokẽliai nesuformúoja šakniãvaisių. Lãpiniuose burokẽliuose susikaũpia trìskart daugiaũ vitamìno C neĩ raudonuõsiuose burokẽliuose.*

lãpis, lãpė dkt. (2)

lapių tautos žmogus; sin. samas: *Norvègijos lãpiai yrà pasidalìję į̃ klajokliùs ir jū́ros gyvéntojus. Pagrindìnis lãpių užsiėmìmas – elnininkỹstė.*

lãpiškas[1]**, lãpiška**[1] bdv. (1)

būdingas lapei: *Jõs pataikũnišką bū̃dą išdúoda lãpiškas žviĩgsnis ir saldùs liežùvis. Lãpiškiems žmonė́ms būdìngos lãpiškos savýbės: gudrùmas ir lankstùmas.*

lãpiškas[2]**, lãpiška**[2] bdv. (1)

būdingas lapiams, jų kultūrai: *Neatsisãkėme paragáuti lãpiškų patiekalų̃.*

lãpiškas[3], lãpiška[3] bdv. (1)
lapo formos: *Lãpiškas íeties añtgalis. Lãpiški stíebo narẽliai.*
lapiùkas dkt. (2)
lapių jauniklis: *Priẽ ùrvo suradaũ lapiukùs. Prisijaukinaũ laukìnį lapiùką.*
lãpių medžiõklė
sporto rūšis – naudojantis nešiojamaisiais radijo imtuvais ieškoma nepažįstamoje vietovėje įrengtų radijo stočių, nustatytais laiko tarpais perduodančių signalus: *Nórint dalyváuti lãpių medžiõklėje reĩkia gerõs orientãcijos, greitų kójų ir ištvermės. Lãpių medžiõklė bùvo sėkmìnga – visì grįžo sù žymomìs apiẽ sumedžiótas „lapès“.*
lapkotìnis, lapkotìnė bdv. (2)
turintis lapkočius: *Lapkotìnis serbeñtas. Yrà lãpiniai, lapkotìniai ir šakniavaisìniai saliẽrai.*
lãpkotis dkt. (1)
augalo lapo kotas: *Gyslõčio lãpkotis. Lãpkotis jùngia lapãlakštį sù stíebu. Maĩstui vartójami rabárbarų lãpkočiai. Puvinỹs pažeĩdžia brãškių pumpurus, žiedus, lãpkočius.* • plg. lapalakštis.
lãpkritis dkt. (1)
vienuoliktasis metų mėnuo: *Lãpkričio trẽčiąją eĩsime į teãtrą. Lãpkritį jaũ šálta ir niūrù.*
lapkritỹs dkt. vns. (3^b)
lapų kritimo metas: *Intensyvùs lapkritỹs paprastaĩ prasìdeda spãlio pradžiojè. Prasidéjęs lapkritỹs parūpina dárbo gãtvių šlavéjams.*
Laplándija dkt. vns. (1)
kraštas šiaurės Europoje (Norvegijoje, Švedijoje, Suomijoje ir Rusijoje): *Laplándija garséja nè įspūdìngais miẽstais, õ nuostabià gamtà. Žiemà Laplándijoje truñka pùsę mẽtų. Laplándijoje gyvẽna Kalẽdų Senẽlis sù sàvo élniais.*
lapnójimas dkt. (1)
šnek.
1. → lapnoti 1: *Lapnójimas pažliùgusiu keliù labaĩ nuvárgino.*
2. → lapnoti 2: *Nespéjus mán atsitráukti nuõ kiaũlių lóvio, pasigiřdo godùs lapnójimas.*
3. → lapnoti 3: *Vos kìno sãlėje užgẽso šviẽsos, prasidéjo spragẽsių lapnójimas. Peř tą gulinéjimą iř besaĩkį lapnójimą priáugau svõrio.*
lapnóti, *lapnója, lapnójo* vksm. šnek.
1. (per ką) eiti, bėgti, joti keliant duslų garsą; sin. tapnoti: *Lapnóti basám peř smẽlį. Pasistãtėme mašìną požemìnėje aikštẽlėje, kàd nereikétų peř pusnìs lapnóti. Patrūksi belapnódamas víenas visuř.*
2. (ką) su garsu ėsti; sin. lapsėti: *Kiaũlė lapnója jõvalą. Šuõ lapnója ẽdalą, nèt aũsys liñksta.*
3. (ką) godžiai valgyti; sin. lapsėti: *Atsidarýk šaldytùvą iř lapnók vìską ìš eilẽs. Svečiaĩ gõdžiai lapnójo grỹbų pyrãgą.*
lapójimas dkt. ppr. vns. (1)
→ lapoti: *Lapójimo pradžià [trukmẽ, laĩkas]. Šìs mẽdis žýdi lapójimo metù. Glúosnio žievẽ arbãtai lupamà priẽš pàt lapójimą.*
lapóti, *lapója, lapójo* vksm.
(kuo) leisti lapus: *Mẽdis prigìjo iř jaũ gražiaĩ lapója. Kambarìnė gėlẽ pradéjo áugti, lapóti dideliaĩs lãpais.* | prk.: *Vargas šakójo, vargas lapójo* (flk.).
lapsėjimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → lapsėti 1: *Tàs jõs kvaĩlas lapséjimas akimìs manęs nẽ kíek nejáudina.*
2. → lapsėti 2: *Pasigiřdo vẽriantis fazãnų rìksmas iř garsùs sparnų lapséjimas.*
3. → lapsėti 3: *Sunkùs lapséjimas ùž nùgaros vìs artéja.*
lapséti, *làpsi, lapséjo* vksm.
1. (kuo, ant ko, nuo ko) kilnotis, judėti, klapsėti: *Lapséti akimìs [ausimìs]. Làpsi švarkẽlio skvernaĩ. Võs kíek labiaũ įsiteñpdavau, širdìs iñdavo lapséti. Ausìnė kepùrė añt senùko galvõs lapséjo nuõ neritmìngo žingsniãvimo. Jì tìk làpsi iř làpsi blakstíenomis.*
2. (kuo) plastėti, plasnoti: *Gaidỹs làpsi sparnaĩs. Várnos, pajùtusios puotõs kvãpą, krankséjo, lapséjo iř tapséjo netolíese.*
3. (kame, paskui ką, po ką) eiti, bėgti kojomis tapsint: *Vaĩkas làpsi pašónėje. Juõdu ristelè víenas*

pãskui kìtą lapsė́jo. Pẽlės lapsė́jo põ stãlą mažomìs kojýtėmis.
4. (ką) šnek. godžiai, su garsu ėsti: *Paršẽliai làpsi jõvalą.*
5. (ką) šnek. godžiai valgyti: *Ganà táu lapsė́ti, vìsą púodą kopũstų baigì prarýti. Làpsi vaĩkas kõšę, nèt gražù žiūrė́ti.*
◊ **nèt aũsys làpsi** žr. ausis.

lãpsukis dkt. (1)
drugys, kurio vikšrai voratinkliniais siūleliais susuka augalų lapus: *Ąžuolýnuose pliñta kenkė́jai – mažýčiai žalì lãpsukių vikšraĩ. Lãpsukių lérvos gãli išgráužti brìnkstančius šìlauogių puñpurus.*

làpt išt.
1. vartojamas staigiai pagavus, nutvėrus tampymo įspūdžiui pavaizduoti: *Làpt šuõ ùž skveřno. Kãtinas làpt iř pagãvo pẽlę.*
2. vartojamas pabrėžtinam akių sumirksėjimo, ausų sujudinimo ar pan. įspūdžiui pavaizduoti: *Àš tìk làpt làpt akýtėmis – iř atlýžo màno vyrẽlis. Dramblỹs ausimìs tìk làpt, làpt.*
3. vartojamas minkšto kritimo įspūdžiui pavaizduoti: *Màno šuõ tìk làpt añt nùgaros – iř žiũri gudriomìs akùtėmis. Làpt sù bãtais į̃ lóvą!*

Lãptevų jū́ra
Arkties vandenyno dalis prie Rytų Sibiro krantų: *Ištremtì priẽ Lãptevų jū́ros lietùviai gyvẽno žemìnėse. Lènos ùpė prasìdeda Baikãlo kalnuosè iř į̃teka į̃ Lãptevų jū́rą.*

lapùkas dkt. (2)
1. mažas lapas (1 r.): *Pamažù ẽmė káltis pirmíeji lapùkai. Šiái arbãtai skìname trìs lapukùs nuo kã̀ tik išléisto arbãtmedžio ūgliùko.*
2. mažas lapas (2 r.): *Añt lapùkų [lapùkuose] surašiaũ vardùs. Priẽ stulpũ̃ lipìnome rankà rašýtus lapukùs.*

lapùkė (2)
dem. lapė: *Nuõ kalnẽlio stẽbi lapùkė. Nemãtė jisaĩ neĩ kiškùčio, neĩ lapùkės.*

lapúotas, lapúota bdv. (1)
turintis lapus: *Lapúotas mẽdis. Áugalo stíebas šakótas iř gaũsiai lapúotas. Lapúota šakà jìs gáiniojo musès nuõ árklio.* • ant. belapis.

lapuõtis dkt. (2)
lapuotas medis, kasmet numetantis lapus: *Lapuõčių mìškas. Béržas yrà lapuõtis.*

lapùtė (2)
1. dem. lapė: *Šiañdien miškè mačiaũ lapùtę.*
2. sakoma apie gudrią, klastingą, mokančią pataikauti moterį: *Màno kaimýnė tokià lapùtė – į̃ akìs suoktè suõkia, ùž akiũ̃ kéikia.*

laringìtas dkt. (2)
gerklų uždegimas: *Ūmùs [lėtìnis] laringìtas. Gavaũ baĩsų laringìtą – neprakalbė́jau kẽturias dienàs. Kósint, seřgant laringitù geriamà šalpùsnių arbatà.*

laringoskòpas dkt. (2)
med. prietaisas gerkloms apžiūrėti: *Laringoskòpas lazerìnėms gérklų operãcijoms. Laringìtas paprastaĩ diagnozúojamas atliẽkant gérklų ãpžiūrą laringoskopù.*

lãsas dkt. (2)
svaidomoji virvė su užtraukiama kilpa gale gyvuliams ir žvėrims gaudyti; sin. kilpavirvė: *Populiariõjoje literatū̃roje lãsai labiaũ žìnomi kaĩp kaubòjų į́rankis.*

lasiójimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → lasioti 1: *Sė́klų lasiójimas.*
2. → lasioti 2: *Pyrãgo lasiójimas.*
3. → lasioti 3: *Kantrùs fãktų lasiójimas.*

lasióti, *lasiója, lasiójo* vksm.
1. (ką, kame) po truputį lesti; sin. lesioti, lesinėti, lesnoti: *Varnė́nai úogas lasiója. Várnos lasiója trùpinius. Kudakúodamos žolėjè apliñk lasiója vìštos.*
2. (ką, iš ko) dažnai po truputį valgyti; sin. lesioti, lesinėti, lesnoti: *Kã̀ tù čià lasióji ìš lėkštẽs, válgyk vìską.*

3. (ką, iš ko, kame) rinkti, rankioti: *Lasióti informãciją. Ìš žodýno reikė́jo lasióti žõdį põ žõdžio. Ekspedìcijose lasiójau kraštótyros deimančiukùs.*

ląstẽlė dkt. (2)

smulkiausia organizmo dalelė, gebanti egzistuoti savarankiškai: *Neřvinė ląstẽlė. Vėžìnės ląstẽlės. Raudónosios ir̃ báltosios kraũjo ląstẽlės. Ląstẽlių dalìjimasis.*

ląstelíena dkt. (1)

chemijoje, žemės ūkyje, mityboje – augalų atraminių ląstelių grupė, mechaniškai sutvirtinanti augalą; sin. skaidulinės medžiagos: *Ląstelíena ilgiaũ vìršKinama, todẽl žmogùs ilgiaũ jaũčiasi sótus. Daũg ląstelíenos tùri daržóvės, vaĩsiai, rupì dúona. Natūralùs pomidòras sù ląstelíena yrà sveikiaũ neĩ sùltys.* • plg. celiuliozė.

ląstelýnas dkt. (1)

ląstelių junginys, audinio ląstelių visuma: *Akìduobės ląstelýnas. Riebalìnio ląstelýno stõris priklaũso nuõ žmogaũs ámžiaus, lytiẽs, mitýbos. Pageréjus kraujótakai poodìnio slúoksnio ląstelýne nesikaũpia riebalaĩ.*

ląstẽlinis, ląstẽlinė bdv. (1), **ląstelìnis, ląstelìnė** (2)

iš ląstelių sudarytas: *Išorìnis ląstẽlinis slúoksnis. Stambùsis ląstẽlinis sraĩgės branduolỹs. Žuvų̃ spalvos priklaũso nuõ ląstẽlinių pigmeñtų.*

Las Vègasas dkt. vns. (1)

miestas Jungtinėse Amerikos Valstijose, Nevadoje: *Las Vègasas pasáulyje žìnomas kaĩp azártinių lošìmų miẽstas. Pasùkti rulètę atvỹkus į̃ Las Vègasą tiesióg bū̃tina.*

làš išt.

ppr. kartojant vartojamas lašėjimui pavaizduoti: *Lietùs jaũ làš làš prõ plỹšį.* • plg. lašt.

lašaĩ dkt. dgs. (4)

šnek. lašinami vaistai: *Akių̃ lašaĩ. Dãvė lašų̃ ir̃ miltẽlių gérti. Priẽš miẽgą išgérk ramìnamųjų lašų̃.*

lãšalas dkt. (3ᵇ)

vieną dieną gyvenantis vabzdys, kurio lervos ilgai gyvena vandenyje: *Lãšalo lérvos gyvẽna įsiraũsusios į̃ ẽžero dùgną. Upẽlio pakrántėse tarp sužýdusių žolýnų siùva spiẽčiai lašalų̃.*

lãšas dkt. (4)

1. atskira apvali ar ovali skysčio dalis: *Rasõs lašaĩ. Stiklìnė šil̃to vandeñs sù keliaĩs lašaĩs citrìnos sùlčių. Lìjo stambiaĩs [dideliaĩs] lašaĩs. Nestovė́k põ lašaĩs* (kur vanduo laša nuo stogo). *Lãšas põ lãšo ir̃ ãkmenį pratãšo* (flk.). *Panašù kaĩp dù lašù* (flk.).

2. šnek. labai mažas kiekis (apie skystį); sin. truputis: *Trỹs mažì vaikaĩ lìko bè píeno lãšo. Vandeñs namiẽ – nẽ lãšo.* | prk.: *Tù neturì nẽ lãšo atsakomýbės!*

3. šnek. stiklelis svaigalų: *Jiẽdu išgérė põ lãšą. Kã réiškia šẽšetui výrų bùtelis - põ lãšą kìtą, ir̃ tùščia. Jìs jaũ seniaĩ nebėėmė nẽ lãšo į̃ bùrną.*

◊ **ikì paskutìnio kraũjo lãšo** visas jėgas, viską atiduodant (kovoti, siekti): *Mẽs prisíekėme kovóti ùž tėvỹnę ikì paskutìnio kraũjo lãšo.* **paskutìnį kraũjo lãšą suñkti** žr. sunkti. **vélnio lašaĩ** naminė degtinė; sin. krūminė: *Jìs vařvina vélnio lašùs. Negérk tų̃ vélnio lašų̃!*

laščióti, *laščiója, laščiójo* vksm.

beasm. lašnoti, lynoti: *Dangùs apsiniáukė, ẽmė laščióti. Laščiója põ trupùtį, gál įsilìs.*

lašė́jimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lašėti 1: *Tẽpalo lašė́jimo temperatūrà. Jùs érzina vandeñs lašė́jimas.*

2. → lašėti 2: *Tàs čiáupo lašė́jimas manè baĩgia ìš prõto išvarýti.*

lašẽliai (2)

šnek. dem. lašai: *Gýdytojas išrãšė lašẽlių. Šiuõs lašeliùs reĩkia lãšinti į̃ ausiẽs lañdą.*

lašelìnė[1] dkt. (2)

1. lašelių pavidalu didelio kiekio skysčio leidimas į veną ar po oda: *Ligóniui reĩkia kàs vãlandą darýti lašelìnę.*

2. įtaisas skysčiams lašinti: *Priẽ ligónio lóvos stóvi lašelìnė.* • plg. lašintuvas.

lašelìnis, lašelìnė[2] bdv. (2)

lašelių pavidalo, susijęs su lašeliais: *Lašelìnis láistymas. Lašelìnio drėkìnimo esmė̃ – priẽ kiekvíeno*

áugalo àtvedamas vamzdẽlis, ìš kuriõ lãša áugalui reikalìngas vandeñs kiẽkis. Virusìnės infèkcijos pliñta lašeliniù būdù peř órą.

lašẽlis dkt. (2)

1. mažas lašas: *Akiũ lašùs lãšini põ lašẽlį.*

2. šnek. labai mažas kiekis (apie skystį); sin. truputis: *Jì pasiténkino sausà dúona ir̃ lašeliù píeno. Ištráukiau jái ìš rañkų bùtelį sù lašeliù vìskio.* | prk.: *Padovanók nórs lašẽlį láimės kitám.*

3. stiklelis svaigalų: *Šeimiñke, įpìlk kókį lašẽlį! Gál iš pradžiũ põ lašẽlį, kàd darbaĩ geriaũ sèktųsi?*

lašẽnimas dkt. ppr. vns. (1)

→ lašenti: *Lietaũs lašẽnimas.* | *Lašẽnimas nuõ mẽdžių.*

lašénti, *lašẽna, lašẽno* vksm.

(į ką, per ką, pro ką) pamažu lynoti, lašnoti: *Į́ stógą lašẽna lietùs. Prõ bùnkerio añgą lašẽno kraũjas.* | beasm.: *Lašẽna ir̃ lašẽna põ trupùtį.*

lašéti, *lãša, lašéjo* vksm.

1. (iš ko, nuo ko, per ką, ant ko, į ką) lašais kristi; sin. varvėti: *Ìš beržũ gaũsiai lašéjo sulà. Prãkaitas lašéjo nuõ nósies galiùko [peř kãktą]. Ìš žaizdõs lãša kraũjas. Vanduõ lašéjo ìš čiáupo. Ãšaros pradéjo lašéti añt skrúostų. Į́ žvakìdę lašéjo vãškas.* | beasm. (nuo ko, per ką, į ką, ant ko): *Peř stógą lašéjo į́ sãlę. Peř lubàs [nuõ stógo] lãša. Atsargiaũ pìlk sriùbą, añt stãlo lãša.*

2. praleisti, leisti skystį (esant kiauram ar pan.): *Stógas [púodas] lãša. Jaũ visà saváitė lãša čiáupas.*

lašìklis dkt. (2)

siauras stiklinis vamzdelis su guminiu antgaliu skysčiui įtraukti ir lašinti; sin. pipetė: *Váistų buteliùkas su lašikliù. Lãšindami mažỹliui akiũ váistus, neliẽskite lašikliù jõ blakstíenų.*

lašìnė[1] dkt. (2)

1. LAŠELINĖ[1] 1: *Ligóninėje jái bùvo padarýta lašìnė.*

2. LAŠELINĖ[1] 2: *Į́ víeną rañką lãša lašìnė, kità prijungtà priẽ aparatũros.*

lašinẽliai dkt. dgs. (2)

1. dem. lašiniai 1: *Plonì lašinẽliai.* | *Ìš káimo jìs visadà atsivèždavo lašinẽlių.*

2. juok. dem. lašiniai 2: *Pradéjau sportúoti – ir̃ sutir̃po lašinẽliai.*

lašinétas, lašinéta bdv. (1)

su lašinių įdaru: *Lašinétas pyragáitis. Lašinétas bandelès apibarstýkite sezãmo sė́klomis. Lauktùvių nupirkaũ lašinė́tų bandẽlių.*

lašinẽtis dkt. (2)

pyragėlis su lašiniais: *Lašinėčiùs dė́kite į́ skařdą ir̃ kèpkite órkaitėje, kõl pagel̃s.*

lašiniaĩ dkt. dgs. (3[b])

1. poodinis skerdienos (ppr. kiaulės) riebalų sluoksnis: *Lašiniaĩ peř plãštaką. Ú́kininkas džiaũgiasi stórus lãšinius išsiaugìnusiais meĩtėliais.* | iš to sluoksnio pagamintas maisto produktas: *Žalì [rūkýti, sū́dyti] lašiniaĩ. Lašinių páltis. Lãšinius válgyti [spirginti]. Lašiniaĩ gel̃stelėję, tikriáusiai pernýkščiai. Nėrà gerèsnio val̃gio už lãšinius sù svogũnais.*

2. juok. kūno riebalai: *Lašinių nepàneša* (riebus, storas). *Užsiauginaĩ lašinių sė́dimą dárbą dìrbdamas! Jìs aptẽkęs lašiniaĩs.*

◊ **kaĩp kãtinas į́ lãšinius** žr. katinas.

lašiniáuti, *lašiniáuja, lašiniãvo* vksm.

(kame) ieškoti, prašyti lašinių: *Buvaĩ káime lašiniáuti? Žiẽmą atskrìsdavo lašiniáuti vienà meletà.*

lãšinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ lašinti: *Skỹsčių lãšinimas. Priẽš lãšinimą váistai tùri bū́ti pašìldomi. Kókios gãli bū́ti tirpalų lãšinimo į́ vèną komplikãcijos?* | sngr.: *Atsiprãtinau nuõ kasdieninio lãšinimosi į́ nósį.*

lašinìngas, lašinìnga bdv. (1)

gerai nupenėtas ar nusipenėjęs, turintis daug lašinių: *Lašinìnga moteriškė.* | aukšč.: *Pàskerdėme lašiningiáusią kiaũlę.* | kuriame yra daug lašinių: *Lašinìngas pil̃vas. Lašinìngos šlaũnys.*

lašinìnis[1] dkt. (2)

etnogr. Užgavėnių būtybė, įasmeninanti sotumą: *Peř Ùžgavėnes kanapìnis susikaũs sù lašininiù. Lašinìnis põ kautỹnių sù kanapiniù paprastaĩ pabė́ga.*

lašinìnis[2], **lašinìnė**[2] bdv. (2)
dėl lašinių auginamas, laikomas: *Kiaũlių augìntojai dabař dažniaũ augìna mėsinės, õ nè lašininės kiaulės.*
lašinìnis[3], **lašinìnė**[3] dkt. (2)
1. šnek. lašinių mėgėjas: *Àš esù lašinìnis, visadà stìprinuosi lašiniaĩs.*
2. menk. kas storas, riebus; sin. lašiniuotis: *Tė́vas – vienì káulai, õ sūnùs tai lašinìnis. Àš nebuvaũ lašinìnė, nès nuõlat sportúodavau.*
lašìnis, lašìnė[2] bdv. (2)
lašų pavidalo, susijęs su lašais: *Lašìnis drėkìnimas. Ùžkratas pliñta lašiniù būdù peř órą.*
lašiniúotas, lašiniúota bdv. (1)
1. išteptas lašiniais: *Lašiniúotas peĩlis. Neimk knỹgos lašiniúotomis rañkomis.*
2. turintis lašinių: *Lašiniúota dešrà. Víenas nugarìnės šónas būna baltèsnis, lašiniúotas.*
lašiniuõtis dkt. (2)
1. dešros pavidalo valgis iš lašinių su prieskoniais: *Lašiniuõtis prìmena vištíenos vyniótinį. Lašiniūotį kèpkite órkaitėje apiẽ vãlandą. Lašiniuõčiai patiekiamì sù pãdažu.*
2. menk. lašininis[3] 2: *Kankinúosi, kàd tóks lašiniuõtis esù. Vaikaĩ kiemè jį̃ lašiniuočiù vadìno.*
lãšinti, *lãšina, lãšino* vksm.
(ką, ko, ant ko, į ką) varvinti lašais: *Atsargiaĩ lãšino į̃ taurẽlę váistus [váistų]. Kám lãšini aliẽjų añt žẽmės?* | sngr. (ką, ko, ant ko, į ką): *Lãšinosi į̃ vándenį [añt cùkraus] širdiẽs lašų̃ [lašùs].*
lašintùvas dkt. (2)
prietaisas lašinti: *Lašintùvas sù distiliúotu vándeniu. Gumìnio vamzdẽlio viduryjè įmontúotas sterilùs lašintùvas.*
lašinùkai dkt. dgs. (2)
1. dem. lašiniai 1: *Lašinùkų bùs peř trìs pirštùs.* | *Kiaušiniẽnė sù lašinùkais. Pakvìpo spìrginti lašinùkai. Lašinukùs supjáustome kubẽliais.*
2. juok. dem. lašiniai 2: *Jám añt pilvo jaũ áuga lašinùkai. Privalaũ mèsti lašinukùs dė̃l sveikãtos.*
lašišà dkt. (2)
stambi melsvai sidabriška lašišinių šeimos jūrų žuvis su retomis X formos dėmėmis (ppr. atlantinė lašiša, *Salmo salar*): *Lašišos neršia. Įsigaliójo draudìmas žvejóti lašišàs.* | jos mėsa: *Rūkýta lašišà. Sumuštìnis sù lašišà.*
lašìšinės dkt. dgs. (1)
upėse neršiančių jūrų ir gėlavandenių žuvų šeima, kuriai priklauso verpstiškos formos žuvys, vertinamos dėl rausvos riebios mėsos ir ikrų (Salmonidae): *Lašìšinės paplìtusios Šiáurės pùsrutulyje.*
lašìšinis, lašìšinė bdv. (1)
1. priklausantis lašišinių šeimai: *Ramiãjame vandenýne paplìtusios lašìšinės žùvys. Neršiant keĩčiasi lašìšinių žuvų̃ spalvà.*
2. tinkamas gyventi lašišinėms žuvims: *Lašìšiniai vandeñs telkiniaĩ. Gyvẽnome priẽ puikiõs ir̃ švariõs lašìšinės ùpės. Spãlio mė́nesį įsigaliõs draudìmas žvejóti lašìšiniuose upẽliuose.*
3. skirtas lašišinėms žuvims: *Lašìšinė blìzgė [musẽlė].*
4. pagamintas iš lašišų, su lašišomis: *Lašišiniai suktinùkai. Bùvo sùruoštas karãliškas lašìšinis ùžkandis.*
5. šviesiai oranžinis, kaip lašišos mėsos (apie spalvą): *Lašìšinės spalvõs plėdas. Lašìšinė spalvà – vienà ìš màno mėgstamiáusių.*
lašiùkai dkt. dgs. (2)
šnek. dem. lašai: *Lašiùkai akìms. Nósies lašiùkai mãžina slõgą. Mamà graibstýdavosi ùž širdiẽs ir̃ gérdavo lašiukùs.*
lašiùkas dkt. (2)
1. mažas lašas; sin. lašelis: *Añt krū́mų blizgė́jo rasõs lašiùkai. Į̃ vándenį įlãšinkite kelìs lašiukùs eterìnio aliẽjaus.*
2. šnek. labai mažas kiekis (apie skystį); sin. truputis: *Jìs įpýlė mán lašiùką breñdžio, linkė́damas gẽro vė́jo.*

3. stiklelis svaigalų: *Išgérėme põ lašiùką, stovėdami priẽ bãro. Giminãitis sóčiai pavalgydìno ir põ lašiùką dár surãdo.*

lašnójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lašnoti 1: *Vandeñs lašnójimas ìš čiáupo.*

2. → lašnoti 2: *Nesibaĩgiantis (lietaũs) lašnójimas.*

lašnóti, *lašnója, lašnójo* vksm.

1. (pro ką, iš ko, ant ko) po truputį lašais kristi; sin. laščioti: *Prõ stógą [ìš čiáupo] lašnója vanduõ. Ìš nósies ẽmė lašnóti kraũjas. Lietùs lašnójo tiẽsiai añt prìekinio automobìlio stiklo.*

2. beasm. (iš ko) retais lašais lynoti: *Lašnója, gál pradẽs lýti. Ìš pìlko dangaũs ẽmė lašnóti. Dienà bùvo apniùkusi, neįkyriaĩ lašnójo.*

làšt išt.

ppr. kartojant vartojamas nulašėjimui pavaizduoti: *Làšt làšt làša vanduõ nuõ stógo añt šalìgatvio.* • plg. laš.

lãštakas dkt. (3[b])

STOGVAMZDIS: *Metalìniai laštakaĩ. Lãštakus pérkalame vinimìs. Põ laštakaĩs tiẽs nãmo kertėmìs sustatýti kibiraĩ lietaũs vándeniui suriñkti.*

lãštelėti, *lãšteli (lãštelėja), lãštelėjo* vksm.

1. (kam, ant ko) truputį nulašėti; sin. kaptelėti: *Kẽletas vandeñs lašų̃ lãštelėjo mán añt galvõs.*

2. (į ką, ko) truputį nulašinti: *Į̃ pomidòrų salotàs lãštelėjau alývuogių aliẽjaus.*

latãkas dkt. (2)

1. nutekėjusio skysčio klanas, srovelė: *Alaũs latãkas pribė́go. Vandeñs latãkas nutekė́jo peř grindìs.*

2. griovelis, lovelis ar vamzdis kam nors tekėti: *Líetvamzdžių latãkai. Dùšo latãkas. Nestovė́k põ latakù. Įtaĩsė latãką sùlai léisti.*

3. kūno kanalas, kuriuo teka limfa ar liaukų gaminamas skystis: *Ãšarų latãkai. Tulžiẽs [prãkaito] latãkas.*

lãtas dkt. (2)

buvęs Latvijos Respublikos piniginis vienetas: *Šimto lãtų banknòtas. Noréčiau litùs į̃ latùs pasikeĩsti. Latùs pradė́ta naudóti tū́kstantis devynì šimtaĩ dvìdešimt antraĩs mẽtais, pakeĩtus Lãtvijos rubliùs. Põ Lãtvijos nepriklausomýbės atgavìmo lãtas vẽl iñtas naudóti tū́kstantis devynì šimtaĩ devýniasdešimt trečiaĩs mẽtais.* | jo vertės piniginis ženklas: *Ką̃ mán dabař darýti sù šitaĩs suplė́šytais lãtais?*

lãtė dkt. (2)

itališka espreso kava, lygiomis dalimis sumaišyta su plaktu garais pakaitintu pienu: *Nepáiniokite lãtės su pàprasta bãlinta kavà, jì ruošiamà visái kitaĩp. Lengvùmo įspūdį lãtei suteĩkia į paviršių iškìlusi píeno kepùrė. Lãtę patiẽkite aukštojè taurėjè. Kviẽčiame pasmaguriáuti latè su pasìrinktu sìrupu.*

lãteksas dkt. vns. (1)

1. kaučiukmedžio pieniškosios sultys: *Ìš įpjautõs kaučiùkmedžio žievẽs vařva lãteksas.*

2. medžiaga, gaminama iš sintetinio kaučiuko ir vandens: *Čiužiniaĩ ìš natūralaũs ir sintètinio lãtekso mìšinio.*

lateksìnis, lateksìnė bdv. (2)

pagamintas iš latekso: *Lateksìniai klijaĩ [dažaĩ]. Vienkartìnės lateksìnės pirštinės. Lateksiniùs čiulptukùs keĩskite kàs mė́nesį.*

lateñtinis, lateñtinė bdv. (1)

išoriškai nepasireiškiantis; sin. slaptas, nematomas: *Lateñtinis laikótarpis* (fiziol.). *Lateñtinis ãtvaizdas* (fot.). *Lateñtinis vìrusas* (med.). *Nusikalstamùmas skìrstomas į̃ registrúotą ir lateñtinį – nefiksúojamą, pàslėptą.*

Lãtgala dkt. (1)

1. ist. latgalių žemė dešiniajame Dauguvos krante: *Lãtgala nuõ sẽno bùvo apgyvénta báltų genčių̃, giminìngų lietùviams. XIII ámžiuje Lãtgalą nukariãvo Livònijos òrdinas.*

2. etnografinė sritis Latvijos rytuose: *Lãtgaloje susiteĩkusios bevéik vìsos Lãtvijos krikščióniškosios*

konfèsijos. Vienamè gražiáusių Lãtgalos miestẽlių – Agluonojè – mãnoma paláidotas Lietuvõs karãlius Mìndaugas.

latgãliai dkt. dgs. (2)
baltų gentis, gyvenusi Latgaloje (1 r.), sudariusi latvių tautos pamatą: *Latgãliai kontroliãvo svarbų prekýbos kẽlią Dauguvõs upè. Kalavijuõčiai latgaliùs nukariãvo anksčiaũ negù kuršiùs ir žiemgaliùs.*

latgaliẽčiai dkt. dgs. (2)
latvių etninė grupė, gyvenanti Latgaloje (2 r.), kalbanti savo tarme: *Seniáusia žìnoma latgaliẽčių knygà išleistà Vìlniuje tū́kstantis septynì šimtaĩ peñkiasdešimt trečiaĩs mẽtais. Jaũ XX ámžiuje kìlo diskùsijos, ar latgaliẽčių vartójama kalbà yrà atskirà kalbà, ar lãtvių kalbõs tarmẽ.*

latgaliẽtis, latgaliẽtė dkt. (2)
latgaliečių etninės grupės žmogus: *Muziẽjaus šeimininkė latgaliẽtė viĩki tautiniùs drabužiùs ir dainúoja latgaliẽčių liáudies dainàs.*

latgãlis, latgãlė dkt. (2)
latgalių genties žmogus: *Ežerè rãstos medìnės tvirtóvės ir káimo, kuriamè gyvẽno latgãliai, liẽkanos.*

latvė́jimas dkt. ppr. vns. (1)
→ latvėti: *Latvė́jimas tę̃sėsi Pãbaltijo fìnų plóte.*

Latvẽliai dkt. dgs. (2)
1. kaimas Biržų rajone: *Latvẽlių botãninis draustìnis.*
2. kaimas Kretingos rajone: *Latvẽlių kapinėsė stóvi koplytẽlė sù šventūjų skulptūrẽlėmis.*

latvė́ti, *latvė́ja, latvė́jo* vksm.
darytis latviu: *Kodẽl sẽliai latvė́jo, õ nè vokietė́jo? Mìšrios šeĩmos, kuriũ vienas ìš sutuoktìnių yrà lãtvis, liñkusios latvė́ti.*

lãtviai dkt. dgs. (2)
tauta, gyvenanti Latvijoje, kalbanti viena rytų baltų kalbų: *Lãtvių kalbà. Sù lietùviais latviùs sieja bendrà ètninė ir kalbìnė kilmẽ. Lãtvių tautósakoje výrauja lỹrinės daĩnos.*

latviãvimas dkt. ppr. vns. (1)
→ latviuoti: *Paklausýkite latviãvimo Lietuvõs ir Lãtvijos paribyjè. Čià tìk pasíenio lietùvių latviãvimai, õ nè tikróji žemaĩčių tarmẽ!*

latvýbė dkt. (1)
1. LATVIŠKUMAS: *Stìprinti latvýbę. Poèto kūrýboje juñtamas pósūkis į̃ latvýbę.*
2. skolinys iš latvių kalbos; sin. leticizmas, latvizmas: *Tekstè pabraũkite latvýbes.* • plg. vokietybė, rusybė.

Lãtvija dkt. (1), ofic. **Lãtvijos Respùblika**
valstybė prie rytinių Baltijos jūros krantų: *Nacionãline Lãtvijos spòrto šakà laĩkomas lẽdo ritulỹs. Ketinù važiúoti į̃ tarptautìnę mókslinę konferẽnciją Lãtvijoje. Lãtvijos parlameñto pavadìnimas – Lãtvijos Respùblikos Sãeima.*

lãtvinimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → latvinti 1: *Lãtvinimo polìtika.*
2. → latvinti 2: *Vietóvardžių lãtvinimas. Rùsiškų pavardžių lãtvinimas.*

lãtvinti, *lãtvina, lãtvino* vksm.
1. (ką) versti latviu, latviais: *Lãtvinami kitataũčiai šaliẽs pakraščiũ gyvéntojai.*
2. (ką) teikti latvių kalbos ypatybių: *Lãtvinti pãvardes. Lãtvijoje įprasta užsieniẽtiškus vardùs ir pavadìnimus lãtvinti.*

lãtvis, lãtvė dkt. (2)
latvių tautos žmogus: *Fùtbolo klùbas pasirãšė sùtartį sù latviù. Lietuvõs krẽpšininkai įveikė latviùs. Šì lãtvė dáilininkė mán labaĩ patiñka. Stùdijų mẽtais susirašinė́jau sù víenu latviù.*

lãtviškai prv.
→ latviškas 3: *Jìs sù lãtviais kalbė́jo lãtviškai. Víeną kìtą žõdį jaũ pramókau lãtviškai.*

lãtviškas, lãtviška bdv. (1)
1. būdingas ar priklausantis latviams, jų kultūrai ar Latvijai: *Lãtviška mùzika. Lãtviška virtùvė artimaĩ susìjusi sù kitomìs Rytũ Euròpos virtùvėmis.*

2. Latvijoje randamas, auginamas, pagamintas ir pan.: *Lãtviškas balzãmas. Lãtviški sausaĩniai.*
3. latvių kalbõs, latvių kalba parašytas, sukurtas, skelbiamas, transliuojamas ir pan.: *Lãtviški ùžrašai [vietóvardžiai]. Lãtviškų tèkstų atsiradìmas susìjęs sù reformãcija. Rygojè nemažaĩ rùsų sù lãtvišomis pavardėmìs.*
4. susijęs su latviais pagal kilmę, su Latvija (apie kilmę): *Atlikéja tùri lénkiško ir lãtviško kraũjo.*

latviškùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ latviškas 1: *Latviškùmo pãieškos. Poètas sàvo kūrýboje apmąstė latviškùmą ir valstybiškùmą. Jõ prozà kosmopolìtiška, nejuñtama latviškùmo.*

latviúoti, *latviúoja, latviãvo* vksm.
kalbėti su latvišku akcentu: *Mẽs daugiaũ žemaičiúojame negù latviúojame.*

latvìzmas dkt. (2)
skolinys iš latvių kalbos; sin. leticizmas, latvybė: *Suprañtama, daugiáusia latvìzmų ẽsama pãlatvio lietùvių tarmėsè.* • plg. anglizmas, rusizmas, polonizmas.

laũk prv.
1. laukan, oran: *Nèšk dáiktus laũk. Liepiaũ jám lìpti laũk ìš mašìnos. Vagìs sprùko laũk peř lángą. Kirmėlẽ, išgráužusi kevalè skỹlę, ìšlenda laũk.*
2. šalin, tolyn: *Laũk ìš namų̃! Nẽšdinkis laũk! Teisė́jas išprãšė laũk sãlėje bùvusius žurnalistùs.*

laukakãktis, laukakãktė bdv. (2)
turintis baltą, lauką kaktą (apie gyvulius): *Laukakãktis arklỹs. Laukakãktė kárvė.* • plg. baltakaktis.

laukañ prv.
1. į lauką, oran: *Dùrys laukañ atvértos. Bė́kime laukañ pažaĩsti! Išléidau kãtę laukañ.*
2. šalin, tolyn: *Bendróvė vẽja darbúotojus laukañ* (atleidžia iš darbo).

laũkas[1] dkt. (4)
1. vieta be medžių, ppr. lygi (skiriant nuo miško, gyvenvietės): *Ùž miẽsto prasìdeda laukaĩ. Ar̃ pagáusi vė́ją laukuosè* (flk.).
2. didelis žemės plotas, kuriame kas auginama: *Pavãsario laukų̃ darbaĩ. Žaliúoja rugių̃ laũkas. Žmónės laukuosè krùta, dìrba.*
3. vns. vieta ne patalpoje, ne viduje: *Statýbininkų laũko ir̃ vidaũs darbaĩ. Eimè į̃ laũką. Ìš laũko nãmas lentomìs àpmuštas. Vìštos goglinė́ja põ laũką.*
4. vieta, kurioje kas daroma, kuriai kas būdinga: *Kãro [kovõs, mū̃šio] laũkas. Laũko artilèrija. Mìnų laũkas. Operãcijos laũkas* (med.).
5. karo veiksmų, žygio, ekspedicijos sąlygos: *Laũko ligóninė [pãštas]. Laũko prãktika [priẽdas]. Laũko pãjėgos* (kar.).
6. fizikoje – materijos egzistavimo forma, pasireiškianti per tam tikras sąveikas: *Elektrìnis [magnètinis, gravitãcijos, bangų̃, sūkurìnis, slė̃gio] laũkas.*
7. tam tikra vieta monitoriaus ekrane, kurioje renkamas kompiuteriui pateikiamas tekstas: *Spùstelėję mygtùką ekranè pamatýsite komentãvimo laũką. Užduočių̃ júosta yrà dárbo laũko apačiojè.*
8. duomenų struktūros dalis duomenų bazėje: *Duomenų̃ bãzių lentẽlės sudarýtos ìš laukų̃, kuriuosè sáugoma informãcija. Duomenų̃ bãzės lentẽlės stulpẽlis apibrė́žia laũką, õ eilùtė – įrašą.*

laũkas[2]**, laukà** bdv. (4)
turintis baltą kaktą ar baltą snukį (apie gyvulius): *Laukà kárvė. Laũko árklio kaktà ištisaĩ nubãlusi.*

laukè prv.
lauko pusėje, po atviru dangumi, ore: *Laukè dár tamsù. Vaikáms pàtariama daugiaũ bū̃ti laukè.* • ant. viduje.

laukė́jas, laukė́ja dkt. (1)
žmogus, kuris ko laukia: *Dovanų̃ laukė́jas. Laukė́jų minià. Rinkìmų štabè reñkasi rezultãtų laukė́jai.*

laukė́jimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laukėti 1: *Sõdo laukė́jimas.*
2. → laukėti 2: *Visúomenės laukė́jimas.*

laukẽlis dkt. (2)
1. nedidelis laukas[1] (2 r.): *Mókslininkų įrengtì bañdymų laukẽliai paródo javų veĩslių skìrtumus. Ariaũ, ariaũ lygiúosius laukeliùs* (flk.).
2. tam tikra nedidelė kūno organo ar audinio paviršiaus vieta: *Laukẽlis apliñk spuogẽlį arbà pūslẽlę. Pùlso laukẽlis. Skrañdžio gleivìnės laukẽliai.*
3. dem. laukas 7: *Paieškõs laukẽlis. Deklarãcijoje reĩkia užpìldyti trũkstamus laukeliùs.*
laukė́ti, *laukė́ja, laukė́jo* vksm.
1. (be ko) virsti laukiniu (apie augalus, gyvulius): *Mėdžiai bè žmogaũs kérpėja ir laukė́ja. Vaisiùs nokìna laukė́jančios óbelys. Kačiùkai laukė́ja, pràdeda bijóti žmonių.*
2. darytis nekultūringam, neišprususiam: *Tàs výras kasdiẽn vìs labiaũ šãlinasi žmonių ir laukė́ja.*
laukiamàsis[1], *láukiamąjį* dkt. (kilnoj. kirč.)
1. patalpa (ppr. įstaigos) interesantams laukti priimamiems: *Jaũkūs, modeřnūs laukiamíeji. Ligóninės [teĩsmo] laukiamàsis. Gýdytojo [advokãto, prezideñto] laukiamàsis. Išeĩti į̃ láukiamąjį. Pasėdė́kite laukiamãjame.*
2. oro uosto, stoties patalpa keleiviams: *Óro úosto laukiamãjame įrengtì veřslo susitikìmų kambariaĩ. Láukiamojo bufetè keleĩviams siū́loma pasistìprinti ir atsigaivìnti. Peř diẽną geležìnkelio stotiẽs laukiamãjame apsilañko kelì tū́kstančiai žmonių.*
laukiamàsis[2], *láukiamąjį,* **laukiamóji,** *láukiamąją* bdv. įvr.
(kilnoj. kirč.) toks, kuriame ko laukiama, susijęs su ko nors laukimu: *Laukiamóji dienà [vãsara]. Geležìnkelio stotiẽs [óro úosto] laukiamóji sãlė sausãkimša.*
laukìmas dkt. ppr. vns. (2)
→ laukti 1: *Nè tíek važiãvimas tráukiniu, kíek laukìmas nusibósta. Kẽlerius metùs jì gyvẽno víenu laukimù, kadà grį̃š výras.*
laukỹmė dkt. (2), **laũkymė** (1)
natūrali miško aikštelė; sin. aikštė, proguma: *Miškė atsivė́rė laukỹmė. Automobìlis pasùko ìš kẽlio ir sustójo gìrios laukỹmėje.*
laukinìena dkt. (1)
laukinių žvėrių ir paukščių mėsa: *Laukinìenos patiekalaĩ [fáršas].*
laukininkỹstė dkt. (2)
1. žemės ūkio augalų auginimas: *Laukininkỹstės ū́kis [prodùkcija]. Orgãninės trąšos naudójamos laukininkỹstėje, daržininkỹstėje ir sodininkỹstėje.*
2. mokslas, tiriantis žemės ūkio augalus: *Mókslo darbų̃ rinkinyjè nagrinė́jamos laukininkỹstės problèmos.*
laukìnis[1], laukìnė[1] bdv. (2)
1. gyvenantis neauginamas, neprijaukintas (apie gyvūnus): *Laukìniai gyvū̃nai. Laukìnės ántys [bìtės]. Jìs pãsakojo apiẽ laukiniùs žvė́ris ir víenišas naktìs džiùnglėse.* • ant. naminis 2.
2. augantis neauginamas, nesukultūrintas (apie augalus): *Laukìnė obelìs. Laukìnės gẽlės.* • ant. kultūrinis.
3. pirmykštis, primityvus: *Laukìnė gamtà. Laukìniai palūdimiaĩ. Misioniẽrių traukinỹs vẽžė į̃ laukiniùs týrus. Laukìniai papuãsai pìrmą kařtą išvýdo baltaodžiùs.*
4. neišsiauklėjęs, šiurkštus, nekultūringas: *Tàs výras vìsiškai laukìnis. Tù gál laukìnė, ařgi gãlima taĩp elgtis?*
5. nežmoniškas, gyvuliškas, klaikus: *Laukìnis rìksmas. Laukìniai instìnktai. Jìs stáugė klaikiù laukiniù balsù.*
laukìnis[2], laukìnė[2] dkt. (2)
primityvus, žemos kultūros žmogus: *Šiį̃ žmonių ìšvaizda prìminė džiùnglių laukiniùs. Šarvúotam raĩteliui pàprasta bùvo nugalė́ti laukiniùs.*
laukinùkas, laukinùkė dkt. (2)
1. kas laukinis, neprijaukintas ar nepritampantis, neišpruses ir pan.: *Tiẽ vaikaĩ gyvẽna kaĩp laukinùkai. Buvaũ naivì laukinùkė. Tõs mergáitės taĩp ir lìks neišprùsusios laukinùkės, nemokė̃s neĩ skaitýti, neĩ rašýti. Nenorė́jau, kàd tokià minià laukinùkų* (čiabuvių vaikų) *pastótų mán kẽlią ir iñtų*

spoksóti kaĩp į́ nematýtą žvė́rį. Pagaĩlo mán tõs susigū̃žusios, sušãlusios laukinùkės (katės).
2. laukinis jaunas vaismedis: *Ieškójom vyšnios laukinùkų.*

laukinùmas dkt. ppr. vns. (2)
1. šiurkštumas, grubumas, nekultūringumas: *Papročių laukinùmas. Graĩkų šventyklàs sunaikìno žmonių laukinùmas. Vil̃kas pãsakose įãsmenina žiaurùmą, godùmą, laukinùmą.*
2. atšiaurumas, žmonių šalinimasis: *Turiù ir̃ àš tõ laukinùmo, nemégstu kompãnijų.*

laukỹs dkt. (4)
antį primenantis blausiai juodas vandens paukštis balta kakta (*Fulica atra*): *Laũkio patẽlė àtskiria savùs kiaušiniùs nuõ kitų rū́šių paũkščių kiaušìnių. Laukiaĩ pavãsarį pařskrenda tìk nutir̃pus lẽdui. Laukių̃ medžiõklė Lietuvojè nepopuliarì.*

laũkis, laũkė dkt. (2)
laukas gyvulys: *Priẽ sartõsios kumẽlės pasikinkiaũ laũkį. Bė́k, išvarýsi laũkę ìš javų̃.*

laũkkelis dkt. (1)
išvažinėtas (ne tiestas) kelias per lauką: *Pasùkti į́ laũkkelį. Laũkkelis eĩna peř kaimýnų sklỹpą. Sė́du añt dvìračio ir̃ lekiù visù greičiù laũkkeliu.*

laukneš̃ėlis dkt. (2)
1. etnogr. uždengiamas medinis indas valgiui dirbantiesiems į laukus nešti: *Laukneš̃ėlyje bùvo píeno, baltõs dúonos ir̃ kiaušìnių.*
2. kam nors įdedamas, įduodamas ko (ppr. maisto) davinys: *Į́ kalė́jimą žmonà výrui pérdavė maĩsto laukneš̃ėlį.*

Laũko Sodà
miestelis Telšių rajone: *Laũko Sodõs bažnýčia. Laũko Sodojè vỹko kraštiẽčių šveñtė.*

Laũksargiai dkt. dgs. (1)
kaimas Tauragės rajone: *Laũksargių evangèlikų liuterõnų bažnýčia. XIX ámžiaus pabaigojè peř Laũksargius bùvo gabẽnama draudžiamóji lietùviška spaudà. Laũksargiuose nãciai bùvo įsteĩgę koncentrãcijos stovỹklą.*

Laũksargis dkt. (1)
senovės lietuvių dievas, dirbamų laukų saugotojas: *Laũksargiui bùvo meĩldžiamasi eĩnant sė́ti ar̃ árti.*

Laũksodis dkt. (1)
kaimas Pakruojo rajone: *Tū́kstantis aštuonì šimtaĩ šẽšiasdešimt pirmaĩsiais mẽtais Laũksodžio valstiẽčiai atsisãkė atlìkti prievoles dvãrui. Laũksodyje stóvi betòninis pamiñklas kunigaikštíenei Birùtei.*

láukti, *láukia, láukė* vksm.
1. (ko, kame, iš ko) kurį laiką būti kur ar nedaryti nieko tikintis, kad kas atsitiks ar atvyks: *Tráukinio neilgaĩ reikė́jo láukti. Láukiu svečių̃ ateĩnant. Láukiu žiniõs ìš namų̃. Láukiame, tačiaũ niẽkaip nesuláukiame óro atšilìmo. Stotẽlėje žmónės láukė autobùso. Sūnùs láukė, kã pasakỹs tė́vas. Manaĩ, kàd jìs tavę̃s vìsą vãlandą laũks? Jìs – čià láukiamas svẽčias. Láuk, jìs táu padarỹs* (tikrai nepadarys)! *Neláuk žiẽmą lietaũs, vãsarą – sniẽgo* (flk.). *Láukia kaĩp gérvė giedrõs* (flk.). | prk.: *Išdžiū́vusi žẽmė láukia lietaũs.*
2. (ko, iš ko) tikėtis ką gauti, laimėti: *Netikė́ti dalỹkai paprastaĩ atsitiñka tadà, kaĩ jų̃ mažiáusiai láuki. Ìš fìlmo láukiau daugiaũ. Ìš tokių̃ pažinčių̃ niẽko gẽro neláuk.*
3. (ko) būti numatomam: *Jõ láukia sunkùs dárbas [ìlgas kẽlias]. Manaũ, kàd vaikų̃ láukia gerèsnis gyvẽnimas. Netrùkus bùvome pakviestì į́ vìdų, kuř mū́sų láukė vakariẽnė.*
4. sngr. (ko) būti nėščiai: *Móteris tadà láukėsi. Jì turbū́t láukiasi mergáitės.*
◊ **laĩkas neláukia** negalima atidėlioti, gaišti: *Laĩkas neláukia – visì į́ dárbą!*

lauktùvės dkt. dgs. (2)
išvykusiųjų į kelionę ir pan. dovanos pasilikusiems namuose: *Ìš mùgės namìškiams pařvežiau lauktùvių. Viešnià ẽmė tráukti lauktuvės.*

laukùjis, laukùjė bdv. (2)
lauko pusės, išorinis: *Laukùjis tìnkas. Trìnktelėjo laukùjės dùrys. Laukujès pãstato síenas nutãpė mẽnininkai.*

Laũkupėnai dkt. dgs. (1)
kaimas Rokiškio rajone: *Prõ Laũkupėnus srovėna Laukupė̃. Priẽ Laũkupėnų stũkso Moškė́nų piliãkalnis sù senóvės gyvénvietės liẽkanomis.*
Laũkuva dkt. (1)
miestelis Šilalės rajone: *Laũkuvos heřbas. Laũkuva pìrmąkart paminė́ta tū́kstantis dù šimtaĩ peñkiasdešimt trečiaĩsiais mẽtais Mìndaugo sutartyjè sù kryžiuõčiais. Laũkuvoje veĩkia meteorològijos stotìs.*
laukuvìškis, laukuvìškė dkt. (2)
Laukuvoje ar jos apylinkėse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Laukuvìškių šnektà. Susitikaũ sù laukuviškiù. Laukuvìškiai sàvo miestẽlio vařdą siéja sù veiksmãžodžiu „láukti“.*
laukų vištẽlė
KURAPKA: *Laukų vištẽlės maitìnasi rugių ař kviečių želmenimìs. Káimo žmónės globója raibąsias laukų vištelės.*
Laũkžemė dkt. (1)
kaimas Kretingos rajone: *Laũkžemės dvãras žìnomas nuõ XVI ámžiaus. Laũkžemėje gyvenù jaũ dẽšimt mẽtų. Laũkžemę gařsina vokãlinis ansámblis.*
laũmė dkt. (2)
mitinė moteriškosios lyties būtybė, dažniausiai susijusi su vandens telkiniais, puikiai audžianti, verpianti ir pan., sukeičianti ar supanti vaikus: *Laũmės veřpia, dróbes skaĩbia, bernẽlį viliója. Jéi laũmė nužvelgianti mãžą vaĩką, šìs daugiaũ nebeaugą̃s. Laũmės globódavo laukè pàliktus kũdikius.* ◊ **laũmė krósnį kūrẽna** sakoma, kai kyla rūkas: *Paupyjè laũmė krósnį kūrẽna.* **laũmės akmuõ** žr. akmuo. **laũmės júosta** žr. juosta. **laũmės pãpas** žr. papas. **laũmės piřštas** žr. pirštas. **laũmės plaukaĩ** žr. plaukai. **laũmės speñys** žr. spenys. **laũmės šlúota** žr. šluota. **laũmės žìrgas** žr. žirgas.
laũmriešutis dkt. (1)
nevalgomas grybas su kiaušinio pavidalo gelsvais vaisiakūniais, apaugusiais smulkiomis karpelėmis (ppr. elninis laumriešutis, *Elaphomyces granulatus*): *Laũmriešučio vaisiãkūniai gãli bū́ti nuõ riéšuto ikì kiaušìnio dỹdžio. Laũmriešučių gebė́jimas netikė́tai atsiràsti ìš põ žẽmių ir greĩt išáugti nuõ sẽno siétas sù piktõsiomis jėgomìs – laũmėmis.*
laũmžirgis dkt. (1)
stambus prie vandens gyvenantis vabzdys ilgu, plonu, dažnai spalvingu kūnu ir permatomais sparnais: *Skraĩdo [lãksto] laũmžirgiai. Laũmžirgis išskleĩdžia perlamutrù blìzgančius sparnùs ir pakỹla į̃ órą. Kẽturios laũmžirgių rū́šys įrašýtos į̃ Lietuvõs raudónąją knỹgą: žaliàsis laũmžirgis (Aeschna viridis), šiaurìnis laũmžirgis (Aeschna crenata), imperãtoriškasis laũmžirgis, arbà didỹsis karãliškasis laũmžirgis (Anax imperator) ir karãliškasis laũmžirgis, arbà mažàsis karãliškasis laũmžirgis (Anax parthenope).*
laũpymas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laupyti 1: *Mẽdžių žievẽs laũpymas. Sakų laũpymas.*
2. → laupyti 2: *Dúonos laũpymas. Artišòko laũpymas ir merkìmas į̃ pādažą ùžima nemažaĩ laĩko.*
3. sngr. → laupyti 3 (sngr.): *Lãko laũpymasis. Grindų̃ [lùbų] laũpymasis.*
laupýti, *laũpo, laũpė* vksm.
1. (ką, nuo ko) lupinėjant šalinti: *Laũpo senàs plytelès [senùs tapetùs] nuõ siénų. Gamtõs apsaugõs reikalãvimai draũdžia laupýti áugančių mẽdžių žiẽvę.*
2. (ką) laužant atskirti po dalį nuo visumos: *Senẽlė laũpo ragaĩšį ir válgo. Vaĩkui gál stiñga vitamìnų ař minerãlinių mẽdžiagų, kàd jìs mólį laũpo ir kramto.* | neig. (ko): *Nelaupýk dúonos, paimk peĩlį ir atsiriẽk.*
3. sngr. ne vienoje vietoje luptis, trupėti, atplyšti (nuo paviršiaus): *Laũposi apmušalaĩ [dažaĩ]. Medìniai krỹžiai ir koplytẽlės triũšta, laũposi.*
láurai dkt. dgs. (1)
lauramedžio šakos su lapais kaip garbės, pergalės simbolis: *Láurais vainikúoti. Ròmos impèrijoje nugalė́tojų laivaĩ bū́davo puošiamì láurais. Òrdino centrè pavaizdúotas láurus nẽšantis balañdis.* |

šlovė, garbė, pasižymėjimo, garbės ženklas: *Láurų nepeĩnėme, bèt grĩžome laimìngi. Visì láurai ir̃ garbẽ tẽko šeiminiñkui.*
◊ **añt láurų ilsė́tis** žr. ilsėti. **añt láurų užmìgti** žr. užmigti. **láurus skìnti** žr. skinti. **láurų vainikas** žr. vainikas.

laurãmedis dkt. (1)
nedidelis višžalis Pietų Europos medis ar krūmas kvapiais tamsiai žaliais, blizgančiais lapais, vartojamais kaip prieskonis (ppr. kilnusis lauramedis, *Laurus nobilis*): *Laurãmedžio lapùs dẽdame į̃ sriùbą. Laurãmedžių eterìnis aliẽjus naudójamas įtrynìmams.*

láuras dkt. (1)
LAURAMEDIS: *Láurų lãpai [lapẽliai]. Láuro šakẽlė, láurų lãpų vainìkas yrà didýbės, šlovẽs simbolis.*

laureãtas, laureãtė dkt. (2)
1. žmogus, apdovanotas už žymius laimėjimus kokioje nors srityje: *Nacionãlinės mókslo prèmijos laureãtas. Paskelbtì Nòbelio prèmijos laureãtai.* | konkurso nugalėtojas: *Pàgerbė „Dainų dainẽlės“ laureatùs. Nèt penkìs festivãlio laureãtų diplomùs laimė́jo Klaĩpėdos teãtras.*
2. senovės Romoje ar Graikijoje – varžybų nugalėtojas, apdovanotas laurų vainiku: *Graĩkijoje láurais vainikúodavo laureatùs – tíek spòrto, tíek poèzijos varžýbų nugalė́tojus.*

láužas dkt. (3)
1. lauke deginama medžių, šakų krūva: *Láužą kráuti [dẽginti]. Šìldytis priẽ láužo. Sėdė́ti apliñk láužą. Laužè išsikèpti dešrẽlių. Sudẽgino añt láužo. Šokinė́ti peř láužą. Láužas dẽga [trãška]. Liepsnójo Jõninių laužaĩ. Inkvizìcijos laužuosè dẽgė rãganos. Šiojè viẽtoje draũdžiama kùrti láužus.*
2. ppr. vns. tai, kas nebetinka naudoti, sulaužyti daiktai ir pan.: *Metãlo [kãbelių, statýbinis] láužas. Naujì dvìračiai peř pórą dienų viřto metãlo láužu. Àš sù sàvo láužu* (senu dviračiu) *võs ùžminu į̃ kalniùką. Ìš laĩvo tìk láužas belìko.*
3. senas, sulūžęs, niekam tikęs statinys: *Senùs láužus griaũs, statỹs dangóraižius.*
4. lokio guolis: *Meškà gulė́jo laužè.*

laužãvietė dkt. (1)
1. vieta, kur degė laužas: *Tařp krū́mų radaũ jaũkią viẽtą sù senà laužãviete. Kasinė́jant laužãvietėje bùvo rãsta kerãmikos šùkių.*
2. įtaisyta vieta laužui kurti: *Próskynoje matýti ìš akmenų padarýta laužãvietė. Párko teritòrijoje láužus gãlima kùrti tìk legaliaĩ įrengtosè laužãvietėse. Sudė̀tinga ràsti tùščią, švãrią nakvýnės viẽtą sù laužãviete ir̃ málkomis.*

laužė́jas, laužė́ja dkt. (1)
1. žmogus, kuris ką laužia (2 r.): *Béržo šakų̃ laužė́jos.*
2. žmogus, kuris ką laužia, verčia, griauna: *Dùrų laužė́jai bùvo nubaustì.*
3. psn. žmogus, kuris laužia linus: *Laužė́jų užtèks, tìk braukė́jų mažókai.*

Laužė́nai dkt. dgs. (1)
kaimas Švenčionių rajone: *Laužė́nų ąžuolo kamíene išlìkusios kulĩkų žymės. Laužė́nuose nuolatõs apgyvéndintos tìk kẽlios tróbos.*

laužyklà dkt. (2)
vieta, iš kur imama, laužiama uoliena: *Gìpso [dolomìto] laužyklà. Šìs kriauklaĩnis pargabéntas ìš Kazãchijos akmeñs laužỹklos. Mármuro gaminiaĩ statýboms bùvo gabẽnami ìš Krókuvos mármuro laužỹklų.*

laužìmas dkt. ppr. vns. (2)
1. → laužti 2: *Kū̃čių vakarienė pradedamà kalėdáičio laužimù.*
2. → laužti 3: *Ledų̃ laužìmas. Vogtamè automobìlyje rãsta spynų̃ laužìmo įrankių.*
3. sngr. → laužti 4 (sngr.): *Baisùs žmonių̃ laužìmasis į̃ autobùsą [į̃ troleibùsą].*
4. → laužti 5: *Pasiùtęs sąnarių̃ laužìmas naktimìs!*
5. → laužti 6: *Šviesõs laužìmas.*
6. lošimas, lenkimas ko atgal: *Rañkos laužìmo rungtìs. Imtỹnininkas laužìmo veiksmù prìvertė pasidúoti varžõvą.*

láužymas dkt. ppr. vns. (1)
1. → laužyti 1: *Ledų̃ [tvorų̃] láužymas. Linų̃ šiaudẽlių arbà stiebẽlių láužymas linãmine*

[mintuvaĩs] (tekst.). *Senẽlis ìšbarė manè ùž medẽlių láužymą.*
2. → laužyti 2: *Burókla̋pių láužymas. Tẽčio nebùvo matýti, tìk dilgėlių̃ láužymas jį̃ ìšdavė.*
3. → laužyti 3: *Manè várgina sąnarių̃ láužymas. Seniaũ ajerų̃ šaknìs žmónės gérdavo nuõ sąnarių̃, káulų láužymo.*
4. → laužyti 5: *Prìesaikos [sutartiẽs, senų̃ kūrýbos fòrmų] láužymas.*
5. → laužyti 5: *Tèksto láužymas.*
6. sngr. šnek. → laužyti 6 (sngr.): *Kaĩp manè neřvina tóks jõs láužymasis!*

laužýnas dkt. (1)
1. vieta miške, kur daug prilūžusių šakų, medžių: *Bẽbrai paliẽka mẽdžių laužýnus. Kabarójausi peř išverstų̃ mẽdžių laužýną.*
2. apgriuvę, seni, apleisti pastatai: *Jìs tokiamè laužýne gyvẽna! Teñ – gražì aplinkà, naujì namaĩ, õ čià – tìkras laužýnas.*
3. vieta, kur surenkamas laužas (2 r.): *Metãlo laužýnas. Veĩkia trỹs automobìlių laužýnai. Sudaužýtą mašìną jìs ketìna palìkti automobìlių laužýne.* • plg. sąvartynas.

laužýnė dkt. (2)
1. LAUŽYNAS 1: *Peř senų̃ mẽdžių laužynės niẽkaip neprasibráusime. Laužỹnėse treškė́jo mẽdžių šãkos. Bríedžiai váikšto iškirstuosè plótuose, õ į̃ laužynės lį̃sti nenóri.*
2. LAUŽYNAS 2: *Gyvénti laužỹnėje sunkù, bèt apsilankýti jojè kaĩp muziẽjuje – smagù.*
3. LAUŽYNAS 3: *Sudùžęs lėktùvas jaũ priẽš dẽšimt mẽtų turė́jo bū̃ti metãlo laužỹnėje.*

laužinỹs dkt. (3ª) psn.
puslapiais sulaužyto teksto rinkinys spaustuvėje: *Pérskaičius korektū̃rą dár kařtą reñkamas knỹgos laužinỹs. Nuõ knỹgos láužinio bùvo padarýta kẽletas atspaudų̃.* | psn. tokio rinkinio atspaudas popieriuje: *Péržiūrėti laĩkraščio láužinį. Į̃ spaustùvę atidúotas enciklopèdijos pìrmojo tòmo laužinỹs.*

láužyti, *láužo, láužė* vksm.
1. (ką) daug kartų ar daugelyje vietų laužti: *Tvoràs láužyti. Láužyti dúoną. Vė́jas láužė mẽdžių šakàs. Katė̃ lándžioja tařp vazònų ir̃ láužo gėlės. Velenaĩ rìtasi linãminės stalù ir̃ láužo linų̃ šiaudeliùs* (tekst.). *Ùpė láužo ledùs. Trepsė́damas mažomìs kojýtėmis vaĩkas láužė balùčių ledùką. Jõs kója láužyta kelìs kartùs.* | neig. (ko): *Šilumà káulų neláužo* (flk.).
2. (ką) skainioti, skabyti: *Pavãsarį láužėme (maĩstui skirtų̃) bùlvių dáigus. Močiùtė nuẽjo į̃ dařžą, láužo kopū̃stlapius.*
3. (ką) labai skaudinti: *Reumãtas sąnarius láužo. Šaĺtis kū̃ną láužo. Suñkūs darbẽliai rankelès láužo* (flk.). | beasm. (ką, kam) labai skaudėti, gelti: *Gál priẽš óro ãtmainą mán taĩp strė́nas láužo. Seřgant gripù skaũda gálvą, spáudžia akìs, láužo káulus.*
4. (ką) nesilaikyti, nepripažinti ar keisti tai, kas nusistovėję, įsigalėję: *Įstãtymus láužyti. Láužyti sẽną tvařką [tradìcijas, dogmàs].* | neig. (ko): *Neláužyk dúoto žõdžio.* • plg. ardyti, griauti.
5. (ką, kuo, į ką) kompiuterijoje – skaidyti tekstą į puslapius, pastraipas, eilutes: *Láužyti dokumeñto tèkstą pùslapiais [į̃ pùslapius]. Láužyti eilutès.* | psn. (ką) išdėstyti puslapiais, skiltimis (spaustuvinį rinkinį): *Láužyti tèkstą.*
6. sngr. šnek. varžytis, gėdytis (kartais apsimestinai): *Kõ čià láužais?! Nesiláužyk, imk, jéigu dúoda.*
◊ **gálvą láužyti 1.** (kam, dėl ko) įtemptai galvoti: *Jìs ilgaĩ mąstė, láužė gálvą. Niẽkas nepadė́jo, pačiám tẽko gálvą láužyti. Nelabaĩ yrà dė̃l kõ gálvą láužyti.* **2.** versti įtemptai galvoti: *Pradžià gálvą láužo* (flk.). **liežùvį láužyti** sunkiai kalbėti, tarti (ppr. svetima kalba ar tarme): *Láužo liežùvį ángliškai [žemaĩtiškai].* **ragùs láužyti** (kam) tramdyti kieno nors išdidumą, puikybę, savivalę, įžūlumą: *Niẽkas neláužo ragų̃ chuligãnams. Vaĩkui ragaĩ ir̃ láužomi áuga* (flk.). **rankàs láužyti** labai sielvartauti: *Mótina veřkia, rankàs láužo, kàd sūnẽlio nebėrà.*

láužytojas, láužytoja dkt. (1)
1. žmogus, kuris ką laužo: *Polìcija sùdraudė medẽlių láužytojus.*
2. asmuo, kuris nesilaiko, nepripažįsta, nevykdo, atmeta ką priimtą: *Tradìcijų [prìesaikos] láužytojas. Sutrámdė įstãtymų [drausmẽs] láužytojus.*
3. psn. žmogus, kuris laužo, išdėsto spaustuvinį rinkinį puslapiais, skiltimis: *Prãstas láužytojų dárbas.*

laũžtė dkt. (2), **laužtẽ** (4)
matematikoje – laužyta linija: *Atvirói [uždarói] laũžtė. Ketùrkampį sudãro uždarói laũžtė. Lìniją, sudarýtą ìš atkarpų̃, kurių̃ jókios dvì grẽtimos nėrà vienojè tiẽsėje, vadìname laužtè.*
láužti, *láužia, láužė* vksm.
1. (ką) daryti, kad lūžtų pusiau, į gabalus, į dalis: *Kám tù lãzdą láuži? Žiaurùs apiplėšìmas kuròrte: dẽl šiñto eũrų žmõgų bãdė peiliù ir láužė káulus.*
2. (ką, ko, nuo ko, ant ko) jėga atskirti dalį nuo visumos: *Láužti mármurą. Láužk ragaĩšio ir válgyk. Vė́jas mẽdį láužia. Trỹs sesùtės añt kalnẽlio láužė šakàs nuõ beržẽlio* (flk.) | sngr. (ką, ko): *Láužkis gabalẽlį sū́rio.*
3. (ką) versti, griauti, daužti: *Užsikiřto spynà, nègi reikẽs láužti durìs.*
4. sngr. (į ką, pro ką) veržtis, brautis: *Láužiasi į̃ vìdų prõ durìs. Grū́dasi, láužiasi į̃ autobùsą, negãli paláukti kìto!*
5. beasm. (ką) smarkiai skaudėti; sin. gelti: *Menkà sveikatà – krūtìnę skaũda, nùgarą láužia. Káulus láužia – jaũ, matýt, grìpas.*
6. (ką) fizikoje – keisti kryptį: *Vanduõ [lẽšis] šviesõs spiñdulius láužia.* | įvr.: *Akiẽs laužiamóji galià.*
7. ppr. būt. kart. dlv. (ką) lenkti kampu: *Laužtì kampaĩ. Laužtà lìnija. Stógas láužtu galù. Láužtas smãkras. Laužtì añtakiai.*
8. šnek. (prie ko) versti, spirti: *Tėvaĩ manè láužė priẽ mókslų. Ói, kaĩp mùs fìzikas láužė!*
◊ **blaũzdą láužti** (kam) versti skubėti; sin. skubinti: *Neláužk mán blauzdõs, suspė́sime.* **gálvą láužti** versti įtemptai galvoti, kelti daug rūpesčių: *Pradžià gálvą láužia* (visada sunki) (flk.). **gál [ař] vélnias blaũzdą láužia** žr. velnias. **gál [ař] vélnias úodegą láužia** žr. velnias. **ìš pir̃što láužti** (ką) išsigalvoti, pramanyti: *Tókią káiną nè ìš pir̃što láužiu – vìskas apgalvóta ir̃ àptarta.* **nósį láužti** labai smirdėti, dvokti: *Nebegaliù čià bū́ti – smárvė nósį láužia.* **ragùs láužti** tramdyti neklusnumą, puikybę: *Láužk ragùs, kõl įveikì, paskuĩ bùs vėlù.*
laužtìnė priė́gaidė
tvirtapradės priegaidės variantas, kuriam būdingas staigus balso susilpnėjimas: *Laužtìnė priė́gaidė būdingiáusia šiáurės žemaĩčiams. Lãtvių kalbojè yrà trỹs priė́gaidės: tęstìnė, kriñtančioji ir̃ laužtìnė.*
laužtìnis, laužtìnė bdv. (2)
laužtas, laužtos formos: *Laužtìniai skliaũstai* ([ ]). *Laužtìnis krỹžius vadìnamas svãstika. Miẽsto tvirtóvės pýlimai išdė́styti laužtinė lìnija. Bažnýčia dengtà dvišlaičiù, laužtiniù stógu.* • plg. lenktinis, kampinis 2.
laužtùkai dkt. dgs. (2)
užlaužiami žąslai su svirtelėmis, kuriais spaudžiant apatinę žiauną lengva suvaldyti arklį: *Žą́slai spáudžia árklio apatìnį žandìkaulį, õ laužtùkai – láužia. Netiñkamai naudójant laužtukùs gãlima sužalóti árklio liežùvį ar̃ žandìkaulį.*
laužtùvai dkt. dgs. (2)
etnogr. rankinis prietaisas linams ir kanapėms laužti: *Laužtùvais linùs láuždavome, õ mintuvaĩs – mìndavome. Laužtùvai ir̃ mintuvaĩ bū́davo dãromi ìš stipraũs mẽdžio – úosio.*
laužtùvas dkt. (2)
geležinė dalba: *Nusikaĩtėliai laužtuvù išláužė bùto durìs. Jìs užkìšo laužtùvą ùž dùrų ir̃ pérlaužė spỹną.*
lavà dkt. (2)
iš ugnikalnio išsiveržiančios karštos, išsilydžiusios uolienos: *Pasíekusi Žẽmės paviř̃šių magmà vadìnama lavà. Lavà líejosi ìš ugnìkalnio ir̃ tekė́jo į̃ jū́rą. Juõ tirštèsnė ir̃ klampèsnė lavà, juõ daugiaũ jì tùri dùjų.* | tokia kieta ataušusi uoliena: *Ugnìkalnis bùvo atšãlęs, krãterio dùgną deñgė suakmenė́jusi lavà. Išsiveržus ugnìkalniui, ìš jõ išmestì pelenaĩ ir̃ lavà sudãro kíetą vulkãninių uolíenų slúoksnį.*
lavãšas dkt. (2)
kai kuriose Artimųjų Rytų šalyse paplitusi duona - stačiakampės ar apvalios formos minkštas arba kietas paplotis iš kvietinių miltų, vandens ir druskos: *Azerbaidžaniẽtiškas [gruzìniškas,*

iraniẽtiškas, pakistaniẽtiškas] lavãšas. Lavãšas sù daržóvių ir vištíenos įdaru. Armė́nijoje lavãšas yrà víenas pagrindìnių maĩsto prodùktų.

lavė́jimas dkt. ppr. vns. (1)

→ lavė̀ti: *Asmenýbės [visúomenės, tautõs] lavė́jmas. Tokiẽ pratìmai skãtina vaikų̃ lavė́jimą.*

lavė́ti, *lavė́ja, lavė́jo* vksm.

ugdant, lavinant laipsniškai kisti, gerėti, tobulėti: *Lavė́ja atmintìs [mą̃stymas, psìchika, klausà, pastabùmas, vaizduõtė]. Kiekvíeno vaĩko kalbà lavė́ja individualiaĩ.*

lavinà dkt. (2)

1. nuo kalno viršūnės ar stataus šlaito virstanti sniego masė: *Išvéngti lavìnos nebùvo gãlima. Alpinìstai pakliùvo į̃ lavìną.* • plg. griūtis.

2. ko nors plūstanti daugybė: *Pasipýlė lankýtojų [skambùčių, kláusimų] lavinà. Manè užpýlė žõdžių lavinà. Jám tèks susidoróti sù problèmų lavinà.*

lãvinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ lavinti: *Fìzinis lãvinimas. Prõto lãvinimas. Rašýtinės kalbõs lãvinimas. Mótina užsiẽmusi dukterš lãvinimu.* | sngr.: *Polìtinis lãvinimasis. Tolèsnį jõ lãvinimąsi sutrùkdė kãras.*

lãvinti, *lãvina, lãvino* vksm.

(ką) ugdyti fizines ar dvasines savybes: *Lãvinti balsą [ãtmintį, kūrybiškùmą]. Lavinamíeji žaidìmai. Įvaĩrios pratýbos lãvina mokinių̃ dẽmesį.* | sngr.: *Taĩ jį̃ skãtino intensyviaĩ lãvintis, daũg skaitýti, mąstýti, kùrti.*

lavirãvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → laviruoti 1: *Šiuõ keliù važiúodami išvéngsite lavirãvimo tarp mašìnų ir duobių̃.*

2. → laviruoti 2: *Vė́jas palankùs, tàd gãlima plaũkti tiẽsiai, bè lavirãvimo. Šiañdien lavirãvimo ir sudėtìngo buriãvimo neišvéngsime.*

3. → laviruoti 3: *Jám tèks išmókti lavirãvimo tarp valdžiõs ir pàprasto žmogaũs.*

lavirúoti, *lavirúoja, lavirãvo* vksm.

1. (tarp ko, prieš ką, per ką) judėti (eiti, važiuoti, skristi ir pan.), aplenkiant kliūtis; sin. manevruoti: *Laĩkraščių pardavė́jas lavirãvo tarp mašìnų. Automobìlis lavirãvo tarp žmonių̃. Lašìšos instinktyviaĩ gẽba lavirúoti priẽš srõvę peř ùpių slenksčiùs.*

2. (kuo, tarp ko) jūreivystėje – plaukti laivu dažnai keičiant kursą, aplenkiant kliūtis, seklumas ar plaukti burlaiviu prieš vėją zigzagais: *Lavirúoti priẽš vė́ją [pavė́juĩ]. Sugẽdus varìkliui vė́jo ir bangų̃ blãškoma jachtà galė́jo lavirúoti tìk bùrėmis. Nenorė́dama daũg lavirúoti įgula nuspréndė pakeĩsti kùrsą. Laĩvas lavirúoja tarp uolų̃.*

3. (kame, tarp ko) išsisukinėti, vengti tiesioginio susirėmimo, tiesaus atsakymo, veiksmo: *Kai kuriẽ polìtikai lavirúoja tarp liberalìzmo ir konservatìzmo. Jìs sumaniaĩ lavirúoja polìtikoje.*

lavónas dkt. (1)

negyvas kūnas (ppr. apie žmogų): *Išbãlęs kaĩp lavónas. Lavónų dẽginimas [láidojimas, balzamãvimas]. Skrósti lavónus. Lavóną nùvežė į̃ ligóninės lavóninę. Anót màno močiùtės, sapnúosi lavónus – oraĩ keĩsis. Namè bùvo rãstas lavónas sù kirstinė žaizdà.* • plg. gaišena, dvėsena, maita, stipena.

lavóndėmė dkt. (1)

ppr. violetinės spalvos dėmė, atsirandanti ant lavono dėl sustojusios kraujo apytakos: *Lavóndėmės atsirañda nè anksčiaũ kaĩp põ trisdešimtiẽs minùčių, kaĩ sustója širdìs. Pagaĩ lavóndėmes gãlima nustatýti mirtiẽs laĩką. Nusižùdžiusiojo artimíeji lavóndėmes palaĩkė mėlýnėmis.*

lavóndengtė dkt. (1)

marška numirėliui uždengti: *Kū́nas įvyniótas į̃ lavóndengtę. Lavóną ùždengė lavóndengte.*

lavonẽlis dkt. (2)

dem. lavonas: *Teĩsmo medicìnos ekspeřtai apžiūrė́jo naujãgimio lavonẽlį. Kóvo pradžiojè reĩkia nuvalýti nuõ avilių̃ lakų̃ bìčių lavonė̀liùs.*

lavóninė dkt. (1), **lavoninė** (2)

1. patalpa prie ligoninės lavonams laikinai laikyti: *Mìręs benãmis mė́nesį laĩkomas lavóninėje. Jìs dìrbo naktiniù sárgu lavóninėje.*

2. patalpa, kurioje skrodžiami lavonai, siekiant nustatyti mirties priežastį: *Lavóninėje ištýrus pãlaikus paaiškė́jo, kàd vyrìškis bùvo nužudýtas.*

lavóniškai prv.

→ lavoniškas: *Lavóniškai mė́lyna spalvà. Tàvo skrúostams reikė́tų rausvùmo, labaĩ lavóniškai atródai.*

lavóniškas, lavóniška bdv. (1)

būdingas lavonui: *Lavóniškas sustingìmas. Lavóniška ìšvaizda. Rastám kū́nui būdìngas lavóniškas atšalìmas, nutrū́kusi kraujótaka ir̃ kvėpãvimas, pastebė́ta lavóndėmių.*

lavónmaišis dkt. (1)

maišas žmogaus ar gyvūno palaikams pervežti ar laidoti: *Lavónmaišiai gyvū̃nams. Kremãvimo lavónmaišiai. Tùrime šešiū̃ rū́šių lavónmaišių. Prekiáujame palaikū̃ transportãvimo maišaĩs (lavónmaišiais).*

Lavóriškės dkt. dgs. (1)

kaimas Vilniaus rajone: *Lavóriškių piliãkalnis. XVI–XVII ámžiuose Lavóriškėse bùvo lýdoma geležìs. Ùž Lavóriškių yrà Lietuvõs ir̃ Baltarùsijos síenos pérėjimo pùnktas.*

lavsãnas dkt. vns. (2)

stiprus, elastingas dirbtinis pluoštas: *Lavsãnas yrà pàts įvairiáusias ìš visū̃ sintètinių plúoštų. Jéigu mẽdžiagos sudėtyjè yrà lavsãno, drabùžis nesiglámžo, geraĩ išlaĩko sàvo fòrmą.* | jo siūlai ar audinys iš tokių siūlų: *Lavsãno suknẽlė.*

lavùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ lavus 1: *Piršty̆ lavùmas. Vienódas abiejū̃ rañkų lavùmas.*

lavùs, lavì bdv. (4)

1. lankstus, miklus, grakštus: *Lavùs judesỹs. Jì lavì kaĩp katẽ. Jìs bùvo lavaũs kū́no ir̃ gražiū̃ judesiū̃.*

2. išlavintas, sumanus ar pan.: *Tù esì lavùs žmogùs. Kūrybìnga ir̃ lavì asmenýbė. Lãvūs ir̃ geriaũ ginklúoti indoeuropiẽčiai civilizãvo rytū̃ Euròpoje gyvẽnusius bárbarus.*

lazãnija dkt. (1)

itališkas patiekalas – apkepas iš makaronų lakštų, įdarytų malta mėsa ar daržovėmis, sūriu, pomidorais, su prieskoniais: *Lazãnija sù vištíena [jáutiena, sū́rio pãdažu]. Lazãniją dár gãlima vadìnti lãkštinių ãpkepu. Saváitgalio pietùms siū́lome gardžiū̃ lazãnijų receptùs.*

lazarètas dkt. (2)

1. psn. įstaiga, kurioje gydomi užkrečiamomis ligomis sergantys ligoniai: *Vienuõlių prižiū̃rimos raupsúotųjų kolònijos pagaĩ bìblinį veikė́ją Lõzorių bū́davo vadìnamos lazarètais. Lazarètai bū́davo įkuriamì salosè ar̃ atokiosè vietóvėse. Jìs lañkė ligónius lazarètuose ir̃ prieglaudose. Dvariniñkas dvarė̃ įrengė lazarètą, kuriamè priiminė́jo ir̃ gýdė sàvo apýlinkės ligónius.*

2. psn. įstaiga prie kariuomenės dalies, skirta ligoniams, kuriems nereikia ilgo gydymo: *Pìrmojo pasáulinio kãro mẽtais Vìlniuje veĩkė dvìdešimt dù lazarètai.* | prk.: *Namuosè tìkras lazarètas: dukrà señga, výras rañką susiláužęs.*

lazdà dkt. (4)

1. plonas apdirbtas ppr. medžio gabalas, skirtas remtis einant, mušti ir pan.: *Výskupo lazdà. Senẽlis eĩna pasirémdamas dviẽm lazdomìs. Vaĩkas raĩtas jodinė́jo añt lazdõs. Demonstrántus atstū́mė gumìnėmis lazdomìs ginklúoti polìcininkai. Lazdà tùri dù galùs* (flk.).

2. įvairaus pavidalo bei paskirties (priklausomai nuo sporto šakos) sporto įrankis: *Beĩsbolo [biliárdo, lẽdo ritùlio] lazdà. Slidinė́jimo [šiauriẽtiško ėjìmo] lãzdos. Gòlfo lazdū̃ rinkinỹs.*

◊ **kaĩp šuõ lazdõs** žr. šuo. **pérlenkti lãzdą** žr. persistengti.

lazdẽlė dkt. (2)

1. plona įvairios paskirties nedidelė lazda: *Dirigeñto lazdẽlė* (batuta). *Estafètės lazdẽlė. Fė́ja sù stebùklų lazdelè. Neregỹs ẽjo sù baltą́ja lazdelè.*

2. muzikoje – pailga medinė priemonė (ppr. su veltinio ar gumos antgaliu) garsui išgauti mušant muzikos instrumentą: *Mùšti bū̃gną lazdẽlėmis.*

3. pailga bakterija; sin. bacila: *Píeno rūgštiẽs lazdẽlės maĩsto prodùktuose ẽsantį cùkrų paveř̃čia píeno rūgštimì. Tuberkuliòzės lazdẽlės į̃ organìzmą pateñka prõ kvėpãvimo takùs.*

4. ląstelės augalėlė: *Skõnio lazdẽlė. Akiẽs tinklaĩnėje išsidẽsto šviẽsai jaũtrios ląstẽlės – lazdẽlės ir kolbẽlės.*

5. ppr. dgs. lazdelės pavidalo maisto gaminys: *Bùlvių [krãbų] lazdẽlės. Įmonė pradẽjo gamìnti sáldžias kukurūzų lazdelès.*

lazdẽlinis, lazdẽlinė bdv. (1), **lazdelìnis, lazdelìnė** (2)

1. lazdelės pavidalo: *Lazdẽlinis termomètras. Lazdẽlinė karpãžolė* (bot.). *Archeològai kapè surãdo lazdẽlinių smeigtùkų. Lazdẽlinės baktèrijos sùkelia tuberkuliòzę.*

2. valdomas lazdelėmis: *Teatrè gãlima pamatýti pirštininès, lazdẽlines, lagamìnines lėlès.*

Lazdìjai dkt. dgs. (2)

miestas Alytaus apskrityje: *Tū́kstantis penkì šimtaĩ devýniasdešimt septintaĩsiais mẽtais Lazdìjams sùteiktos Mãgdeburgo tė́isės. Lazdìjuose mokytojãvo poètė Salomė́ja Nė̀ris. Lazdijùs šìldo biokùras.*

lazdijìškis, lazdijìškė dkt. (2)

Lazdijuose ar jų apylinkėse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Lazdijìškiai laĩkomi Lietuvõs káimo turìzmo pradiniñkais. Varėnõs pasieniẽčiai spòrto varžýbose įveikė lazdijiškiùs.*

Lazdýnai[1] dkt. dgs. (1)

Vilniaus miesto dalis: *Lazdýnai – vienas gražiáusių Vìlniaus senūjų gyvẽnamųjų rajònų. Lazdýnų mikrorajònas bùvo planúojamas ir stãtomas kaĩp paródomasis. Lazdýnuose pàlikta daũg natūralaũs mìško.*

Lazdynaĩ[2] dkt. (3)

istorinis Kaliningrado srityje esančio Krasnoznamensko miesto pavadinimas: *XIX ámžiuje Lazdynaĩ tãpo įvairių̃ verslų̃ ir amatų̃ centrù. Lazdynuosè ikì tū́kstantis devynì šimtaĩ trìsdešimt aštuntų̃ mẽtų laikýtos pãmaldos lietùvių kalbà. Tū́kstantis devynì šimtaĩ kẽturiasdešimt šeštaĩs mẽtais Lazdynaĩ pérvadinti Krasnoznãmensku.*

lazdýnas dkt. (1)

krūmas ar nedidelis medis ovaliais, smulkiai dantytais lapais, vedantis apvalius rudus valgomus riešutus (ppr. paprastasis lazdynas, *Corylus avellana*): *Lazdýno lañkas [meškerẽ]. Lazdýnų riešutaĩ. Lazdýne šmirinė́jo voveráitė. Pavãsarį lazdýnai nukìbo žirginiaĩs. Vaikaĩ lañksto liáunus lazdýnus, triáuškina sunókusius riėšutus.*

Lazdynẽliai dkt. dgs. (2)

1. istorinis Kaliningrado srityje buvusio Višnevkos kaimo pavadinimas: *Ekskursántai užsùko į̃ Lazdynėliùs – poèto Kristijõno Doneláičio gimtìnę. Lazdynẽliuose pasodìnta qžuoliùkų giráitė. Lazdynẽliai bùvo vìsiškai sunaikìnti Añtrojo pasaulìnio kãro mẽtais.*

2. Vilniaus miesto dalis: *Lazdynẽliai įsikū́rę dešiniãjame Neriẽs krantė. Lazdynẽliuose pastatýti šiuolaĩkiški gyvẽnamieji namaĩ. Šeimà ìš Pašiláičių pérsikėlė gyvénti į̃ Lazdynėliùs. Kařtais Bukčiùs páinioja sù Lazdynẽliais, kuriẽ yrà į̃ šiáurės vãkarus nuõ Bukčių̃.*

3. kaimas Panevėžio rajone.

lazdynýnas dkt. (1)

lazdynų miškelis: *Lazdynýne pražýdo žibuõklės.*

Lazdiniñkai dkt. dgs. (2)

kaimas Kretingos rajone: *Lazdiniñkų vė́jo malū̃nas. Lazdiniñkai yrà vienà seniáusių gyvénviečių Pabaltijyjè. Lazdiniñkų kapinýne rãsta varìnių senóvės Ròmos monètų. Lazdiniñkuose senóvėje gyvẽno kuršių genčtys.*

lazdótas, lazdóta bdv. (1)

turintis lazdą: *Lazdóta senùtė. Įsiáudrinusią mìnią malšìno šalmúoti ir lazdóti pareigū̃nai. Staigà ìš kažkur išdýgo lazdóti paaugliaĩ.*

lazerìnis, lazerìnė bdv. (2)

1. atliekamas lazerio spinduliuote: *Lazerìnis gravirãvimas. Lazerìnis sužãdinimas* (fiz.). *Lazerìnė chirùrgija [diagnòstika]* (med.).

2. kurio pagrindinė funkcija susijusi su lazerio spinduliuote: *Lazerìnis spausdintùvas [skálpelis]. Automobìlių gamìntojai kùria lazeriniùs automobìlių žibintùs.*

lãzeris dkt. (1)

indukuotos emisijos būdu veikiantis prietaisas, leidžiantis labai siaurą ir galingą tam tikro

šviesos bangos ilgio spinduliuotę, naudojamas medžiagotyroje, medicinoje ir ryšiams: *Kai kuriõs ódos lígos gýdomos lãzeriu. Informãcija į̃ kompãktinius diskùs rãšoma lãzeriais. Mókslininkai naudója lãzerius žẽmės drebéjimams nustatýti. Užrašaĩ añt suvenỹrų bùvo išgravirúoti lãzeriu.*

Lazū́nai dkt. dgs. (1)

kaimas Baltarusijoje, Gardino srityje: *Lazū́nų tarmẽs žodýnas. Baltarùsijoje lietùviškai kal̃bančių daugiáusia yrà apiẽ Ãpsą, Gervéčius, Lazū́nus.*

lazurìtas dkt. (2)

mėlynas pusskaidris mineralas, vartojamas kaip brangakmenis: *Vertingiáusias lazurìtas kãsamas Afganistanè. Faraòno kapãvietėje rãsta unikalių̃ gaminių̃ ìš lazurìto ir̃ tur̃kio. Lazurìto miltẽliai vidùramžiais bùvo naudójami dažáms gamìnti. Sãkoma, kàd papuošalaĩ sù lazuritù šãlina melanchòliją.*

lãžas dkt. (4)

1. ist. priverstinis baudžiauninko darbas dvare savo padargais: *Į̃ lãžą varýti. Ùž naudójimąsi žemè baudžiáuninkas mokédavo põnui dúoklę arbà eĩdavo lãžą. XVIII ámžiaus pabaigojè kai kuriẽ Lietuvõs bajõrai naikìno lãžą.*

2. sunkus ar per prievartą atliekamas darbas: *Atsìėmėme mamõs žẽmę ir̃ pradéjome lãžą sàvo nóru. Atidìrbau sàvo lãžą – pùsę dar̃žo nuravéjau.*

lažýbininkas, lažýbininkė dkt. (1)

1. kas eina, kerta lažybų: *Lažýbininkai mãno, jóg šiẽmet taikliáusiu trìtaškių metikù tàps Kaũno „Žálgirio“ gynéjas. Daugumà lažýbininkų pasáulio fùtbolo čempionatè stãto nedìdeles sumàs.*

2. asmuo, kuris per profesionalų sporto varžybas ar kitus renginius tarpininkauja susilažinusiems – užrašo statomas sumas, surenka ir išmoka pinigus; sin. lažybų tarpininkas: *Lažýbininkas patvìrtina lošéjo stãtymą ir̃ prìima pìnigus ùž stãtymą. Lažýbininkai ùž Švèdijos atstõvo pérgalę siū́lo mažiáusią koeficieñtą.*

lažýbos dkt. dgs. (1)

dviejų susiginčijusių pusių savo teiginių teisingumo garantavimas pinigųsuma ar kokiu daiktu: *Lažýbų bendróvė. Eĩti [kir̃sti, sukir̃sti] lažýbų. Didžiõsios Britãnijos karalíenė sẽka žirgų̃ lenktynès ir̃ dalyváuja lažýbose. Esù tìkras, kàd prakišaĩ lažýbas. Jìs pasiū́lė lažýbas ìš brangaũs konjãko bùtelio.*

lažýbų tárpininkas, lažýbų tárpininkė

asmuo, kuris per profesionalų sporto varžybas ar kitus renginius tarpininkauja susilažinusiems – užrašo statomas sumas, surenka ir išmoka pinigus; sin. lažybininkas: *Šẽšerius metùs dìrbau lažýbų tárpininke. Euròpos krepšìnio čempionãto alsãvimą pajùto ir̃ lažýbų tárpininkai.*

lãžinimasis dkt. ppr. vns. sngr. (1), **lažìnimasis** (1)

→ lažintis: *Lãžinimosi objèktas. Lãžinimasis sù draugaĩs. Prisíekusiųjų teĩsmas nėrà lãžinimasis ieškõvo ar̃ atsakõvo náudai. Galimýbė laiméti lažýbas ìš pinigų̃ nepriklaũso nuõ lãžinimosi sumõs ar̃ lãžinimųsi skaĩčiaus.*

lažiniñkas, lažiniñkė dkt. (2)

ist. baudžiauninkas, einantis lažą: *Baudžiáuninkai bùvo skìrstomi į̃ lažininkùs ir̃ čìnšininkus. Čìnšininkai turéjo dvìgubai daugiaũ žẽmės negù lažiniñkai. Kiekvíenas lažiniñkas žinójo sàvo pãreigas dvãrui.*

lažìnis, lažìnė bdv. (2), **lãžinis, lãžinė** (1)

susijęs su lažu: *XVII–XVIII ámžiuose Rytų̃ Euròpoje suklestéjo lažìnė baudžiavìnė sistemà. Žemaitìjoje lažìnis dárbas nepaplìto. Lažìniai valstiẽčiai dvì dienàs per̃ saváitę ẽjo lãžą.*

lãžintis, *lãžinasi, lãžinosi* vksm. sngr., **lažìntis,** *lažìnasi, lažìnosi*

(iš ko) kirsti lažybų: *Lãžinkimės, kàd tù pralõši. Draũgės lãžinosi ìš saldaĩnių dėžùtės.*

lẽbeda dkt. bendr. (1)

šnek. nerangus, prastai ką darantis žmogus: *Tìkras lẽbeda – kur̃ eĩna, teñ užkliū̃va. Kur̃ lipì añt kójos, lẽbeda!*

lebẽdyti, *lebẽdija, lebẽdijo* vksm.

(ką) šnek. prastai, nedailiai ką daryti: *Gañdras lebẽdija sáu gū̃žtą. Vaikaĩ lebẽdijo sniẽgo sẽnį. Statýbos į́monės lebẽdija visókį brõką. Vienì lengvà rankà lebẽdija įstãtymus, õ kitì juõs táiko, kaĩp nóri.*

Leckavà dkt. (2)
miestelis Mažeikių rajone: *Leckãvos dviaũkštė koplytẽlė. XX ámžiaus pradžiojè Leckavà garsė́jo mùgėmis. Leckãvos herbè pavaizdúotas mitològinis paũkštis – fènіksas. Leckãvoje įámžintas pópiežiaus Jõno Paũliaus II atminìmas.*
ledaĩ dkt. dgs. (4)
1. mažų ledo gabaliukų krituliai; sin. kruša: *Ledaĩ išmušė [iškapójo] pasė́lius. Lìjo bè paliovõs, viẽtomis stambiaĩs ledaĩs.*
2. šaldytas saldus pieno ar grietinėlės su įvairiais priedais gaminys: *Válgomieji ledaĩ. Píeniniai [píeniški] ledaĩ. Vãsarą dažniáusiai válgau ananãsų skõnio ledùs.*
ledaĩnė dkt. (2)
1. maitinimo įmonė, kurioje ppr. patiekiami ledai: *Užsùkome į ledaĩnę. Šalià maĩsto parduotùvės atsidãrė ledaĩnė.* | jos patalpos: *Ledaĩnės remòntas [rekonstrùkcija].*
2. ledu šaldomas sandėlis greit gendantiems maisto produktams laikyti: *Akmenìnė ledaĩnė. Rūsỹs sù ledainė. Mẽsą laĩkome ledaĩnėje. Bùvusioje dvãro ledaĩnėje įrengtà kavìnė. Kambarỹs šáltas kaĩp ledaĩnė.*
Lẽdakalnis dkt. (1)
kalnas Ignalinos rajone: *Nuõ Lẽdakalnio mãtosi nèt šešì ežeraĩ. Lẽdakalnis galė́jo bū́ti báltų šveñtvietė. Kopdamì į Lẽdakalnį įveikėme trìs šimtùs septýniasdešimt penkìs laipteliùs.*
lẽdas dkt. (4)
1. sušalusio vandens sluoksnis: *Slidùs [stóras] lẽdas. Dirbtìnis lẽdas. Lẽdas brãška [įskìlo]. Añt vandeñs jaũ dẽdasi lẽdas. Vaikaĩ čiuõžia ledù.* | sušalęs vanduo: *Lẽdo gabalė̃lis. Rañkos šáltos kaĩp lẽdas [ledaĩ]. Arbatà kaĩp lẽdas* (labai šalta).
2. ppr. dgs. didelis atitrūkęs sušalusio vandens gabalas; sin. lytis[2]: *Ledų́ sángrūda. Ledùs ùpėje nẽša. Ùpė sukáustyta ledaĩs.*
3. sušalusio vandens gabalėliai, naudojami kam atšaldyti: *Kokteĩlis sù ledù. Šampãno bùtelis šáldomas specialiamè kibirė̃lyje sù ledù ir vándeniu.* • plg. ledukas.
◊ **kaĩp kárvė añt lẽdo** žr. karvė. **lìkti añt lẽdo** žr. likti. **ledaĩ pajudė́jo** padaryta pradžia (kokiam veiksmui): *Ledaĩ pajudė́jo: abejìngi ir vìskuo nepaténkinti žmónės keĩtėsi akysè, visuõ sukunkuliãvo gyvẽnimas, àtgimė iniciatyvà.* **(pirmúosius) ledùs praláužti** žr. pralaužti.
ledė́jimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → ledėti 1: *Dė̃l pérmainingo ledė́jimo žvỹrkeliai tebėrà pavojìngai slìdūs. Véngdamas ledė́jimo lėktùvas nè kařtą keĩtė aũkštį.*
2. → ledėti 2: *Cemeñto skiedinỹs atsparùs ledė́jimui.*
ledẽkas dkt. (2)
krušos ledo gabaliukas: *Stambùs krušõs ledẽkas gãli sveřti kelìs gramùs. Kuõ labiaũ atšą̃la, tuõ didesnì ledẽkai susidãro. Saváitgalį stebė́jome ìš galìngų debesų̃ krìtusius krušõs ledėkùs.*
ledẽlis dkt. (2)
plonas, netvirtas ledas (1 r.): *Prakiřsiu ledẽlį. Bãlos užsitráukė plónu ledeliù. Kalẽdų rýtas nórs ir bè sniẽgo, bèt sù ledeliù.*
ledẽsis dkt. (2)
1. ledo gabaliukas: *Ledẽsis delnè pradė́jo tiřpti ir viřto vándeniu.*
2. ižo gabaliukas, susidarantis upėje prieš jai užšąlant: *Ledẽsiai sudarýti ìš skaidrių̃, smulkių̃ lẽdo kristãlų, plaũkiančių ùpėje tařsi išpiltõs alỹvos dė̃mės.*
ledė́ti, *ledė́ja, ledė́jo* vksm.
1. trauktis, dengtis ledu: *Kẽlias ledė́ja. Langaĩ ledė́jo ìš vidaũs.*
2. virsti ledu, šalti į ledą: *Ledė́ja vandeñs lašiùkai. Kójos ledė́jo. Drabùžiai kiauraĩ pérmirko ir pradė́jo ledė́ti.*
ledgalỹs dkt. (3[b])
1. ledo gabalas ar gabaliukas; sin. ledokšnis: *Paslýdau añt lẽdgalio. Meñkas malonùmas plikomìs raňkomis graibýtis põ lẽdgalius.*
2. VARVEKLIS: *Vasãrį pastógėse kãbo žvìlgančių ledgalių̃ vìrtinės.*

lẽdgrąžtis dkt. (1)
įrankis ledui gręžti: *Sunkiáusia poledìnės žūklẽs žvėjo ekipuõtės dalìs – lẽdgrąžtis. Dvìdešimties centimètrų lẽdo šarvą geraĩ pagalástas lẽdgrąžtis įveĩkia lengvaĩ.*
ledìjimas dkt. ppr. vns. (1)
→ ledyti: *Oro úosto tarnýboms daugiaũ vařgo sùkelia nè sniẽgas, õ ledìjimas.*
ledýnas dkt. (1)
didžiulis, ppr. slenkantis ledo telkinys kalnuose ar prie ašigalių: *Poliãriniai ledýnai. Nuõ pakráнčių ledýno atskìlo lẽdkalnis. Jėi pradẽs tiřpti ledýnai, pakìls vandenýnų lỹgis. Alpinìstų grùpė kópė į ledýnus.*
ledỹnė dkt. (2)
apledėjęs plotas, kelias: *Šalìkelėje bùvo lẽdo iř suspáusto sniẽgo ledỹnė. Kuř bevažiúotum, visuř ledỹnė.*
ledìnė ántis
nedidelė baltai marga šiaurinė antis (*Clangula hyemalis*): *Ledìnė ántis gerókai mažèsnė už dìdžiąją ántį. Ledinės ántis gãlima pamatýti žiẽmą iř ankstì pavãsarį Báltijos jū́ros pakrántėse. Ledìnės ántys į Lietuvą àtskrenda ìš Skandinãvijos. Ledìnės ánties patinẽliai gãli pasigìrti įspūdìnga úodega sù ilgomìs laibomìs plùnksnomis.*
ledýninis, ledýninė bdv. (1)
1. ledynmečiu atsiradęs iš ledyno, ledyno kilmės: *Ledýninis reljèfas. Bevéik visì Lietuvõs ežeraĩ yrà ledýniniai, jų dùbenis suformãvo ledýnai. Tráukiantis ledýnams Báltijos jū́ra bùvo ledýninis ẽžeras. Ledýninius slėniùs užlíejo jū́ros vanduõ.*
2. ledynmečiu ledyno suneštas: *Ledýninė plýnaukštė. Draustìnis įkùrtas ùpių sántakoje, kuř gùli ledýniniai rieduliaĩ. Skreñdant viřš kelių kilomètrų stõrio ledýninio skỹdo mãtėsi tìk begalìnė lẽdo dykumà.*
ledìnis, ledìnė bdv. (2)
1. susidaręs iš ledo: *Ledìnis kálnas. Lediniù keliù võs võs ýrėmės. Ùpę sukáustė ledìniai šarvaĩ.*
2. labai šaltas: *Spãlio pabaigà àtnešė lediniùs šiáurės vė́jus. Praũsėmės lediniù šùlinio vándeniu. Kū́nu pérbėgo ledìnis šalìtis. Tàvo rañkos ledìnės.* | prk.: *Ledìnis balsas [žvilgsnis]. Ledìnė žvaigždžių šviesà.*
ledýnmetis dkt. (1)
Žemės istorijos laikotarpis, kai buvo labai išplitę ledynai: *Ledýnmetis trùko dù sù pusė milijõnų mẽtų. Lietuvõs teritòrijoje žmónės ė̃mė gyvénti põ ledýnmečio, paleolìto epòchoje.* | prk.: *Nórs lãpkritį prasidė́jo tìkras ledýnmetis, miẽsto kẽlininkai į gatvės neskubė́jo.*
ledinùkas dkt. (2)
smulkus kietas gaivaus skonio, ppr. nevyniojamas saldainis: *Ledinùkų dėžùtė. Ledinùkai keñkia dantìms, jėi jaĩs mė́gaujamasi paválgius. Stiuardėsė šypsódama dalìjo keleĩviams ledinukùs iř kramtomąją gùmą. Vaĩkas gardžiúojasi ledinukù añt pagaliùko.*
ledinúotas, ledinúota bdv. (1)
ledais padengtas: *Ledinúoto vandeñs võnios. Ìš ledinúoto Árkties vandenýno į Ãzijos žemýną prasiskverbia šáltas óras. Ledinúotos Álpių kalnų viršū́nės kẽlia pagařbią báimę.*
Ledinúotasis vandenýnas
ARKTIES VANDENYNAS: *Nuogąstáujama, kàd sumažė́jęs Ledinúotojo vandenýno druskingùmas gãli nutráukti Gòlfo srovės tẽkmę. Jìs gìmė Sìbiro tremtinių šeimojè priẽ Ledinúotojo vandenýno. Kapitõnas dìdvyriškai vẽda laĩvą peř Ledinúotąjį vandenýną.*
ledýti, *ledìja, ledìjo* vksm.
LEDĖTI 1: *Šalìgatviai ė̃mė ledýti. Automobìlio stiklaĩ ledìja. Pusiáukelėje į Kaũną kẽlias pradė́jo ledýti.*
lẽdjūrio ménkė
AMERIKINIS POLAKAS: *Lẽdjūrio ménkės dažniáusiai gyvẽna būriaĩs kártu sù siĩkėmis dviejų šimtų–dviejų šimtų peñkiasdešimties mètrų gỹlyje. Lẽdjūrio ménkė vértinama kaĩp puikùs baltymų šaltìnis. Bèringo jū́roje žvejýbiniai laivaĩ kasmẽt sužvejója peř milijõną tònų lẽdjūrio ménkių.*

lẽdjūris dkt. (1)
ledu pasidengusi jūra: *Žvejýbiniai laivaĩ pláukioja ir árktiniuose lẽdjūriuose. Plaũkiantys lẽdjūriu mãto ledinúotus krantùs. Islándijos salà yrà priẽ poliãrinio rãto Šiáurės lẽdjūryje.*
lẽdkalnis dkt. (1)
didžiulis nuo ledyno masės atskilęs ledo luitas, plaukiojantis atviroje jūroje: *Nemãtomoji lẽdkalnio dalìs. Laĩvas susidū́rė sù lẽdkalniu. Patẽkę į̃ šiltesniùs vándenis lẽdkalniai tir̃psta.*
lẽdkirtis dkt. (1)
alpinistų įrankis ledui kirsti, primenantis kaplį: *Plienìnis lẽdkirčio smaigalỹs puĩkiai laĩko añt kíeto sniẽgo ir̃ lẽdo. Vir̃vė kabìnama lẽdkirtį įsmeĩgus į̃ šlaĩtą. Sãlėje neišmóksi naudótis lẽdkirčiu.*
lẽdlaužis dkt. (1)
laivas, pralaužiantis kelią tarp plaukiojančių ledų: *Į̃ úostą įplaũkiančius ir̃ išplaũkiančius laivùs lỹdi lẽdlaužis. Ledaĩ mãriose didžiùliai, jų̃ neĩ išsprogdìnsi, neĩ lẽdlaužiu sutrùpinsi. Užšą̃lantys úostai į̃ pagálbą pasìtelkė lẽdlaužius. Lẽdlaužiai įstrìgo Árktikos ledýnuose.*
lẽdo balètas ledo arenoje šokėjų su pačiūžomis atliekama koncertinė programa: *Pasáulyje plačiaĩ žìnomas kolektỹvas ródo klasikiniùs lẽdo balèto spektakliùs. Šokė́jai sukū́rė naujùs lẽdo balèto žingsneliùs. Pùblika žavė́josi lẽdo baletù „Miẽgančioji gražuõlė“. Sekmãdienį eĩsime žiūrė́ti lẽdo balèto.*
ledódara dkt. (1)
ledo susidarymas: *Stebė́ti ledódarą. Órlaivyje įrengtà ledódaros signalizãcija. Prasidė́jus ledódarai vandenýne formúojasi gẽlo lẽdo kristãlai.*
ledókamša dkt. (1)
ledo lyčių susikimšimas per ledonešį: *Praréžti ledókamšą. Tiẽs sẽkluma susidãro ledókamša, ir̃ sąsiauris bevéik nepraléidžia plū́stančių Nẽmuno vandenų̃. Peř rudeñs ledónešį susìtelkia ledókamšos ìš ìžo, sniẽgo ir̃ lẽdo gabalų̃.*
ledókšnis dkt. (1)
nedidelis ledo gabalas; sin. ledėsis: *Krušõs ledókšniai. Upẽlis bùvo aptráuktas ledókšniu.*
ledónešis dkt. (1)
ledo lyčių judėjimas ppr. upėse, neretai sukeliantis potvynį: *Ledónešis ir̃ pótvynis pamaryjè prasidẽs artimiáusiomis dienomìs. Prasidė́jus ledónešiui ledų̃ sángrūdos gãli užkiñšti ùpių kìlpas ir̃ žiótis.*
lẽdo ritulỹs
dviejų komandų po 6 žaidėjus sportinis žaidimas, kurio dalyviai čiuoždami pačiūžomis stengiasi įmušti ritulį (2 r.) į varžovų vartus: *Lẽdo ritulỹs Lietuvojè pradė́tas žaĩsti nuõ tū́kstantis devynì šimtaĩ dvìdešimt antrųjų mẽtų. Leñktos lẽdo rìtulio lãzdos gamìnamos ìš medìenos ir̃ aliumìnio. Lẽdo rìtulio treniruõtės grū́dina plaučiùs. Lẽdo ritulyjè sprendìmai priimamì akìmirksniu.*
ledótyra dkt. (1)
mokslas, tiriantis ledą, jo reiškinius: *Vandeñs telkinių̃ ledótyra.*
lẽdrogės dkt. dgs. (1)
1. speciali lengva konstrukcija ant pačiūžų su burėmis sportinėms lenktynėms ant ledo; sin. burinės rogės: *Žiẽmą lẽdrogės buriúojamos añt lẽdo, õ vãsarą, pačiū́žas pakeĩtus ratùkais, važinė́jama añt asfálto. Buriãvimas lẽdrogėmis nesìskiria nuõ buriãvimo jachtà ar̃ bùrlente.*
2. BOBSLĖJUS 1: *Lẽdrogėmis spòrtininkai čiuõžia specialiaĩ įrengtà lẽdo trasà. Vieniñtelė Báltijos šalysė lẽdrogių trasà yrà Lãtvijoje, Gáujos ùpės slėnyje.*
3. BOBSLĖJUS 2: *Lẽdrogės yrà tradìcinė žiemõs olimpiãdos spòrto šakà.*
lẽdspira dkt. (1)
BALTOJI KIELĖ: *Lẽdspira sugrį̃žo, išspárdys ledùs – bùs tìkras pavãsaris. Lẽdspira šokinė́ja pabalyjè. Liáudyje baltóji kíelė vadìnama lẽdspira, kielelė̀, žilája kíele.*
ledùkas dkt. (2)
mažas ledo gabalėlis: *Ledùkų šáldymo maišẽliai. Kokteĩlis sù ledùkais. Rytaĩs patrìnkite véidą arbãtos ledukù. Ìš dangaũs pabìro ledùkai.*
ledúotas, ledúota bdv. (1)
1. pasidengęs ledu: *Žiñgsniai nukaukšė́jo ledúota gatvè tolỹn. Sušlãpusios kójos pasidãrė suñkios,*

akmenìnės, ledúotos. Islándija – ledúotų kalnų šalìs. | bev.: *Miestè bùvo šálta, sniegúota ir ledúota.*
2. su ledais: *Ledúotas vanduõ. Tremtiniáms mirtimì alsãvo ledúotas vandenýnas. Pėsčiųjų tãkas vinguriúoja palei ledúotas upès.*

legaliaĩ prv.
pagal įstatymus; sin. teisėtai: *Mẽs dìrbame legaliaĩ ir mókame visùs mókesčius. Jéi šalyjè gyvenì legaliaĩ, jautíesi saugèsnis. Šáunamąjį giñklą jìs laĩkė legaliaĩ.*

legalizãcija dkt. ppr. vns. (1)
1. to, kas laikyta neteisėtu, įteisinimas, pripažinimas teisėtu: *Programinės įrangos legalizãcija. Šáunamojo giñklo legalizãcija. Pókario partizãnai nežinójo, ar põ legalizãcijos jų neareštuõs.*
2. tarptautinėje teisėje – pareigūno parašo dokumente patvirtinimas: *Dokumeñtų legalizãcija.*

legalizãvimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → legalizuoti 1: *Kanãpių legalizãvimas.*
2. → legalizuoti 2: *Legalizúojamame dokumentè dãromas legalizãvimo įrašas. Legalizãvimas patvìrtina pãrašo, añtspaudo ir pasirãšiusio asmeñs pareigų tikrùmą dokumentè. Kontòros téisininkai sténgiasi paspaĩtinti dokumeñtų legalizãvimą.*

legalizúoti, *legalizúoja, legalizãvo* vksm.
1. (ką) pripažinti legaliu, teisėtu; sin. įteisinti: *Legalizúoti veřslą. Daũgelis legalizúotų pókario partizãnų vėliaũ bùvo suimtì ir ištremtì į Sìbirą.* | sngr.: *Vienì partizãnų vadaĩ léido sàvo kovótojams legalizúotis, kitì – draũdė legalizãciją.*
2. (ką) patvirtinti dokumentą pasirašiusio pareigūno pareigų, antspaudo ir parašo tikrumą: *Legalizúoti dokumentùs. Dokumeñtai nelegalizúojami, jéi jų turinỹs prieštaráuja Lietuvõs Respùblikos įstãtymams beĩ tarptautìnėms sutartìms.*

legalùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ legalus: *Imigrántai tùri laikýtis nustatýtų taisỹklių ir téisėtomis priemonėmis síekti legalùmo. Tẽko ieškóti senų sąskaitų, kàd įródytume programinės įrangos legalùmą.*

legalùs, legalì bdv. (4)
įstatymų leidžiamas, atitinkantis įstatymus, teisėtas: *Atvỹkėliams bùvo žãdamas legalùs dárbas. Vìlniuje atidarýtas legalùs lošìmo automãtų salònas. Darbúotojai, gáunantys legaliùs atlýginimus, pajùs mókesčių tarìfo mãžinimą. Vartótojai skãtinami pirkti legaliàs kompiùterių programàs.*

legãtas dkt. (2)
katalikų dvasininkas, atstovaujantis popiežiui: *Apãštališkasis legãtas. Vatikãno legãtas tùri įgaliójimus sprę́sti sù tikė́jimu susìjusius kláusimus. Pópiežius paskýrė výskupą sàvo legatù Lénkijoje ir Lietuvojè.*

legendà dkt. (2)
1. pasakojamasis mitinio ar religinio siužeto literatūros arba tautosakos kūrinys: *Legendà artimà padavìmui ir pãsakai. Renesánso epòchoje legendà apiẽ Palemõną bùvo priimtà kaĩp istòrinė tiesà. Pasàk senóvės graĩkų legeñdų, Dzeũsas gìmė Krètoje. Šumèrai ir babiloniẽčiai palìko pasáuliui užrašýtas nuostabiàs legendàs.*
2. prasimanymas, neįtikėtinas, nepatvirtintas dalykas, pasakojimas apie kokį asmenį, įvykį: *Nekùrk legeñdų apiẽ savè. Mažamè miestẽlyje visì įvykiai greĩtai viřsta legendà.*
3. žemėlapio, plano sutartinių ženklų aiškinimas tekste: *Žemė́lapių naršỹklėje gãlima pėržiūrėti legendàs. Mokiniaĩ piẽšia sàvo sukùrto žemė́lapio legeñdą.*
4. sakoma apie žymų žmogų: *Kìno [teãtro, krepšìnio] legendà. Klausýtis gyvõs džiãzo legeñdos. Šią ãktorę põ mirtiẽs vadiñs teãtro legendà. Profèsorius mùms bùvo gyvà legendà.*
5. monetos, medalio įrašas: *Medãlių ãverse gãlima įžiūrė́ti valdõvo portrètą ir legeñdą, õ rèverse – karũną ir legeñdą. Vienosè monètose legendà užrašýta gotikìnėmis raĩdėmis, õ kitosè – kirìlica.*

legeñdinis, legeñdinė bdv. (1)
1. žinomas iš legendų, pagrįstas legenda (1 r.): *Legeñdinis pãsakojimas. Strijkòvskio krònikose pãsakojama apiẽ legeñdinius Lietuvõs valdovùs. Mokiniaĩ aplañkė Dainavõs krãšto legeñdines vietàs.*
2. neįtikėtinas, nepaprastas, fantastinis: *Legeñdinė ròko grùpė. Mũsų vadõvas – legeñdinė*

asmenýbė. Didžiáusią įtaką Lietuvõs aviãcijai turė́jo legeñdiniai lakū̃nai Stẽponas Dãrius ir Stasỹs Girė́nas.

legiònas dkt. (2)

1. stambus senovės Romos kariuomenės dalinys: *Apliñkui matýti sù bárbarais kovójantys Cèzario legiònai. Sukìlėliai triùškino rinktiniùs romė́nų legionùs.*

2. ypatingas kai kurių kraštų kariuomenės dalinys: *Svetimšãlių legiònas. Žemaĩčių legiònas kovójo sù soviẽtiniu okupãciniu režimù. Lietùviai nepasìdavė spaudžiamì organizúoti SS legionùs.*

3. šnek. kieno ar ko nors daugybė: *Vãsarą miẽstas ruõšiasi atremti turìstų legiònų añtplūdį. Legiònai érkių jaũ tū́no mū́sų párkuose.*

legioniẽrius, legioniẽrė dkt. (2)

1. vyr. legiono (1 r.) kareivis: *Miẽstą gýnė saujẽlė legioniẽrių sù ė́timis beĩ skỹdais. Senóvės Ròmos legioniẽriai dãlį algõs gáudavo druskà.*

2. vyr. legiono (2 r.) kareivis: *Tū́kstantis devynì šimtaĩ devynióliktaisiais mẽtais lénkų legioniẽriai àpgulė Vìlnių. Legioniẽrių artilèrija bùvo nuginklúota.*

3. samdomasis svetimšalis sportininkas: *Aikštẽlėje mãtome abù legionieriùs. Pirmóji pažintìs sù naujája legionierè kiẽk nuvýlė.*

legiònininkas dkt. vyr. (1)

1. LEGIONIERIUS 1: *Germãnų geñtys sustãbdė romė́nų legiònininkų veržìmąsi į šiáurės rytų Euròpą.*

2. LEGIONIERIUS 2: *Tū́kstantis devynì šimtaĩ devynióliktaisiais mẽtais Vìlnių okupãvo lénkų legiònininkai. Legiònininkus ìš miẽsto išvìjo rùsų bolševìkai.*

lègo dkt. vyr. nekait.

spalvotų sunarstomų plastikinių elementų rinkinys vaikams žaisti: *Nupirkaũ sū́nui lègo (riñkinį). Mántui labaĩ patiñka žaĩsti sù naujúoju lègo. Žaidìmų kambarỹs bùvo pastatýtas ìš lègo kubẽlių.*

lė́gti, *lė́gsta, lė́go* vksm.

lyžti, silpnėti, mažėti: *Šaĩtis jaũ lė́gsta. Kaitrà pamažù lė́go.*

leiborìstai dkt. dgs. (2)

LEIBORISTŲ PARTIJA: *Leiborìstai grį̃žo į̃ valdžią. Profsąjungos palaĩko leiboristùs. Brìtų konservãtoriai pagaĩ populiarùmą leñkia leiboristùs.*

leiborìstas, leiborìstė dkt. (2)

leiboristų partijos narys: *Aĩrijos prezidentù ìšrinktas leiborìstas. Austrãlijos leiborìstė nestokója polìtinių ambìcijų tàpti premjerè.*

leiborìstų pártija

Australijos, Didžiosios Britanijos, Naujosios Zelandijos ir kitų šalių darbininkų politinė partija: *Rinkìmuose leiborìstų pártija patýrė nėsėkmę. Pagrindìniai leiborìstų pártijos rinkė́jai yrà darbiniñkai ir viduriniója klãsė.*

leidė́jas, leidė́ja dkt. (1)

1. kas rūpinasi knygų, spaudos ir pan. rengimu ir leidyba: *Knỹgų leidė́jas. Lietuvõs leidė́jų asociãcija. Mẽtų poèzijos leidė́jo tìtulas atitẽko rašýtojų sąjungos leidỹklai. Knỹgų mùgėje dalyvãvo nemãžas būrỹs leidė́jų. Mùzikos leidė́jams teñka kovóti sù pirãtiniais leidiniaĩs.*

2. žmogus (ppr. medicinos specialistas), kuris leidžia kam vaistų tirpalą ar emulsiją po oda, į raumenis, veną arba kūno ertmes: *Váistų leidė́ją gãlima pasikviẽsti į̃ namùs.*

3. žmogus, kuris leidžia, tekina alų, vyną iš statinės: *Gelsvà alaũs čiurkšlẽ plaudamà leidė́jų rankàs trýško į̃ kibìrą.*

4. žmogus, kuris leidžia ką žemyn ar į ko vidų: *Rýt kùlsime, õ leidė́jo dár netùrime. Prãstas jìs leidė́jas – peř storaĩ léidžia javùs ir ùžkemša mašìną.*

5. žmogus, kuris leidžia ką aukštyn ar į orą: *Jéi áitvaras, paléistas ìš rañkų, nepradẽs kìlti, leidė́jas turẽs pabėgė́ti.*

6. žmogus, kuris nuleidžia kertamus ar pjaunamus medžius: *Genė́tojai pàdeda leidė́jui nuléisti stambesniùs medžiùs.*

leidýba dkt. vns. (1)

kultūros ir gamybos sritis, apimanti spaudinių rengimą spaudai, jų leidimą ir išspausdintų

leidinių platinimą: *Kompiuterìnė leidýba. Leidýbos įmonė [plãnas, savìkaina, sutartìs, téisė. Laĩkraščio leidýba sustójo dėl lėšų stokõs. Žodýnų leidýba negãli rūpintis tìk paviẽniai entuziãstai.*

leidìkas, leidìkė dkt. (2)

1. LEIDĖJAS 3: *Výno leidìkas.*

2. LEIDĖJAS 5: *Jéi vė́jas silpnas, áitvaro leidìkui tèks pabėgė́ti.*

leidyklà dkt. (2)

knygų, periodinių leidinių (laikraščių, žurnalų, plakatų) ir kt. spaudinių rengimo ir leidimo įmonė: *Įsteĩgti [uždarýti] leidỹklą. Vìsą gyvẽnimą dìrbau redãktoriumi leidỹkloje. Rašýtojas pasirãšė sùtartį sù leidyklà.* | jos patalpos: *Užsisakýtas knygàs galė́site atsiimti leidỹkloje.*

leidìklis dkt. (2)

leidžiamasis arba tiekiamasis įtaisas: *Gãro [dū́mų] leidìklis. Elektrìnis skraidỹklės leidìklis. Branduolìnio giñklo sprogdìklis sù neutrònų leidikliù. Šìldymo sistèmoje įrengtas automãtinis óro leidìklis.* • plg. tiekiklis.

leidìmas dkt. (2), **leidìmasis** sngr. (1)

1. teisė ką nors daryti: *Vyraĩ kerta medžiùs bè leidìmo. Pasinaudójau vadõvo leidimù išvỹkti. Dokumeñtai siunčiamì tìk sù komitèto pìrmininko leidimù.* | tokią teisę suteikiantis dokumentas: *Leidìmų davìmo tvarkà. Gavaũ šáutuvo leidìmą [leidìmą šáutuvui laikýti]. Nepamiršk ite pasiimti leidìmų.*

2. → leisti 14: *Váistų leidìmas į sė́dmenis mán kẽlia siaũbą. Váistų leidìmo viẽtą reĩkia keĩsti, kàd nebū̃tų pažeistì audiniaĩ.* | sngr. *Insulìno leidìmasis. Váistų leidìmosi diẽną gérkite daũg skỹsčių.*

3. → leisti 15: *Emìsija – pinigū̃ ir vertýbinių põpierių leidìmas į apývartą. Įmonė planúoja naujū̃ medicìnos lãzerių leidìmą į rìnką.*

4. → leisti 16: *Laĩkraščių leidìmas. Lietùviškosios spaudõs draudìmas apsuñkino knỹgų leidìmą Lietuvojè.*

5. vienu kartu išleistas leidinys: *Pirmàsis [pakartótinis] knỹgos leidìmas. Parẽdavė vìsą knỹgos leidìmą. Turiù naujáusią šiõs knỹgos leidìmą.*

6. → leisti 17: *Demokrãtinėse šalysè įstãtymų leidìmas yrà sudėtìngas ir ìlgas procèsas.*

7. → leisti 22: *Vandeñs leidìmas į tveñkinį [į baseĩną]. Miškuosè jaũ prasidė́jo sulõs leidìmo mėtas.*

8. → leisti 25: *Pasiváikščiojimas yrà puikùs laisvãlaikio leidìmas. Taĩ tìk tùščias laĩko leidìmas.*

9. → leisti 26: *Javū̃ leidìmas į mašìną. Rañkos sù svarmeniu leidìmas ir kėlìmas trenirúoja žãsto raũmenis.*

10. sngr. → leisti 26 (sngr.): *Greitàsis leidìmasis slìdrogėmis. Slìdininkas stė́ngėsi pasiė́kti kuõ didèsnį leidìmosi nuõ kálno greĩtį. Susiriñkę miestiẽčiai stebė́jo vẽliavos leidìmąsi.*

11. sngr. → leisti 27 (sngr.): *Parašiùtininkų leidìmasis. Dė̃l apledė́jusių kilìmo ir leidìmosi takū̃ atšaukiamì lėktùvų skrỹdžiai. Speleològai pagẽrino Lietuvõs leidìmosi į urvùs rekòrdą.*

leidinė́jimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → leidinėti 1: *Pavėlãvusių žiūrõvų leidinė́jimas.*

2. → leidinėti 2: *Beprãsmis laĩko leidinė́jimas. Apiẽ pinigū̃ leidinė́jimą saldumýnams negãli bū̃ti nèt kalbõs!*

leidinẽlis dkt. (2)

nedidelis leidinys: *Pràdedamas léisti naũjas periòdinis leidinẽlis. Pàrengėme leidinẽlį apiẽ numatýtus festivãlio koncertùs. Sùrinktos gíesmės bùvo išlė́istos ãtskiru leidinėliù.*

leidinė́ti, *leidinė́ja, leidinė́jo* vksm.

1. (ką, į ką) dažnai po truputį leisti eiti: *Visū̃ iš kařto neléidžia į vìdų – leidinė́ja põ víeną. Jaũ leidinė́ja keleiviùs į lėktùvą.*

2. (ką, kam) po truputį eikvoti: *Leidinė́ja pìnigus smùlkmenoms. Kám laĩką véltui leidinė́ji?*

3. (ką) dažnai spausdinti nedideliu tiražu: *Kažiñ, ar verta reklãminius lankstinukùs taĩp dažnaĩ leidinė́ti?*

4. (ką, prie ko) dažnai leisti ką į vandenį ar į orą: *Žvejỹs aklaĩ mãsalus leidinė́ja ir niẽko nepagáuna. Nusipiršiu áitvarą ir leidinė́siu jį̃ priẽ tìlto.*

leidinỹs dkt. (3ª)
išleistas spaudinys: *Periòdinis [informãcinis] leidinỹs. Léidinio tirãžas. Įsigijaũ septyniũ tòmų léidinį apiẽ Añtrąjį pasaulìnį kãrą. Konferenčijos pranešìmai išleistì ãtskiru léidiniu. Pogrindiniùs léidinius jìs spáusdino sàvo namuosè.*

leidinùkas dkt. (2)
nedidelis leidinys: *Šìs jubiliẽjinis leidinùkas skìrtas įžymiám Lietuvõs bòksininkui. Párko lankýtojams leidžiamì pažintìniai leidinùkai, buklètai, žemẽlapiai. Pranešìmų tezès išléisime ãtskiru leidinukù.*

leĩnas, leinà bdv. (4)
1. laibas, plonas: *Leĩnas liemuõ. Tamsojè sušmėžãvo leĩnos jõs rañkos.*
2. gerai linkstantis; sin. lankstus: *Leĩnos béržo šakẽlės. Sù leinaĩs virbalaĩs nepatogù mègzti.*

Léipalingis dkt. (1)
miestelis Druskininkų savivaldybės teritorijoje: *Léipalingio vařdas priskìrtinas jótvingiams. Gretà Léipalingio miestẽlio yrà Léipalingio káimas, stũkso Léipalingio piliãkalnis. Dù tũkstančiai trečiaĩs mẽtais patvìrtintas Léipalingio heřbas.*

leipalingìškis, leipalingìškė dkt. (2)
Leipalingyje ar jo apylinkėse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Leipalingìškio mókytojo įkùrtas muziẽjus išgařsino Léipalingį visojè Lietuvojè. Leipalingìškių šeimà brãškėms negaĩli neĩ žẽmės, neĩ laĩko.*

Leĩpcigas dkt. (1)
miestas Vokietijos pietryčiuose: *Leĩpcigas nuõ sẽno garsė́ja knỹgų ir natų leidýba. Leĩpcige įrengtas moderniáusias Euròpoje parodų ceñtras. Vỹkstame į Leĩpcigą, į tarptautìnę knỹgų mùgę.*

léipėti, *léipėja, léipėjo* vksm. (kame, iš ko, nuo ko)
būti silpnam; sin. alpėti: *Léipėti ìš núovargio [nuõ karščio]. Peř karščiùs vienì miřksta vandenyjè, kitì léipėja pavė́siuose. Mẽs léipėjome ìš tróškulio. Àš pãsakoju, õ jiẽ léipėja ìš juõko.*

leipìmas dkt. ppr. vns. (2)
→ leipti 2: *Õ kaitrà, õ žmonių leipìmas!*

leĩpti, *leĩpsta, leĩpo* vksm.
1. (iš ko, po ko) darytis netvirtam, netekti jėgų; sin. glebti, silpti: *Kójos leĩpo põ ilgõs keliõnės. Miẽgo nóriu, tiesióg leipstù. Jiẽ leĩpo ìš tróškulio [ìš báimės].*
2. (nuo ko) netekti sąmonės; sin. alpti: *Ligónis pradė́jo dažnaĩ leĩpti. Leĩpsta žmónės nuõ kaitrõs.*
3. (nuo ko) vysti, lėpti: *Nuõ sáulės leĩpsta mẽdžių lãpai.*
◊ **ìš juõko [juokaĩs] leĩpti** smarkiai juoktis: *Kaĩ jìs kã pãsakoja, mẽs ìš juõko [juokaĩs] leĩpstame.*

léisgyvis, léisgyvė bdv. (1)
vos gyvas: *Viščiùkas atródė jaũ visái léisgyvis. Tvárte stovė́jo léisgyvė kárvė. Mìtinge būriãvosi nè kokiẽ léisgyviai sẽniai, õ žvitrùs jaunimẽlis.* | labai pavargęs: *Ìš dárbo grįžaũ léisgyvė. Kareĩviai grĩžo léisgyviai, võs vilkdamì įmiřkusius batùs.*

léisti, *léidžia, léido* vksm.
1. (kam, ką) duoti sutikimą, nedrausti ką daryti, nesipriešinti, kad kas būtų daroma: *Léiskite vaikáms pažaĩsti kiemè. Tėvaĩ jám vìską léidžia. Raĩtelis léido árkliui eitì žiñgine. Šuõ neléisdavo svetimám žmõgui įeĩti prõ durìs. Prašiaũ tė́vą, kàd ir mán léistų pavairúoti. Gařso signalù miestè léidžiama naudótis tìk tadà, kaĩ grẽsia pavõjus eĩsmo saugùmui.* | neig. (ko, kam): *Tõ įstãtymai neléidžia. Mán sąžinė neléistų jõs skriaũsti. Neléisk órui išeĩti ìš baliòno – užspáusk.* | prk.: *Garbẽ neléidžia melúoti.* • ant. drausti. | *Jìs léidosi pérkalbamas. Šuõ nesiléidžia paglóstyti [paglóstomas]. Senùtė léidžiasi paguĩdoma į lóvą.* | (ką, kam) sudaryti sąlygas, įgalinti ką daryti: *Gražùs ruduõ léido nuiñti vìsą deřlių. Kõl oraĩ léido, vakarieniáudavome sodè. Jéi sveikatà leĩs – dìrbsiu. Kišẽnė vìską léido jám darýti. Keliáuti ámžius nebeléidžia.*
2. (ką, ko, į ką, iš ko, pro ką) duoti eiti, važiuoti, plaukti, sklisti: *Uždãrius kãsą, lankýtojai į pirtį nebeleidžiamì. Léido keleiviùs ìš gárlaivio. Uždarýk durìs, kám léidi šaltį! Ař jaũ léidžia gárlaivį į úostą? Kárves jaũ léisiu į laũką.* | neig. (ko, į ką): *Niẽko neléidžia į vìdų. Neléisk ožkõs į ãvižas!* | prk.: *Dù langẽliai prõ puřvinus stiklùs mažaĩ léido šviesõs į trõbą.*
3. (ką, į ką) sudaryti sąlygas, duoti lėšų (mokytis, tapti kuo): *Tėvaĩ nuspréndė léisti vaikùs į mókslus*

[mókytis]. Léidžiame dùkterį į̃ marčiàs.
4. (ką, už ko) duoti (už vyro); sin. tekinti: *Tėvaĩ léidžia dùkterį ùž výro [ùž veršlininko].*
5. (ką) duoti laisvę, nebelaikyti: *Léisk jį̃, kám laikaĩ! Léisk katýtę, tegù bėgiója!*
6. (ką, į ką) rengti kur eiti, vykti: *Reikẽs sū́nų į̃ kariúomenę léisti.*
7. (ką, pas ką, į ką) siųsti kokiu tikslu: *Kaĩ vaikaĩ paáugdavo, tėvaĩ juõs léisdavo pàs ū́kininkus tarnáuti. Léisiu sū́nų į̃ ganỹklą kárvės parvèsti.*
8. (ką) daryti, kad veiktų: *Méistras léidžia mašìną [variklį].* | (ką, per ką) atkurti įrašytą vaizdą ar garsą: *Léisti vaĩzdo įrašą [garsãjuostę]. Galésite léisti kompiùteryje įrašýtą mùziką. Vaizdãjuostę léidau peř visùs leistuvùs, kíek turiù, bèt nepaléidžia.*
9. (ką, į ką, per ką) daryti, kad kas judėtų vandeniu, oru, žeme ir pan.: *Berniùkas léido pasroviuĩ laiveliùs. Vaikaĩ į̃ órą léido áitvarus. Výrai léidžia stikliùką peř rankàs. Léidau árklį žiñgsniais [šúoliais, risčià].*
10. (ką, į ką, per ką) mesti, sviesti: *Vaikaĩ pradéjo léisti į̃ mùs grumstùs. Jìs ãkmenį léidžia peř stógą.*
11. (kam, kuo, į ką) suduoti metamu daiktu: *Supỹkęs tévas léido sū́nui šáukštu į̃ kãktą.*
12. (ką, iš ko, į ką) iš prietaiso sviesti, šauti: *Vaĩkas ìš laidýnės léidžia akmenukùs. Ìš lankų̃ léidome į̃ juõs strėlès.*
13. (ką, kam, į ką) siųsti (paštu): *Àš jám dažnaĩ siuñtinius léidžiu į̃ miẽstą. Sūnùs kàs mė́nesį léisdavo láiškus į̃ namùs.*
14. (ką, kam, po kuo, į ką) švirkšti (vaistų tirpalą ar emulsiją): *Šiuõs váistus léiskite põ óda [į̃ vėną, į̃ raũmenis]. Sunkíems ligóniams léidžiamas mòrfijus.* | sngr. (ką, į ką): *Jì kiekvíeną diẽną léisdavosi váistus (į̃ raũmenis).*
15. (ką) teikti apyvartai: *Fìrma leĩs naũją prodùkciją. Konstrùktoriai žãda léisti naũją mašìnos mòdelį.*
16. (ką, ko) rengti spaudai ir spausdinti: *Leidyklà leĩs añtrąjį rãštų tòmą. Lietuvojè léidžiama daũg laĩkraščių. Šì knygà bùs leidžiamà añtrą kartą.*
17. (ką) sudaryti, priimti ir skelbti (įstatymus ar kitus dokumentus): *Įstãtymų leidžiamóji valdžià. Parlameñtas léidžia įstãtymus.*
18. (ką, kam) eikvoti (pinigus): *Pìnigus léidau knỹgoms (piřkti). Kám taĩp léidi pìnigus, pataupýk.* | neig. (ko, kam): *Neléisk pinigų̃ niẽkniekiams.*
19. (ką, į ką, iš ko) išduoti, išskirti (iš savęs) į aplinką: *Žùvys ikrùs léidžia į̃ vándenį. Mū́sų avilỹs [bìtės] léidžia spiẽčių. Sẽnis, gulė́damas lóvoje, jaũ žõdžio nebeìštarė, tìk léido kažkókius garsùs. Vaikaĩ mė́gsta léisti muĩlo burbulus į̃ órą. Ìš burnõs výras léido cigarètės dū́mus tiesióg mán į̃ véidą.*
20. (ką, į ką, iš ko) auginti, skleisti (atžalas, daigus, šaknis): *Mėdžiai (į̃ šónus) ãtžalas léidžia. Slyvà léidžia ìš šaknų̃ ãtžalas. Grū́das jaũ léidžia dáigą. Pasodìnta gėlẽ greĩt léido šaknìs į̃ žẽmę.*
21. (ką) nelaikyti skysčio ar oro, duoti prasisunkti: *Váltis léidžia vándenį. Niẽkam tìkę bãtai – vándenį léidžia. Statìnė labaĩ pérdžiūvusi, léidžia (vándenį). Vienà automobìlio padangà léido órą.*
22. (ką, kuo, iš ko, į ką) daryti, kad tekėtų, bėgtų; sin. tekinti, bėginti: *Léidžiu vándenį į̃ võnią. Žùvininkai léidžia vándenį ìš tveñkinio. Vanduõ léidžiamas vamzdžiais [vagomìs]. Pavãsarį ìš beržų̃ ir klevų̃ léidžia sùlą.* | neig. (ko, iš ko): *Bè reĩkalo neléisk vandeñs ìš čiáupo.*
23. (ką) lydyti, tirpdyti, skystinti: *Vãšką [mielès] léisti. Nuõ kiaũlės pilvo nuimtì taukaĩ leidžiamì atskiraĩ ir naudójami viẽtoj svíesto.* | sngr. (nuo ko): *Žvãkė [sniẽgas, svíestas] nuõ šilumõs léidžiasi.*
24. beasm. būti polaidžiui: *Jaũ pradéjo léisti, sniẽgo greĩt nebebùs. Bemàž vìsą savaĩtę léido.* | beasm. (ką, nuo ko) tirpti nuo paviršiaus (apie sniegą, ledą): *Nuõ laukų̃ jaũ léidžia sniẽgą.* | beasm. (ką) tirpstant likti be sniego, ledo, pašalo: *Trùputį pakūrẽnom ir léidžia lángus. Jaũ baĩgia kẽlią léisti.*
25. (ką, kame, prie ko) būti, gyventi kur arba kaip tam tikrą laiko tarpą: *Atóstogas léisime priẽ jū́ros. Laisvãlaikį paprastaĩ léidžiu gamtojè. Jaunavedžiaĩ medaũs mė́nesį smagiaĩ léido Kanãrų salosè. Vãkarus léisdavau vienà. Naudìngai léidžiu dienàs.* | neig. (ko): *Tuščiaĩ neléisk laĩko.*
26. (ką, kuo, į ką) daryti, kad kas slinktų, judėtų žemyn ar į ko vidų: *Kìbirą į̃ šùlinį léisti. Léisti rąstùs į̃ ùpę. Spòrtininkas pamažù léido vẽliavą žemỹn. Žvejaĩ léidžia tinklùs į̃ ẽžerą. Leidìkai javùs léidžia į̃ kùliamąją. Leistiniùs šáukštu léidžia į̃ vérdantį vándenį.* | sngr. (kuo, su kuo, nuo ko, į ką): *Jìs atsargiaĩ léidosi láiptais. Autobùsas ẽmė léistis nuõ kálno į̃ pakalnę. Vaikaĩ (sù) rogùtėmis léidžiasi nuõ kálno. Jìs nùtarė léistis sù virvė̀ į̃ tą duõbę.*

27. sngr. (kame, į ką, ant ko) judėti iš viršaus (oru) žemyn, ant žemės: *Lėktùvas léidžiasi (óro úoste). Peř lángą mataũ, kaĩp léidžiasi añt šakõs kažkóks paũkštis. Parašiùtininkai víenas põ kìto léidosi píevoje [añt píevos]. Pamažù añt žẽmės léidosi snaĩgės.* | sngr. (į ką) slėptis už akiračio (apie saulę, mėnulį); sin. sėsti: *Sáulė jaũ léidžiasi. Sáulė léidžiasi į dẽbesį.*
28. (ką) kirsti, pjauti: *Tókias storàs eglès léidžia! Perdiẽn miškė léidom medžiùs.*
29. (ką, kame) mezgant mažinti (akių): *Mẽzginio šónuose léidžiama põ dvì akìs pràdedant ir̃ baĩgiant eĩlę. Kaĩ pasíeksi mãžąjį pirštùką, pradėk léisti kójinę.*
30. mažinti užprašytą kainą: *Prãšo šim̃to lìtų, bèt gál kíek leĩs. Pigiaũ neléisiu.*
31. sngr. (kuo, iš ko, į ką) eiti, bėgti, plaukti, vykti: *Léidžiasi vaikaĩ ìš sõdo kíek tìk įkabìna. Pésčias [tẽkinas] léidosi namõ. Léidausi į keliõnę [į žỹgį, į kẽlią]. Žvejaĩ léidosi į jūrą ménkių žvejóti. Pasidarýsiu mãžą plaũstą ir̃ léisiuosi upè pasroviuĩ. Jìs pérliejo botagù kumẽlę, tà nèt šúoliais léidosi keliù.*
32. sngr. pradėti smarkiai ką daryti: *Vaikaĩ léidosi bégti. Visì léidosi ieškóti bėgliũ. Jiẽ léidosi kópti į kálną.*
33. sngr. (į ką) įsitraukti į kokį veiksmą: *Mókslininkas léidžiasi į teòriją [į plačiùs apibeñdrinimus]. Jìs paprastaĩ nesiléidžia į ginčùs [į kalbàs]. Į̃ tókias kombinãcijas àš nesiléisiu. Nesiléisk į smùlkmenas.*
34. sngr. (kuo) būti nuožulniam, nuolaidžiam: *Teñ léidosi šlaĩtas. Stógvamzdis léidosi tarpùlangėmis.*
◊ **į kójas léistis** bėgti, sprukti: *Zuĩkis sùglaudė ausìs ir̃ léidosi į kójas.* **kíek kakarìnė léidžia** žr. kakarinė. **peř gérklę léisti** (ką) eikvoti girtaujant; sin. pragerti: *Kã̀ tìk uždìrba, jìs vìs peř gérklę léidžia.* **peř pirštùs léisti** (ką) nekreipti dėmesio į ką, nepaisyti ko: *Àš niẽko nepáisiau, vìską léidau peř pirštùs.* **véjais léisti** (ką) be naudos, niekams eikvoti; sin. švaistyti. | neig. (ko): *Neléisk véjais pinigų̃.*

leistiẽnė dkt. (2)
pieniška leistinių sriuba: *Vakariẽnei išvìrsiu leistiẽnės. Ìš naũjo atradaũ leistiẽnę.*

leistinaĩ prv.
→ leistinas: *Kratà bùvo atliktà leistinaĩ. Siaũros senãmiesčio gãtvės nebesutalpìna visų̃ leistinaĩ įvažiúojančių automobìlių.*

léistinas, leistinà bdv. (3ª)
kuris galimas pagal įstatymus, leidžiamas, nedraudžiamas: *Léistinas alkohòlio kiẽkis kraũjyje. Didžiáusia leistinà apkrovà. Óro užterštùmas miestè viršija léistinas nòrmas. Didžiáusias léistinas greĩtis miestè yrà peñkiasdešimt kilomètrų peř vãlandą. Maksimaliaĩ leistinì nitrãtų kiẽkiai ištirtosè daržóvėse nėrà viršyti.* **léistina** bev.: *Taĩ yrà léistina. Turìstui privalù sužinóti, kàs svečiojè šalyjè léistina, õ kàs nè.*

leistìniai dkt. dgs. (2)
tešlos kukuliai, šaukštu ar per tarką leidžiami į verdantį vandenį: *Išvìrk leistìnių. Leistiniùs spáudžiame peř stamb̃ią tárką tiẽsiai į̃ púodą. Šventõs Barbõros diẽną (grúodžio 4-ąją) įprasta válgyti bulvìnių kukùlių arbà leistìnių sriùbą.*

leistinùkai dkt. dgs. (2)
dem. leistiniai: *Píeniška leistinùkų sriubà. Jéi leistinùkų tẽšlą pìlsite srovelè, išeĩs tarši virvẽlės, jéi dė́site šáukštu – gumuliùkai. Leistinukùs gãlima válgyti sù spirgùčių ar̃ grietìnės pãdažu.*

leistinùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ leistinas: *Eutanãzijos leistinùmas. Ekspertìzės leistinùmas. Teĩsmas įvértino gautų̃ įródymų patikimùmą ir̃ leistinùmą.*

leistùvas dkt. (2)
1. oblius didelėms plokštumoms ar ilgiems kraštams galutinai išlyginti: *Kaĩ leistùvas jaũ obliúoja víeną ištisìnę skíedrą, dárbą gãlima baĩgti. Obliúodami leistuvù, stùmkite jį̃ peř vìsą ruõšinio paviršių nesustodamì. Leistùvą įtvìrtinkite į̃ varstõtą gelẽžtės ašmenimìs į̃ viršų.*
2. prietaisas, skirtas vaizdajuosčių, kompaktinių plokštelių vaizdui atkurti ir leisti: *Vaizdãjuosčių leistùvas. Kompãktinių dìskų leistùvas gãli bũti kaĩp kompiùterio dalìs arbà savarañkiškas įrenginỹs. Gařso įrašus léidžiame grotuvù, õ vaĩzdo įrašus – leistuvù. Įsigìjome vaĩzdo leistùvą.* • plg. grotuvas.

leistùvė dkt. (2)
garso, vaizdo, grafikos ar animacijos įrašų leidimo programa: *Mėdijos leistùvė yrà iš añksto įdiegtà į̃ kompiùterio operãcinę sistèmą. Daũgelis vaĩzdo leistùvių gãli bū̃ti naudójamos ir̃ skaitmenìniams gar̃so įrašams gróti. Atnaũjinkite sàvo vaĩzdo ir̃ gar̃so leistùvę.*
leitenántas, leitenántė dkt. (1)
1. vyr. vns. jaunesniųjų karininkų laipsnis: *Jìs tarnýbą pradė́jo jaunesniúoju leitenántu. Põ tarnýbos buvaũ pakéltas į̃ leitenántus. Abù bróliai tãpo Lietuvõs kariniñkais: víenas leitenántu, kìtas – kapitonù.*
2. tą laipsnį turintis asmuo: *Jáunas leitenántas išvỹko į̃ pìrmąją sàvo tarnýbos viẽtą. Paródykite mán nusikaltìmo viẽtą, leitenánte!*
3. karinių laipsnių sudėtinių pavadinimų dalis, ppr. reiškianti pakopa žemesnį laipsnį: *Kariúomenės výkdomai operãcijai vadovãvo generõlas leitenántas. Majõras nebùvo pakéltas pulk̃ininku leitenántu.*
leitmotỹvas dkt. (2)
1. pagrindinis motyvas, reikšmingai pasikartojantis muzikos kūrinyje: *Leitmotỹvai, savótiškos muzikìnės etikètės, trumpaĩ ir̃ raĩškiai apibū̃dina personãžą ar̃ réiškinį. Òperoje „Traviatà“ ryškùs méilės leitmotỹvas.*
2. pagrindinė mintis, dažnai kartojama ir pabrėžiama: *Rèktoriaus kalbõs leitmotỹvas bùvo universitèto visuomeniškùmas. Vartójimas ir̃ pasipelnymas – dù didžiáusi ekonòmikos istòrijos leitmotỹvai.*
lèk išt.
kartojant vartojamas stipraus širdies plakimo pojūčiui išreikšti: *Širdìs lèk lèk lèk lèk, nebegaliù atsikvė̃pti.*
lekãlas dkt. (2)
1. braižymo plokštelė įvairaus kreivumo briaunomis: *Architèktų lekãlas. Brėžiniaĩ bùvo braĩžomi liniuotė, skriestuvù, lekalù ir̃ kitókiais įrankiais. Kreĩvės, kuriū̃ taškū̃ nėrà apskritimė, braĩžomos pagaĩ lekãlą.*
2. siuvinio, medžio ar metalo dirbinio detalės šablonas, pagamintas iš standaus popieriaus, arba jos atvaizdas kompiuterio ekrane: *Drabùžiai siuvamì pagaĩ lekalùs. Sukirpė́ja konstrùktorė ìš piẽšinio sukonstruõs mòdelį ir̃ padarỹs lekalùs. Lekalùs reĩkia padáuginti ir̃ taũpiai išdėlióti añt áudinio.*
lekãvimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → lekuoti 1: *Pasigir̃sta tánkus lekãvimas, ir̃ pasiródo iššiẽpęs dantìs šuõ. Pasiìlgau jõ lekãvimo, inkštìmo ir̃ rañkų laĩžymo.*
2. → lekuoti 2: *Manè neramìno vargìngas mótinos lekãvimas.*
lèkcija dkt. (1)
1. psn. PASKAITA 1: *Atvirà lèkcija apiẽ žiniãsklaidą.*
2. psn. PASKAITA 2: *Studeñtai teužsìima mókslu ir̃ sąžinìngu lèkcijų lañkymu. Neturė́jau pinigū̃ susimokė́ti ùž privačiàs lèkcijas.* | kalbėjimas su pabarimais, pamokymais; sin. pamokslavimas: *Močiùtė pradė́jo mar̃čiai sàvo kárštą lèkciją skaitýti. Kareĩviams įsipỹko vyriáusiojo leitenánto lèkcijos. Šè botãgą, eĩk geriaũ galvìjams lèkcijų skaitýti.*
3. Biblijos arba Bažnyčios tėvų raštų ištrauka, skaitoma per mišias arba kitas pamaldas: *Brevijõriaus lèkcija. Išléistas evangèlijų ir̃ lèkcijų lietùviškas vertìmas.*
lẽkdinti, *lẽkdina, lẽkdino* vksm.
daryti, kad lėktų: *Piemuõ lẽkdina kiaulès namõ.*
Lekė́čiai dkt. dgs. (1)
miestelis Šakių rajone: *Lekė́čių heřbas. Lekė́čiai įsikū̃rę abìpus Liẽkės upẽlio. Lekė́čius sùpa Kazlū̃ Rūdõs miškaĩ. Tū̃kstantis devynì šimtaĩ šešióliktais mẽtais vókiečiai prõ Lekė́čius nùtiesė siaũrąjį geležìnkelį.*
lėkìmas dkt. ppr. vns. (2)
1. → lėkti 1: *Kãmuolio [svíedinio] lėkìmo kryptìs [trajektòrija]. Garniaĩ pulkúojasi priẽš lėkìmą į̃ šiltùs kraštùs. Taĩ lėkìmas árklio! Uždusaũ nuõ lėkìmo láiptais.*

2. → lėkti 2: *Lėkìmas sniẽglente. Pamìšėliškas lėkìmas automobiliù.*
3. → lėkti 4: *Baisùs tàs laĩko lėkìmas.*
lekióti, *lekiója, lekiójo* vksm.
1. lakioti 1: *Viřš krū́mų lekiójo baltì pūkaĩ. Jõ kambariuosè laisvaĩ lekiójo būrỹs kanarẽlių.*
2. lakioti 2: *Vaikaĩ lekiója põ áikštę išskẽtę rankàs.* | prk.: *Jõ žvilgsnis lekiója lýg pamìšėlio.*
lė́kis dkt. (1)
etnogr. kraigo galo puošybos, ppr. porinė, lentelė: *Išpjaustinė́tais lė́kiais bùvo puošiamì prieangių stogẽliai. Stógą įrė́mina dantýtos vėjãlentės sù lė́kiu. Lė́kiai bũna sukryžiúoti ìš dviejų lentų arbà išpjaustinė́ti statmenaĩ. Lė́kius mė́go Aukštaitìjos, Žemaitìjos ir Mažõsios Lietuvõs gyvéntojai.* • plg. žirgelis.
leksemà dkt. (2)
leksinės kalbos sistemos vienetas, turintis tam tikrą fonetinį pavidalą, visas galimas morfologines formas ir tik vieną reikšmę: *Leksemà atitiñka sąvoką, réiškiamą teřminu žõdis, kaĩ juõ suprañtamos vìsos žõdžio paradìgminės fòrmos ir tìk vienà reikšmẽ. Daugiareĩkšmį žõdį sudãro kẽlios leksèmos. Leksemà gãli bū́ti suprantamà ir kaĩp dvipùsis kalbõs vienetas, kurį́ sudãro vìsos žõdžio paradìgminės fòrmos ir vìsos réikšmės.*
lèksika dkt. (1)
kurios nors kalbos, tarmės ar grupės žodžių visuma; sin. žodynas: *Aktyvióji [pasyvióji] lèksika. Buitìnė [specialióji] lèksika. Tarmìnė [karìnė, religìnė] lèksika. Lèksika kartù sù gramãtine sándara sudãro kalbõs pãgrindą.* | vieno kūrinio, vieno autoriaus, vieno žmogaus vartojamų žodžių visuma; sin. žodynas: *Mikalõjaus Daukšõs lèksika labaĩ turtìnga. Maždaũg apiẽ pùsę XVIII ámžiaus maldýno lèksikos sudãro svetimýbės.*
leksikogrãfas, leksikogrãfė dkt. (2)
leksikografijos specialistas; sin. žodynininkas: *Leksikogrãfai nèkuria naujų žõdžių, bèt užrãšo ir susistèmina jaũ egzistúojančius. Leksikogrãfams ýpač naudìngi didžiùlės apimtiẽs tekstýnai. Juõzas Balčikónis mìnimas tařp žymiáusių leksikogrãfų vardų.*
leksikogrãfija dkt. (1)
1. žodynų sudarymo teorija ir praktika: *Leksikogrãfija ir kalbų mókymas neįsivaizdúojami bè tekstýnų. Šį́ semèstrą àš studijavaũ leksikològiją ir leksikogrãfiją.*
2. žodynų visuma: *Pirmàsis lietùvių leksikogrãfijos dárbas bùvo Konstantìno Sìrvydo lénkų–lotỹnų–lietùvių kalbų žodýnas. Žõdis „nùlis“ lietùvių leksikogrãfijoje pasiródė tìk XVIII ámžiuje.*
leksikogrãfinis, leksikogrãfinė bdv. (1)
susijęs su leksikografija, priklausantis leksikografijai: *Lietùvių kalbõs veiksmãžodžių leksikogrãfinis pateikìmas. Pirmàsis žodýno rengìmo etãpas – leksikogrãfinės informãcijos kaupìmas. Doktorántas týrė Antãno Jùškos leksikogrãfinius dárbus.*
leksikogrãfiškai prv.
remiantis leksikografija: *Žodýne pàteikta vienúolika milijõnų leksikogrãfiškai apdorótų žõdžių. Taĩ dìdelis ir leksikogrãfiškai turtìngas žodýnas.*
leksikològas, leksikològė dkt. (2)
leksikologijos specialistas: *Laurỹnas Ivìnskis bùvo lietùviškų kalendõrių leidė́jas ir leksikològas. Leksikològo Kazìmiero Būgõs kartotekà tãpo dìdžiojo „Lietùvių kalbõs žodýno“ pradžià.*
leksikològija dkt. (1)
mokslas, tiriantis leksiką: *Leksikològija yrà kalbótyros šakà. Leksikològijos objèktas yrà žõdis. Leksikològija atsirãdo XIX ámžiuje. Leksikològijos ãtšakos yrà etimològija, onomãstika ir frazeològija. Leksikogrãfija rẽmiasi leksikològijos tyrìmais.*
leksikònas dkt. (2)
šnek. ŽODYNAS 1: *Diplomãtinis leksikònas. Šauktìniai priprãto priẽ kãriško leksikòno, kaĩba trumpaĩ ir áiškiai. Ìš Seĩmo tribūnos nèdera svaidytis alùdės leksikonù. Teřminas „prievolė“ į́ téisinį leksikòną atẽjo ìš baũdžiavos epòchos.*
lèksinis, lèksinė bdv. (1)
susijęs su leksika, žodžiais: *Lèksinė semántika. Žõdžio tùrinį sudãro gramãtinė, darýbinė ir lèksinė*

réikšmės. Lèksinė žõdžio reikšmė įkũnijama šaknyjè. Lèksinis kamíenas – taĩ žõdis bè galũnės ir gramãtinės reikšmės.

lẽksmas dkt. (4)

1. LĖKIMAS 1: *Gérvių lẽksmas. Stebiù pražūtìngą petelìškės lẽksmą į ùgnį.*

2. LĖKIMAS 3: *Kaĩp pristabdýti laĩko lẽksmą?*

lėkščiãsvydininkas, lėkščiãsvydininkė dkt. (1)

lėkščiasvydžio žaidėjas: *Lėkščiãsvydininkai Tãline iškovójo medaliùs. Atšiaũrūs oraĩ lėkščiãsvydininkams nesutrùkdė.*

lėkščiãsvydis dkt. (1)

dviejų komandų žaidimas, svaidant specialią plastikinę 141–165 g svorio lėkštelę: *Sãlės [pãplūdimio] lėkščiãsvydis. Lėkščiãsvydis sujùngia fùtbolo, krepšìnio ir amerikiẽtiško fùtbolo elementùs. Lėkščiãsvydžio žaidė́jai pãtys spréndžia kìlusius ginčùs. Plastikìnė lėkščiãsvydžio lėkštẽlė gali bũti vadìnama skraidukù.*

lėkščiãvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ lėkščiuoti: *Ražíenų lėkščiãvimas naikìna pìktžoles ir padìdina bũsimą grūdų deržlių. Pasiródžius pìktžolių ũgliams lėkščiãvimas kartójamas. Dìrvą gãlima suárti ir bè lėkščiãvimo.*

lėkščiúoti, *lėkščiúoja, lėkščiãvo* vksm.

(ką) akėti lėkštinėmis akėčiomis: *Lėkščiúoti ražíenas [šiáudus]. Žẽmę reĩkia įdìrbti: árti, akė́ti, lėkščiúoti. Lėkščiúojamos tíek ražíenos, tíek suártas laũkas.*

lėkštaĩ prv.

1. nuolaidžiai, nuožulniai: *Tolumojè plytė́jo lėkštaĩ kalvóta lygumà.*

2. paviršutiniškai, sekliai (apie žinias, protą ir pan.): *Lėkštaĩ mąstýti. Ìš núovargio jì nepàjėgė nẽ lėkštaĩ pajuokáuti.*

lẽkštas, lėkštà bdv. (4)

1. plokščias, lygus: *Lẽkštas reljèfas. Slẽnis bùvo lẽkštas ir tánkiai miškúotas.*

2. nuolaidus, nuožulnus: *Lẽkštas stógas. Lėkštà pakrántė. Jū́rų bañgos skaláuja lėkštùs ir tuščiùs krantùs. Lygumojè výrauja lẽkštos kalvos, besikeĩčiančios sù įlomiais.*

3. nepasižymintis gyliu; sin. seklus: *Lẽkštas vandeñs telkinỹs.*

4. paviršutiniškas, seklus (apie žinias, protą ir pan.): *Lėkštà komèdija. Lẽkštos daĩnos. Poètas, užúot kū́ręs sonetùs, raĩtė lėkštàs satyràs. Lėkštà lýderio kalbà bùvo palydė́ta garsiaĩs ploji̇̀mais. Televìzija dažnaĩ reñkasi lėkštàs laidàs, kriminãlines istòrijas. Jám rūpė́jo krẽsti lėkštùs juokeliùs.*

lėkštašlaĩtis, lėkštašlaĩtė bdv. (2)

kurio šlaitai lėkšti: *Lėkštašlaĩtis duburỹs [reljèfas, slẽnis]. Gražùs taĩ ẽžeras – viẽtomis siaũras ir gilùs, viẽtomis lėkštašlaĩtis, platùs. Ùpės krantaĩ smėlìngi ir lėkštašlaĩčiai.*

lėkštẽ dkt. (4), **lẽkštė** (2)

1. plokščias, ppr. apskritas indas valgyti ir maistui tiekti: *Ìškrėčiau kõšę añt lėkštẽs. Sriubà išpìlstoma į̃ giliàs lėkštès, õ kepsniaĩ dedamì į̃ plókščias lėkštès. Paválgęs išsipláuk lẽkštę. Añt stãlo bùvo padė́ta vienkartìnių lėkščių̃.*

2. tokiame inde telpantis kiekis: *Jõs piẽtūs tebùvo mažà bandẽlė ir lėkštẽ sriubõs. Kàs rýtą suválgykite lẽkštę avižìnės kõšės.*

3. detalė, panaši į šį indą: *Viřš nãmo stógo iškìlo palydõvinio rỹšio lėkštẽ. Añt svarstỹklių lėkštẽs padė́tì svařsčiai.*

4. vienas iš mušamąjį muzikos instrumentą lėkštes sudarančių skritulių: *Bũgnininkas užgáuna bũgnų lẽkštę. Lėkštẽs garsas tikraĩ mãgiškas.*

lėkštė́jimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lėkštėti 1: *Kõpų lėkštė́jimas. Judė́ti lėkštė́jimo kryptimì. Reljefè vỹksta intensyvùs šlaĩtų lėkštė́jimas.*

2. → lėkštėti 2: *Hùmoro [kultū̃ros] lėkštė́jimas. Žiniãsklaidoje pastebimì naujíenų lėkštė́jimo ženklaĩ.*

lėkštẽlė dkt. (2)

1. nedidelė lėkštė (1 r.): *Atnèšk puodùką sù lėkštelè. Komùnijos dalìjimo metù yrà privãloma lėkštẽlė. Laimė́tojams įteiktos gravirúotos lėkštẽlės.*

2. nedidelė tokio pavidalo detalė ar pan.: *Kùro purkštùko atramìnė lėkštẽlė. Šlifãvimo lėkštẽlės. Chèmikai specialiosè lėkštẽlėse augìna mikroorganizmùs.*
3. stendiniame šaudyme – skrendantis dirbtinis taikinys: *Spòrtininkas tùri šáudydamas patáikyti į̃ skreñdančias lėkštelès. Lietùvė varžýbose patáikė į̃ dvìdešimt skríejančių lėkštẽlių ìš dvìdešimt penkių̃.*

4. lėkščiasvydyje – svaidomas plastikinis diskas: *Lėkštẽlei nukrìtus añt žẽmės, žaidìmą tę̃sia varžõvų kománda. Besìginančios komándos žaidéjai gãli tìk périmti skríejančią lėkštẽlę.*

lẽkštės dkt. dgs. (2)
mušamasis muzikos instrumentas, sudarytas ppr. iš dviejų metalinių skritulių, mušamų vienas į kitą arba lazdelėmis: *Lẽkštės sù stõvais. Repeticijoms gãlima išsinúomoti lẽkščių komplèktą. Pràdedantiesiems bū̃gnininkams dažnaĩ kỹla kláusimas, kaĩp išsiriñkti lėkštès. Pirmàsis muzikánto instrumeñtas kuròrto orkestrė bùvo lẽkštės.*

lėkštéti, *lėkštéja, lėkštéjo* vksm.
1. darytis lėkštesniam, nuolaidesniam, nuožulnesniam: *Juõ toliaũ, juõ krañtas lėkštéja. Ilgaĩniui griovõs šlaĩtai ìma lėkštéti. Pastatų̃ stogaĩ pradéjo lėkštéti, kaĩ paplìto skardà.*
2. darytis paviršutiniškam: *Jaunì žmónės, jéi neskaĩto knỹgų, primityvéja ir̃ lėkštéja. Dramatùrgija ẽmė tólti nuõ humanìzmo ideãlų ir̃ lėkštéti.*

lẽkštinis, lẽkštinė bdv. (1)
su lėkščių pavidalo diskais (apie mechanizmus): *Lẽkštinis plū̃gas [dañtratis]. Lẽkštinės akėčios supurẽna dir̃vą ir̃ susmùlkina grumstùs. Rùdenį ražíenos nùskutamos lẽkštiniu skutikù ir̃ sùariamos.*

lẽkštinti, *lẽkština, lẽkštino* vksm.
1. (ką) daryti lėkštą (2 r.), nuolaidų, nuožulnų: *Tveñkinio šlaĩtą reikétų lẽkštinti. Núošliaužos lẽkština šlaitùs ir̃ pérformuoja paviršių.*
2. (ką) daryti lėkštą (4 r.), paviršutinišką: *Pãsakojimą lẽkštino jaũ girdéti juokẽliai. Ar̃ geróvė lẽkština žmógų?*

lėkštókas, lėkštóka bdv. (1)
1. gana lėkštas (1 r.), lygus: *Blauzdìkaulių paviršiai yrà lėkštóki, įdubomis juõs paverčia menìskai.*
2. gana lėkštas (4 r.), paviršutiniškas: *Lėkštóka kalbà [mintìs]. Lėkštókas hùmoras. Fìlmas mán pasiródė lėkštókas. Laikiaũ ją̃ lėkštóka: jì víen tìk rū́pinosi gražiaĩ apsireñgti.*

lėkštùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ lėkštas 4: *Informãcijos lėkštùmas. Fìlme paródytas dabartìnės visúomenės lėkštùmas. Nereĩkia táikstytis sù polìtikos lėkštùmu ir̃ stagnãcija.*

lėkštùtė dkt. (2)
nedidelė lėkštė (1 r.); sin. lėkštelė: *Deserẽtinė [dekoratỹvinė] lėkštùtė. Šeimininkė añt stãlo dėliójo lėkštutès, šakutès ir̃ peiliùs. Puodẽlis sù lėkštutè bùvo ìš grýno porceliãno. Añt stãlo bùvo pridėlióta lėkštùčių sù skirtìngais patiekalaĩs. Kačiùkas ìš lėkštùtės laĩžė píeną.*
◊ **atnèšti añt lėkštùtės** žr. atnešti. **padéti añt lėkštùtės** žr. padėti. **patiẽkti añt lėkštùtės** žr. patiekti.

lėktė prv.
1. → lėkti 1: *Automobìliai lėktė lẽkė gatvė. Lėktė pérlėkiau per̃ kiẽmą. Kàd galė́čiau, taĩ ìš čià lėktė lẽkčiau.*
2. → lėkti 4: *Mẽtai lėktė lẽkia.*

lẽkti, *lẽkia, lẽkė* vksm.
1. (kuo, iš ko, pro ką, į ką, nuo ko) greitai judėti (pačiam): *Lẽkia kaĩp véjas [kaĩp víesulas, kaĩp žaĩbas]. Paũkščiai rùdenį lẽkia į̃ šiltùs kraštùs. Dangumì lẽkė dẽbesys. Ãkmenys ẽmė lẽkti ìš visų̃ pùsių. Kaĩ kir̃to, kìbirkštys tìk lẽkia! Kulkos prõ šãlį lẽkė. Lekiù namõ – vaikaĩ láukia. Jìs strìmgalviais lẽkia láiptais nuõ añtrojo aũkšto. Kuř̃gi lekì paknópstom? Visù smarkumù lẽkė traukinỹs. Automobìliai víenas põ kìto lẽkia ir̃ lẽkia gatvė. Dvìratis įsibėgéjo, lẽkė smarkiaũ ir̃ smarkiaũ. Lẽkė kaĩp sãkalas, nùtūpė kaĩp vãbalas* (flk.).
2. (kuo, su kuo, nuo ko, į ką) greitai judėti kokia priemone: *Berniùkas smar̃kiai lẽkia dvìračiu. Vaikaì sù rogùtėmis lẽkia nuõ kalniùko. Vaikìnas motociklù lẽkė kaĩp akìs išdẽgęs. Véjo nešamì jiẽ lẽkė óro balionù į̃ vãkarus.*

3. (kam, nuo ko, iš ko, ant ko, į ką) pulti žemyn; sin. kristi: *Tàs pavéikslas lẽkia ir lẽkia nuõ síenos – prikálk geriaũ. Stiklìnė lẽkė į̃ žẽmę [añt žẽmės] ir sudùžo. Šiañdien táu vìskas lẽkia ìš rañkų. Apsisùks galvà, ir bũsi belekiãs ìš pačiõs viršũnės. Meteòrų kritìmas stẽbimas fotografúojant lẽkiantį meteòrą vienu metù ìš keliũ Žẽmės paviršiaus taškų̃.*

4. greitai eiti, bėgti (apie laiką): *Mẽtai lẽkia, nèt nepàstebiu. Lẽkia dienà põ dienõs, mẽtai põ mẽtų.*

lėktinaĩ prv.

→ lėkti 1: *Ùrtė lėktinaĩ nùlėkė į̃ virtùvę. Jìs nebè lėktinaĩ lẽkia, tìk šliaužtinaĩ šliaũžia.*

lektòriumas dkt. (1)

kultūros ir švietimo įstaiga, rengianti viešąsias paskaitas: *Lektòriumas veĩkia jaũ dẽšimt mẽtų. Reñgiamas koncẽrtas lektòriumo lankýtojams.* | jos patalpos: *Lektòriume gãlima susipažìnti sù mẽninio siuvinė́jimo pãroda.*

lèktorius, lèktorė dkt. (1)

1. aukštosios mokyklos dėstytojas, turintis ne žemesnį kaip magistro kvalifikacinį laipsnį ar jam prilygstantį aukštąjį išsilavinimą: *Etãtinis lèktorius. Universitetè jìs dė́stė kaĩp lèktorius, vėliaũ – kaĩp doceñtas. Jìs paskìrtas ánglų kalbõs kãtedros lèktoriumi. Komìsija tùri pareñgti stùdijų prográmą ir numatýti lèktorius.*

2. žmogus, kuris skaito viešą paskaitą; sin. paskaitininkas: *Lèktorius propagãvo netradìcinį gýdymo bũdą. Jì daũg mẽtų dìrbo planetãriume lèktore. Klausýtojas mintysè polemizúoja sù lèktoriumi – prìima arbà àtmeta skélbiamus teĩginius.*

lektūrà dkt. (2)

skaitomi tekstai, knygos: *Filosòfinė [istòrinė, akadèminė] lektūrà. Bulvãrinė [mãsinė] lektūrà. Knỹgą greĩt padė́jau į̃ šãlį – šì lektūrà nè mán. Dvãsinė lektūrà nè tìk skaĩtoma, bèt ir apmą̃stoma.*

lėktùvas dkt. (2)

oro transporto priemonė, varoma varikliu, turinti sparnus: *Keleĩvinis [transpòrtinis] lėktùvas. Reaktỹvinis [viršgarsìnis] lėktùvas. Lėktùvo įgula. Pilotúoti lėktùvą. Lėktùvas pakìlo [nùtūpė, nusiléido]. Bijaũ skrìsti lėktuvù.*

lėktùvnešis dkt. (1)

karo laivas lėktuvams, sraigtasparniams leistis ir kilti: *Lėktùvas pakìlo nuõ lėktùvnešio dẽnio. Naikintùvai pritrũko taikiniũ ir grį̃žo į̃ lėktùvnešį neišnaudóję bòmbų. Torpedà turė́jo surà̀sti ir atakúoti atòminį lėktùvnešį. Povandenìniai laivaĩ paskandìno dù lėktùvnešius.*

lekúoti, *lekúoja, lekãvo* vksm.

1. (nuo ko) kvėpuoti iškišus liežuvį (apie šunį, arklį): *Šuõ lekúoja nuõ karščio. Užvytì žirgaĩ lekúoja.*

2. pailsus tankiai alsuoti, gaudyti orą (apie žmogų); sin. šnopuoti, šniokštuoti: *Bė́gai, bė́gai, õ dabar̃ lekúoji. Tas peštùkas lekúoja, šnopúoja, tačiaũ vìs tíek púola priéšininką. Bẽgliui į̃ nùgarą lekãvo sargýbinis. Mótina suñkiai lekúoja, gáudydama tvañkų órą.*

lėlẽ dkt. (4)

1. mažo vaiko (ppr. mergaitės) pavidalo žaislas: *Išsipuõšusi kaĩp lėlẽ. Mergáitė kaĩp lėlẽ* (labai graži). *Tėvaĩ nupirko vaĩkui lẽlę. Vaikaĩ piẽšia lėlės ir kùria pãsakų siužetùs. Ìš áudinio skiáučių jì siũdavo skudurinės lėlės.*

2. aktoriaus valdoma žmogaus ar gyvūno figūra vaidinimams: *Lazdẽlinė [pirštinìnė, šešélinė] lėlẽ. Lėliũ teãtras. Lẽlės siūbãvo añt siúlų, valdomos lẽlininko. Spektãklyje lėlės vedžiójo profesionãlūs ãktoriai.* | prk.: *Jái atsibódo jaũstis lėlè, taĩpoma ùž virvùčių.*

3. bendr. šnek. naujagimis, kūdikis: *Tẽtis pargabẽno ìš miẽsto gývą lẽlę – màno sẽsę. Gañdras lẽlę parnešė.*

4. sakoma apie labai gražią moterį: *Jõ žmonà – tikrà lėlẽ.* | sakoma apie patrauklią, bet tuščią, riboto proto moterį: *Bùvęs výras váikšto sù turtìnga lėlè, õ mán võs užteñka (pinigũ) ikì mė́nesio pabaigõs. Sù manimì elgiamasi kaĩp sù tuščiagalvè lėlė.* | prk. sakoma apie bevalį, nuo kitų priklausantį žmogų: *Narkòtikai žmõgų paverčia ròbotu ar̃ lėlè, kuriái taĩp pàprasta nusùkti gálvą.*

leliãvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ leliuoti 4: *Gugãvimas, leliãvimas – taĩ pirmíeji kũdikio ištartì garsaĩ, kuriẽ vėliaũ jùngiasi į̃ žodžiùs.*

lelijà dkt. (2)
laukinė ir darželių svogūninė gėlė dideliais, puošniais, ppr. kvapiais varpo pavidalo įvairių spalvų žiedais (*Lilium*): *Lelijàs tiñka sodìnti grùpėmis. Lelijà simbolizúoja nekaltýbę, skaistùmą.* | prk.: *Añt stìklo atsirãdo baltà šalČio lelijà.*

lelijẽlė dkt. (2)
mergelės epitetas: *Tolì màno mergužẽlė, baltà gražì lelijẽlė* (flk.). *Àš pàs sàvo motinẽlę ùž stalẽlio sėdėjau, lelijėlė žydėjau* (flk.).

lẽlininkas, lẽlininkė dkt. (1)
lėlių teatro aktorius: *Žiūrõvų minià susigrūdo apliñk gãtvės lẽlininką. Vaikỹstėje matýti lėlių vaidìnimai paskãtino manè tàpti lẽlininku. Lẽlininkai sàvo žiūrõvams ruõšia dvì premjeràs.* | lėlių teatro režisierius: *Lėlių teatrė žãda kùrti ir garsùsis šaliẽs lẽlininkas.*

leliójimas dkt. ppr. vns. (1)
šnek. → leliоti 2: *Švilpìmas, gaudesỹs, leliójimas nùstelbė prezideñto kalbą.*

lelióti, *leliója, leliójo* vksm. šnek.
1. (ką, iš ko) vyti, baidyti, varyti su riksmu; sin. alioti: *Žmónės vilkùs leliója ìš mìško.*
2. (ką) barti, plūsti: *Leliójamas pósakis. Vãgį visì leliója. Jìs váikšto víenas, visų leliójamas.*

lėlỹs dkt. (4, 3)
vabzdžiais mintantis, savotiškai kurkiantis pilkai rusvas naktinis paukštis (*Caprimulgus europaeus*): *Diẽną lėlỹs tùpi išilgaĩ priglùdęs priẽ šakõs ar añt žẽmės. Lẽlio ãpdaro spalvà labaĩ prìmena mìško paklõtės spalvą. Naktimìs lėliaĩ skraĩdo plačiaĩ išsižiójęs ir gáudo vabzdžiùs. Nãktį eĩdamas mìško keliù galì pamatýti medžiójantį lẽlį.*

lėlýtė dkt. (1)
1. maža lėlė (1 r.): *Skudurìnė lėlýtė. Ìš žaislų krūvõs mergáitės išsiránkiojo lėlýtes, berniùkai – šautuvėliùs. Lėlýtės sù tautìniais rūbais užplūdo suvenỹrų parduotuvės.*
2. dem. lėlė 2: *Šešėlinės lėlýtės jùda tráukiojant tam tikràs lazdelės. Mažàs lėlýtes valdỹs pritýrusių ãktorių duètas.*
3. maloninis vaiko (ppr. dukrelės) pavadinimas: *Mũsų lėlýtė jaũ àtšventė pùsės metùkų sùkaktį. Jaũ keliñtą diẽną seřga mũsų mažóji lėlýtė.*
4. sakoma apie labai gražią moterį: *Jì tikrà lėlýtė!* | sakoma apie patrauklią, bet riboto proto moterį: *Gražì, bèt kvailà lėlýtė tam̃pa výro žaisliukù. Jì nebùvo tuščià ir gražì lėlýtė.*

lėliùkas dkt. (2)
šnek.
1. naujagimio pavidalo lėlė: *Močiùtė mãžą lėliùką susùkdavo ìš nosináitės ar̃ linìnės dróbės. Šį̃ minkštùtį lėliùką gãlima ir̃ máudyti.*
2. naujagimis, kūdikis – berniukas ar mergaitė: *Kóks gražùs lėliùkas! Vaĩkui, mégstančiam čiulpti pir̃štą, kartaĩs pasãkome, kàd jìs jaũ nè lėliùkas.*

lėliùkė dkt. (2)
1. kai kurių vabzdžių antrinė nejudanti, nesimaitinanti lerva, ppr. esanti kokone ar pats kokonas: *Lėliùkės kūnėlis aptráuktas plonýte plėvelė. Lėliùkė plýšta ir ìš jõs išropója glėžnas drugẽlis.*
2. VYZDYS: *Lėliùkės padidėja, kàd daugiaũ šviesõs patèktų į akìs. Kaĩ bìjome – akių lėliùkės susitráukia, kaĩ džiaũgiamės – išsìplečia.*

Leliū́nai dkt. dgs. (1)
miestelis Utenos rajone: *Leliū́nų dvãras mìnimas nuõ XVII ámžiaus. Leliū́nų bažnýčios vargõnai – vienì geriáusių Rytų Lietuvojè. Peř Leliū́nus nùtiestas Kaũno – Zarasų pléntas. Į̃ Leliū́nus kasmẽt suvažiúoja búvę kraštiẽčiai.*

leliúoti, *leliúoja, leliãvo* vksm.
1. verkti balsu; sin. dejuoti, aimanuoti: *Kõ jì taĩp leliúoja?*
2. šūkauti, rėkauti: *Kõ leliúoji kaĩp mišk̀ė?*
3. (ką) niūniuojant supti (ppr. migdant vaiką); sin. liūliuoti: *Áuklė kũdikį leliúoja.*
4. kalbėti tariant atskirus garsus (ppr. apie kūdikius): *Iš pradžių vaĩkas leliúoja – tãria balsiùs, vėliaũ pràdeda čiauškė́ti – tar̃ti skiemenis. Mũsų sūnėlis jaũ móka visaĩp gugúoti ir̃ leliúoti.*

lemà[1], *lèmos* dkt. (2)
matematikoje – pagalbinė teorema kitai teoremai įrodyti: *Teorèmos įródymas rẽmiasi lèmomis. Lèmos ir̃ teorèmos – taĩ tar̃si matemãtikos griáučiai, añt kuriũ laĩkosi táikomieji matemãtiniai metòdai.*
lemà[2], *lèmos* dkt. (2)
kalbotyroje – tam tikra žodžio forma, teikiama kaip žodyno straipsnio antraštė: *Daiktãvardžių lemà daũgelyje kalbũ yrà vienãskaitos vardiniñkas, bũdvardžių – výriškosios giminẽs nelýginamojo láipsnio vienãskaitos vardiniñkas. Daugumõs indoeuropiẽčių kalbũ veiksmãžodžių lemà laĩkoma bendratìs, gruzìnų kalbõs – ẽsamojo laĩko vienãskaitos trẽčiojo asmeñs, arãbų – bū́tojo laĩko trẽčiojo asmeñs fòrma, kalmùkų ir̃ buriãtų – bū́simojo laĩko dalỹvis.*
Leñbas dkt. (2)
kaimas Šilalės rajone: *Leñbo dvãras. Leñbas mìnimas nuõ tū́kstantis penkì šimtaĩ šẽšiasdešimt šeštũ mẽtų. Leñbo káime pastatýtas krỹžius žùvusiems partizãnams. Lembè gìmė kùnigas ir̃ kalbiniñkas Kazìmieras Jaũnius.*
lėmė́jas, lėmė́ja dkt. (1)
žmogus, kuris ką lemia: *Jì patì sàvo likìmo lėmė́ja. Jìs – elegántiškas ir̃ rafinúotas madũ lėmė́jas. Tautósaka kalba apiẽ laumès, žmogaũs gyvẽnimo lėmė́jas. Napoleònui Bonapártui bùvo lémta tàpti Euròpos likìmo lėmė́ju.*
lemẽnimas dkt. ppr. vns. (1)
→ lementi: *Baikštùs [gailùs] prasikaĩtusiojo lemẽnimas. Viršininkas girdė́jo tìk tỹlų pãvaldinio lemẽnimą. Į̃ tiẽsų kláusimą jì tegalė́jo atsakýti lemẽnimu.*
leménti, *lemẽna, lemẽno* vksm.
(ką) kalbėti ar skaityti iš lėto, mikčiojant: *Kóks jõ skaĩtymas – jìs tìk lemẽna. Bùvo nemalonù žiūrė́ti, kaĩp jìs išsigañdo ir̃ ẽmė leménti nesą́mones. Patì neatsìmenu, kã àš teñ ìš sutrikìmo lemenaũ.*
lėmìmas dkt. (2)
1. → lemti 1: *Senóvėje tikė́ta, kàd vestùvės įvỹksta pagal̃ deĩvės Láimos lėmìmą. Jìs netikė́jo nẽ vienu horoskòpo lėmimù.*
2. → lemti 2: *Bet kóks ankstèsnis įvykis yrà tolèsnio gyvẽnimo lėmìmas. Istòrijos lėmimù Lietuvojè nuõ sẽno gyvẽna įvairiũ tautũ žmónės.*
lémpa dkt. (1)
1. įtaisas patalpai, laukui apšviesti; sin. šviestuvas: *Stalìnė [žibalìnė] lémpa. Įjùngti [uždègti] lémpą. Lémpa dẽga. Lémpa skleĩdžia skaĩsčią šviẽsą.* | įtaisas švitinti ar kaitinti: *Kvárco lémpa.*
2. įvairaus pavidalo stiklinis įtaisas, sukamas, įtaisomas į šviestuvą ar kt., skirtas šviesti, švitinti ar šildyti: *Gývsidabrio [nãtrio] lémpa. Kaĩtinamoji [halogèninė] lémpa.* • plg. elektros lemputė.
3. vakuuminis prietaisas radijo signalams gauti, priimti, stiprinti, apdoroti: *Rãdijo lémpos bùvo naudójamos lémpinių televìzorių gamýboje. Daũgelis rãdijo lémpų puĩkiai tiñka žẽmo dãžnio gařso stiprintùvams.*
lémpinis, lémpinė bdv. (1)
su lempomis (3 r.): *Lémpinis stiprintùvas. Lémpinis rãdijo aparãtas. Lémpinis nespalvótas televìzorius eikvójo daũg elèktros energ̃ijos. Gremẽzdiška lémpinė aparatūrà ankštamè lėktuvè bū́tų užẽmusi daũg viẽtos.*
lempùtė dkt. (2)
1. ELEKTROS LEMPUTĖ: *Įsùkti [išsùkti] lempùtę. Kaĩtinamoji [liuminesceñcinė] lempùtė. Naktìnė lempùtė skleĩdė raũsvą šviẽsą. Kažkàs vẽl išsùko láiptinės lempùtę. Kiekvíenas kalnakasỹs añt galvõs tùri šalmą sù lemputè.*
2. degtuku uždegamas šviečiamasis prietaisas su dagtimi: *Spiritinė lemputė pakaĩtinkite mėgintuvẽlio dùgną. Kaĩ susiriñks svečiaĩ, uždègsime aromãtinę jazmìnų kvãpo lempùtę.*
lemtaĩ prv.
→ lemtas: *Lemtaĩ padainúoti. Àš patì lemtaĩ neturiù kã válgyti, taĩ kã àš jám nèšiu? Jìs niekadõs lemtaĩ nesupràs neĩ tõ kū́rinio, neĩ jõ áutoriaus.*

lémtas, lemtà bdv. (3)
toks, kaip reikia; sin. geras, tinkamas: *Jìs bùvo lémtas žmogùs. Įmonės saviniñko įpėdinis bùvo lémtas ir ambicìngas vyrùkas.*
lémti, *lẽmia, lémė* vksm., **lemti,** *lẽmia, lẽmė*
1. (ką, kam) iš anksto skirti likimą: *Láimė [Dievas] taĩp lémė. Vìsa taĩ lémė jõ likìmą. Jám bùvo lémta žūti automobìlio avãrijoje. Laũmės láimę lémė mán jáunai* (poez.).
2. (ką) būti priežastimi, veiksniu, turėti sprendžiamos reikšmės: *Lemiamóji valandà [ĩtaka, jėgà]. Būsimą deržlių lẽmia geraĩ įdirbtà žẽmė. Káinas lẽmia pasiūlà ir paklausà. Pirmojè saváitės pùsėje órus dažniáusiai lémė ciklònai. Jõ žõdis lẽmiamas ir paskutìnis. Prasidė́jo lemiamàsis mū̃šis.*
3. (ką) rodyti ką būsiant, įvyksiant, būti pranašišku ženklu: *Blõga [gẽra] lẽmiantys reiškiniaĩ. Žmónės spė́ja, kàd tà kometà gãli lémti kókias neláimes.*
lemtìngas, lemtìnga bdv. (1)
likimo lemtas, lemiamas, sprendžiamas: *Lemtìngas mū̃šis. Lemtìnga klaidà. Šū̃vis bùvo lemtìngas. Krẽpšininkas lemtìngu metimù išplė́šė sàvo komándai pérgalę.*
lemtingùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ lemtingas: *Prezideñtas kreĩpėsi į̃ taũtą, geraĩ suvókdamas šiõ žiñgsnio lemtingùmą. Balsúotojas realìstiškai vértina sãvojo baĩso lemtingùmą rinkìmuose.*
lemtìs, *lemtiẽs* dkt. mot. (4, 3)
1. nuo žmogaus nepriklausomos, neišvengiamos aplinkybės, jėgos, lemiančios jo gyvenimo įvykius ar ateitį; sin. likimas: *Lemtìs mùs išskýrė. Dejà, lemtìs gyvẽnimo rãtą pàkreipė savaĩp.*
2. dėl tų aplinkybių susidariusi ar susidarysianti būklė, padėtis; sin. likimas, dalia: *Tokià màno lemtìs. Jìs neįsivaizdãvo, kaĩp pasisùks jõ lemtìs. Žmogùs tùri vìsiškai víenas eĩti gyvẽnimo keliù pasitìkti sàvo lemtiẽs.*
lemū̃ras dkt. (2)
nedidelė Madagaskaro pusbeždžionė pailgu snukiu, didelėmis akimis ir labai ilga uodega: *Katìnis lemū̃ras (Lemur catta). Rudapilvis lemū̃ras (Lemur rubriventer). Lemū̃rai miñta vaĩsiais, nektarù, lãpais, žiedaĩs. Madagaskãras vadìnamas lemū̃rų kraštù. Zoològijos sõdo lankýtojai spoksójo į̃ lemūrùs, orangutanùs ir šimpánzes.*
Lenà dkt. (2)
upė Rusijoje, Rytų Sibire: *Lenà laĩkoma dešimtà pagaĩ ilgį upė pasáulyje. Lènos ùpė prasìdeda Baikãlo kalnuosè ir į̃teka į̃ Lãptevų jū́rą. Ledaĩ Lènoje laĩkosi nuõ rugsė́jo ikì birželio pabaigõs. Lènos deltà soviẽtmečiu bùvo tremtiniū̃ kãlinimo vietà.*
Lénas dkt. vns. (1)
1. kaimas Ukmergės rajone: *Lė́no bažnýčios vidùs ìšpuoštas prezideñto Antãno Smetõnos lė́šomis.*
2. ežeras Ukmergės rajone: *Lė́no káimas įsikū́ręs rytìniame Lė́no ẽžero krantė.*
Léndimai dkt. dgs. (1)
kaimas Kretingos rajone: *Léndimų pradìnė mokyklà reorganizúota į̃ Pìliakalnio mokỹklą. Léndimuose pastatýtos trỹs vė́jo jėgaĩnės.*
lendrū̃nas dkt. (2), **lendrū́nas** (1)
stambus šiurkštus varpinis augalas (*Calamagrostis*): *Lendrū̃no ìšvaizda prìmena smìlgą, õ šãknys – néndrę. Néndrinis lendrū̃nas (Calamagrostis pseudophragmites) įrašýtas į̃ Lietuvõs raudónąją knỹgą. Smiltýninis lendrū̃nas (Calamagrostisepigeios) naudìngas teñ, kuř reĩkia sutvìrtinti bìrų smė̃lį. Lendrū̃nai pãšarui netiñka, nès dár nežýdintys jaũ bū̃na kietì ir šiurkštūs.*
lengvaatlètis, lengvaatlètė dkt. (2)
lengvosios atletikos sportininkas: *Jìs bùvo nè tìk gẽras krẽpšininkas, bèt ir puikùs lengvaatlètis. Lengvaatlètė iškovójo áukso medãlį šiñto mètrų bė̀gimo rungtyjè. Ìš olimpiãdos grį̃žusius lengvaatlečiùs pàgerbė šaliẽs vadõvai. Geriáusiu mū́sų šaliẽs lengvaatlečiù bùvo pripažìntas dìsko metìkas Virgìlijus Aleknà.* • plg. sunkiaatletis.
lengvabū̃dis[1]**, lengvabū̃dė**[1] bdv. (2)
nepasižymintis rimtumu, neapgalvojantis savo poelgio pasekmių: *Šìs lengvabū̃dis jaunuõlis eĩgiasi skubótai ir neapgalvótai. Palaikiaũ tavè lengvabūdė merginà, íeškančia vienadiẽnio núotykio. Don Žuãną gãlime pavadìnti lengvabūdžiù žmogumì.* • ant. rimtas.

lengvabū̃dis², **lengvabū̃dė²** dkt. (2)
nerimtas, neapgalvojantis savo poelgio pasekmių žmogus: *Jìs – lengvabū̃dis ir̃ plevė́sa, mė́gstantis prãbangą, gražių̃ móterų draugìją ir̃ spòrtinius automobiliùs. Lengvabū̃džiai stokója budrùmo, atsargùmo. Pavojìngas pirmàsis lẽdas týko lengvabū̃džių. Klasikìnis júodas švarkẽlis sugrįė́žtino lengvabū̃dės įvaizdį.*
lengvabū̃diškai prv.
→ lengvabūdiškas: *Elgíesi labaĩ lengvabū̃diškai. Jì lengvabū̃diškai žiū̃ri į̃ gyvẽnimą.*
lengvabū̃diškas, lengvabū̃diška bdv. (1)
neapgalvotas, nerimtas: *Lengvabū̃diški sprendìmai [pókalbiai]. Léistis į̃ lengvabū̃diškus núotykius. Jìs nejaũčia atsakomýbės ùž sàvo lengvabū̃diškus póelgius. Sántuoka neretaĩ asocijúojasi sù láisvės praradimù ar̃ lengvabū̃diško gyvẽnimo pãbaiga.*
lengvabūdiškùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ lengvabūdiškas: *Rizikúoti svẽtimu turtù réiškia nè drąsą, õ lengvabūdiškùmą. Kasdienýbė asocijúojasi sù sunkiù dárbu, õ atóstogos – sù džiaugsmìngu lengvabūdiškumù. Peř lengvabūdiškùmą patẽkome į̃ sùkčių pìnkles. Gaĩsras įsìplieskė dė̃l šeimininkų lengvabūdiškùmo.*
lengvadar̃bis¹, **lengvadar̃bė¹** bdv. (2)
vengiantis sunkiai dirbti: *Nesąžìningas arbà lengvadar̃bis studeñtas susiláukdavo negailestìngos profèsoriaus krìtikos. Lengvadar̃bės marčiõs mán nereĩkia!*
lengvadar̃bis², **lengvadar̃bė²** dkt. (2)
tinginys, dykūnas: *Darbdavỹs ìš dárbo atléido visùs lengvadarbiùs. Tokiẽ lengvadar̃biai niekadà neturė̃s pinigų̃.*
lengvaduõnis, lengvaduõnė dkt. (2)
dykaduonis, tinginiautojas: *Manę̃s niẽkas nevadìno lengvaduoniù [lengvaduonè]. Dárbo paragãvę lengvadūoniai rýžosi sprùkti ìš ū́kio.*
lengvaĩ prv.
1. nededant didelių pastangų, be sunkumų: *Lengvaĩ prieinamà merginà. Àš jį̃ lengvaĩ nugalė́jau. Daũg kas nóri lengvaĩ užsidìrbti pinigų̃. Jì lengvaĩ užmìgo, õ àš kankinaũsi. Jìs kvėpãvo lýgiai ir̃ lengvaĩ.* | aukšt.: *Gyvénti dãrosi lengviaũ.* • ant. sunkiai.
2. greitai, sparčiai: *Šiẽ lãkūs prodùktai lengvaĩ péreina į̃ dùjinę bū̃seną. Ìš dirvóžemio viršutìnių slúoksnių pirmiáusia išplaunamì lengvaĩ tir̃pstantys junginiaĩ.* • ant. sunkiai. | greitai, be didelių svarstymų: *Stebė́jausi, kaĩp lengvaĩ jìs sutìko sù kvailù pasiū́lymu.*
3. silpnai, šiek tiek, truputį: *Lengvaĩ sū́dyta lašišà. Jõ rašýsena lengvaĩ pasvìrusi į̃ dẽšinę. Jì lengvaĩ karščiãvo. Užúolaidos lengvaĩ plevėsãvo rýto vė̃jelyje.*
lengvamãnis¹, **lengvamãnė¹** bdv. (2)
nerimtas, paviršutiniškas, lengvabūdis¹: *Lengvãmanė mergáitė.* | prk.: *Kokià nerūpestìnga ir̃ lengvamãnė jų̃ jaunỹstė!*
lengvamãnis², **lengvamãnė²** dkt. (2)
nerimtas, paviršutiniškas žmogus; sin. lengvabūdis²: *Nebū́k lengvamãnis! Kaĩp kóks lengvamãnis jìs tìki visaĩs gandaĩs ir̃ prìetarais. Táu, būsimám kùnigui, neprìdera kortúoti ìš pinigų̃, šókti ir̃ bū́ti lengvamaniù.*
lengvapė̃dis¹, **lengvapė̃dė¹** bdv. (2)
nerimtas, paviršutiniškas, lengvabūdis¹: *Jìs – lengvapė̃dis klajū̃nas, kuriám gimtíeji namaĩ visuř. Jū́ra skaũdžiai baũdžia lengvapėdžiùs jū́rininkus.*
lengvapė̃dis², **lengvapė̃dė²** dkt. (2)
nerimtas, paviršutiniškas žmogus; sin. lengvabūdis, vėjavaikis: *Jìs visuř lengvapė̃dis – ir̃ kalbojè, ir̃ gyvẽnime. Mẽs nemãnome esą̃ lengvapė̃džiai ir̃ vienadiẽniai.*
lengvapė̃diškai prv.
neapgalvotai, nerimtai, lengvabūdiškai: *Žmónės kařtais elgiasi lengvapė̃diškai, puldinė́ja ìš víeno kraštutinùmo į̃ kìtą. Jì gailė́jo sàvo lengvapė̃diškai pràūžto gyvẽnimo. Pradė́jęs veřslą jìs lengvapė̃diškai tegalvójo, kaĩp gáuti kuõ didèsnį pelną.*
lengvapė̃diškas, lengvapė̃diška bdv. (1)
neapgalvotas, nerimtas, lengvabūdiškas: *Gimináičiai pránešė tė̃vams apiẽ lengvapė̃diškus dukteřs*

žygiùs. Põ lengvapẽdiškų išdáigų jìs visuomèt grįžta į saũgų šeimõs glẽbį. Ar̃ šìs kaklãraištis nè pernelýg lengvapẽdiškas rimtám susitikìmui?

lengvapėdiškùmas dkt. ppr. vns. (2)

→ lengvapėdiškas: *Dẽl speĩgo aukų kaĺtas žmonių neapdairùmas ir̃ lengvapėdiškùmas. Tuštùmas ir̃ lengvapėdiškùmas šiái mergáitei nebūdìngi. Põ màno brólio lengvapėdiškumù slỹpi nuoširdùmas ir̃ gẽras bũdas.*

leñgvas, lengvà bdv. (4)

1. nedaug sveriantis: *Lengvà kaĩp plùnksna [kaĩp skiedrà]. Leñgvas kaĩp pūkẽlis. Šiañdien eĩsiu į mokỹklą sù lengvà kuprinė.* | aukšt.: *Iñk lengvèsnį lagamìną.* • ant. sunkus.

2. nereikalaujantis didelių pastangų; sin. nesudėtingas: *Leñgvas bũdas užsidìrbti pinigų̃.* | aukšt.: *Norė́čiau ràsti lengvèsnį dárbą.* | aukšč.: *Šì užduotìs patì lengviáusia.* **leñgva** bev.: *Įvýkdyti pãžadą nebùs leñgva. Leñgva pažadė́ti, sunkù išteséti.*

3. nesuteikiantis sunkumų, nekeliantis problemų: *Nežadė́jau táu leñgvo gyvẽnimo. Àš nesù leñgvo charãkterio.* **leñgva** bev.: *Nebùvo leñgva káime gyvénti.* • ant. sunkus, sudėtingas.

4. nesunkiai įdirbamas (apie žemę); sin. purus: *Kãktusai mė́gsta leñgvą žẽmę. Mõrkos sė́jamos į grioveliùs ir̃ nestoraĩ ùžberiamos lengvà žemė. Žẽmė lengvà, žvyrúota, tàd ir̃ bùlvių prìkasėme nemažaĩ.* • ant. sunkus. • plg. smėlingas.

5. nestiprus, silpnas, švelnus: *Leñgvas alùs. Lengvà žiemà* (nešalta). *Leñgvas kosulỹs [prisilytė́jimas, vė́jẽlis]. Lengvà bausmẽ. Leñgvas girtùmo láipsnis.* • ant. sunkus.

6. gerai virškinamas, neapsunkinantis: *Leñgvas vaĺgis. Vakarè ir̃ rytè labiaũ tiñka válgyti leñgvą maĩstą. Olimpiẽčiai priẽš treniruõtę válgo lengvùs pùsryčius.* • ant. sunkus.

7. nerimtas, tuščias: *Leñgvo bũdo merginà. Jìs – leñgvo bũdo vyrùkas, mė́gstantis trumpalaikiùs romanùs.*

8. paprastas, nesudėtingas: *Leñgvo tùrinio knygà. Knygà parašýta lengvù stìliumi.*

◊ **lengvà dúona** žr. duona. **lengvà rankà** žr. ranka. **lengvà širdimì** žr. širdis. **lengvõs širdiẽs** žr. širdis.

lengvàsis automobìlis

nekrovininis automobilis žmonėms ir jų daiktams vežti, turintis iki 8 sėdimų vietų: *Suñkvežimis susidū́rė sù priéšpriešiais važiãvusiu lengvúoju automobiliù. Leñgvąjį automobìlį vairãvęs devyniolikmẽtis neturė́jo vairúotojo pažymė́jimo. Tuř guje prekiáujame naudótais lengvaĩsiais automobìliais ìš Vokietìjos. Vilkìkas gabẽno aštúonis lengvúosius automobiliùs.* • plg. sunkvežimis.

lengvàsis kultūrìzmas

sporto šaka, palaikanti gerą žmogaus fizinę būklę, kultūrizmo rūšis: *Nuõ tradìcinio kultūrìzmo lengvàsis kultūrìzmas skìriasi lengvesniù fìziniu krūviù, lengvesniaĩs svarmenimìs. Leñgvojo kultūrìzmo treniruotès siū́lo sveikatingùmo klùbai. Lengvúoju kultūrizmù gãlima užsiiñti ir̃ namiẽ, atliẽkant įvairiùs fìzinius pratimùs sù svarmenimìs. Palangojè vỹko leñgvojo kultūrìzmo pasáulio čempionãtas.*

lengvasvõris, lengvasvõrė bdv. (2)

nedaug sveriantis: *Lengvasvõris bòksininkas. Lengvasvõris granãtsvaidis. Į́monė gamìna lengvasvoriùs tinkãvimo ir̃ mū́rijimo mìšinius. Irklãvimo varžýbose geriáusiai rungtyniãvo lengvasvõrė viénvietininkė ìš Šiauliū̃.*

lengvašir̃dis[1]**, lengvašir̃dė**[1] bdv. (2)

romus, atlaidus: *Lengvašir̃dis jaunuõlis.* • ant. kietaširdis[1], akmenširdis[1].

lengvašir̃dis[2]**, lengvašir̃dė**[2] dkt. (2)

romus, atlaidus žmogus: *Lengvašir̃dį visì nóri išnaudóti.* • ant. kietaširdis[2], akmenširdis[2].

lengvatà dkt. (2)

kokios prievolės sumažinimas, palengvinimas: *Transpòrto lengvãtų įstãtymas. Pasinaudókite lengvatà įsigydamì kompiùterį. Viešãjame transpòrte studeñtams táikoma lengvatà. Piliẽčiai, kaũpiantys pìnigus sàvo ãteičiai, gãli pasinaudóti mókesčių lengvatà. Siū́loma táikyti lengvatàs bedarbiams, nórintiems iñtis veř slo.* • plg. privilegija.

lengvatikýbė dkt. ppr. vns. (1)

greitas, nepagrįstas kuo patikėjimas: *Vaikáms tùri bū́ti skiẽpijamas krìtinis mą̃stymas, õ nè*

lengvatikýbė. Esù mókslininkas ir̃ lengvatikýbės nemė́gstu, bèt pàgrįstą tikė́jimą gerbiù. Bažnýčia smer̃kia įsigalė́jusią lengvatikýbę. • ant. skepticizmas.

lengvãtikis[1], lengvãtikė[1] bdv. (1)

lengvai, greitai kuo patikintis: *Lengvãtikė minià. Sùkčių gaujà apgaudinė́jo lengvãtikius peñsininkus. Gailiúosi, kàd buvaũ ãklas ir̃ lengvãtikis idealìstas.*

lengvãtikis[2], lengvãtikė[2] dkt. (1)

lengvai, greitai kuo patikintis žmogus; sin. naivuolis: *Nebuvaũ lengvãtikis – sténgiausi vìską kritìškai įvértinti ir̃ supràsti. Jì, lengvãtikė, bùvo apgautà dù kartùs.* • ant. skeptikas.

lengvãtinis, lengvãtinė bdv. (1)

teikiantis lengvatų: *Lengvãtinis tarìfas. Lengvãtinis bìlietas. Gavaũ kredìtą lengvãtinėmis są́lygomis.*

lengvė́jimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lengvėti 1: *Pàstebime pakuõčių lengvė́jimo tendeñciją. Praẽjusių mẽtų dúomenys liùdija apiẽ moksleĩvių kuprìnių lengvė́jimą.* | prk.: *Artė́ja piningìnių lengvė́jimo mẽtas – šìldymo sezònas. Biurokrãtinės naštõs lengvė́jimo paprastì žmónės nepajùto.*

2. → lengvėti 2: *Gyvẽnimo lengvė́jimas.*

3. → lengvėti 3: *Knỹgų rìnkoje matýti literatū̃ros paprastė́jimo ir̃ lengvė́jimo ženklų. Pasáulyje pàstebimas žurnalìstikos lengvė́jimas ir̃ bulvaré́jimas. Švietìmo sistemà eĩna lengvė́jimo, pàprastinimo keliù. Fizìnius pratimùs reĩkia surikiúoti lengvė́jimo tvarkà.*

4. → lengvėti 4: *Lankaũ fizioterãpijos procedū̃ràs ir̃ jaučiù ligõs lengvė́jimą.*

lengvė́ti, *lengvė́ja, lengvė́jo* vksm.

1. darytis lengvesnio svorio: *Naštà ẽmė lengvė́ti. Pérmirkę bãtai džiūdamì lengvė́jo.* | prk.: *Áugant gyvéntojų pajamóms, lengvė́ja jų̃ paskolų̃ naštà.* • ant. sunkė́ti.

2. darytis teikiančiam mažiau rūpesčių; sin. gerė́ti: *Gyvẽnimas nè lengvė́ja, õ sunkė́ja. Dárbo są́lygos pamažù lengvė́jo.* • ant. sunkė́ti.

3. darytis paprastam, ne tokiam sudėtingam ar sunkiam: *Kẽlias lengvė́jo, bèt núovargis didė́jo. Anót patýrusios mókytojos, matemãtikos egzãminas kasmẽt lengvė́ja.* • ant. sunkė́ti.

4. (nuo ko) darytis geriau (apie savijautą); sin. gerė́ti: *Dusulỹs lengvė́ja nuõ grýno óro.* | beasm. (kam): *Kvėpúoti lengvė́ja. Àš verkiaũ, ir̃ mán lengvė́jo.* • ant. sunkė́ti.

5. darytis grakštesniam, švelnesniam, mažiau griežtam, slegiančiam ar pan.: *Baròko altõriai viršujè láipsniškai lengvė́ja ir̃ grakštė́ja. Anót stilìstės, šią vãsarą drabùžių siluètai lengvė́ja.*

lengvýbė dkt. vns. (1)

1. mažas svoris; sin. lengvumas: *Plùnksnų lengvýbė. Kàs peř lengvýbė tõs kiaũlės – nebùs ką̃ válgyti!* | prk.: *Būtiẽs lengvýbė.* • ant. sunkybė.

2. galėjimas ką lengvai atlikti, padaryti: *Visùs ū̃kio dárbus Napalỹs dìrbo sù tókia lengvýbe, lýg taĩ bū̃tų pramogà.* • ant. sunkybė.

lengvỹn prv.

1. → lengvas 1: *Vaĩkas didỹn, kuprìnė lengvỹn* (darosi lengvesnė, lengvėja). • ant. sunkyn.

2. → lengvas 2: *Mókslai jám ẽjosi vìs lengvỹn ir̃ lengvỹn.* • ant. sunkyn.

3. → lengvas 3: *Dukrẽlė greĩtai áuga, ir̃ gyvẽnimas tìk lengvỹn eĩna.* • ant. sunkyn.

leñgvinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lengvinti 1: *Ruõšiant varìklį rãliui neapsieĩnama bè detãlių leñgvinimo.*

2. → lengvinti 2: *Mókymo progrãmų leñgvinimas tùri dvì medãlio pusės. Šėrìmas põ pasiváikščiojimo ir̃gi prisìdeda priẽ šuñs vìrškinimo leñgvinimo.*

3. → lengvinti 3: *Migrènos priẽpuolių leñgvinimas. Seř̃gant péršalimu arbà lėtiniù bronchitù bū̃tinas atsikósėjimo leñgvinimas.*

4. → lengvinti 4: *Jū̃rų laivýbos są́lygų leñgvinimas. Administrãvimo formalùmų leñgvinimas. Tèks kreĩptis į̃ bánką dė̃l mokė́jimo są́lygų leñgvinimo.*

leñgvinti, *leñgvina, leñgvino* vksm.

1. (ką) daryti lengvą, lengvesnį (apie svorį): *Leñgvinti smãgratį.* | prk.: *Pabrángęs kùras leñgvina vairúotojų piniginès. Prìimtas įstãtymas paleñgvins mókesčių mokė́tojų nãštą.*

2. (ką, kam, kame) daryti lengviau atliekamą: *Bìtėms dárbą leñgvino netolíese áugantys medìngi augalaĩ. Úkininkams rugiapjū́tę leñgvina naujaĩ įsigytà tèchnika. Ar̃ reĩkia leñgvinti mókymo*

programàs mokỹklose?

3. (ką) daryti lengviau ištveriamą, ne tokį varginantį: *Grìpo simptomùs leñgvinantys váistai. Ligõs nãštą leñgvino pasitikė́jimas mèdikais. Čiobrẽlių arbatà leñgvina atsikósėjimą.*

4. (ką) daryti ne tokį griežtą; sin. švelninti: *Leñgvinti vìzų režìmą. Baũsmę leñgvintų káltinamojo atgailà. Valdžià leñgvina veřslo są́lygas.*

lengvóji atlètika

sporto šaka, kurią sudaro bėgimas, šuoliai, metimai, ėjimas ir daugiakovė: *Lengvõsios atlètikos varžýbos žiẽmą vỹksta uždaramè maníeže, õ vãsarą – atviramè stadionè. Dìsko metìkas Virgìlijus Aleknà pasáulio lengvõsios atlètikos čempionãtuose laimė́jo dù áukso medaliùs. Pavojingiáusia rungtìs lengvõjoje atlètikoje yrà šúoliai į̃ aũkštį. Vaikỹstėje žavė́jausi krepšiniù, dabař – lengvája atlètika.* • plg. sunkioji atletika.

lengvóji mùzika

nesudėtingos muzikinės formos ir turinio pramoginė muzika; sin. estradinė muzika: *Lengvõsios mùzikos orkèstras. Põ Añtrojo pasaulìnio kãro lengvõsios mùzikos teřminas vartótas soviẽtinio blòko šalysė. Lengvõsios mùzikos ansámblis grója klasikìnę leñgvąją mùziką – populiariàs pràeito šimtmečio melòdijas. Leñgvajai mùzikai būdìngos pàprastos, leñgvos ir įsìmenančios melòdijos. Leñgvąją mùziką atlìko estrãdiniai arbà estrãdiniai simfòniniai orkèstrai, vėliaũ – vokãliniai instrumeñtiniai ansámbliai.* • plg. popmuzika.

lengvóji prãmonė

pramonė, gaminanti vartojamuosius buities reikmenis: *Lengvóji prãmonė àpima tekstìlės, siuvìmo, káilių, ódos ir ãvalynės prãmones. Gamýbos prí́emones gamìna sunkióji prãmonė, õ vartójimo reĩkmenis – lengvóji ir maĩsto prãmonė. Į̃ Vãkarus eksportúojama apiẽ aštúoniasdešimt penkìs pròcentus visõs šalyjè pagamìntos lengvõsios prãmonės prodùkcijos. Lietuvõs lengvõjoje prãmonėje dìrba maždaũg dvidešimt pròcentų visų̃ prãmonės darbúotojų.* • plg. sunkioji pramonė.

lengvókai prv.

→ lengvokas 2: *Peřsiko kaulãvaisis lengvókai atsìskiria nuõ minkštìmo. Nereĩkia šuñs teñpti, užteñka lengvókai tìmptelti pavadẽlį. Vaĩkišką vežimẽlį gãlima lengvókai nuridénti láiptais. Šį̃kart mū́sų kománda lengvókai laimė́jo.*

lengvókas, lengvóka bdv. (1)

1. gana lengvas, nedaug sveriantis; sin. apylengvis: *Lengvóka kuprìnė.*

2. nereikalaujantis didelių pastangų; sin. apylengvis: *Kuròrto trãsos patýrusiems slìdininkams gãli pasiródyti lengvókos. Pirmàsis komándų susitikìmas baĩgėsi lengvóka svečių̃ pérgale. Egzãmino kláusimai pasiródė lengvóki.*

3. gana paprastas, lengvo turinio: *Lengvókas romãnas. Taĩ lengvóka, neįmantriù stìliumi parašýta knygà.*

4. gana lengvai virškinamas: *Sū̃ris atródo lengvókas ùžkandis, tačiaũ jamè gausù baltymų̃.*

5. gana lengvai įdirbamas (apie žemę): *Lietuvõs piẽtvakariuose diřvos lengvókos, greĩtai pradžiū́sta.*

lengvučiùkas, lengvučiùkė bdv. (2)

ypač lengvas (1 r.): *Lengvučiùkas baltučiùkas kostiumẽlis. Jaučiaũsi lengvučiùkė.*

lengvùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → lengvas 1: *Meškerių̃ kotaĩ pasižỹmi lengvumù ir patvarumù. Šiĺko privalùmas – plonùmas, patvarùmas ir lengvùmas. Konstrùkcijoms svarbù atsparùmas koròzijai ir lengvùmas.* • ant. sunkumas.

2. → lengvas 2: *Pérgalės lengvùmas. Kasdiẽnei šukúosenai svarbiáusia paprastùmas, lengvùmas, laisvùmas. Operètė „Šikšnósparnis“ anaiptõl nepasižỹmi vokãlo pártijų lengvumù.* • ant. sunkumas.

3. → lengvas 6: *Gẽro gruzìniško vỹno pózymis – lengvùmas.*

4. pakili dvasinė ir fizinė būsena: *Tóks lengvùmas, tóks gerùmas àpima sí́elą. Kokià láimė, kóks lengvùmas širdyjè! Neapsãkomas lengvùmas àpėmė kū́ną.* • ant. sunkumas.

5. grakštumas, sklandumas: *Eilių̃ [eiliãvimo] lengvùmas. Žmónes tráukia šõkio lengvùmas. Parodõs pavéikslai stẽbina lìnijų lengvumù.*

leninìzmas dkt. ppr. vns. (2)

Vladimiro Lenino plėtotas ir naujoms istorinėms sąlygoms taikytas marksizmas: *Euròpos kairí́eji*

komunìstai nutráukė ryšiùs sù leninizmù. Diktãtorius Jòsifas Stãlinas tvirtaĩ gýnė leninìzmo prìncipus. Suìrus Sovietų Sąjungai leninìzmas prarãdo valstýbės ideològijos stãtusą. Sovietinėje literatūroje leninìzmas vadìntas marksizmù-leninizmù. • plg. marksizmas, bolševizmas.

lénkai dkt. dgs. (1)

tauta, gyvenanti Lenkijoje, kalbanti viena vakarų slavų kalbų: *Lénkų kalbà. Senẽliai bùvo lietùviai, bèt lénkai priẽš kãrą juõs užrãšė lénkais. Abiejų Tautų Respùblikos laikaĩs lénkai ir lietùviai turéjo riñkti víeną valdõvą.*

lenkakaĩbis[1], lenkakaĩbė[1] bdv. (2)

1. kalbantis lenkų kalba: *Organizúojami lietùvių kalbõs kùrsai lenkakaĩbiams žurnalìstams. Profèsorius dõmisi Vilnìjos lenkakaĩbių gyvéntojų pavardėmìs. Knỹgoje lenkakaĩbiai mũsų šaliẽs svečiaĩ ràs informãcijos apiẽ Líetuvą. Kókiai kultūrai atstovãvo lenkakaĩbis Lietuvõs bajõras?*

2. pateikiamas, pateiktas lenkų kalba: *Lietuvõs lenkakaĩbė spaudà [žiniãsklaida]. Lenkakaĩbė religìnė raštijà. Lenkakaĩbiai vadovẽliai.*

3. kuriame vartojama lenkų kalba: *Dìrbu lenkakaĩbėje aplinkojè. Lenkakaĩbėse Trãkų apýlinkėse gyvéntojai puĩkiai suprañta ir kaĩba lietùviškai.*

lenkakaĩbis[2], lenkakaĩbė[2] dkt. (2)

žmogus, kurio gimtoji kalba yra lenkų arba kasdieniame gyvenime kalbantis lenkų kalba: *Lietuvõs lenkakaĩbių mokỹklose mókoma leñkiškai. Ùžsienyje daugiáusia lenkakaĩbių gyvẽna Lòndone.*

lénkas, lénkė[1] dkt. (1)

lenkų tautos žmogus: *Lietuvõs lénkai. Pópiežius Jõnas Paũlius II bùvo lénkas. Móterų krepšìnio rinktìnė nugalė́jo aikštėlės šeimininkės lénkes. Tévas laĩkė savè lietuvių, õ pasè bùvo užsirãšęs lénku.*

lenkãvimas dkt. ppr. vns. (1)

→ lenkuoti: *Apsimestìnis lenkãvimas. Dẽl gimtõsios kalbõs arbà tarmẽs įtakos atsirañda žmogaũs tartiẽs savotiškùmas, pãvyzdžiui, lenkãvimas ar dzūkãvimas.*

lenkčių prv.

lenktynių (ppr. su veiksmažodžiu *eiti*): *Turiù geràs kójas, galiù eĩti lenkčių. Ẽjome lenkčių sù šunimìs. Àš nóriu bė́gti sù tavimì lenkčių.*

lénkė[2] dkt. (1)

tarm. slėni vieta; sin. loma, slėnys: *Lénkėje bùlvės prasčiaũ áuga. Gyvẽname lénkėje, kuriojè põ stiprių liũčių kaũpiasi vanduõ.*

lenkė́jas[1], lenkė́ja[1] dkt. (1)

1. žmogus, kuris ką lenkia[1] (1 r.): *Geležiẽs lenkė́jas. Metãlo lãkštų lenkė́jas. Dvilỹpis raumuõ yrà pagrindìnis pėdõs lenkė́jas.*

2. žmogus, kuris ką lenkia[1] (2 r.): *Meškùičiuose varžėsi rañkų lenkė́jai.*

3. žmogus, kuris ką daro lenkdamas[1] (4 r.): *Seniáusiai laivų statỹkloje dìrba laivų detãlių lenkė́jas. Vienì rãčiai dìrbo rãtlankių lenkė́jais, kitì – rãtų dirbė́jais.*

4. žmogus, kuris daro palanką: *Prastà lenkė́ja – nelýgiai àtlenkei sijõną.*

lenkė́jas[2], lenkė́ja[2] dkt. (1)

žmogus, kuris eidamas, bėgdamas, važiuodamas ką lenkia[2] (3 r.): *Šiañdien daũg važiúotojų, daũg ir lenkė́jų. Nepamačiaũ tõ lenkė́jo, nès jìs leñkė rizikìngai.*

lenkė́jimas dkt. ppr. vns. (1)

→ lenkėti: *XX ámžiaus pirmojè pùsėje vỹko spartùs Vìlniaus krãšto lenkė́jimas. Mikalõjus Daukšà sàvo prakalbojè smerkia bajorìjos lenkė́jimą, lietùvių kalbõs niẽkinimą.*

lenkenà dkt. (3[b]), **leñkena** (1)

etnogr.

1. lenktas drožtuvas medžio žievei skusti: *Lenkenà atšìpo, reĩkia pagalą́sti. Mẽdžio žiẽvę skùsk sù leñkena, nè sù kirviù.*

2. VEDEGA: *Géldos vìdurį išgrémždavo sù leñkena. Paimk leñkeną, ir išskõbsi lóvį.*

lenkė́ti, *lenkė́ja, lenkė́jo* vksm.

darytis lenku, perimti lenkų kalbą, kultūrą: *Sparčiáusiai lenkė́jo katalìkai lietùviai. Juõ aukštesnẽs kilmẽs bùvo žmogùs, juõ greičiaũ lenkė́jo. Lietùviai daũg anksčiaũ pradė́jo gudė́ti negù lenkė́ti.* |

įgauti lenkišką formą ar pobūdį: *Vìlniaus apýlinkės sparčiaũ lenkė́ti pradė́jo tìk nuõ XIX ámžiaus vidùrio. Rytìnė Lietuvõs dalìs spařčiai gudė́jo, õ pietìnė – lenkė́jo.*

lenkýbė dkt. (1)

1. ppr. vns. LENKIŠKUMAS: *Plãtinti lenkýbę Vìlniaus kraštè. Lenkýbė sklìdo ìš dvarų ir bažnýčios. Lenkýbė bùvo siejamà sù katalikýbe.*

2. POLONIZMAS: *Sintaksìnės lenkýbės. Tekstè suràskite penkiàs lenkýbes.* • plg. anglybė, rusybė, vokietybė.

Lénkija dkt. vns. (1), ofic. **Lénkijos Respùblika**

valstybė Vidurio Europoje, prie Baltijos jūros: *Lénkija sàvo dydžiù prilýgsta Itãlijai ir Vokietìjai. Lénkija, kaĩp ir Lietuvà, dù tū́kstančiai ketvirtaĩs mẽtais įstójo į Euròpos Sąjungą. Lénkija yrà vienà ìš religingiáusių valstýbių Euròpoje. Lénkijos Aukštųjų parlameñto rū́mų pavadìnimas yrà Lénkijos Respùblikos Senãtas, Žemųjų parlameñto rū́mų pavadìnimas – Lénkijos Respùblikos Seĩmas, õ bendràsis abiejų rū́mų parlameñto pavadìnimas yrà Lénkijos Respùblikos Nacionãlinis Susirinkìmas.*

lenkìklis dkt. (2)

lenkimo įtaisas: *Žiedų lenkìklis. Rañkiniai [elektrìniai] lenkìkliai. Grindų šìldymo vamzdis suleñkiamas lenkikliù.*

Lenkìmai dkt. dgs. (2)

miestelis Skuodo rajone: *Lenkìmai įsikū́rę priẽ pàt sienos sù Lãtvija. Lenkìmų apýlinkėse gìmė Sìmonas Daũkantas. Priẽ Lenkìmų įrengtos vienos pirmųjų Lietuvojè vė́jo jėgaĩnės. XX ámžiaus pradžiojè Lenkìmuose vỹkdavo didelì tuřgūs.*

lenkìmas[1] dkt. ppr. vns. (2)

1. → lenkti[1] 1: *Kartòno lenkìmas. Vamzdžių lenkìmo stãklės. Põpieriuje liẽka lenkìmo žỹmės. Gamìname įvairaũs lenkìmo ir stõrio stìklo gãminius.*

2. → lenkti[1] 2: *Liemeñs lenkìmas. Põ reabilitãcijos kùrso ligónės klùbo sąnario lenkìmas pageré́jo.* | sngr.: *Ritmìngas žmonių lenkìmasis žẽmėn mečètėje dãro neišdìldomą įspūdį. Dė̃l nuolatìnio lenkìmosi į priẽkį gãli iñti skaudė́ti nùgarą.*

3. → lenkti[1] 5: *Áudinio lenkìmo lìnija. Reĩkia išláidyti lenkìmą įkaĩtintu lygintuvù.*

4. → lenkti[1] 6: *Lenkìmas vartóti narkòtines priemones griežtaĩ baũdžiamas.*

lenkìmas[2] dkt. ppr. vns. (2)

→ lenkti[2] 3: *Lenkìmas geležìnkelio pérvažose draũdžiamas. Lenkìmui būtinà (kẽlio) júostos atkarpà tùri bū́ti laisvà. Lenktỹnininkas nùbaustas ùž lenkìmą draudžiamojè zònoje.*

lénkinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lenkinti 1: *Lénkinimo polìtika. Vilnìjos lietùvių lénkinimas. Žemaitìjoje lénkinimo įtaka visuomèt bùvo silpnèsnė. Pagrindìniai lénkinimo židiniaĩ bùvo dvãras, bažnýčia ir mokyklà.*

2. → lenkinti 2: *Vietóvardžių lénkinimas. Didžiõjoje Lietuvojè lietùvių pãvardės patýrė lénkinimą ir rùsinimą, õ Mažõjoje Lietuvojè – vókietinimą.*

lénkinti, *lénkina, lénkino* vksm.

1. (ką, per ką) prievarta diegti lenkų kultūrą, ypač kalbą: *Lénkinamas krãštas. Lietùviai bùvo lénkinami peř bažnýčią, mokỹklą ir dvarùs. Baltarùsių valstiẽčiai peř mokyklàs bùvo rùsinami, õ peř bažnýčias – lénkinami.*

2. (ką) teikti lenkų kalbos ypatybių: *Kùnigas atsisãkė lénkinti lietùvių pãvardes. Ètninių lietùvių žẽmių vietóvardžiai juõs valdžiusių valstýbių bùvo lénkinami, rùsinami, vókietinami.*

lénkintojas, lénkintoja dkt. (1)

kas lenkina: *Výskupas bùvo aktyvùs Vìlniaus krãšto lénkintojas. Lénkintojai trukdýdavo bažnýčiose lietùviškai giedóti, klausýtis lietùviškų pamókslų.*

lénkiškai prv.

→ lenkiškas 3: *Lénkiškai kalbė́ti nemóku. Jìs laisvaĩ kalba lénkiškai. Adõmas Mickẽvičius apiẽ Lietuvõs prãeitį rãšė lénkiškai. XIX ámžiaus pirmõsios pùsės Lietuvõs kultūrà bū́tų suñkiai suvokiamà bè lénkiškai rãšiusių rašýtojų ir poètų.*

lénkiškas, lénkiška bdv. (1)

1. būdingas ar priklausantis lenkams, jų kultūrai ar Lenkijai: *Lénkiškas varškės pyrãgas. Jì, kìlusi ìš bajõrų šeimõs, bùvo áuklėjama lénkiška dvasià. Vókiečiai sàvo vardaĩs pérvadino istòriškai*

lénkiškus miestùs. Zlòtai – lénkiški pinigaĩ.
2. Lenkijoje randamas, auginamas, pagamintas ir pan.: *Lénkiškas kum̃pis [alùs]. Lénkiška mašinà. Lénkiški obuoliaĩ. Pardúodu naudótą lénkišką žẽmės ū̃kio tèchniką.*
3. lenkų kalbõs, lenkų kalba parašytas, sukurtas, skelbiamas, transliuojamas ir pan.: *Lénkiškas laĩkraštis. Lénkiška knygà. Lietùviškai jìs kalba sù lénkišku akcentù. Síenoje įmū́ryta pamiñklinė lentà sù lénkišku įrašu.* | kuriame kalbama, dėstoma lenkų kalba: *Lénkiška mokyklà. Lénkiškas vaikų̃ daržẽlis.*
4. susijęs su lenkais pagal kilmę, su Lenkija (apie kilmę): *Lénkiškos šãknys. Lénkiška kilmė̃. Poniõs gýslomis tẽka lénkiškas kraũjas.*

lenkiškùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ lenkiškas 1: *Lenkiškùmas tãpo bajõrų siñboliu, màt Lietuvõs dvaruosè šnekė́ta lénkiškai. Katalikýbė bùvo tapãtinama sù lenkiškumù.*

lénkmetis dkt. (1)
1. 1831 m. bei 1863 m. sukilimų Lietuvoje laikas: *Kosmopolìtinę Dìdžiąją kunigaikštỹstę keĩtė lénkmetis, jį̃ – carìnė Rùsija, vėliaũ – bolševìzmas. Sukìlėlių dvariniñkai savę̃s neskýrė nuõ lénkų, todė̃l lietùviai kaimiẽčiai tū́kstantis aštuonì šimtaĩ trìsdešimt pirmų̃ mẽtų sukilìmą pràminė lénkų sukilimù arbà lénkmečiu. Jì gìmė Suvalkìjoje tū́kstantis aštuonì šimtaĩ šẽšiasdešimt ketvirtaĩs mẽtais, peř lénkmetį. Emìlija Pliaterýtė – lénkmečio karžygė̃.*
2. 1919–1939 m. Vilniaus krašto okupacijos laikotarpis: *Lénkmečiu Gedimìno prospèktas vadìnosi Adõmo Mickẽvičiaus vardù. Kalbõs ìš mū́sų nesugebė́jo atimti neĩ lénkmetis, neĩ soviẽtmetis.*

lenkmuõ, *lenkmeñs* dkt. vyr. (3[b])
1. priešingoji kelio ar alkūnės dalis: *Jám bẽria rañkų ir kójų leñkmenis. Reĩkia sustabdýti stìprų kraujãvimą ìš alkū́nės lenkmeñs. Gýdytojas apžiūrė́jo, ar nėrà injèkcijų žymių̃ rañkų lenkmenysè.*
2. pėdos ar bato pado išlenkimas: *Ãvalynės pãdui sustìprinti naudójamas plienìnis lenkmuõ.*

leñkti[1]**,** *leñkia, leñkė* vksm.
1. (ką, per ką) daryti, kad linktų (1 r.), būtų netiesus: *Skersaruõžiai lenkiamíeji raũmenys.* (anat.) *Kálvis leñkia gẽležį. Leñkite kójas peř keliùs* (sport.). *Lū́pas ẽmė leñkti giedrà šỹpsena. Skaičiúodamas mė́nesius jìs greĩtai leñkė pirštùs.* | neig. (ko): *Sėdė́damas neleñk nùgaros.* • ant. tiesti, tiesinti.
2. (ką, į ką, su kuo) daryti, kad linktų, svirtų žemyn; sin. svarinti: *Obuoliaĩ leñkė obelū̃ šakàs. Leñkite gálvą į̃ priẽkį ir atgaĩ* (sport.). *Sù draugù leñkėme rankàs* (apie rankų lenkimo varžybas) (sport.). *Kuriõn pùsėn lenkì, tõn liñksta* (flk.). *Leñk mẽdį, kõl jáunas* (flk.). | prk.: *Senãtvė leñkia pečiùs.* | neig. (ko): *Válgant sriùbą, nevalià leñkti lėkštẽs neĩ į̃ savè, neĩ nuõ savę̃s.* | sngr.: *Svaĩgsta galvà, kaĩ lenkiuõsi. Mẽdžiai leñkiasi pavė̃jui.* | sngr. (kam, prieš ką) palenkti galvą ar liemenį teikiant pagarbą ar sveikinantis: *Praeidamì visì leñkėsi priẽš krỹžių. Dainininkė leñkiasi pùblikai. Aukštà panẽlė priẽš visùs leñkiasi* (svirtis) (flk.). • ant. tiesti, tiesinti.
3. (ką) savo svoriu spaudžiant daryti, kad linktų (3 r.), įdubtų: *Krovinỹs vežìmą leñkia.*
4. (ką) lenkiant daryti: *Leñkti rãtlankius [pãvažas, vamzdžiùs, pãsagas]. Pynė́jas ẽmė leñkti krepšių̃ lankeliùs. Jìs atsìnešė lazdýną lañkui leñkti.*
5. (ką, pagal ką) lenkiant trumpinti, daryti palanką: *Leñkti sijõną [rankóvę]. Áudinį reĩkia leñkti pagaĩ ataudų̃ siū́lą.*
6. (ką, prie ko, į ką) stengtis paveikti, kreipti norima kryptimi: *Šèfas visùs priẽ dárbo leñkia. Berniùką priẽ mùzikos leñkė tė́vas. Jì šnẽką leñkia į̃ kìtą pùsę.* | (ką, kam, į ką, po ko, prie ko) apimti, pagauti, persmelkti: *Manè leñkia į̃ miẽgą. Núovargis leñkia priẽ žẽmės. Šilumà ir nuvýtas alkis výrus leñkė póilsiui. Põ sočiõs vakariẽnės baĩsiai leñkia į̃ lóvą.*
7. sngr. (kam, prieš ką) paklusti, nusileisti, žemintis: *Martì nenóri anýtai [priẽš anýtą] leñktis.*
8. (ką) šnek. GERTI 3: *Taurẽlę leñkti. Jìs mė́go leñkti burnẽlę.*
◊ **gálvą leñkti 1.** (kam) sveikinti: *Susitìkęs kaimýnas visadà leñkia mán gálvą.* **2.** (kam, prieš ką, už ką) rodyti pagarbą, dėkingumą: *Leñkiame gálvas dìdvyriams. Priẽš tverečė́nus jiẽ leñkia gálvas už išsáugotą lietuvýbę.* **3.** (prieš ką) nuolankauti, žemintis: *Nenóriu leñkti galvõs priẽš juõs.* **nagaĩ į̃ savè lenktì** žr. nagas. **nùgarą leñkti 1.** sunkiai dirbti: *Mẽs abù nuõ mažeñs leñkiame nùgaras.* **2.** (prieš ką) nuolankauti, pataikauti: *Dõrą gìria, priẽš sùkčių nùgarą leñkia* (flk.). **pir̃štai į̃ savè lenktì** žr. pirštas. **sprándą leñkti** (kam, prieš ką) nuolankauti, pataikauti, žemintis: *Jìs žmogùs*

tiesùs, niẽkam [priẽš niẽką] nèlenkė sprándo, niẽkam nepataikãvo. **žemaĩ leñktis** (kam) garbinti, būti labai dėkingam, nuolankiam: *Žemaĩ lenkiúosi màno výrą operãvusiems chirùrgams.*

leñkti[2], *leñkia, leñkė* vksm.

1. (ką) eiti, važiuoti pro šalį neužsukant, darant vingį, lankstą: *Bãlą visì leñkia. Jìs prisíekė žmónai alaũs bãrą peř kilomètrą leñkti. Vandeñs sraũtas leñkia uõlą ir tẽka kità vagà.* | neig. (ko): *Sáulė kélmo neleñkia* (vienodai šviečia) (flk.).

2. (ką) vengti susitikti, bendrauti; sin. šalintis: *Àš jã iš tólo lenkiù.* | sngr. (ko, dėl ko): *Blogũ žmoniũ leñkis ìš tólo. Méšlo leñkis nè dẽl báimės, bèt dẽl smárvės* (flk.).

3. (ką) pasivijus eiti, bėgti, važiuoti pro šalį, palikti užpakalyje: *Dúoti kẽlią leñkiančiajam. Bégdamas jìs visùs leñkia. Leñkti draũdžiama. Vairúotojas privãlo įsitìkinti, kàd baĩgdamas leñkti jìs galẽs grĩžti į̃ sàvo júostą netrukdýdamas leñkiamai transpòrto príemonei.*

4. (ką, kuo, pagal ką) būti pranašesniam, didesniam už ką; sin. viršyti, pirmauti, praaugti: *Gabùmais [jėgà] jìs tavè leñkia. Mũsų įmonę ẽmė leñkti ùžsienio konkureñtai. Pagaĩ internèto vartótojų skaĩčių Norvègija leñkė daũgumą valstýbių. Lėliũ teãtras sàvo ámžiumi gerõkai leñkia kitàs teãtro rū́šis. Jì aukštà, visà gálva leñkia sàvo výrą.* | neig. (ko): *Vartójimas negãli ilgaĩ leñkti pajamų̃.*

lenktỹn prv. lenktyniaujant, stengiantis aplenkti: *Bégti lenktỹn. Žmónės skùbinasi, víenas ùž kìto lenktỹn, sémti vándenį.*

lenktỹnės dkt. dgs. (2)

1. judėjimo greičio varžybos: *Automobìlių [dvìračių] lenktỹnės. Žiedìnės [komándinės] lenktỹnės. Lenktỹnių favorìtas. Smalsù pamatýti šunų̃ lenktynès. Žirgų̃ lenktỹnėse añt lẽdo jìs nepraleñkiamas. Bégsiu (eĩsiu) sù vaikaĩs lenktỹnių.*

2. siekimas būti pranašesniam, pirmauti, nugalėti: *Lenktỹnės sù laikù. Taĩ bùvo tikrų̃ tikriáusios lenktỹnės sù mirtimì. Lenktỹnės sù vė́ju – taĩ vìskas, kõ mùms reĩkia.*

lenktyniáuti, *lenktyniáuja, lenktyniãvo* vksm.

1. (kuo, kame, dėl ko) eiti lenktynių (1 r.), stengtis aplenkti varžovą: *Plénte lenktyniáuja lengvíeji automobìliai. Baseinè lenktyniáuja plaukìkai ìš penkių šalių. Kviẽčiame lenktyniáuti dvìračiais. Komándos lenktyniaũs dẽl dìdžiojo prìzo. Hipodromè lenktyniãvo ristū̃nai žirgaĩ.*

2. (su kuo, dėl ko) varžytis, rungtyniauti dėl pranašumo kurioje nors srityje: *Vìlnius gãli lenktyniáuti sù gražiáusiais Euròpos miẽstais. Giẽdrius visùs metùs lenktyniãvo sù Vìdmantu dẽl pirmõs viẽtos klãsėje.*

lenktyniáutojas, lenktyniáutoja dkt. (1)

1. kas lenktyniauja sporto varžybose; sin. lenktynininkas: *Dusetų̃ žirgų̃ lenktỹnės kiekvienaĩs mẽtais sutráukia vìs daugiaũ lenktyniáutojų. Lenktyniáutojai kéltu pakìlo į̃ slidinė́jimo trãsą.*

2. kas siekia pranašumo, stengiasi pirmauti kokioje nors srityje; sin. rungtyniautojas: *Lenktyniáutojai varžýdavosi sù kolègomis, norė́davo pasiẽkti gerèsnių rezultãtų.*

lenktyniãvimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lenktyniauti 1: *Lenktyniãvimas šunų̃ kinkiniaĩs [automobìliais, kártais].*

2. siekimas pirmauti, būti pranašesniam: *Ekonòminis [intelektuãlinis] lenktyniãvimas. Lenktyniãvimas tarp mamų̃ [tarp močiùčių], kienõ vaĩkas daugiaũ išmõko. Konkureñcija ir̃ lenktyniãvimas yrà vãromoji jėgà.*

lenktỹnininkas, lenktỹnininkė dkt. (1)

sporto lenktynių dalyvis; sin. lenktyniautojas: *Rãlio lenktỹnininkas. Automobìlio varìklis ẽmė kaĩsti, ir̃ lenktỹnininkas nutráukė kõvą. Jìs tãpo antrúoju komándos lenktỹnininku. Klùbas pasirãšė kontrãktą sù lenktỹnininku visóms sezòno lenktỹnėms.* | prk.: *Polìcininkai trámdė gãtvių lenktỹnininkus.*

lenktỹninis, lenktỹninė bdv. (1)

susijęs su lenktynėmis: *Lenktỹninis dvìratis [motocìklas]. Lenktỹninis žìrgas spòrtinę fòrmą paprastaĩ išlaĩko dẽšimtį mẽtų. Žiedìnėje trãsoje kòsminiu greičiù skrí́ejo lenktỹniniai automobìliai. Jìs bùvo sù lenktỹniniu kostiumù ir̃ akiniaĩs nuõ sáulės.*

lenktìnis, lenktìnė bdv. (2)

1. sulenkiamasis, kurio ašmenis galima užlenkti: *Filipìniškas lenktìnis peĩlis. Ilgaašmẽniai lenktìniai peĩliai.*

2. lenktos formos, lenktasis: *Lenktìnė rañkena. Lenktìnės pãvažos. Lenktìniai rãtlankiai. Aritmètikos reiškiniuosè vartójame lenktiniùs skliaustùs ir aritmètinių veiksmų žénklus.* • plg. laužtinis, kampinis[2].

lenktùvai dkt. dgs. (2)
kombaino įtaisas javams ant dalgio lenkti: *Grėblìniai lenktùvai. Jéi lenktùvai nuleistì peř žemaĩ, javaĩ pérsisveria peř jų grėblius ir daĨgis kapója várpas. Labaĩ svarbù geraĩ sureguliúoti kombáino lenktuvùs.*

lenktùvas dkt. (2)
prietaisas metalui lenkti: *Vielõs [skardõs, metalìnės júostos] lenktùvas. Mechãniniai [elektrìniai, hidráuliniai] vamzdžių lenktùvai. Seniaũ meistraĩ metalìnę lenktùvo dãlį nusipirkdavo, õ medìnę pasidarýdavo pãtys.*

lenkúoti, *lenkúoja, lenkãvo* vksm. kalbėti su lenkišku akcentu: *Valstiẽčiai, norédami prasimùšti į̃ žmónes, ẽmė lenkúoti. Anũkai juokìngai lenkúoja. Apiẽ Trakùs daugiáusia lenkúojama. Víenas kìtas poniškèsnis katalìkas jaũ lenkãvo.*

lentà dkt. (4)
1. iš medžio kamieno išpjauta pailga plokštė: *Obliúotos pušìnės leñtos. Lentų griñdys. Išorìnės nãmo síenos bùvo apkáltos lentomìs, õ vidìnės – tinkúotos. Leñtpjūvė pjáuna ir pardúoda lentàs. Plónas kaĨp lentà* (labai plonas).
2. specialios paskirties, įvairaus pavidalo plokštė: *Rãšomoji [bráižymo, lýginimo, šachmãtų] lentà. Príetaisų lentà. Mokinỹs rãšo lentojè [añt lentõs]. Vìlniuje atidengtà pamiñklinė lentà rašýtojui Čèslovui Mìlošui.* ◊ **añt lentõs guléti** žr. gulėti.

lentẽlė dkt. (2)
1. dem. lenta 1: *Apdailõs lentẽlė. Pritrũko kelių parkèto lentẽlių. Reĩkia prikálti nukrìtusias tvorõs lentelès. Susirãdęs kẽletą lentẽlių susìkaliau sáu stãlą.*
2. specialios paskirties, įvairaus pavidalo plokštelė: *Gãtvės pavadìnimo lentẽlė. Bùto nùmerio lentẽlė. Dúonos pjáustymo lentẽlė. Vãgys iššìnešė metalinės añtkapių lentelès.*
3. tam tikri skaičiai ar tekstas, surašyti skiltimis ar pan.: *Logarìtmų [atsitiktìnių skaĩčių, chèminių elemeñtų] lentẽlė. Daugýbos lentẽlė. Tarìfų lentẽlė. A lýgos turnỹrinė lentẽlė. Dúomenys pateiktì antrojè lentẽlėje. Užpìldykite šią lentẽlę.*

lentgalỹs dkt. (3[b]) lentos atpjova ar trumpa, prasta lenta: *Atpjáuti leñtgalį. Trenkiaũ jám leñtgaliu peř rañką ir pabégau. Teñ primétyta lentgaliũ. Įmèsk kelìs leñtgalius į̃ krosnẽlę.*

lentýna dkt. (1)
prie sienos, spintoje ar į tam tikrą rėmą horizontaliai pritvirtinta lenta ar plokštė kam nors dėti, laikyti: *Knỹgų [iñdų] lentýna. Laiptúotoji gėlių lentýna. Paimk lẽkštę iš̃ [nuõ] lentýnos. Padék puodeliùs į̃ lentýną. Sàvo parduotùvėje įprastas metalinės lentýnas pàkeitėme natūralaũs mẽdžio lentýnomis.*
◊ **dantìs džiáuti añt lentýnos** žr. džiauti. **dantìs kabìnti añt lentýnos** žr. kabinti. **dantìs padéti añt lentýnos** žr. padėti. **dantìs padžiáuti añt lentýnos** žr. padžiauti.

lentynẽlė dkt. (2)
nedidelė lentyna: *Nusipirkaũ grãžią lentynẽlę. Virtùvėje pasikabìnome dvì báltas lentynėlės.*

lentìnis, lentìnė bdv. (2), **leñtinis, leñtinė** (1)
padarytas iš lentų: *Nãmą júosė aukštà lentìnė tvorà. Lentìnis tãkas peř kopàs vẽdė jū́ros liñk. Patalpà pértverta lentinė síena. Saviniñkams bùvo liẽpta nugriáuti lentiniùs sandėliukùs.*

leñtjuostė dkt. (1)
siaura iš lentos išpjauta juosta: *Gamìname dėžės ìš lentų ir leñtjuosčių. Medìnės lùbų leñtjuostės sutrūkinéjo. Įkišaũ rañką tarp dviejų leñtjuosčių vartẽliuose ir atkabinaũ kabliùką. Vienà suolẽlio leñtjuostė įlū́žo. Síenos apkáltos vertikaliomìs lentomìs sù leñtjuostėmis.*

lentpjovỹs, lentpjovė̃ dkt. (3[b])
žmogus, kuris pjauna lentas, lentų pjovikas: *Leñtpjūvėje dìrbo keturì lentpjoviaĩ. Kaĩ darbdavỹs atléido kelìs leñtpjovius, lìkusieji susibū́rė į̃ profèsinę sąjungą.*

leñtpjūvė dkt. (1)
pjautinės medienos (lentų, tašų ir kt.) gamybos įmonė: *Gáuti dárbą leñtpjūvėje. Leñtpjūvėje*

supjóvėme rąstùs. Leñtpjūvės apývartą padìdino išáugęs medíenos póreikis. Didžiójі dalìs Lietuvõs leñtpjūvėse pagamìntos medíenos ìšvežama į ùžsienį. | jos pastatas: *Peř gaĩsrą vìsiškai sùdegė leñtpjūvė. Pirmãjame leñtpjūvės aukštè įrengtì atliekų pérdirbimo įrenginiaĩ, antrãjame – pjáustymo stãklės, gãteriai, frèzos.*

lentùtė dkt. (2)

1. dem. lenta 1: *Atsargiaĩ kálk vìnį į lentùtę. Lesỹklą gãli atstóti paprastà lentùtė sù kraštẽliais. Pomidorùs geriáusia séti ìš lentùčių sukaltosè dėžùtėse. Nãmo fasãdas apkáltas vertikaliomìs lentùtėmis.*

2. specialios paskirties, įvairaus pavidalo plokštelė: *Lentùtė dúonai raikýti. Añt dùrų [priẽ dùrų] prikaltà lentùtė sù įrašu. Memoriãlinė lentùtė nãmo fasadè bylója čià bùvus mokỹklą.*

lentvariẽtis, lentvariẽtė dkt. (2)

LENTVARIŠKIS: *Lentvariẽtis sukū́rė originãlų medaũs gérimą. Lentvarĩečiai jaũ rungtỹnių pradžiojè atitrū́ko nuõ varžõvų. Lentvariečiùs pradžiùgino fotogrãfijų parodà.*

Leñtvaris dkt. vns. (1)

miestas Trakų rajone: *Leñtvario dvãro sodýboje išlìko neogotikìniai Tiškẽvičių rū́mai. Šiaurìniame Leñtvario pakraštyjè telĩkšo ẽžeras. Leñtvaris smarkiai nukentė́jo peř Añtrąjį pasáulinį kãrą. Leñtvaryje įsikū́ręs pirmàsis Báltijos šalysè kìlimų fãbrikas.*

lentvarìškis, lentvarìškė dkt. (2)

Lentvaryje ar jo apylinkėse gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Lentvarìškis augìna trìsdešimt tùlpių veĩslių. Leñtvario dvãro párkas – mėgstamà lentvarìškių póilsio vietà. Ar Širvintų fùtbolininkai iškovõs pérgalę priẽš lentvariškiùs?*

Lentvórai dkt. dgs. (1)

kaimas Ukmergės rajone: *Lentvórai įsikū́rę Siesarties ùpės kairiãjame krantè. Lentvóruose áuga didìngas ąžuolas – valstýbės sáugomas gamtõs pamiñklas.*

Leònas dkt. vns. (2)

istorinė sritis Ispanijos šiaurės vakaruose: *Leòno sritìs àpėmė dabartìnės Kastìlijos ir Leòno autonòminės sritiẽs dãlį. Leòno karalỹstė gyvãvo nuõ X iki XIII ámžiaus. Leònas XIII ámžiuje bùvo prijùngtas priẽ Kastìlijos, õ vėliaũ tãpo Ispãnijos provìncija. Ìš Prancūzijos peř Leòną eĩna maldiniñkų kẽlias.*

leopárdas dkt. (1)

didelis plėšrus Afrikos ir Pietų Azijos žvėris ppr. geltonu kailiu su juodomis dėmėmis (*Panthera pardus*): *Sàvo grõbį leopárdas vėjasi tìk dvìdešimt–trìsdešimt mètrų. Sniegìniai leopárdai (Uncia uncia) láisvėje labaĩ retì, nès yrà medžiójami dė̃l káilio. Skirtìngai nuõ Ãfrikoje gyvėnančių sniegìnių leopárdų, amū̃riniai leopárdai (Panthera pardus orientalis) niekadà netempia sàvo grõbio į mẽdį. Ìndijoje karštais aptinkamì bevéik juodì leopárdai, kuriẽ dažniáusiai vadìnami pantèromis.*

leopárdė dkt. (1)

leopardų patelė: *Leopárdę nuõ leopárdo sunkù atskìrti. Leopárdės nėštùmas truñka apiẽ trìs mė́nesius. Vaikùs leopárdės atsìveda kalnū́ olosè.*

lepečkõjis, lepečkõjė dkt. (2)

kas didelėmis letenomis: *Gìrininkas atpažìno, kàd čià meškà lepečkõjė nagùs galándo. Lepečkõjis susìruošė uogáuti. Lietùviška žiemà lepečkõjui nebaisì.*

lepiaĩ prv.

lepinant ar lepinantis: *Lepiaĩ augìnta dukrẽlė. Mẽs nè taĩp lepiaĩ áugome kaĩp dabartìniai vaikaĩ. Šì gėlė̃ mū́sų namuosè labaĩ lepiaĩ áuga. Zoològijos sodè mačiaũ sáulėje lepiaĩ besikaĩtinančius liūtùs.*

lẽpinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ lepinti: *Kuř tà ribà taŕp méilės vaĩkui ir jõ lẽpinimo? Apiẽ aštúoniasdešimt pròcentų namìnių gyvū́nų ligū́ sùkelia lẽpinimas.*

lẽpinti, *lẽpina, lẽpino* vksm.

(ką, kuo) perdėtai rūpintis, visokiais būdais stengtis įsiteikti, kartais ir gadinant nuolaidžiavimu; sin. paikinti: *Výras lẽpina žmóną gėlėmìs. Tėvaĩ manè lẽpino dė̃mesiu, nè pinigaĩs. Kõ tù tuõs vaikùs taĩp lẽpini, pamatýsi, užlìps jiẽ táu añt galvõs!* | prk.: *Regãtos dalyviùs lẽpino sáulė ir vė́jas. Kuròrtas žiẽmą lẽpina ramýbe. Miškaĩ lẽpina grybãvimo mėgė́jus.* | neig. (ko): *Gyvėnimas jõ nelẽpino.*

lepsė́ti, *lèpsi, lepsė́jo* vksm.
(kam) niekus plepėti: *Jì visíems lepsė́jo, kàs jõs klaũsėsi. Jéigu nežinaĩ, nereĩkia lepsė́ti.*
lẽpšė[1] dkt. (2)
1. valgomas grybas pilka ar ruda kepurėle, pilkais plaušeliais apšepusiu kotu (*Leccinum scabrum*): *Lepšės riñkti. Lẽpšės áuga dažniáusiai beržýnuose. Kẽlio pakraščiaĩs pilkúoja pirmųjų lẽpšių kepùrės. Išviriau sriùbą iš lẽpšių. Àš ieškójau baravỹko, mán tìk lẽpšę ràst pavỹko* (poez.).
2. šnek. sudėvėta kepurė: *Taĩ bùvo išblùkusi ir jám peř dìdelė tė́vo lẽpšė. Mèsk tù šìtą sẽną lẽpšę nuõ galvõs.*
lepšė́ti, *lepšė́ja, lepšė́jo* vksm.
šnek. virsti lepšiu[2], ištižėliu: *Susirandì výrišką výrą, nespė́ji pasidžiaũgti – jìs jaũ pràdeda lepšė́ti. Šiuolaikìniai výrai vìs labiaũ lepšė́ja, moteriškė́ja.* • plg. vyriškėti.
lepšiáuti, *lepšiáuja, lepšiãvo* vksm.
(kame) rinkti lepšes: *Kařtais eĩdavome lepšiáuti. Lepšiáudavome beržýne.*
lepšỹnė dkt. (2)
vieta, kur auga daug lepšių: *Užėjaũ miškė dvì nemažàs lepšynės. Dabař, kaĩ krū́mus prakiřto, lepšỹnės išnỹko.*
lẽpšis[1] dkt. (2)
LEPŠĖ[1] 1: *Péraugęs lẽpšis sugleñba. Šiẽmet miškuosè daũg lẽpšių. Džiovìntų lẽpšių virtinẽlė kainãvo kelìs eurùs.*
lẽpšis[2]**, lẽpšė**[2] dkt. (2)
šnek. niekam vertas žmogus; sin. ištižėlis: *Àš neturiù jokiõs patirtiẽs, tačiaũ nesù lẽpšė. Jìs nè kóks lẽpšis, õ tvìrtas vaĩkas. Nelaikaũ savęs lepšiù ař nevỹkėliu. Atmiñkite, kàd jū́s ẽsate výrai, õ nè lẽpšiai.*
lẽpšiškai prv.
→ lepšiškas: *Lẽpšiškai iškélti rankàs. Tàvo výras lẽpšiškai pasìelgė. Vienì lẽpšiškai pasidúoda, õ kitì kovója ikì gãlo.*
lẽpšiškas, lẽpšiška bdv. (1)
būdingas lepšiui[2], ištižėliui, liurbiui: *Lẽpšiškas elgesỹs [gyvẽnimo bū́das]. Jõ trupùtį lẽpšiškas charãkteris.*
lepšiškùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ lepšiškas: *Peř sàvo lepšiškùmą jìs niẽko gyvẽnime nepasíekė. Šiuolaikìnės móterys nebesitáiksto sù výrų lepšiškumù. Manè stẽbino poliìcininkų neryžtingùmas ir lepšiškùmas. Dabartìniame pasáulyje gerùmas dažnaĩ laĩkomas negudrumù, lepšiškumù.*
lèpt išt.
1. kartojant vartojamas sunkaus ėjimo ar bėgimo intensyviai kilnojant pėdas įspūdžiui pavaizduoti: *Nuõ kálno suñkiai lèpt lèpt lèpt bė́go žmogùs. Lokỹs lèpt lèpt – ir àtseka sẽnio pėdomìs į̃ jõ namùs.*
2. vartojamas kritimo ant minkšto pagrindo ar minkšto daikto įspūdžiui pavaizduoti; sin. žlept: *Lèpt ir nukrìto kepùrė. Paslýdau ir lèpt añt ùžpakalio. Linìnė ãktoriaus barzdà lèpt ir nukrìto. Várna kárktelėjo, õ sū́ris lèpt ir iškrìto.*
3. vartojamas staigiam, neapgalvotam, ne vietoje pasakymui nusakyti; sin. žlept: *Nepagalvójęs lèpt ir pasãkė.*
lèptelėjimas dkt. ppr. vns. (1)
→ leptelėti 1: *Neatsargùs karìškio lèptelėjimas kainãvo jám pòstą. Šìs polìtiko pareiškìmas palaikýtas neapdairiù lèptelėjimu. Sùgebu atskìrti pàprastus šmaikščiùs lèptelėjimus nuõ sąmoningų mėgìnimų įžeĩsti.*
lèptelėti, *lèpteli (lèptelėja), lèptelėjo* vksm.
1. (ką) netyčia, ne vietoje išsitarti, tarstelėti: *Žmogùs lèptelėjo tiẽsą į̃ akìs. Lèptelėjai nesąmonę.*
2. (ant ko, į ką) staiga nukristi, atsisėsti; sin. blinktelėti, dribtelėti, klektelėti, klestelėti, šleptelėti: *Vaĩkas lèpteli añt grindų̃, pasìkelia ir vėl eĩna. Pakéltas šáukštas lèptelėjo atgaĩ į̃ sriùbą. Pýpkė lèptelėjo añt žolė̃s.*

lèpti, *leñpa, lẽpo* vksm.
darytis lepiam: *Peř tuõs tinginiãvimo metùs jì tìk lẽpo ir paikė́jo.*
lẽpti, *lẽpsta, lẽpo* vksm.
1. (prieš ką) vysti, glebti, gležti (apie augalus): *Lẽpsta priẽš sáulę burõkų lãpai. Orchidė́ja vìs lẽpo ir gel̃to.*
2. (iš ko) linkti, svirti, knebti: *Šuñs aũsys lẽpsta. Ìš sunkùmo lẽpsta serbeñtų [šermùkšnių] kẽkės.*
3. (nuo ko, iš ko) mąžtant jėgoms silpti; sin. glebti, leipti: *Žmogùs ìš núovargio [nuõ karščio] lẽpsta. Vaĩkas jaũ lẽpsta – nóri miẽgo.*
lepùmas dkt. ppr. vns. (2)
1. → lepus 1: *Karĩtais ìšlenda mokinių̃ lepùmas – jiẽ nóri, kàd vìskas bū́tų ùž juõs padarýta. Jõ tiñgūs judesiaĩ asocijúojasi sù sotumù ir lepumù.*
2. → lepus 2: *Sõdininkai nesirýžta augìnti egzòtiškų vaĩskrūmių dė̃l jų̃ lepùmo. Negãlima gretà sodìnti skirtìngo lepùmo obelų̃ veĩslių.*
lepū̃nas, lepū̃nė dkt. (2)
kas išlepęs, išlepėlis: *Lepū̃nas màno vaĩkas. Draũgė vadìna manè lepūnė, nès mégstu ilgaĩ pamiegóti ir skaniaĩ paválgyti. Põ keleriũ mẽtų savanaũdžiai ir lepū̃nai paliẽka alpinìzmą. Kareĩviai šnairomìs žiūrė́jo į̃ civiliùs lepūnùs. Lepū̃nas tàs màno kãtinas, miẽga ir miẽga.*
lepūnė̃lis, lepūnė̃lė dkt. (2)
dem. lepūnas: *Mamõs lepūnė̃lis. Nè tokià jaũ jì lepūnė̃lė, kaĩp atródo. Taĩ lepūnė̃liai – šalčio pabū́go. Liáukis laĩkęs manè lepūnėlė. Tuõs lepūnėliùs* (kalakučiukus) *nuõ ligų̃ sáugo píeno rūgštiẽs baktẽrijos.*
lepùs, lepì bdv. (4)
1. mėgstantis patogumus, skanų valgį, vengiantis sunkesnio darbo, išlepęs: *Labaĩ lepùs vaĩkas – bet kõ nepadúosi válgyti. Keliõnė nuvárgino lepiùs jaunuoliùs.* | aukšt.: *Kodė̃l naujóji kartà laĩkoma lepesnè, tingesnè?*
2. (kam) nepakeliantis sunkesnių gyvenimo ar augimo sąlygų, neatsparus, silpnas: *Lepì mimozà. Lẽpios akvãriumo žùvys. Šil̃tnamyje gãlima augìnti nèt lepiùs áugalus. Mediniais gaũbtais ùždengėme lepiàs rožės. Jìs lepùs šalčiui.* | aukšt.: *Nórs kẽniai ir panãšūs į̃ eglès, bèt lepesnì.*
lérva dkt. (1)
1. vabzdžių, žuvų ar varliagyvių vystymosi stadija, tarpinė tarp kiaušinėlio ir suaugusio individo: *Ẽšerio lérva paliẽka ikrẽlio ãpvalkalą ir pràdeda patì maitìntis. Varlių̃ lérvos tùri kai kuriuõs žuvų̃ sándaros brúožus. Lérva viršta lėliukė, õ ìš jõs išsìrita kamãnė. Pesticìdai naikìna drugẽlių lérvas.*
2. bendr. menk. šnek. nerangus, niekam tikęs žmogus; sin. liurbis: *Jì pavir̃to tikrà lérva – jókio darbẽlio nenusìtveria. Tàs lérva kẽblina vìduriu kẽlio, lỹg šalìgatvio nebū́tų.*
lervinė́ti, *lervinė́ja, lervinė́jo* vksm.
(po ką) po truputį pradėti nerangiai, sunkiai eiti: *Šuniùkai dár mažì, dár suñkiai lervinė́ja. Jū́rų kiaulýtės jaunìkliai jaũ lervinė́ja põ nar̃vą.*
leřvinti, *leřvina, leřvino* vksm.
menk. lėtai, nerangiai, sunkiai eiti; sin. lervoti, kėblinti: *Kuř leřvini, nósį nuléidęs? Leřvinau võs gývas.*
lervóti, *lervója, lervójo* vksm.
1. (per ką) šnek. šliaužti, ropoti: *Peř síeną lervójo kirmėlė̃.*
2. (kuo, iš ko, į ką, per ką) menk. iš lėto, sunkiai, nerangiai eiti; sin. lervinti: *Kuř lervóji purvinomìs kójomis! Meistraĩ tìk lervója ìš kam̃po į̃ kam̃pą, dárbo nenusitverdamì. Nespė́jau sustóti, õ pėsčiàsis jaũ lervója peř pėrėją.*
lẽsalas dkt. (3ᵇ)
paukščių maistas: *Lesalų̃ gamýba. Namìniams paũkščiams peřkame visaverčį kombinúotąjį lẽsalą. Kviečiaĩ – puikùs lẽsalas, tùrintis nedaũg ląstelienos. Paukščiùkui į̃ narvẽlį įbė́riau lẽsalo.* • plg. ėdalas.
lesalìnė dkt. (2)
lovelis, indas paukščiams lesinti: *Žemà lesalìnė skirtà lẽsinti jáunus kalakutùs, õ aukštà pritáikyta*

didesnìems kalakùtams. Lesalìnių tùri bũti tíek, kàd vìsos žąsys laisvaĩ prieĩtų priẽ lẽsalo. Palẽsinus drė́gnu lẽsalu, lesalinės iš kařto reĩkia išvalýti.

lesbiẽtė dkt. mot. (2)

šnek. moteris homoseksualė: *Kaĩbama, kàd jì – lesbiẽtė, õ vedýbos – tìk jõs seksuãlinės orientãcijos príedanga. Lesbiẽtės apsispréndė neslė̃pti sàvo tapatýbės. Polìtikas neĩgiamai atsìliepė apiẽ gėjùs ir lesbietès. Lesbietė giñstama ar tañpama?* • plg. gėjus, biseksualas, heteroseksualas.

Lẽsčiai dkt. dgs. (2)

kaimas Raseinių rajone: *Lẽsčių káimas mìnimas jaũ XIV ámžiaus kryžiuõčių kelių aprãšymuose. XVIII ámžiuje dvariniñkai Ròmeriai Lẽsčiuose pastatýdino medìnę bažnýčią. Apiẽ Lesčiùs nemažaĩ káimų XIX ámžiuje bùvo aplenkė́jẹ.*

lesyklà dkt. (2)

lentelė ar lovelis laukiniams paukščiams žiemą lesinti: *Lesỹklą gãli atstóti paprastà lentùtė sù kraštẽliais. Nusipirkaũ lesỹklą añt stõvo sù néndrių stogeliù. Medžiótojai mìško žvėrẽliams įreñgia šėryklàs, õ paũkščiams – lesyklàs. Kurãpkoms dãroma lesyklà – pavėsìnė ìš ẽglės šakų̃.*

lesyklẽlė dkt. (2)

maža lesykla: *Paukštẽliams añt virtùvės palángės įrengėme lesyklẽlę. Žiẽmą kai kuríems paũkščiams lesyklẽlės tañpa pagrindiniù maĩsto šaltiniù. Lesyklėlės mokiniaĩ pakabìno mokỹklos kiemė añt mẽdžių.*

lesìmas dkt. ppr. vns. (2)

→ lesti: *Tų̃ vìštų lesìmas – kíek pàberi, tíek sùlesa. Várnų lesìmas patráukė vaĩko dẽmesį. Susirgusioms vìštoms kỹla lesìmo ir tupė́jimo problèmų.*

lesinė́jimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lesinėti 1: *Grūdẽlių lesinė́jimas ìš sáujos. Gražùs sniegenų ir zylùčių šokinė́jimas, lesinė́jimas.*

2. → lesinėti 2: *Tóks lesinė́jimas mãžina apetìtą.*

lesinė́ti, *lesinė́ja, lesinė́jo* vksm.

1. (ką) nuolat pamažu lesti; sin. lesioti, lasioti, lesnoti, kapnoti: *Žąsys ir ántys ramiaĩ sáu lesinė́ja. Vìštos kiemè lesinė́jo grū́dus. Žvìrblis nesivaržýdamas lesinė́jo dúonos trùpinius.*

2. (ką) po truputį valgyti, užkandžiauti; sin. lesioti, lasioti, lesnoti: *Mergáitė neválgo mėsõs, sriubõs, bèt visą dieną ką nórs lesinė́ja: moliūgų sė́klas, bananùs, kiviùs. Vienì svečiaĩ lesinė́jo mišrainès, kitì gráužė óbuolius.*

lẽsinimas dkt. ppr. vns. (1)

→ lesinti: *Paũkščių lẽsinimo laĩkas. Põ kiekvíeno lẽsinimo bū́tina išpláuti ir išdžiovìnti lesalinės.*

lẽsinti, *lẽsina, lẽsino* vksm.

(ką, kuo, kame) duoti lesti: *Vištàs reikė́tų miẽžiais lẽsinti. Aikštėjè turìstai lẽsino balandžiùs. Paũkščiai lẽsinami normúotai ir nenormúotai, ikì sóties.* • plg. šerti.

lẽsintojas, lẽsintoja dkt. (1)

žmogus, kuris lesina paukščius: *Ánčių [vìštų] lẽsintojas. Paũkščių lẽsintoja mė́tė dúonos rutuliukùs. Gamtósaugininkai pérspėja gulbių lẽsintojus, kàd, jéi jaũ pradė́jai, lẽsinti reĩkia nuõlat.*

lesiójimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lesioti 1: *Trupinių̃ lesiójimas. Vištìdėje tùri bū́ti lesiójimui ir kãpstymuisi tinkamų̃ pakratų̃.*

2. → lesioti 2: *Kàs čià peř pùsryčiai – lesiójimas ir tíek. Dãžnas lesiójimas pàdeda mergìnai jaũstis sóčiai.*

3. → lesioti 3: *Svetimų̃ minčių̃ lesiójimas. Informãcijos lesiójimas.*

lesióti, *lesiója, lesiójo* vksm.

1. (ką, kame, po kuo, iš ko) po truputį lesti; sin. lasioti, lesinėti, lesnoti: *Balañdžiai lesiója trùpinius. Paũkščiai mė́gsta lesióti béržo žirginėliùs. Žolėjè põ lángu strãzdas lesiójo kiřmėles ir vabzdžiùs.*

2. (ką, iš ko) dažnai po truputį valgyti; sin. lasioti, lesinėti, lesnoti: *Jì nè válgo, õ tìk kažką̃ lesiója ìš lėkštẽs. Reĩkia normaliaĩ válgyti, õ nè visą dieną lesióti vaisiùs ir salotàs.*

3. (ką, iš ko) rinkti, rankioti; sin. lasioti: *Lesióti citatàs. Jì ìš įvairių̃ archỹvų lesiója faktùs. Rašýtojas lesiójo įvairiùs gyvẽnimo trupinėliùs.*

lesnóti, *lesnója, lesnójo* vksm.
1. (ką) po truputį lesti; sin. lesioti, lasioti, lesinėti: *Vìštos lesnója trupinėliùs.*
2. po truputį valgyti; sin. lesioti, lasioti, lesinėti: *Užteñka trìs kartùs geraĩ paválgyti, nereĩkia vìsą diẽną kàs vãlandą lesnóti.*
Lesòtas dkt. vns. (2), ofic. **Lesòto Karalỹstė**
valstybė Pietų Afrikoje: *Lesòtas ìš visų̃ pùsių àpsuptas Pietų̃ Ãfrikos Respùblikos. Lesòto karãlius netùri realiõs valdžiõs, jìs yrà tìk valstýbės simbolis. Lesotè stū̃kso Drãkeno kalnaĩ. Tìk vienà dešimtóji Lesòto žẽmių yrà naudójama žemdirbỹstei.*
lesotiẽtis, lesotiẽtė dkt. (2)
Lesote gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Turė́jome prógos aplankýti pàprastus lesotiečiùs, kuriẽ gyvẽna trobẽlėse sù džiovìntų žolių̃ stogẽliais. Lesotiẽčiai yrà vienì raštingiáusių Ãfrikos gyvéntojų.*
lesotiẽtiškas, lesotiẽtiška bdv. (1)
1. būdingas ar priklausantis lesotiečiams, jų kultūrai ar Lesotui: *Lesotiẽtiška mùzika. Namų̃ apývokos daiktaĩ išpuoštì lesotiẽtiškais mẽdžio drožiniaĩs.*
2. Lesote randamas, auginamas, pagamintas ir pan.: *Lesotiẽtiški kìlimai.*
lèstelėti, *lèsteli (lèstelėja), lèstelėjo* vksm.
(ką) kiek palesti: *Žvìrblis nedrą̃siai lèsteli kẽletą trupinių̃ ir nùskrenda nuõ palángės.*
lèsti, *lẽsa, lẽsė* vksm.
(ką) imti maistą snapu (apie paukščius): *Vìštos lẽsa grū́dus. Pabeřk grūdų̃ vìštoms lèsti! Zylùtės lẽsė saulė́gražas. Varnė́nai vyšniàs labaĩ lẽsa. Ir gaidỹs nelẽsęs negíeda* (flk.).
lẽsti, *lẽsta, lẽto* vksm.
eiti lėtyn, darytis lėtesniam; sin. lėtėti: *Bùtelyje baĩgiasi degtìnė, lẽsta gerė́jų kalbà.* | prk.: *Vakaróp kaitrà lẽsta.*
lesùs, lesì bdv. (4)
gerai, daug lesantis: *Lẽsios vìštos. Šiẽmet kalakučiùkai labaĩ lẽsūs.*
lęšiai dkt. dgs. (2)
valgomos lęšio augalo sėklos: *Lęšių kõšė [sriubà]. Daũg geležiẽs tùrintys lęšiai pàdeda jaũstis žvaliám. Lęšiùs gãlima daigìnti.*
lęšiẽnė dkt. (2)
lęšių sriuba: *Į̃ lęšiẽnę įmèskite svogū̃no, česnãko ir raugìntų agurkų. Lęšiẽnę gãlima pagárdinti dešrẽlėmis. Víeno dubenẽlio lęšiẽnės mán vìsiškai pakañka pietùms ar vakariẽnei.*
lęšinis, lęšinė bdv. (1)
1. su lęšiu (1 r.) ar lęšiais: *Lęšinis spektomètras. Lęšinė antenà. Seníeji miẽsto šviesofòrai bùvo pakeistì į̃ lęšinius.*
2. pagamintas iš lęšių (3 r.): *Lęšiniai blỹnai.*
lęšinis teleskòpas
teleskopas, kuris dangaus objektų šviesą surenka lęšių sistema (objektyvu); sin. refraktorius: *Populiariáusios dvì teleskòpų konstrùkcijos – lęšinis teleskòpas ir veidrodìnis teleskòpas.* • plg. veidrodinis teleskopas.
lęšis dkt. (2)
1. skaidrus kūnas, ppr. stiklas, su dviem gaubtais paviršiais, laužiantis šviesos spindulius, ppr. naudojamas optiniuose prietaisuose: *Magnètinis lęšis. Stiklìniai [plastikìniai] akinių̃ lęšiai. Lęšis léidžia padìdinti vaĩzdą. Galilẽjus siuntė į̃ Vìlnių lęšiùs teleskòpui.*
2. vietoj akinių naudojama priemonė – skaidri spindulius laužianti plėvelė, dedama ant akies ragenos: *Vienkartìniai [saváitiniai, mėtiniai] kontãktiniai lęšiai. Ãktoriai naudója akių̃ spalvą keĩčiančius lęšiùs. Lęšiai trupùtį érzino akìs. Viẽtoj senamãdiškų akinių̃ nusipirkaũ kontãktinius lęšiùs. Pàmečiau víeną lęšį.*
3. kultūrinis ankštinis augalas lęšio pavidalo sėklomis (ppr. valgomasis lęšis, *Lens culinaris*): *Ánkštinėms daržóvėms priklaũso žìrniai, pupẽlės, lęšiai ir sòjos. Jaũ senóvės Graĩkijoje žmónės augìno lęšiùs.*
lęšiùkas dkt. (2)
skaidri akies dalis, praleidžianti ir laužianti šviesos spindulius: *Lęšiùkas netùri neĩ kraujãgyslių, neĩ*

nerv̨ų. Suáugusio žmogaũs lęšiùkas ilgaĩniui suplokštė́ja. Chirùrgas operãcijos metù drumstą lęšiùką pakeĩčia skaidriù dirbtiniù lęšiukù. Kaimýnę dùkart operãvo – reikė́jo abù lęšiukùs keĩsti.

lė́šos dkt. dgs. (1), **lẽšos** (4)
piniginiai ištekliai: *Pragyvẽnimo lė́šos. Lė́šų paieškà. Apývartos lė́šos skìriamos biudžèto lė́šų stỹgiui deñgti. Žmónės aukójo lė́šas našláičiams remti.*

lėtabũdis, lėtabũdė bdv. (2)
lėto būdo: *Lėtabũdis vaikìnas. Vienamè suolè įsitaĩsė dvì priešýbės: energìngas Stasỹs ir lėtabũdis Viñcas.*

lėtadarbis[1], lėtadarbė[1] bdv. (2)
lėtai dirbantis: *Mū́sų lėtadarbė dukrà ilgaĩ užtruñka priẽ namų̃ darbų̃.*

lėtadarbis[2], lėtadarbė[2] dkt. (2)
lėtai ką veikiantis žmogus: *Lėtadarbis nespė́ja vìsko laikù padarýti. Àš esù lėtadarbė, besimė́gaujanti gamýbos procesù. Jìs – ramùs, į̃ savè įsigìlinęs lėtadarbis.*

lėtaeĩgis, lėtaeĩgė bdv. (2)
lėtai važiuojantis, dirbantis: *Lėtaeĩgis varìklis. Lėtaeĩgė jė́gaĩnė. Sunkùsis tánkas yrà lėtaeĩgis ir mažaĩ judrùs. Nuõ sánkryžos atšniõkščia lėtaeĩgė mašinà sù cisternà. Sunkiùs lėtaeigiùs árklius gãlima krỹžminti sù smulkių̃, lengvų̃ veĩslių arkliaĩs.*

lėtaĩ prv.
1. mažu greičiu; sin. pamažu, palengva: *Važiúok lėtaĩ.* | aukšt.: *Kairỹsis rãtas sùkasi lėčiaũ ùž dėšinį̃jį. Regiòniniai autobùsai važiúoja lėčiaũ, eksprèsai – greičiaũ.* • ant. greitai.
2. per tam tikrą laiko tarpą, neskubant: *Výras lėtaĩ prisìdegė cigarètę. Lėtaĩ atmérkiau akìs. Jiẽ lėtaĩ kópė stačiaĩs láiptais.* | aukšt.: *Gál galė́tumė́te kalbė́ti lėčiaũ?* | aukšč.: *Žmónės – vienà lėčiáusiai brę́stančių rū́šių gamtojè.* • ant. greitai.
3. nedideliu tempu. | aukšč.: *Ekspeřtai vienu metù teĩgė, kàd ìš trijų̃ Báltijos šalių̃ sparčiáusiai aũgs Lãtvijos ekonòmika, lėčiáusiai – Estijos.* • ant. sparčiai.

lėtakaĩlbis, lėtakaĩlbė bdv. (2)
lėtai kalbantis: *Màno výras lėtakaĩlbis. Šiuõ ramiù, kukliù, kíek lėtakalbiù žmogumì galì pasikliáuti.* • ant. greitakalbis.

lėtapẽdis[1], lėtapẽdė[1] bdv. (2)
lėtai dirbantis, lėto būdo: *Lėtapẽdis méistras ilgaĩ svarstė, kàs galė́jo atsitìkti mašìnai. Šìs lėtapẽdis žmogùs tìko į̃ põrą karštakõšei sutuoktìnei. Miestẽlyje gyvẽna rãmūs, lėtapẽdžiai ir nesmaĩlsūs žmónės.*

lėtapẽdis[2], lėtapẽdė[2] dkt. (2)
šnek. lėtas žmogus: *Tàs lėtapẽdis niẽkaip nespẽs vìsko padarýti laikù.*

letárgas dkt. (1)
1. LETARGIJA: *Susiřgusi retà letárgo fòrma jì miegódavo dvìdešimt trìs vãlandas peř pãrą. Letárgo miẽgas gãli trùkti kelìs dešimtmečius.* | prk.: *Jaũ prãmonė buñda ìš letárgo miẽgo.*
2. apsnūdimas, sustingimas, neveiklumas: *Baĩgėsi kelìs šimtmečius trùkęs tautõs letárgas. Pagaliaũ išsivadãvome ìš letárgo.*

letárgija dkt. (1)
liguista ilgai trunkanti miego būsena, iš kurios neįmanoma pažadinti: *Letárgijos àpimtas kū́nas nemìršta. Profesorius daũg mẽtų tìria letárgiją.*

letárginis, letárginė bdv. (1)
susijęs su letargija: *Letárginis encefalìtas (med.). Letárginė bū́sena. Letárginis miẽgas gãli užklùpti išsẽkus nervų̃ sistèmai.* | prk.: *Nuõ tõ žmogaũs dvelkė liūdnà letárginė núotaika.*

lẽtas, lėtà bdv. (4)
1. pamažu einantis, bėgantis, judantis: *Laĩvas yrà labaĩ svarbì, bèt kartù ir labaĩ lėtà transpòrto priemonė. Yrà paplìtęs mìtas apiẽ taĩ, kàd vėžliaĩ lėtì ir nesùgeba greĩtai judė́ti.* • ant. greitas.
2. viską pamažu darantis: *Lẽtas vaĩkas – vìs nespė́ja pamokų̃ paruõšti.* | įvr.: *Lėtóji kiaũlė gìlią šãknį knìsa (flk.).* • ant. smarkus, greitas.
3. kuriam būdingas nedidelis tempas, nedidelis spartumas: *Lẽtas válsas. Jìs lėtù žingsniù patráukė namõ.* • ant. greitas.

4. per ilgą laiko tarpą įvykstantis, atliekamas, ilgai trunkant padaromas, pasiekiamas: *Lẽtas vìršķinimas [metabolìzmas, svõrio metìmas]. Patiekalaĩ šiojè kavìnėje skãnūs, bèt aptarnãvimas labaĩ jaũ lẽtas. Bylojè – lėtì póslinkiai. Lẽtas ekonòmikos augìmas.* • ant. greitas, spartus.

5. nelabai greitai ar efektyviai veikiantis: *Lẽtas internètas [ryšỹs].* • ant. greitas, spartus.

6. pasižymintis romumu, nelabai greita reakcija: *Jõs výras bùvo lẽto bũdo žemaĩtis.* • ant. smarkus, karštas. • plg. ramus, romus.

lėtė́jimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lėtėti 2: *Lėtė́jimo júosta.* • ant. greitėjimas.

2. → lėtėti 3: *Nekilnójamojo tur̃to rìnkoje pàstebimas káinų augímo lėtė́jimas. Veř̃slas kovója sù ekonòmikos lėtė́jimu.* • ant. greitėjimas.

lẽtena dkt. (1)

1. gyvūno kojos pėda: *Lãpės [kìškio] lẽtena. Atsigùlęs šuõ riẽčia põ savimì lẽtenas. Liũtas sàvo grõbį partreñkia lẽtenos smūgiù ir̃ prispáudžia abiẽm priekinėmis lẽtenomis.*

2. šnek. žmogaus rankos plaštaka: *Plèkštelėjęs plačià lẽtena peř draũgo pečiùs, jį̃ apkabinaũ. Dúokš, paspáusiu lẽteną! Patráuk lẽtenas!*

3. priespauda, nelaisvė, čiuptuvai: *Mẽs išplėšėme Líetuvą ìš okupánto lẽtenų. Ištrū́kau ìš mirtiẽs lẽtenų. Gyvéntojams pavỹko išplėšti ìš vagių̃ lẽtenų kẽturias kárves ir̃ sulaikýti kelìs gaujõs nariùs.*

letenẽlė dkt. (2)

maža letena: *Kačiùkas kruõpščiai laĩžėsi letenėlès.*

leténti, *letẽna, letẽno* vksm.

1. (ką, su kuo) lyginti spaudant, plojant; sin. tapnoti: *Dažýtoja sù mentè letẽna tìnką. Grumstùs leténk sù vẽlenu.*

2. (ką) mindyti, trypti: *Žąsys daržą letẽna. Vaikẽli, kám tù tą žõlę leteni?*

3. (kuo, pas ką) eiti, tapsenti (ppr. basomis kojomis): *Móteris tekinà letẽno pàs kaimýnus. Įšìlusiais griñdinio akmenimìs norétųsi leténti basomìs.*

lėtė́ti, *lėtė́ja, lėtė́jo* vksm.

1. darytis lėtesniam (1 r.): *Traukinỹs ìma lėtė́ti.* • ant. greitėti.

2. darytis lėtesniam (3 r.), nedidelio spartumo, eiti lėtyn: *Žiñgsniai [judesiaĩ, greĩtis] lėtė́jo.* • ant. greitėti, spartėti.

3. darytis lėtesniam (4 r.), mažiau intensyviam, eiti lėtyn: *Širdiẽs susitraukìmai ẽmė lėtė́ti.* • ant. greitėti.

lėtýbė dkt. ppr. vns. (1)

didelis lėtumas: *Jìs bùvo nežmóniškos lėtýbės žmogùs.*

leticìzmas dkt. (2)

skolinys iš latvių kalbos; sin. latvybė, latvizmas: *Tyrinė́ti leticizmùs. Lietùvių kalbojè yrà skolinių̃ ìš kaimýnų lãtvių kalbõs – leticìzmų.* • plg. anglizmas, rusizmas, polonizmas.

lėtìklis dkt. (2)

medžiaga, lėtinanti kokį procesą: *Aušinamàsis lėtìklis. Koròzijos [gìpso kietė́jimo] lėtìklis. Branduolìniuose reãktoriuose naudójami neutrònų lėtìkliai. Šiojè elektrìnėje veĩkė kanãlinio tìpo vérdančio vandeñs branduolìnis reãktorius sù grafìto lėtikliù.*

lėtỹn prv.

1. → lėtas 1: *Laĩkas sliñko vìs lėtỹn ir̃ lėtỹn.* • ant. greityn.

2. → lėtas 3: *Ekonòmikos augìmas – vìs dár lėtỹn, õ infliãcija – aukštỹn. Kuõ egzaminaĩ artỹn, tuõ smegenų̃ veiklà lėtỹn* (darosi lėtesnė). • ant. greityn.

3. → lėtas 4: *Mẽdžiagų apýkaita* (senstant) *– vìs lėtỹn ir̃ lėtỹn.*

lẽtinimas dkt. ppr. vns. (1)

1. → lėtinti 1: *Greĩčio [dárbo spartõs] lẽtinimas. Vaĩzdo įrašo lẽtinimas. Artė́jant egzamináms apiẽ mókymosi teñpo lẽtinimą negãli bū́ti ir̃ kalbõs.* • ant. greitinimas.

2. → lėtinti 2: *Senė́jimo procèsų lẽtinimas.* • ant. greitinimas.

lėtìnis, lėtìnė bdv. (2), **lẽtinis, lẽtinė** (1)

lėtai, ilgesnį laiką trunkantis; sin. chroniškas: *Lėtìnė apšvità kařtais sùkelia lėtìnę spindulìnę lìgą.*

Pacieñtui diagnozãvome lėtìnę slògą. Jì seřga lėtiniù ìnkstų nepakankamumù. | lėtine liga (lėtinėmis ligomis) sergantis: *Lėtìnis ligónis.*

lẽtinti, *lẽtina, lẽtino* vksm. (ką)

1. daryti lėtesnį (3 r.), mažesnio spartumo: *Vairúotojas ẽmė lẽtinti greĩtį. Skaũsmą malšìnantys váistai visadà lẽtina mąstymą. Lẽtink gyvẽnimo teñpą!* • ant. greitinti.

2. daryti lėtesnį (4 r.), mažiau intensyvų: *Riebalaĩ lẽtina skrañdžio sùlčių išsiskyrìmą.* • ant. greitinti.

lėtintùvas dkt. (2)

lėtinamasis įtaisas: *Cemeñto lėtintùvas. Automobìlio pavarų dėžėjė įtaisýtas lėtintùvas. Màno automobìlyje įrengtì nè tìk darbìniai stãbdžiai, bèt ir̃ variklio lėtintùvas, vadìnamasis kalnų stãbdis.*

lėtkis dkt. (2)

suomių kilmės vidutinio tempo pramoginis šokis, šokamas sustojus ratu arba susikabinus į virtinę: *Lėtkis išpopuliarė́jo visojè Euròpoje. Nepatìko mán šókti neĩ tvìstą, neĩ lėtkį. Išmókome kelìs rokenròlo ir̃ lėtkio žingsneliùs.* | jo muzika: *Letkiùs kū́rė ir̃ lietùvių kompozìtoriai Výgandas Telksnỹs beĩ Mìkas Vaitkẽvičius.*

lėtókai prv.

gana lėtai (2 r.): *Krẽpšininkai vìs dár lėtókai pėreina ìš gynýbos į̃ puolìmą. Mẽdžiagą knỹgai kaupiaũ lėtókai. Úoste lėtókai vãlomas ùžterštas gruñtas.*

lėtókas, lėtóka bdv. (1)

1. gana lėtas (1 r.); sin. apylėtis: *Lėtóka mašinà.* • ant. greitokas.

2. gana lėtas (2 r.); sin. apylėtis: *Jìs bùvo šaunùs vaikìnas, tìk trupùtį lėtókas.*

3. gana lėtas (3 r.); sin. apylėtis: *Spektãklio veĩksmas lėtókas ir̃ miegùistas.* • ant. greitokas.

4. gana lėtas (4 r.); sin. apylėtis: *Lėtóko mąstymo žmogùs.* • ant. greitokas.

5. gana lėtas (5 r.); sin. apylėtis: *Lėtókas internètas.* • ant. greitokas.

lėtùmas dkt. ppr. vns. (2)

1. → lėtas 1: *Traukinių̃ lėtùmas! Sausumõs vėžlių̃ lėtùmas priklaũso nuõ aplinkõs temperatū̃ros.*

2. → lėtas 2: *Nà ir̃ lėtùmas tõs padavė́jos, atródo, kàd užmìgs váikščiodama!*

3. → lėtas 3: *Žemaĩčių dainų̃ melòdijos pasižỹmi lėtumù.*

4. → lėtas 4: *Pérmainų lėtùmas. Prezideñtė susirū́pino teismų̃ veiklõs lėtumù.*

lėtū̃nas, lėtū̃nė dkt. (2)

LĖTUOLIS: *Jì atródo tikrà lėtū̃nė.*

lėtuõlis, lėtuõlė dkt. (2)

kas lėtai ką daro: *Esù lėtuõlis ir̃ tinginỹs. Greituõlę sùtuokė sù lėtuoliù. Lėtuõliai ilgaĩ kaũpia núoskaudas ir̃ išgyvẽnimus. Lėtuõlis atsparùs dideliám krū̃viui, monotòniškam dárbui, gãli mókytis ir̃ dìrbti nuosekliaĩ.* • ant. greituolis.

leukèmija dkt. (1)

kraujo sistemos navikinė liga; sin. leukozė: *Žmogaũs [gyvū̃nų] leukèmija. Virusìnės kilmė̃s leukèmija. Sergamùmas leukèmija nemažė́ja. Labdarõs koncertè surinktì pinigaĩ skirtì leukèmija seřgančių vaikų̃ ligóninei.*

leukocìtas dkt. (2)

kiekviena iš bespalvių kraujo ląstelių, ypač svarbių imuninei sistemai; sin. baltasis kraujo kūnelis: *Leukocìtai yrà bespalvės ląstẽlės, tùrinčios bránduolį ir̃ protoplãzmą. Padidė́jęs leukocìtų kiẽkis kraujyjè ródo organizmė vỹkstantį uždegìminį procèsą. Kraũjo ląstẽlės skìrstomos į̃ trìs pagrindinės grupės: eritrocitùs, leukocitùs ir̃ trombocitùs.* • plg. eritrocitas.

leukojà, *leukòjos* dkt. (2)

svogūninė darželių gėlė nusvirusiais varpelio pavidalo baltais žiedeliais (*Leucojum*): *Daugiažiẽdė leukojà (Leucojum aestivum). Balañdžio mė́nesį, trupùtį vėliaũ už snieguolės, pražýsta kità jóms gimìninga gėlẽ – pavasarìnė (vienažiẽdė) leukojà (Leucojum vernum).*

leukònija dkt. (1)

darželių gėlė kvapių, įvairių spalvų žiedų kekėmis (*Matthiola*): *Pilkóji leukònija (Matthiola incana). Leukònijas augìnti. Priẽš gẽrą šimtmetį leukònijos žydė́jo visuosè Pietų̃ ir̃ Vìdurio Euròpos daržẽliuose. Dvirãgė leukònija (Matthiola bicornis) žýdi smulkiaĩs kukliaĩs žiedùkais.*

leukòzė dkt. (2)
kraujo sistemos navikinė liga; sin. leukemija: *Žmogaũs [gyvũnų] leukòzė. Kárvė seřga leukozė. Labiáusiai káulus pažeĩdžia ūmìnė leukòzė. Leukòzę prìskiriame priẽ lėtìnių infèkcinių ligų̃.*
levánda dkt. (1)
višžalis dekoratyvinis puskrūmis ppr. kvapių, šviesiai violetinių žiedų varpomis (*Lavandula*): *Levándų eterìnis aliẽjus. Tikróji levánda (Lavandula augustifolia) paplìtusi Pietų̃ Euròpos šalysė. Levándas tiñka sodìnti priẽ rõžių. Levándos pasižỹmi núovargį mãžinančiomis ir ãtmintį gẽrinančiomis savýbėmis.*
lèvas dkt. (2)
Bulgarijos Respublikos piniginis vienetas: *Peñkiasdešimties lèvų banknòtas. Lèvas Bulgãrijos valiutà pìrmą kařtą bùvo paskélbtas tū́kstantis aštuonì šimtaĩ aštúoniasdešimt pirmaĩs mẽtais. Bulgãrijoje turìstai atsìvežtus eurùs išsìkeitė į̃ levùs.* | jo vertės piniginis ženklas: *Kišẽnėje radaũ suglámžytus peñkiasdešimt lèvų.*
levomicetìnas dkt. vns. (2)
plataus veikimo labai stiprus antibiotikas: *Levomicetinù gýdomos suñkios infèkcinės lìgos. Vartójant levomicetìną reĩkia reguliariaĩ kontroliúoti kraũjo sùdėtį.*
Lėvuõ, *Lėveñs* dkt. vyr. (3ª) upė Rokiškio, Kupiškio, Panevėžio ir Pasvalio rajonuose, dešinysis Mūšos intakas: *Gyvenù priẽ Lėveñs. Netolíese tẽka Lėvuõ – gražì ir srauni ùpė.*
lezgẽlis dkt. (2)
apatinė nukarusi ausies kaušelio dalis; sin. spenelis: *Patam̃pius lezgẽlį ausiẽs skaũsmas dár labiaũ sustiprė́jo. Efektyvùs smegenų̃ žãdinimo bū̃das – masažúoti ausų̃ lezgeliùs arbà pirštų pagalvėlės.*
lezgìnai dkt. dgs. (2)
tauta, gyvenanti Dagestane ir Azerbaidžane, kalbanti viena kaukaziečių kalbų: *Lezgìnų kalbà tùri aštuoniólika liñksnių, keliólika veiksmãžodžio laikų̃ ir septýnias núosakas. Lezgìnai rū́pinasi tautõs kultū̃rinio pãveldo išsáugojimu.*
lezgìnas, lezgìnė dkt. (2)
lezginų tautos žmogus: *Jìs vìsąlaik didžiãvosi, jóg jõ mótina – azerbaidžaniẽtė, õ tė́vas – lezgìnas. Sūnùs ketìna susituõkti sù Azerbaidžãno lezginè.*
lià išt.
1. kartojant vartojamas dainavimui išreikšti: *Jìs dainãvo neturė́damas klausõs: lià lià ir lià lià. Añt scènos dainãvo viėn lià lià lià.*
2. kartojant vartojamas kalbėjimui išreikšti; sin. la: *Susė́da dvíese ir lià lià lià apiẽ šį̃ beĩ tą̃. Tìk nereĩkia lià lià* (kalbėti niekų), *geraĩ?* • plg. ple.
lianà dkt. (2)
šiltųjų kraštų vijoklinis ar laipiojantis augalas sumedėjusiu stiebu: *Vìsžalė kambarìnė lianà. Liãnos priẽ atramų̃ prisitvìrtina ūsẽliais, dygliaĩs, šaknimìs ar̃ apsivyniója stiebu. Tamsiosè patalposè liãnos blogaĩ žýdi, mẽta lapùs.*
liãpsusas dkt. (1)
didelė kvaila klaida (ppr. kalbos, logikos ir pan.): *Diplomãtinis liãpsusas. Padariaũ baĩsų liãpsusą. Knỹgoje ištaisýtas viė́nas nykùs liãpsusas.*
liáudies dainà
tradicinė tam tikros tautos daina: *Liáudies daĩnos visadà bùvo tautìnės tapatýbės dalìs. Liáudies daĩnos susìjusios sù įvairiomìs žmogaũs gyvẽnimo ir̃ veiklõs sritimìs. Mažõsios Lietuvõs lietùvių liáudies daĩnos labaĩ skirtìngos. Žìnoma keliólika tū́kstančių lietùvių liáudies dainų̃ ir̃ apiẽ penkìs šimtùs tū́kstančių jų̃ variántų.*
liáudies etimològija
nemokslinis žodžių kilmės aiškinimas, remiantis atsitiktiniu žodžių sąskambio panašumu: *Pagaĩ liáudies etimològiją Klaĩpėdos miẽsto vařdas kìlo ìš žõdžių jùnginio „klampì pėdà“. Víena ìš liáudies etimològijų Nevė́žio ùpės pavadìnimą kìldina nuõ „nè-vėžỹs“, t. y. „ùpė bè vėžių̃“.*
liáudies mẽnas
tradicinis tam tikros tautos menas: *Liáudies mẽnas – sudėtìnė bendrõsios kultū̃ros dalìs. Ìlgą laĩką vienà išraiškingiáusių lietùvių liáudies mẽno šakų̃ bùvo skulptū̃rà.*

liáudies šõkis
tradicinis tam tikros tautos šokis, ppr. atliekamas grupės šokėjų: *Scèniniai liáudies šõkiai Lietuvojè bùvo pradėtì šókti tìk XX ámžiaus trečiãjame dešimtmetyje. Víenas ìš pagrindìnių lietùvių liáudies šõkių yrà pòlka. Nepriklausomýbės mẽtais mókytoja suriñko ir atkū́rė senúosius liáudies šokiùs, žaidimùs, dainàs.*

liáudies universitètas
visuomeninė mokslinio ir kultūrinio švietimo įstaiga, organizuojanti įvairius trumpus ar ilgalaikius kursus suaugusiems: *Liáudies universitètai pradėtì kùrti XIX ámžiaus viduryjè. Liáudies universitetè sudãromos sąlygos lãvintis visíems nórintiems. Į Viñco Kudìrkos liáudies universitètą Kaunè susiriñkdavo nuõ keturių ikì penkių šimtų klausýtojų.*

liáudininkai dkt. dgs. (1)
Lietuvos kairiojo centro politinė srovė, tos srovės partijos: *Liáudininkų ìštakos síejamos sù XIX ámžiaus pabaigõs – XX ámžiaus pradžiõs lietùvių tautìnio judė́jimo demokrãtiniu ir liberaliù sparnù. Dù tū́kstančiai penktaĩs mẽtais Valstiẽčių ir Naujõsios demokrãtijos pártijų sąjunga pasivadìno Lietuvõs valstiẽčių liáudininkų sąjunga. Valstiẽčiai liáudininkai sudãrė koalìciją sù ceñtro pártija.*

liáudininkas, liáudininkė dkt. (1)
liaudininkų partijos narys: *Merù bùvo ìšrinktas valstiẽtis liáudininkas.*

liáudinis, liáudinė bdv. (1)
priklausantis liaudžiai (1 r.): *Liáudinė lotỹnų kalbà dãvė prãdžią romãnų kalbóms. Naudójantis savõs kalbõs ìštekliais sukuriamà vadìnamoji liáudinė terminijà.*

liáudis, *liáudies* dkt. mot. (1)
1. paprasti žmonės: *Liáudies kalbà [kultūrà, papročiaĩ]. Kilmìngieji nedejãvo, užtàt liáudis bambė́jo. Ròmos senãtas ir liáudis tùri pamatýti įsimiñtiną rẽginį.*
2. visi šalies gyventojai: *Sovíetų liáudis dár geraĩ prisiminė kãro skriaudàs.*
3. šnek. grupė žmonių (ppr. esančių vienoje vietoje ar pan.): *Susiriñko daũg liáudies. Liáudis pratrū́ko nesulaĩkomai kvatóti.*

liáudiškai prv.
→ liaudiškas: *Dėdùlė bùvo apsitaĩsęs liáudiškai išsiuvinė́tais marškiniaĩs. Šiañdieną miẽstuose liáudiškai muzikúojama benè gausiaũ neĩ káimuose.*

liáudiškas, liáudiška bdv. (1)
susijęs ar sietinas su liaudimi, būdingas liaudžiai, paprastiems žmonėms: *Liáudiška architektūrà. Sodýba įrengtà liáudišku stìliumi. Skiriamà bažnýtinė ir liáudiška graĩkų kalbà. Seniáusia Lietuvojè liáudiška medìnė bažnýčia stóvi Palū́šėje. Čià skamba tìk liáudiška mùzika.*

Liaudìškiai dkt. dgs. (2)
kaimas Radviliškio rajone: *Vykdamì į Liaudiškiùs kirtome Radvìliškio miẽstą.*

liaudiškùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ liaudiškas: *Bažnýčių architektū̃ros liaudiškùmas. Liaudiškùmas yrà pagrindìnė Antãno Strãzdo kūrýbos vertýbė. Besiformúojanti modernì lietùvių tautà rė̃mėsi liaudiškumù.* • plg. profesionalumas.

liáuka dkt. (1), **liaukà** (2)
1. kūno organas (kartais ląstelių grupė), gaminantis reikalingas medžiagas arba šalinantis žalingas: *Lytìnė [endokrìninė] liáuka. Prãkaito liáukos ìšskiria prãkaitą. Abiejosè akìduobėse, viršìšorìnio akiẽs kampùčio, yrà põ víeną ãšarų liáuką. Lipnì bìčių séilių liáukų išskiriamà mẽdžiaga vadìnama pikiù.*
2. ląstelė ar ląstelių grupė, gaminanti ir išskirianti augalo paviršiuje medžiagas: *Vainìklapių apačiojè ẽsančios liáukos ìšskiria nektãrą.*

liaukìngas, liaukìnga bdv. (1)
turintis daug liaukų (2 r.), liaukučių: *Jaunì ū̃gliai apáugę liaukìngais plaukẽliais. Eršk ė̃čių lãpkočiai plaukúoti ir gaũsiai liaukìngi.* | įvr.: *Liaukìngasis kařklas [pomidòras]. Liaukìngoji bùlvė [gérvuogė].*

liaukóti, *liaukója, liaukójo* vksm. šnek.
1. vemti arba laistyti, taškyti nešvarumus: *Girtì výrai vẽmia, liaukója.* | sngr.: *Vaĩkas válgydamas*

liaukójasi.
2. verkšlenti, žliumbti: *Nustók vìsą vãkarą liaukójęs!*
liaukùtė dkt. (2)
1. dem. liauka 1: *Hipòfizė – mažà liaukùtė galvõs smegenysė.*
2. dem. liauka 2: *Áugalo lãpų liaukùtės.*
liaunaĩ prv.
1. lanksčiai, mikliai: *Tamsiai žãlios žùvys liaunaĩ nárdo prõ mẽlynas vilnìs.*
2. lieknai, laibai: *Liaunaĩ atródanti mergáitė. Alksnýno tankmėjè varĝsta liaunaĩ išstýbęs ąžuoliùkas.*
liáunas, liaunà (3), **liaũnas, liaunà** bdv. (4)
1. lieknas, laibas: *Áukštos, liáunos pušẽlės. Jaunỹstėje ir̃ màno liemuõ bùvo liáunas ir̃ lankstùs. Kàs įkvėpė šiái liáunai mergẽlei jėgų̃? Balerinà iškẽlė ìlgas liáunas rankàs.*
2. lengvai sulenkiamas, sin. lankstus: *Liáunas lazdýno meškerýkotis. Liaunà rýkštė.*
3. silpnas, gležnas: *Kójos trỹpė liáunus daigeliùs. Atsargiaĩ nusiskýniau dvì liáunas gėlės.*
liaunė́jimas dkt. ppr. vns. (1)
→ liaunėti: *Daũgelis liaunė́jimo vérgių jaũ susigùndė šiuõ maĩsto pãpildu.*
liaunė́ti, *liaunė́ja, liaunė́jo* vksm.
darytis liaunam (1 r.), liaunesniam: *Medẽlis áuga ir̃ liaunė́ja. Ar̃ trenirúojamas kū́nas liaunė́ja?*
liáuninti, *liáunina, liáunino* vksm.
(ką) daryti liauną (1 r.), liaunesnį: *Palaidìnės rãštas liáunino líemenį. Vertikãlios lìnijos ir̃ drỹžiai vizualiaĩ liáunina figū̃rą.*
liaunùmas dkt. ppr. vns. (2)
1. → liaunas 1: *Stebė́jausi tõs mergìnos liaunumù.*
2. → liaunas 2: *Liaunùmas tõs šakõs – nelū́žta ir̃ ganà!*
3. → liaunas 3: *Stiprýbė ir̃ liaunùmas daĩlininkės darbuosè sudãro puĩkią sąjungą.*
liaunùt dll.
vartojama tos pačios šaknies būdvardžio reikšmei sustiprinti: *Válgau kíek nóriu ir̃ esù liaunùt liaunutẽlis.*
liaunutẽlis, liaunutẽlė bdv. (2)
labai liaunas (1 r.): *Kū́nas [liemuõ] liaunutẽlis.*
liaupsẽ dkt. (4), **liáupsė** (1)
1. didelis ar perdėtas (pa)gyrimas: *Nepàgrįstos liaũpsės bùvo skìrtos miniìstrui. Jókios liaũpsės nepridẽs táu garbẽs. Nepatikė́jau šià medžiõklės žinõvo liaupsè. Taĩ bùvo nè liaupsẽ, õ vìsiška tiesà.*
2. psn. garbinama daina, giesmė: *Liaupsẽ Diẽvo Mótinai.* | prk.: *Niẽko nėrà niekingèsnio, neĩ dérgti sàvo gimtìnę ir̃ giedóti liaupsès okupántams.*
liáupsinimas dkt. ppr. vns. (1)
→ liaupsinti: *Mū́sų relìgija – taĩ Diẽvo ir̃ gyvẽnimo liáupsinimas. Kalbė́jau nè dirbtiniùs liáupsinimo žodžiùs, õ tìkrą tiẽsą. Ar̃ nenusibódo besaĩkis viršininko liáupsinimas?*
liáupsinti, *liáupsina, liáupsino* vksm.
(ką) labai ar perdėtai girti: *Vienì tą fìlmą liáupsino, kitì sù žẽmėmis maĩšė. Nesuprantù, kodẽl tù jį taĩp liáupsini.* | neig. (ko): *Valdžiõs veřsti nesirengiù, õ liáupsinti – tuõ labiaũ. Neliáupsink tù manę̃s, jaũ dãrosi nesmagù.*
liáutis, *liáunasi (liáujasi), lióvėsi* vksm. sngr.
1. baigti, nustoti ką daryti, ką darius: *Vaikaĩ šẽlti nesiliáuna. Ar̃ nesiliáusi veřkti [veřkęs]?! Jìs lióvėsi dìrbęs [dìrbti]. Pradė́jau raudóti ir̃ nebegalė́jau liáutis.*
2. (pas ką) baigtis, praeiti, nustoti, rimti: *Šaĩltis [kařštis, vė́jas] jaũ liáunasi. Giñčai [diskùsijos] nesilióvė. Vìs nesiliáuna įvaĩrios kalbos. Linksmýbės [triùkšmas] pàs juõs nesiliáuna.* | beasm.: *Lióvėsi lýti.*
Libãnas dkt. vns. (2), ofic. **Libãno Respùblika**
valstybė Vakarų Azijoje, prie Viduržemio jūros: *Dẽl nepàprasto gamtõs grõžio Libãnas vadìnamas „Artimū̃jų Rytų̃ Šveicãrija“. Libanè pasìbaigė penkiólika mẽtų trùkęs pilietinis kãras.*

libaniẽtis, libaniẽtė dkt. (2)
Libane gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Kiekvíenas sùtiktas libaniẽtis pãsakojo apiẽ ką tìk praũžusį kãrą. Susipažinaũ sù libanietè mergáite, žiūrė́jusia prõ sàvo sugriautũ namũ lángą.*
libaniẽtiškai prv.
→ libanietiškas 1: *Libaniẽtiškai troškìnta triušíena sù rỹžiais.*
libaniẽtiškas, libaniẽtiška bdv. (1)
1. būdingas ar priklausantis libaniečiams, jų kultūrai ar Libanui: *Libaniẽtiškas kvietìnių kruõpų ùžkandis. Libaniẽtiška krikščióniška giesmė̃. Saváitgalį sùrengėme libaniẽtiškus pietùs gamtojè.*
2. Libane randamas, auginamas, pagamintas ir pan.: *Libaniẽtiškas giñtaras. Brólis lauktùvių pařvežė libaniẽtiškų saldaĩnių. Libaniẽtiška kavà kvapnì ir stiprì.*
3. susijęs su libaniečiais pagal kilmę, su Libanu (apie kilmę): *Libaniẽtiškos šãknys yrà mãno šeimõs identitèto dalìs. Nedaũg kàs žìno, kàd garsiõs ãktorės gýslomis tẽka nè tìk meksikiẽtiškas, bèt ir libaniẽtiškas kraũjas.*
liberãlai dkt. dgs. (2)
LIBERALŲ PARTIJA: *Neketinù balsúoti ùž liberalùs. Konservãtoriai ir liberãlai taĩs mẽtais tãpo valdančiąja daũguma.*
liberãlas, liberãlė dkt. (2)
1. liberalų partijos narys: *Susitikìmas sù liberalù Petráičiu. Liberãlai mégsta daũg kalbė́ti apiẽ laĩsvąją rinką.*
2. laisvų, tolerantiškų pažiūrų žmogus, liberalizmo (2 r.) šalininkas: *Esù liberãlas nè partìnės priklausomýbės, õ įsitikinimų prasmè. Jìs savè laĩkė nuosaikiù liberalù, vértino pragmatìzmą ir tikė́jo blaiviù protù. Anót apibrėžìmo, liberãlas yrà asmuõ, tìkintis láisve.*
liberaliaĩ prv.
→ liberalus 2: *Liberaliaĩ mąstantis jaunìmas. Šiojè šalyjè į̃ vìską žiūrima labaĩ liberaliaĩ. Kai kuriosè paaugliũ šeimosè liberaliaĩ žiūrimà į̃ rũkymą.*
liberalìzmas dkt. ppr. vns. (2)
1. politinė ir ideologinė srovė, propaguojanti parlamentinę santvarką, individo iniciatyvos laisvę ir valdžios nesikišimą į ekonomiką: *Simpatizúoti liberalìzmui. Liberalizmas púoselėja demokrãtijos, laisvõsios konkureñcijos, privačiõs verslininkỹstės prìncipus. Euròpos polìtinė sistemà formãvosi liberalìzmo dvãsioje.*
2. pakantumas kitų žmonių nuomonei, kitokiam elgesiui, pagrįstas asmenybės laisve: *Jìs išvỹko į̃ tą̃ šãlį, kurì garsė́jo liberalizmù. Prokuròrui nesuprañtamas kai kuriũ asmenũ liberalìzmas.*
liberalùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ liberalus 2: *Báltijos šalysè liberalumù išsìskiria Èstijos polìtikai. Profèsorius garsė́jo sàvo liberalumù. Visúomenės liberalùmas ir toleráncija išsivýsto peř šiñtmečius.*
liberãlų pártija
politinė partija, kurios programa grindžiama liberalizmo (1 r.) nuostatomis: *Láiškas Euròpos Sąjungos valstýbių liberãlų pártijoms. Lietuvõs liberãlų pártija priklaũso ceñtro dešiniẽsiems.*
liberalùs, liberalì bdv. (4)
1. kuris laikosi liberalizmo (1 r.): *Lietuvõs liberalùs jaunìmas Vìlniuje sùrengė kasmetìnę ãkciją.*
2. pakantus kitų žmonių nuomonei, kitokiam elgesiui, laisvų pažiūrų: *Liberalùs vadõvas sáu pasiliẽka tìk atstovãvimo fùnkciją. Jìs savè laĩkė pakañkamai liberaliù ir tolerántišku pedagogù.*
3. rodantis, išreiškiantis pakantumą, liberalizmą (2 r.): *Liberalùs vadovãvimo stìlius. Màno tėvaĩ yrà liberaliũ pažiūrų.*
liberiẽtis, liberiẽtė dkt. (2)
Liberijoje gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Liberiẽtis atvỹko į̃ JAV susikùrti naũjo gyvẽnimo. Neturtìngos liberiẽčių šeĩmos sàvo vaikùs atidúoda į̃ turtìngųjų namùs, tikė́damosi, kàd šiẽ jíems suteĩks išsimókslinimą. Jõs óda šviesèsnė neĩ senũjų liberiẽčių.*
liberiẽtiškas, liberiẽtiška bdv. (1)
1. būdingas ar priklausantis liberiečiams, jų kultūrai ar Liberijai: *Turìstai domė́josi liberiẽtiškos kultũros aspèktais.*
2. Liberijoje randamas, auginamas, pagamintas ir pan.: *Liberiẽtiškas áuksas. Liberiẽtiška kavà.*

Libèrija dkt. vns. (1), ofic. **Libèrijos Respùblika**
valstybė Vakarų Afrikoje, prie Atlanto: *Apiẽ trẽčdalį Libèrijos plóto deñgia drėgníeji Gvinė́jos miškaĩ. Libèrijos valdžià dìdelę pajamų dãlį gáuna registrúodama laivùs. Libèrijoje kãsamas áuksas ir deĩmantai. Valstýbinė Libèrijos kalbà yrà ánglų kalbà.*

lìbiai dkt. dgs. (2)
viena Šiaurės Afrikos genčių, kadaise gyvenusi į vakarus nuo Egipto: *Daũgelis mókslininkų libiùs laĩko dabartìnių berbèrų prótėviais. III ámžiuje priẽš Kristų lìbiai sukū́rė Numìdijos valstýbę.*

Lìbija dkt. vns. (1), ofic. **Libijos Valstýbė**
valstybė Afrikos šiaurėje, prie Vidužemio jūros: *Lìbija – vienà rečiáusiai gyvẽnamų pasáulio valstýbių. Lìbija ẽmėsi gìnti relìgijos láisvę. Libijos ekonòmika tiesiógiai priklaũso nuõ nãftos prãmonės.*

lìbis, lìbė dkt. (2)
1. Libijoje gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Devýniasdešimt septynì pròcentai Lìbijoje gyvẽnančių lìbių yrà Lìbijos arãbai ir berbèrai. Peř ambasãdos užpuolìmą nukautì dù lìbiai.*
2. libių genties žmogus: *Daũg lìbių tarnãvo samdiniaĩs senóvės Egìpto kariúomenėje.*

lìbiškas, libiška bdv. (1)
1. būdingas ar priklausantis libiams, jų kultūrai ar Libijai: *Lìbiška ėrí́enos sriubà. Pagrindìnis lìbiškas pãtiekalas patiẽkiamas dideliamė indė. Gãtvėse girdisi lìbiška mùzika, kurì anksčiaũ bùvo cenzūrúojama.*
2. Libijoje randamas, auginamas, pagamintas ir pan.: *Lìbiška skarà. Ikì šiõs keliõnės nebuvaũ ragãvusi įdomaũs skõnio lìbiškos arbãtos.*

librètas dkt. (2)
operos, operetės, miuziklo žodžiai (tekstas): *Operètėje svarbù nè tìk librètas beĩ mùzika, bèt ir solìstų aktorìnis meistriškùmas.* | baleto veiksmo aprašymas: *Balèto žiūrõvų dė́mesį patráukė librèto situãcijų aštrùmas. Choreogrãfas pakoregãvo balèto librètą.*

librètininkas, librètininkė dkt. (1)
libreto autorius: *Balètas skãtina kultū́rų sąveiką, nès choreogrãfas, librètininkas, kompozìtorius, scenogrãfas ir kitì jõ kūrė́jai dažnaĩ yrà ìš skirtìngų kultū́rų.*

Librevìlis dkt. vns. (2)
Gabono sostinė: *Librevìlio úostas. Librevìlis pateñka į brangiáusių pasáulio miẽstų dešimtùką. Ginklúota opozìcija Librevìlyje pasirãšė paliáubų susitarìmą.*

licė́jus dkt. (2)
vidurinė bendrojo lavinimo mokykla: *Tiksliū́jų mókslų [tèchnikos] licė́jus. Mókytis licė́juje. Licė́jaus specializãcija – gabiū́ mokiniū́ mókymas. Lietuvojè tū́kstantis devynì šimtaĩ devyniasdešimtaĩs mėtais įkùrtas Vìlniaus licė́jus devintū́–dvýliktų klãsių mokiniáms. Atkū́rus Lietuvõs nepriklausomýbę kai kuriõs vidurìnės mokỹklos ař gimnãzijos bùvo pértvarkytos į licė́jùs.* | jos patalpos: *Licė́juje įrengtos modernaũs apšvietìmo sistèmos.* • plg. gimnazija.

licenciãtas, licenciãtė dkt. (2)
1. vyr. vns. Lietuvoje – kvalifikacinis laipsnis, suteikiamas asmeniui, išėjusiam meno aspirantūros studijų programą: *Mẽno licenciãtas.* • plg. bakalauras, magistras2, mokslų daktaras.
2. tą laipsnį turintis asmuo: *Esù mẽno licenciãtė. Mẽno licenciãtai, põ aspirantū́ros stùdijų baigìmo įgìję nè mažèsnę kaĩp dvejū́ mėtų tìriamojo ař kūrýbinio dárbo pãtirtį beĩ paskelbę publikãcijų kultū́ros ir mẽno leidiniuosè, mẽno dãktaro láipsnį galės gáuti baĩgę vienū́ mėtų mẽno doktorantū́rą ir apgýnę mẽno dãktaro dárbą. Mẽno licenciatùs į doktorantū́rą konkùrso būdù priimš mẽno doktorantū́ros téisę tùrintys universitètai.*
3. vyr. vns. Europos bažnytinėse katalikų ir kai kuriose kitose aukštosiose mokyklose – antrosios pakopos studijų kvalifikacinis laipsnis: *Teològijos mókslų licenciãto láipsnis suteĩkia téisę dė́styti aukštõjoje mokỹkloje. Nuõ tū́kstantis devynì šimtaĩ devyniadešimtū́ mėtų licenciãtas teĩkiamas Výtauto Dìdžiojo universitèto Katalìkų teològijos fakultetè.* • plg. bakalauras, magistras[2], mokslų daktaras.
4. licencinės sutarties objekto naudotojas: *Sudarýti sùtartį sù licenciatù. Licenciãtas gãli atsisakýti výkdyti nãftos gavýbos dárbus. Víenas licenciãtas gãli turė́ti liceñcijas kelíems medžiõklės plótams.*

liceñcija dkt. (1)
1. valstybės organų išduodamas leidimas (ką daryti, kuo verstis): *Impòrto [ekspòrto] liceñcija. Išdúoti [gáuti, turéti] liceñciją. Medžiõklės sezònas dár neatẽjo, dár negãvome šáudymo liceñcijų. Liceñcija suteĩkia į́monei téisę taisýti ginklùs. Gautà muĩtinės liceñcija pérvežti transpòrto priemonę peř síeną.*
2. sutartimi įforminamas leidimas panaudoti patentuotus išradimus, prekės ženklus, autoriaus kūrinius ir pan.: *Išimtìnė [neišimtìnė] liceñcija. Liceñcija léidžia pasinaudóti kū́riniu, veřsti jį̃ į̃ kìtą kalbą arř pérdirbti. Liceñcijos įsigijìmas yrà komerčinis sándėris.*
licencijãvimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → licencijuoti 1: *Gýdytojų [slaugýtojų, akùšerių, odontològų] licencijãvimas. Pavojìngųjų atliekų tvařkymo licencijãvimas. Į̃ elektròninę erdvę pérkeliamas profesìnio mókymo licencijãvimas.*
2. → licencijuoti 2: *Pãtentų [intelèktinės nuosavýbės objèktų] licencijãvimas.*
licencijúoti, *licencijúoja, licencijãvo* vksm.
1. (ką) suteikti (ar gauti) kam licenciją (1 r.): *Licencijúota veiklà. Siū́loma licencijúoti visùs sveikãtos priẽžiūros specialistùs. Daũgelis Lietuvõs keliõnių pardavìmo agentū̃ licencijãvo sàvo veĩklą.*
2. suteikti kam licenciją (2 r.): *Dabař pardúodama daugýbė vaĩkiškų licencijúotų elektromobìlių, kuriẽ yrà sumãžintos tikrū̃ transpòrto priemonių veřsijos.*
liceñcinė sutartìs
rašytinis susitarimas, kuriuo viena šalis suteikia teisę kitai šaliai (licenciatui, 4 r.) naudotis licencijos objektu: *Liceñcine sutartimì nustãtoma liceñcijos rū́šis, galiójimo teritòrija, galiójimo teřminas ir nutraukìmo tvarkà, liceñcinio ãtlygio dỹdis ir pan. Liceñcinėje sutartyjè nuródyta, kíek kartū̃ bùs transliúojamas fìlmas.*
liceñcinis, liceñcinė bdv. (1)
1. vykdomas pagal licencinę sutartį: *Liceñcinė žvejýba. Liceñcinis veřslas. Nãftos telkinỹs eksploatúojamas pagaĩ liceñcinį susitarìmą.*
2. mokamas pagal licencinę sutartį: *Liceñcinis ùžmokestis [atlýginimas, mókestis]. Publikúota liceñcinė sutartìs neródo liceñcinių ìšmokų dỹdžių ir káinų nustãtymo ypatùmų.*
Lìchtenšteinas dkt. vns. (1), ofic. **Lìchtenšteino Kunigaikštỹstė**
valstybė Vakarų Europoje: *Nykštùkinė valstýbė Lìchtenšteinas pasitìko mùs žýdinčiais sõdais. Nórs Lìchtenšteine nėrà neĩ óro úosto, neĩ geležìnkelio, nuvỹkti į̃ šią Álpių valstybẽlę nesudėtìnga. Stùdijos Lìchtenšteino aukštõsiose mokỹklose vỹksta vókiečių kalbà. Lìchtenšteino parlameñto pavadìnimas – Lìchtenšteino Kunigaikštỹstės Lándtagas.*
lichtenšteiniẽtis, lichtenšteiniẽtė dkt. (2)
Lichtenšteine gyvenantis ar iš ten kilęs žmogus: *Lichtenšteiniẽčiai kalba vókiečių kalbà. Vidutìnis lichtenšteiniẽtis yrà labiáusiai pasitùrintis pasáulio gyvéntojas.*
lichtenšteiniẽtiškas, lichtenšteiniẽtiška bdv. (1)
1. būdingas ar priklausantis lichtenšteiniečiams, jų kultūrai ar Lichtenšteinui: *Lichtenšteiniẽtiškas kraštóvaizdis. Lichtenšteiniẽtiškame miškė daugiáusia áuga bùkai ir ẽglės.*
2. Lichtenšteine randamas, auginamas, pagamintas ir pan.: *Lichtenšteiniẽtiški suvenỹrai. Ìš keliõnės parsìvežiau lichtenšteiniẽtiškų pãšto ženklų̃.*
Lydà dkt. vns. (4)
miestas Baltarusijoje, Gardino srityje: *Lydà ir Gařdinas garsė́jo sàvo mūrìnėmis pilimìs. XIX a. pradžiojè Lydõs ir jõs apýlinkių gyvéntojai dár kalbė́jo lietùviškai. Lydojè aplañkėme kunigáikščio Gedimìno statýtą pìlį.*
lỹdalas dkt. (3^b)
išlydyta ar išsilydžiusi medžiaga: *Geležiẽs [silikãtinis, žálvario] lỹdalas. Lýdymosi procèsas baĩgiasi, kaĩ lỹdalas pasidãro chèmiškai ir teřmiškai vienalỹtis. Stìklo lỹdalas susidãro tiřpstant kvárco grūdẽliams.*
lydė́jimas dkt. ppr. vns. (1)
1. → lydėti 1: *Transpòrto priemonių [laivų̃, krovinių̃] lydė́jimas. Agentūrà teĩkia turìstinių grùpių lydė́jimo pãslaugas. Susipažìnkite sù mokinių̃ lydė́jimo į̃ reñginius tvarkà.*

2. → lydėti 2: *Kū́no lydė́jimas ìš namų̃. Mìrusiojo lydė́jimas gãli bū́ti atliẽkamas pagal̃ báltų ãpeigas.*

lydekà dkt. (2)
didelė pailga plėšri gėlavandenė žuvis ilga plokščia galva ir snukiu (*Esox lucius*): *Prisiglaũdusi priẽ dùgno ramių̃ ramiáusiai snáudė lydekà. Lydẽkos gyvẽna seklumosè ir̃ pavieniuĩ.* | jos mėsa: *Farširúota lydekà. Krósnyje keptà lydekà sù apskrùdusių bùlvių vainikù žãdino apetìtą.*

lydekáuti, *lydekáuja, lydekãvo* vksm.
(kame, kuo) gaudyti lydekas: *Lydekáudami dugnìnėmis meškerėmìs pabandýkime lydẽkai pamė́tė́ti negývą masalìnę žuvẽlę. Lydekáuti į̃ ẽžerą niekadà neplaukiù anksčiaũ ìš rýto. Mán patiñka Dubýsoje lydekáuti.*

lydekãvimas dkt. ppr. vns. (1)
→ lydekauti: *Balañdžio pabaigà – lydekãvimo pradžià. Daugumà masalų̃ kabliùkų greĩtai nusidẽvi, ir̃ juõs veřta paáštrinti priẽš žvejýbą, ýpač lydekãvimą. Peř lydekãvimo sezòno atidãrymą pagavaũ trìs lydekàs.*

lydẽkinė[1] dkt. (1), **lydekìnė**[1] (2)
meškerė lydekoms gaudyti: *Tvenkinỹs jaũ labaĩ prižė́lęs, sù lydẽkine niẽko nepagáusi. Važiúodamas spiningáuti vìs dažniaũ pasìimu ir̃ lydẽkinę.*

lydẽkinis, lydẽkinė[2] bdv. (1), **lydekìnis, lydekìnė**[2] (2)
skirtas lydekoms gaudyti: *Lydẽkinė plū̃dė. Turė́jau lydẽkinę mẽškerę, bèt užkìbo trỹs nusprógę kařšiai. Sėkmìnga žvejýba jį̃ prìvertė patikė́ti lydẽkinių musẽlių naudà.*

lyderiáuti, *lyderiáuja, lyderiãvo* vksm.
(kame, pagal ką) būti (ppr. neformaliu) lyderiu: *Siekìmas lyderiáuti. Lietuvõs valstýbinių aukštųjų mokỹklų reĩtinge lyderiáuja Vìlniaus universitètas. Lietuvà lyderiãvo didžiáusių Báltijos šalių̃ bendróvių sąrašè.*

lyderiãvimas dkt. ppr. vns. (1)
→ lyderiauti: *Lyderiãvimas – taĩ mokė́jimas darýti į̃taką žmonė́ms. Kartaĩs vadovãvimas ir̃ lyderiãvimas yrà laĩkomi sinonìmais.*

lýderis, lýderė dkt. (1)
1. politinės partijos ar sąjungos vadovas: *Lietuvõs socialdemokrãtų pártijos lýderis. Visúomenės pasitikė́jimas Lietuvõs žaliųjų̃ pártija ir̃ jõs lýderiu nebeáuga. Rinkimùs laimė́jusios pártijos lýderis žãda suformúoti stabìlią vyriausýbę.*
2. pirmaujantis sportininkas ar komanda: *Daugiadiẽnėse dvìratininkų lenktỹnėse lietùvių kománda tãpo lýdere. Krepšìnio rungtỹnėse rezultatyviáusiai žaĩdė komándos lýderiai.* • ant. autsaideris.
3. verslo, socialinės ar kitokios grupės vadovas, organizuojantis grupės narių veiklą ir reguliuojantis jų tarpusavio santykius: *Pasáulio veřslo lýderiai dalyváuja tarptautìniame ekonòmikos fòrume. Charizmãtiškas lýderis apliñkinius lengvaĩ suviẽnija siékti beñdro tìkslo. Šiañdien tù lýderis, rytój – pavaldinỹs. Lýderiais nè gìmstama, õ tamñpama.* • ant. pavaldinys.

lyderỹstė dkt. ppr. vns. (2)
verslo, socialinės ar kitokios grupės veiklos organizavimas: *Lyderỹstės ùgdymas. Lyderỹstės sė̃kmę lẽmia gebė́jimas paveĩkti ir̃ į̃kvė̃pti kitùs. Šiuolaikìnei lyderỹstei keliamì reikalãvimai griáuna autoritãrinio vadõvo stereotìpą.*

lydė́ti, *lỹdi, lydė́jo* vksm.
1. (ką, iki ko, prie ko) eiti ar važiuoti drauge su išvykstančiu asmeniu ar objektu iki kurios nors vietos: *Išlydė́jome svẽčią ikì varřtų. Mašìną lydė́jo kelì automobìliai. Tė́vas priẽ altõriaus lydė́jo jauniáusiąją dùkrą. NATO naikintùvai lỹdi lėktùvą.*
2. (ką, į ką, iki ko) sekti paskui karstą laidojant: *Numìrėlį į̃ kapùs lydė́ti. Žmónės lydė́jo poètę į̃ ámžinojo póilsio viẽtą. Artimíeji ikì kapiniũ velióni lydė́jo pėsčiomìs.*
3. (ką, kuo) sekti (akimis, žvilgsniu): *Akimìs visì jį̃ lydė́jo. Žmonà lỹdi žvilgsniù výro pilotúojamą lėktùvą.*
4. (ką) vykti veiksmui drauge su kitu veiksmu: *Mùzika lydė́jo žmõgų nuõ seniáusių laikų. Žaidimùs lỹdi daĩnos. Šì emòcinė bū̃sena gãli lydė́ti įvairaũs ámžiaus žmõgų. Visùs jõ žygiùs lydė́jo nesėkmė̃.*

5. (ką) būti šalia ko, neišnykti: *Mótinos pavéikslas lỹdi žmõgų vìsą gyvẽnimą. Vil̃tį lỹdi báimė.* | (ką) būti šalia ko ir jį papildyti, paaiškinti: *Konstitùcijos pãtaisą lỹdintis įstãtymas. Įstãtymą lỹdintys ãktai.*

lydė́tojas, lydė́toja dkt. (1)
žmogus, kuris ką nors lydi: *Pasibaĩgus šõkių vãkarui visadà atsiràsdavo kóks lydė́tojas. Pãšto lydė́tojas prìima, lỹdi ir įteĩkia pãšto siuntàs. Turìstų lydė́tojas tuřkas visadà bùvo sù grupė̀. Mìrusiojo artimíeji pasam̃dė lydė́tojus.*

lydė̀tùvės dkt. dgs. (2), **lydė́tuvės** (1)
mirusiojo lydėjimas į kapus: *Pagrindìniai žmogaũs gyvẽnimo virsmaĩ yrà krikštỹnos, vestùvės ir lydė̀tùvės. Veliónio lydė̀tùvėse dalyvãvo daũg žmoniũ. Retaĩ begiřdime žodžiùs „šeřmenys“, „budỹnės“, „lydė̀tùvės“, „pakasỹnos“... – viskas pavirřto „láidotuvėmis“.*

lydyklà dkt. (2)
lydymo įmonė: *Metãlų [stìklo] lydyklà. Kaunè veĩkia vieniñtelė šaliẽs aliumìnio lydyklà. Añtras pagaĩ dỹdį Zámbijos miẽstas keñčia nuõ ìtin dìdelio užterštùmo, nès čià veĩkė vienà didžiáusių švìno lydỹklų pasáulyje.* | jos patalpos: *Lydỹkloje padidė́jusi sunkiũjų metãlų dalẽlių koncentrãcija. Senõjoje vãško lydỹkloje dabaĩ įrengtas muziẽjus.*

lydỹklė dkt. (2)
lydymo įtaisas: *Aukštãkrosnės [vãško] lydỹklė.*

lýdimai dkt. dgs. (1)
iškirstas ar išdegintas plotas miške; sin. skynimas: *Lìko vienì lýdimai, šakomìs užverstì. Árklius paléidau lýdimuose ganýtis.*

lýdymas[1] dkt. ppr. vns. (1)
→ lydyti[1]: *Šiẽno lýdymas.*

lýdymas[2] dkt. ppr. vns. (1)
→ lydyti[2]: *Lýdmetalio [pliẽno, vãško] lýdymas. Lýdymo srovė̃.* | sngr.: *Lýdymosi slė̃gis [šilumà]. Bañdymo metù siekiama nustatýti plastikìnių įdėklų lýdymosi temperatūrą. Stìklo lýdymosi temperatūrà yrà labaĩ aukštà.*

lydimìnis, lydimìnė bdv. (2)
lydimuose vykdomas: *I tűkstantmetyje priẽš Kristų bùvo paplìtęs lydimìnis žẽmės apdirbìmo bũdas. Klajõkliai veřtėsi medžioklė̀, žvejýba ir lydiminė žemdirbystė. Műsų dienomìs lydimìnė žemdirbỹstė dár táikoma Ãfrikoje ir kituosè atógrąžų kraštuosè.*

lydinỹs dkt. (3ª)
metalas, gaunamas sulydant du ar daugiau metalų: *Juvelỹrinis lydinỹs. Žálvaris – taĩ vãrio ir cìnko lydinỹs. XIV–XV ámžiuose Lietuvõs Didžiõjoje Kunigaikštỹstėje kaĩp pinigaĩ cirkuliãvo sidãbro lydiniaĩ. Automobìlių gamìntojai naudója ir lengvũjų metãlų lýdinius.* | prk.: *Temperameñto ir intelèkto lydinỹs. Teòrijos ir táikomųjų mókslų lydinỹs. Jõ poèzija – didãktikos ir tautósakos lydinỹs.*

lỹdis dkt. (2)
1. etnogr. vienas metmenų riestuvo atleidimas audžiant: *Ausdamà dìdelį lỹdį atléido – pasidãrė skylė̃.*
2. ištisinis vyksmas, trūkis: *Vìską padariaũ víenu lydžiù* (be pertraukos, be sustojimo).

lydỹs dkt. (4)
LYDEKA: *Lydỹs laĩko pagriẽbęs jűsų ùžmestą negývą žuvẽlę. Sàvo didžiáusius lydžiùs esù sumeškeriójęs rugsė́jo pabaigojè.*

lýdyti[1], *lýdo, lýdė* vksm.
(ką) daryti, leisti, kad sulytų, laikyti lietuje: *Lýdyti drabužiùs [šiẽną].* | neig. (ko): *Nereikė́tų ganýti, rūbẽlių lýdyti* (flk.). | sngr. (ką): *Ką tìk išsiplóvei gálvą ir lýdaisi pláukus!*

lýdyti[2], *lýdo, lýdė* vksm.
(ką, kame) kaitinant daryti skystą; sin. tirpdyti: *Lýdytas sűris [svíestas]. Jaũ senóvės egiptiẽčiai mokė́jo lýdyti áuksą. Sáulės spinduliaĩ lýdė asfálto paviršių. Ugnìs pradė́jo lýdyti stógo pérdangas. Skùlptorius lýdė metãlą vienuolýno rũsio dirbtùvėje.* | sngr.: *Ãlavas greĩt lýdosi.*

lýdytojas, lýdytoja dkt. (1)
žmogus, kuris lydo[2], tirpdo ką: *Sidãbro [metãlo, švìno, vãško] lýdytojas. Jìs įgìjo pliẽno lýdytojo specialýbę. Aliumìnio lýdytojai investúoja į̃ aplinkósaugą.*
lýdkrosnė dkt. (1)
metalo, stiklo, bazalto ir kt. medžiagų lydymo krosnis: *Metãlų [stìklo] lýdkrosnė. Lýdkrosnių áušinimo sistèmose naudójamas vanduõ. Elektrà kaĩtinamose lýdkrosnėse išlýdomas grynèsnis metãlas.* • plg. aukštakrosnė.
lýdmetalis dkt. (1)
lydus švino, alavo ir stibio lydinys, naudojamas lituojant: *Litúojant išsilýdo tìk lýdmetalis, kurìs suvìlgo jungiamų̃ elemeñtų briaunàs. Aliumìnio lýdmetalis naudójamas aliumìniui litúoti.*
lỹdraštis dkt. (1)
su dokumentais siunčiamas paaiškinamasis raštas: *Lỹdraštis dė̃l teĩkiamo Lietuvõs Respùblikos Vyriausýbės nutarìmo projèkto. Lỹdraštis dė̃l įsãkymo projèkto dė̃rinimo. Dárbus konkùrsui prãšome siųsti kartù sù lỹdraščiu. Dokumeñtai į̃staigoms siunčiamì sù lỹdraščiu. Prãšom užpìldyti pavojìngųjų atliekų̃ lỹdraštį.*
lydùmas dkt. ppr. vns. (2)
medžiagos savybė lydytis: *Metãlų [riebalų̃, pelenų̃] lydùmas. Stìklo savýbės priklaũso nuõ chèminės sudėtiẽs, lydùmo sąlygų ir tolèsnio apdirbìmo. Gaminỹs tùri atitìkti lydùmo spartõs reikalãvimus.*
Lyduõkiai dkt. dgs. (2)
miestelis Ukmergės rajone: *Lyduokiùs puõšia Šv. arkángelo Mýkolo bažnýčia. Lyduõkiai įsikū́rę netolì Siesartiẽs ùpės. Lyduõkių dvãras yrà išlaĩkęs sàvo autentiškùmą ir žãvi tiẽk architektūrà, tiẽk istòrine dvasià.*
lydùs, lydì bdv. (4)
galintis lydytis ar išsilydyti: *Lydùs kištùkas. Lỹdūs klijaĩ. Kãlis yrà labaĩ leñgvas, mìnkštas ir lydùs metãlas. Metãlo kerãmikos dañgos gáunamos pridė́jus metãlų į̃ oksidùs ir suñkiai lydžiùs júnginius.*
Lýduvėnai dkt. dgs. (1)
miestelis Raseinių rajone: *Lýduvėnai – nepaprastaĩ gražùs miestẽlis priẽ Mairónio apdainúotos Dubýsos. Lýduvėnų geležìnkelio tìltas yrà aukščiáusias ir ilgiáusias tìltas Lietuvojè. Lýduvėnų bendrúomenė projèkto metù tìkisi padìdinti miestẽlio patrauklùmą.*
líedinimas dkt. ppr. vns. (1)
→ liedinti: *Bareljèfo [brònzos] liẽdinimas. Tikslùs liẽdinimas nereikaláuja papìldomos apdailõs. Muziẽjaus ekspozìcija labaĩ platì – nuõ ãdatų gamýbos ikì patránkų liẽdinimo.*
líedinti, *líedina, líedino* vksm.
(ką) rūpintis, užsakyti, kad kas (ppr. meistrai) lietų[2]: *Kùnigas statýdino bažnýčią, líedino varpùs. Įsibróvėliai svetimtaũčiai varpùs išsivèžtavo ir ìš jų̃ líedindavo patránkų svíedinius. Drožtì beĩ líedinti stabaĩ bùvo sudaužýti. Išardýti į̃ palė́pę vẽdantys líedinti láiptai.* | sngr. (ką, kame): *Añtkapius líedinomės pamiñklų dirbtùvėse.*
liejė́jas, liejė́ja dkt. (1)
LIEJIKAS: *Stìklo plúošto detãlių liejė́jas. Žvãkių liejė́jai. Stìklo liejė́jai taĩp ir nesugebė́jo pagamìnti véidrodžio. Pàdedame ràsti stógdengius, pamatų̃ kasė́jus beĩ liejė́jus.*
liejýba dkt. vns. (1)
1. dailės technika – kūrinių iš lydžių medžiagų (metalo, stiklo ir kt.) liejimas formomis: *Juvelỹrikoje naudójamos įvaĩrios tèchnikos, taĩp jų̃ ir kalýba, liejýba. Liejýba léidžia sukùrti erdvìnę kompozìciją. Šì skulptūrà pagamìnta liejýbos būdù.*
2. LIEJININKYSTĖ: *Brònzos [žvãkių] liejýba. Lietuvojè liejýba yrà vienà seniáusių metãlo apdorójimo tèchnikų.*
liejìkas, liejìkė dkt. (2)
liejimo (iš lydyto metalo, vaško, plastiko ir pan.) specialistas; sin. liejėjas: *Žvãkių [varpų̃, plãstiko] liejìkas. Jõ profèsija – metalùrgas liejìkas. Jám tẽko dìrbti betòno gaminių̃ liejikù. Aliumìnio detãlių liejìkai turė́jo bū́ti nemenkì meistraĩ. Jì dìrbo stìklo karõlių liejikė.*
liejyklà dkt. (2)
liejimo įmonė, cechas: *Ketaũs [varpų̃, raĩdžių] liejyklà. Vìlniuje bùvo dìdelė patránkų liejyklà.* |

jo(s) patalpos: *Metalìnių vaĩzdžių liejỹkloje stóvi moderniáusia ír̃anga. Liejỹkloje specialùs cèchas apdorójo brònzą.*

liejìmas[1] dkt. ppr. vns. (2), **liejìmasis**[1] sngr. (1)

1. → lieti[1] 1: *Vandeñs liejìmas asocijúojasi sù lietumì. Kaĩ bìtės spiẽčia, nereĩkia skubéti sù vandeñs liejimù.*

2. → lieti[1] 2: *Perniẽk tàvo liejìmas – jaũ pradė́jo lýti. Añt vandeñs liejìmo sistèmos įmontúojami purkštùkai.*

liejìmas[2] dkt. ppr. vns. (2), **liejìmasis**[2] sngr. (1)

1. → lieti[2] 1: *Presúojamasis [figũrinis] liejìmas. Betòno pamatų liejìmas. Monètų liejìmas. Į liejìmo fòrmą pìlamas skýstas metãlas. Vienkartìnės liejìmo fòrmos dažniáusiai gamìnamos ìš smė̃lio ir̃ mólio.*

2. sngr. → lieti[2] 3 (sngr.): *Daiktų [raĩdžių] liejìmasis. Specialìstai ištýrė vaikų akių jautrùmo ir̃ vaizdų liejìmosi príežastis.*

liejininkỹstė dkt. vns. (2)

liejinių gamyba: *Pliẽno [varpų] liejininkỹstė. Liejininkỹstė ýpač suklestė́jo XIV–XV ámžiuose, gòtikos laikótarpiu. Atliẽkant liejininkỹstės dárbus reĩkia laikýtis darbų saugõs.*

liejinỹs dkt. (3[4b])

dirbinys, pagamintas liejimo būdu – skystą medžiagą pilant į formą: *Pliẽno [gìpso, stìklo plúošto] liejiniaĩ. Taĩ pirmàsis brònzos liejinỹs, nulíedintas Lietuvojè. Baròko laikótarpiu liejiniaĩ tãpo labaĩ puõšnūs. Mẽnininkai liẽjinius dažnaĩ inkrustúodavo emaliù ir̃ brángakmeniais.*

liẽkana dkt. (1)

1. ko nors likusi, nepanaudota dalis; sin. likutis: *NesuvìršKintos maĩsto liẽkanos nueĩna į stórąją žárną. Gaũsiai suvešéjusių augalų liẽkanos nuséda į dùgną ir̃ viršta dumblù.*

2. iš praeities likęs daiktas ar reiškinys: *Senóvės [praeitiẽs] liẽkanos. Drėkìnimo sistèmos liẽkana. Aptìkome tvirtóvės liẽkanų. Archeològai àtkasė mólio krósnies liẽkanas.*

3. matematikoje – dalijant likęs skaičius, mažesnis už daliklį: *Skaĩčius, ìš kuriõ nebegãlima dár kařtą atimti dalìklio ir̃ gáuti natū̃rinio skaĩčiaus, vadìnamas liẽkana. Sakýkime, kàd „a“ dalìjasi ìš „b“ bè liẽkanos.*

líeknas[1] dkt. (1)

klampi pieva su krūmais: *Peř tą líekną nepéreisi. Líeknuose ántys pẽrisi. Líekne áuga vìksvos, vilkdalgiai ir̃ kitì žemãpelkių augalaĩ.* • plg. raistas.

liẽknas[2]**, lieknà** bdv. (4)

laibas, liaunas, grakštus, išlakus: *Liẽknas beržẽlis. Sãlės viduryjè aukštà damà šóko válsą sù lieknù karininkù. Jì bùvo aukštà, lieknà, rudaĩ įdẽgusi, lýg ką tìk grįžusi ìš pajū́rio.*

lieknė́jimas dkt. ppr. vns. (1)

→ lieknėti: *Lieknė́jimas – ìlgas ir̃ sunkùs procèsas. Lieknė́jimą tókio ámžiaus mergìnos laĩko benè svarbiáusiu sàvo tikslù.* • ant. storėjimas.

lieknė́ti, *lieknė́ja, lieknė́jo* vksm.

darytis lieknam, lieknesniam; sin. laibėti: *Lieknė́ti nėrà leñgva. Lieknė́jant gãlima pakeñkti sveikãtai. Organìzmas pràdeda dẽginti riébalus, ir̃ žmogùs lieknė́ja. Móterį džiùgino, kàd jì lieknė́jo tolýgiai.*

lieknỹn prv.

→ lieknas[2]: *Tù vìs lieknỹn ir̃ lieknỹn einì – mitýbą pàkeitei?*

liẽkninamasis kvėpãvimas

speciali mankšta, derinant kvėpavimo ir raumenų tempimo pratimus: *Jògos atmainà yrà liẽkninamasis kvėpãvimas, kuriamè didžiáusias dėmesỹs suteĩkiamas į kvėpãvimą – mókoma kvėpúoti giliaĩ ir̃ taisyklìngai. Jì pasirýžusi nenulìpti nuõ treniruõklio ar̃ bè pérstojo darýti liẽkninamojo kvėpãvimo pratimùs.*

lieknýnas dkt. (1)

žemos pelkėtos vietos: *Čià gerõs žẽmės neràsi – vienì lieknýnai. Teñ tóks lieknýnas, galì batùs prisémti.*

liẽkninimas dkt. ppr. vns. (1)
→ liekninti: *Kū́no liẽkninimas. Grõžio namaĩ lãzeriu atliẽka tãlijos liẽkninimo procedū̃rą.*
liẽkninti, *liẽknina, liẽknino* vksm.
(ką) daryti liekną, lieknesnį: *Šìs pratìmas labaĩ tiñka líemeniui liẽkninti. Mankštà žmógų nè tìk liẽknina, bèt ir jáunina beĩ suteĩkia eneř̃gijos.* | sngr. (kuo): *Jì liẽkninasi mankštà ir̃ dietà.* | (ką) daryti tariamai, vizualiai liekną, lieknesnį: *Ypač liẽknina júodas drabùžis sù vertikaliaĩs ruožẽliais ar̃ bangúotomis juostẽlėmis. Tà suknẽlė manè liẽknino.*
lieknùmas dkt. ppr. vns. (2)
→ lieknas[2]: *Greità mẽdžiagų apýkaita garantúoja lieknùmą bè diètų. Visúomenė susirū́pinusi manekènių lieknumù.*
Líelupė dkt. vns. (1)
upė Latvijoje, įtekanti į Rygos įlanką: *Líelupė prasìdeda priẽ Baũskės, kuř susilíeja ìš Lietuvõs atìtekantys Nemunẽlis ir̃ Mūšà. Nuõ Jelgavos ikì Rygõs Líelupė yrà laivúojama. Líelupei prìskiriama dù šimtaĩ peñkiasdešimt iñtakų.*
liemẽnė dkt. (2)
viršutinis liemenį dengiantis drabužis be rankovių: *Výriška [móteriška, megztà, langúota, kailìnė, nepéršlampama] liemẽnė. Põ švarkù švytéjo geltóna liemẽnė. Speciãliosios tarnýbos naudója nepéršaunamas liemenès.*
liemenẽlė dkt. (2)
apatinis moteriškas drabužis krūtims prilaikyti: *Liemenẽlė tùri nè tìk idealiaĩ tìkti tàvo kū́nui, bèt ir̃ deréti priẽ drabùžių. Spòrtinės liemenẽlės siùvamos ìš specialiõs elastìngos mẽdžiagos. Kū̃dikių prẽkių parduotùvėse gãlima ràsti liemenẽlių, skirtū̃ nėščióms ir̃ žìndančioms móterims.*
liemenìngas, liemenìnga bdv. (1)
1. turintis gražų, liekną liemenį (apie žmogų): *Kõl sportavaũ, buvaũ stiprùs ir̃ liemenìngas výras. Kerãmikės darbaĩ – taĩ išlãkios, liemenìngos, grãkščios móterų figū̃ros.* | turintis tvirtą, stambų liemenį (apie žmogų): *Taĩ bùvo tvìrtas, stambùs, liemenìngas výras.*
2. turintis tvirtą, stambų liemenį, kamieną: *Apliñkui áugo liemenìngos, glėbiaĩs neapkabìnamos pùšys. Víesulas ìš šaknū̃ išvařtė liemenìngas eglès ir̃ drẽbules.*
liemeningùmas dkt. ppr. vns. (2)
1. → liemeningas 1: *Añt petiẽs užmestà skraĩstė suteĩkia kunigáikščio figū̃rai kariškùmo ir̃ liemeningùmo.*
2. → liemeningas 2: *Stíebo fòrma ir̃ liemeningùmas nustãtomi pagaĩ mẽdžio skersmeñs ir̃ aũkščio matãvimus.*
liemenìnis, liemenìnė bdv. (2)
1. liemens pavidalo, kaip liemuo (3 r.): *Ìš liemenìnės skerdíenos daliẽs išpjaunamà filẽ.*
2. liemens pavidalo, kaip liemuo (4 r.): *Skìriamos liemenìnės ir̃ kúokštinės augalū̃ šãknys. Liemenìnė šaknū̃ sistemà tùri stórą pagrindìnę šãknį ir̃ daũg atsišakójančių šóninių šaknū̃.*
liemenùkas dkt. (2)
LIEMENĖLĖ: *Peř žmonìjos istòriją liemenùkas bùvo išrañdamas kelìs kartùs. Daũgelis mergìnų ir̃ móterų liemenùką síeja sù patogumù. Móterys kařtais nešiója netiñkamo dỹdžio liemenukùs.*
liemuõ, *liemeñs* dkt. vyr. (3ª)
1. siaura žmogaus kūno dalis virš klubų, po šonkauliais; sin. juosmuo, talija, pusiaujas: *Móteris plónu líemeniu. Drabùžis añkštas peř líemenį. Véjas prilìpdė jõs šilk̃o suknẽlę priẽ liemeñs.*
2. drabužio dalis, apimanti tą kūno dalį: *Įėmė peř líemenį. Pasiùvo į̃ líemenį. Suknẽlės liemuõ bùvo nusagstýtas smarãgdais.*
3. žmogaus kūno dalis be galvos, kaklo, galūnių; sin. stuomuo, torsas: *Jìs bùvo áukštas výras láibu líemeniu.* | gyvūno kūno dalis be galvos, kaklo, galūnių ir uodegos: *Tãksų ir̃ basètų veĩslių šunìms būdìngas ìlgas liemuõ.*
4. pagrindinis medžio stiebas nuo šaknies kaklelio iki viršūnės: *Priglùdęs priẽ obeĩs liemeñs stovéjo kareĩvis. Apatìnė mẽdžio liemeñs dalìs, netùrinti šakų̃, vadìnama kamíenu.* • plg. stiebas, kamienas.
◊ **ìš stuomeñs ir̃ ìš liemeñs** žr. stuomuo.

líepa dkt. (1)
1. medis širdiškais smulkiai dantytais lapais, kvapiais, medingais, gelsvais žiedais (*Tilia*): *Põ lángu šlãma líepa. Líepų žiedũ arbãtą gẽria nuõ kósulio. Aukštà kaĩp líepa* (apie merginą).
2. septintasis metų mėnuo: *Líepą žýdi líepos. Įprastaĩ šilčiáusias vãsaros mė́nuo Lietuvojè bũna líepa ar rugpjū́tis. Pagrindìnis medùnešio mė́nuo – líepa, nès žýdi ìtin daũg medìngų augalų̃.*
liepáitė dkt. (1)
dem. liepa 1: *Liepáičių alė́ja. Šį̃ pavãsarį bulvarė nudžiū́vo kẽlios liepáitės. Žurnalìstai ẽmė domė́tis, kàs léido miẽsto centrè išráuti liepáites.*
liepiamóji núosaka
veiksmažodžio formos, reiškiančios kalbėtojo įsakymą, liepimą, pageidavimą (pvz.: *eĩk, rašýkite*): *Liepiamóji núosaka dažniáusiai vartójama dialogè. Liẽpiamąją núosaką vartójame parãginimuose, patarìmuose ar pérspėjimuose. Liepiamóji núosaka tùri ir mandagùmo fòrmą.*
liepìmas dkt. ppr. vns. (2)
→ liepti: *Nepaklusaũ liepìmui išeĩti. Atvažiavaũ tė́vo liepimù. Pasigirdo liepìmas išeĩti laũk. Vyriausýbės liepimù ū́kininkams gãli tèkti uždarýti paukštidès.*
liepýnas dkt. (1)
liepų miškas: *Seniáusias liepýnas áuga Kamajų̃ girininkìjos teritòrijoje. Lietuvojè liepýnai tesudãro trìs dešimtąsias pròcento visų̃ Lietuvõs miškų̃ plóto. Liepýne dũzgia bìčių spiẽčiai.*
líepinis, líepinė bdv. (1), **liepìnis, liepìnė** (2)
1. iš liepos (medienos, žievės) padarytas: *Líepinis sámtis. Méistras dróžė grėbliãkočius ir báltus líepinius šáukštus. Pirtiẽs dùrys – sù líepine staktà.*
2. iš liepų (žiedų, lapų) surinktas, surištas: *Líepinis medùs. Líepinės vántos suteĩkia ódai skaistùmo.*
Líepkalnis dkt. vns. (1)
Vilniaus miesto dalis: *Líepkalnis įsikū́ręs Į̃ rýtus nuõ Naujiniñkų ir Į̃ pietùs nuõ Rasų̃. Líepkalnyje yrà stačiãtikių, karaìmų ir totõrių kãpinės. Añt Líepkalnio kalnų̃ įrengtos slidinė́jimo trãsos.*
Líeplaukė dkt. vns. (1)
kaimas Telšių rajone: *Líeplaukė istòriniuose šaltìniuose minimà nuõ tū́kstantis dù šimtaĩ peñkiasdešimt trečių̃ mẽtų. Líeplaukėje stóvi medìnė Šv. Jùrgio bažnýčia. Į̃ šiáurės vãkarus nuõ Líeplaukės tyvuliúoja Alsė́džių ẽžeras.*
Liepója dkt. vns. (1)
miestas Latvijos vakaruose: *Liepója yrà trẽčias pagaĩ dỹdį miẽstas Lãtvijoje ir svarbùs úostas. Liepójos kuròrtas nuõ Lietuvõs sienos nutõlęs tìk apiẽ peñkiasdešimt kilomètrų. Liepója neretaĩ vadìnama „vė́jų miestù“. Populiariáusia vietà pasiváikščiojimams Liepójoje – Liepójos promenadà.*
Lieporiaĩ dkt. dgs. (3ª)
Šiaulių miesto dalis: *Vietóvardis Lieporiaĩ yrà susìjęs sù líepomis ir gãli bū́ti labaĩ archãjiškas. Pìrmą kartą Lieporių̃ vardas mìnimas XVI ámžiaus dokumeñtuose. Lieporiuosè yrà Pìrmojo pasáulinio kãro vókiečių karių̃ kapaĩ.*

– – –